



Pracownia Ewaluacji  
Jakości Kształcenia

# RAPORT

## Ogólnouniwersyteckie Badanie Rekrutacyjne

Tomasz Zając

Joanna Konieczna-Sałamatin

Albert Izdebski

Marek Bożykowski

Mikołaj Jasiński

Anna Baczko-Dombi



UNIWERSYTET  
WARSZAWSKI

Warszawa 2017

W raporcie wykorzystano dane pochodzące z następujących źródeł:

- Ogólnouniwersyteckie badania ankietowe kandydatów na studia przeprowadzone przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia w latach 2009-2017;
- Systemy informatyczne Uniwersytetu Warszawskiego: Internetowej Rejestracji Kandydatów i Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów;
- Badania jakościowe przeprowadzone przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia wiosną i latem 2017 r.
- Dane Głównego Urzędu Statystycznego
- Informacje ze Sprawozdań Rektora Uniwersytetu Warszawskiego

**Zespół autorski:**

Tomasz Zając  
Joanna Konieczna-Sałamatin  
Albert Izdebski  
Marek Bożykowski  
Mikołaj Jasiński  
Anna Baczko-Dombi

**Redakcja:**

Albert Izdebski

**Korekta:**

Marta Chełminiak

**Skład i łamanie:**

Joanna Konieczna-Sałamatin

(c) Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego  
00-324 Warszawa, ul. Karowa 18 pok. 202  
pejk.uw.edu.pl

Warszawa, grudzień 2017

# Spis treści

|                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>1. Wprowadzenie.....</b>                                                                           | <b>5</b>   |
| Struktura opracowania .....                                                                           | 5          |
| <b>2. Główne wnioski .....</b>                                                                        | <b>7</b>   |
| Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych .....                                             | 7          |
| Analiza danych IRK .....                                                                              | 8          |
| Procesy rekrutacyjne w świetle badań ankietowych.....                                                 | 9          |
| Uwarunkowania decyzji kandydatów w świetle badań jakościowych .....                                   | 12         |
| <b>3. Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych .....</b>                                   | <b>15</b>  |
| 3.1. Tendencje demograficzne a liczba studentów .....                                                 | 17         |
| 3.2. Procesy rekrutacyjne na studia wyższe w okresie niżu demograficznego... ..                       | 24         |
| <b>4. Rekrutacja na UW – analiza danych IRK.....</b>                                                  | <b>31</b>  |
| 4.1. Organizacja procesu rekrutacji .....                                                             | 31         |
| 4.2. Zbiory danych.....                                                                               | 32         |
| 4.3. Rekrutacja na studia I stopnia i jednolite magisterskie.....                                     | 33         |
| 4.4. Rekrutacja na studia II stopnia .....                                                            | 48         |
| <b>5. Procesy rekrutacyjne w świetle badań ankietowych.....</b>                                       | <b>61</b>  |
| 5.1. Otoczenie konkurencyjne .....                                                                    | 62         |
| 5.2. Źródła informacji o studiach.....                                                                | 70         |
| 5.3. Obsługa procesu rekrutacji.....                                                                  | 76         |
| 5.4. Kryteria wyboru i wyobrażenia o studiach.....                                                    | 82         |
| <b>6. Uwarunkowania decyzji w świetle badań jakościowych .....</b>                                    | <b>107</b> |
| 6.1. Metodologia badania jakościowego.....                                                            | 108        |
| 6.2. Decyzja o studiowaniu w wypowiedziach maturzystów.....                                           | 109        |
| 6.3. Decyzje dotyczące szkoły średniej i przedmiotów maturalnych<br>w kontekście wyboru studiów ..... | 112        |
| 6.4. Wybór kierunku studiów .....                                                                     | 117        |
| 6.5. Źródła informacji i wsparcia w wyborach .....                                                    | 126        |
| 6.6. Po rekrutacji na studia – wiedza i wyobrażenia.....                                              | 134        |
| 6.7. Dalsze plany maturzystów .....                                                                   | 137        |
| 6.8. Podsumowanie .....                                                                               | 140        |
| <b>Aneks .....</b>                                                                                    | <b>145</b> |
| 3. Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych .....                                          | 145        |
| 4. Analiza danych administracyjnych.....                                                              | 146        |
| 5. Badania ankietowe .....                                                                            | 172        |



# 1. Wprowadzenie

Oczywistością jest, że podejmowanie decyzji dotyczących kształcenia na uczelni oraz projektowanie jej rozwoju musi być wsparte rzetelnymi informacjami na temat bieżących procesów zachodzących w społeczności akademickiej. Nie mniej oczywiste jest, że jednym z kluczowych czynników wpływających na sukces kształcenia jest stan „na wejściu” – prognozy demograficzne dotyczące kandydatów na studia, poziom przygotowania kandydatów na studia, sposób podejmowania decyzji w procesie rekrutacji, opinie na temat Uniwersytetu, wreszcie ich postawy i oczekiwania wobec planowanych studiów. Projektowanie programów studiów, opracowywanie metod dydaktycznych oraz strategię rozwoju uczelni (dotyczące m.in. procedur rekrutacyjnych) będą skuteczne tylko wtedy, gdy uwzględnia wspomniany ów stan początkowy osób kształconych na Uniwersytecie.

Świadomość ważności tych kwestii jest przyczyną systematycznych analiz procesów rekrutacyjnych na Uniwersytecie Warszawskim prowadzonych przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia od 2009 roku, które co roku przedstawiane są władzom i społeczności akademickiej UW w postaci Raportów na temat przebiegu rekrutacji. Wdrażany na Uniwersytecie Warszawskim „Program wieloletni”, zmiany w polskiej nauce i szkolnictwie wyższym spodziewane na skutek tzw. Ustawy 2.0, wreszcie konieczność uwzględnienia w planowaniu strategii dla naszej uczelni tendencji demograficznych zachodzących w polskim społeczeństwie sprawiły, że władze UW zleciły PEJK przeprowadzenie szerszych niż dotychczas, pogłębionych badań dotyczących rekrutacji.

Zespół Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim wiosną 2017 r. rozpoczął realizację *Ogólnouniwersyteckich Badań Rekrutacyjnych*. Badania jakościowe poprzedziły przygotowanie kwestionariusza do badań ankietowych. badania ankietowe trwały przez cały okres rekrutacji – do września 2017 r. Równolegle prowadzone były analizy materiału badawczego zgromadzonego w wyniku badań rekrutacyjnych zrealizowanych przez PEJK w ciągu ostatnich lat. Dane zgromadzone w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK) stały się podstawą analiz procesów rekrutacyjnych, które uzupełniły wnioski z badań opinii.

## Struktura opracowania

W celu ułatwienia lektury niniejszego opracowania i lepszej nawigacji po raporcie, najważniejsze wnioski zostały zebrane w części *Główne wnioski* umieszczonej zaraz po *Wprowadzeniu*.

Niniejszy raport składa się – nie licząc *Wprowadzenia* i *Głównych wniosków* – z czterech części.

W rozdziale *Demograficzne uwarunkowania procesów demograficznych* opisane są tendencje demograficzne w Polsce oddziałujące na liczbę studentów na Uniwersytecie Warszawskim. Mają one znaczny wpływ na procesy rekrutacyjne na studia wyższe w naszym kraju. Analiza ta zawiera również próby prognoz opisanych zjawisk demograficznych.

Kolejnym rozdziałem opartym na „twardych” danych jest rozdział poświęcony analizie danych IRK. Znajduje się w opis mechanizmów selekcyjnych zachodzących podczas rekrutacji na poszczególne kierunki studiów na UW, a także opis strategii podejmowanych przez kandydatów w trakcie rekrutacji. W analizie uwzględnione zostały również wyniki maturalne naszych kandydatów. Stanowi to ważne tło dla określania stanu kształcenia „na wejściu”.

*Procesy rekrutacyjne w świetle badań ankietowych*, to tytuł następnej części niniejszego opracowania. Charakterystyka otoczenia konkurencyjnego UW (informacja, które uczelnie stanowią w opiniach kandydatów realną konkurencję dla studiów na UW, na ile uczelnie kandydują nasi kandydaci itp.) stanowi ważne tło opisu uwarunkowań decyzji rekrutacyjnych kandydatów. W rozdziale tym opisane zostały również główne źródła, z których nasi kandydaci czerpią informacje o studiach,

a także motywy wyboru tych a nie innych studiów na UW, kryteria wyboru studiów oraz znaczenie wizerunku uczelni przy podejmowaniu decyzji o studiach na Uniwersytecie Warszawskim. Przedstawiliśmy także opinie kandydatów na temat organizacji samej rekrutacji na UW: oceny różnych form kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji, oceny IRK.

Raport kończy rozdział pt. *Uwarunkowania decyzji kandydatów w świetle badań jakościowych*. Wnioski w nim przedstawione oparte są na analizie materiału badawczego zgromadzonego w czasie pogłębionych wywiadów indywidualnych oraz zogniskowanych wywiadów grupowych przeprowadzonych wśród licealistów. Celem tej części badania było lepsze zrozumienie w jaki sposób kształtują się wyobrażenia licealistów odnośnie studiów i które czynniki są przez nich brane pod uwagę przy wyborze kierunku studiów.

## 2. Główne wnioski

### Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych

- ⇒ W przeciągu ostatnich lat w Polsce systematycznie malała liczba osób w wieku studenckim (kategoria wieku 19-24 lat). W ciągu ostatniej dekady ubyło ponad 1,1 miliona osób – co w ujęciu względnym oznacza, iż w 2017 roku kategoria ludności w wieku 19-24 lata była o 30% mniej liczna niż dekadę wcześniej.
- ⇒ W ostatniej dekadzie wystąpił 30% spadek liczby studentów w Polsce. Niż demograficzny oddziaływał w sposób odmienny na liczbę studentów w szkołach publicznych i niepublicznych. Zdecydowanie szybciej spadała liczba studentów kształcących się w szkołach niepublicznych niż publicznych. Ponadto dynamika spadku liczby osób kształcących w trybie niestacjonarnym była znacznie większa niż studentów trybu stacjonarnego w polskich szkołach wyższych.
- ⇒ W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba studentów na naszej uczelni spadła o blisko 20%. Tempo spadku liczby studentów na UW było wyraźnie niższe niż to, które występowało w polskich wyższych szkołach niepublicznych i podobne do tego, które miało miejsce na krajowych uczelniach publicznych.
- ⇒ W ostatnich latach liczba przyjętych osób na I rok studiów w Polsce wyraźnie malała. Procesy rekrutacyjne w niepublicznych i publicznych szkołach wyższych wyraźnie się różniły. Liczba osób przyjmowanych na I rok studiów spadała wyraźnie szybciej w szkołach niepublicznych niż publicznych.
- ⇒ Procesy rekrutacyjne na UW wyraźnie były uwarunkowane przez tryb studiów, w ostatniej dekadzie wystąpił spadek liczby nowo przyjętych osób na I roku studiów niestacjonarnych i wzrost liczby osób przyjętych na I rok w trybie stacjonarnym. Na naszej uczelni rekrutacja na I rok studiów przebiegała lepiej niż w przypadku pozostałych szkół wyższych.
- ⇒ W ostatnich latach liczba kandydatów na studia na UW spadała, choć za ten stan rzeczy przede wszystkim odpowiadała systematycznie malejąca liczba kandydatów na studia II stopnia.
- ⇒ W najbliższych pięciu latach niekorzystne zmiany demograficzne będą się pogłębiały. Wchodzące w wiek studencki kolejne roczniki Polaków będą coraz mniej liczne, co z dużym prawdopodobieństwem wpłynie negatywnie na przyszłą liczbę kandydatów na UW.

## Analiza danych IRK

- ⇒ Wzory zachowań kandydatów z reguły nie zmieniają się lub zmieniają się bardzo powoli. Często zależności obserwowane w latach wcześniejszych są wciąż widoczne.

### Studia I stopnia i jednolite magisterskie

- ⇒ Liczba kandydatów powoli wzrasta od 2014 r.
- ⇒ Kandydaci na UW od lat pochodzą przede wszystkim z woj. mazowieckiego (ok. 60%).
- ⇒ Powoli rośnie udział obcokrajowców wśród kandydatów. Wśród obcokrajowców dominują obywatele Ukrainy i Białorusi.
- ⇒ Stopniowo wzrasta udział osób, które maturę zdawały wcześniej niż w roku rekrutacji. W 2017 r. osoby te stanowiły 35% kandydatów.
- ⇒ Na choć jeden kierunek zakwalifikowało się 65% kandydatów.
- ⇒ Spośród osób zakwalifikowanych około 30%-35% nie podejmuje studiów na UW wybierając zapewne inne uczelnie.
- ⇒ Najbardziej popularne i selekcyjne są tradycyjnie kierunki stacjonarne. Studia wieczorowe i zaoczne nierzadko mają problem z przyciągnięciem kandydatów w liczbie przekraczającej liczbę miejsc. Większość kierunków wieczorowych i zaocznych zakwalifikowuje wszystkich lub prawie wszystkich kandydatów.
- ⇒ Analiza wyników maturalnych kandydatów wskazuje na autoselekcję.
- ⇒ Tylko kandydaci na studia stacjonarne mają wyniki wyraźnie lepsze od ogółu maturzystów z woj. mazowieckiego i w kraju. Przewaga jest szczególnie wyraźna w przypadku WOS i geografii, a najmniej widoczna w przypadku biologii, chemii i fizyki.
- ⇒ UW na etapie rejestracji przyciąga wiele osób z najlepszymi wynikami maturalnymi (9 stanin), szczególnie z geografii, WOSu i historii.
- ⇒ Zdecydowana większość najlepszych maturzystów zostaje zakwalifikowana, ale nie mała część nie podejmuje studiów. Problem dotyczy w największym stopniu osób o wysokich wynikach z chemii, biologii i geografii.



## Studia II stopnia

- ⇒ W porównaniu do poprzedniego roku wzrosła liczba kandydatów.
- ⇒ Wzrasta powoli odsetek kandydatów niebędących obywatelami polskimi. Wśród obcokrajowców najliczniejsi są obywatele Ukrainy i Białorusi.
- ⇒ Wśród obywateli polskich od wielu lat dominującą grupę stanowią mieszkańcy woj. mazowieckiego.
- ⇒ Kandydaci na studia II stopnia są średnio coraz starsi.
- ⇒ Mniej niż połowa kandydatów (47%) uzyskała dyplom licencjata na UW. Większość ukończyła studia w roku poprzedzającym rekrutację.
- ⇒ Zdecydowana większość kandydatów będących absolwentami studiów licencjackich na UW ubiega się o przyjęcie na studia w jednostce, w której ukończyli studia.
- ⇒ Od lat większość kandydatów na studia II stopnia dokonuje tylko jednej rejestracji.
- ⇒ Absolwenci UW częściej niż absolwenci innych uczelni wybierają studia stacjonarne, a rzadziej zainteresowani są studiami zaocznymi.
- ⇒ Selekcja na studiach II stopnia jest znacznie słabsza niż na studiach I stopnia. Zdecydowana większość kandydatów się zakwalifikowuje.
- ⇒ Większość osób zakwalifikowanych decyduje się na podjęcie studiów.
- ⇒ Wiele kierunków, w tym także stacjonarnych, ma problem z przyciągnięciem liczby kandydatów większej niż liczba miejsc. Przekłada się to na wysoką szansę zakwalifikowania.

## Procesy rekrutacyjne w świetle badań ankietowych

### Otoczenie konkurencyjne

- ⇒ Większość kandydatów na studia I stopnia i jednolite magisterskie deklaruje, że ubiega się o przyjęcie na więcej niż jeden kierunek studiów, ale z reguły są to kierunki pokrewne.
- ⇒ Osoby ubiegające się o przyjęcie na studia (I stopnia i jednolite magisterskie) tylko na UW stanowią z reguły nie więcej niż połowę kandydatów. W ostatniej edycji ankiety stanowili 39%.

- ⇒ Osoby, które wołałyby podjąć studia na innej uczelni stanowią mniejszość. Ich udział wśród ogółu respondentów (kandydatów na studia I stopnia i jednolite magisterskie) nie przekroczył nigdy 22%.
- ⇒ Kandydaci zainteresowani najbardziej naukami biologicznymi, chemicznymi, matematycznymi oraz ekonomicznymi stanowią cztery grupy, które najrzadziej ubiegały się o przyjęcie wyłącznie na UW.
- ⇒ Uczelnie, które są od lat wskazywane najczęściej przez kandydatów na studia I stopnia (i jednolite magisterskie) jako bardziej preferowane niż UW, to Politechnika Warszawska, SGH, SGGW oraz Warszawski Uniwersytet Medyczny.
- ⇒ Kandydaci na studia II stopnia dokonują mniejszej liczby rejestracji niż kandydaci na studia I stopnia, częściej też kandydują tylko na jeden kierunek.
- ⇒ Większość kandydatów na studia II stopnia ubiega się o przyjęcie tylko na UW.
- ⇒ W grupie kandydatów na studia II stopnia największym zainteresowaniem spośród uczelni konkurencyjnych cieszą się SGH, SGGW i Politechnika Warszawska.

### **Źródła informacji o studiach**

- ⇒ Najbardziej popularnym źródłem informacji o wybranym kierunku studiów są strony internetowe wydziału lub instytutu prowadzącego dany kierunek. Kolejnym, istotnym z punktu widzenia popularności, źródłem jest strona IRK, z której korzystało 40% kandydatów. Popularność tych dwóch źródeł właściwie pozostała niezmienna od 2015 r., gdy po raz pierwszy zapytano w ankiecie o źródła informacji.
- ⇒ Kandydaci na studia w znacznym stopniu skupiają się na „technicznych” stronach procesu wyboru studiów: jakie przedmioty powinni zdawać na maturze, ewentualnie jakiego rodzaju kwalifikacje wstępne powinni mieć, żeby przekroczyć próg uczelni. Co się będzie działo potem – najczęściej wiedzą tylko bardzo ogólnie – to wniosek z badań jakościowych, który znalazł potwierdzenie w badaniach ankietowych. Kandydaci na studentów nie zdają sobie sprawy, jak bardzo studia różnią się od szkoły średniej i jak bardzo kwestia formy i treści zajęć, w których będą uczestniczyć może zaważyć na ich sukcesie edukacyjnym.

### **Obsługa procesu rekrutacji**

- ⇒ W tym roku odsetek kandydatów na studia, którzy skontaktowali się z Biurem ds. Rekrutacji, był rekordowo niski. Główną przyczyną tego stanu jest publikacja filmu instruktażowego „Uniwersytet Warszawski – rekrutacja krok po kroku”. Film obejrzała ponad połowa kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie oraz co czwarty kandydat na studia II stopnia. W opiniach kandydatów na temat użyteczności filmu dominowały oceny dobre i bardzo dobre.

- ⇒ Procent osób kontaktujących się z Biurem w określony sposób spadł w tym roku dla wszystkich form kontaktu. Najwyraźniejszy spadek dotyczył kontaktu bezpośredniego – odsetek kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie korzystających z tej formy kontaktu był w 2017 r. pięciokrotnie niższy niż rok wcześniej.
- ⇒ W ocenach wszystkich form kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji zdecydowanie przeważają oceny dobre i bardzo dobre.
- ⇒ Kandydaci na studia pozytywnie oceniali dostępność informacji w systemie IRK, szczególnie informacji o kierunkach studiów.
- ⇒ Oceny dostępności informacji o terminach etapów rekrutacji na studia II stopnia w systemie IRK wykazywały wyraźną tendencję wzrostową w czasie.

#### Kryteria wyboru i wyobrażenia o studiach

- ⇒ Dla osób ubiegających się o przyjęcie na studia I stopnia i jednolite magisterskie na UW, najważniejszymi czynnikami oddziałującymi na wybór studiów jest ich przekonanie o wysokim poziomie kształcenia na UW, co zapewnia wysokie szanse na rynku pracy.
- ⇒ Z kolei dla kandydatów na II stopień studiów, najważniejszymi kryteriami wyboru studiów na UW były te dotyczące jakości kształcenia, w szczególności wysoki poziom nauczania oraz możliwość kontynuowania nauki na podobnym kierunku, co na wcześniejszym etapie kształcenia oraz aspekty związane z rynkiem pracy.
- ⇒ Dokonywane przez kandydatów oceny studiów – zarówno z punktu widzenia zgodności ich tematyki z zainteresowaniami, stawianych wymagań, jak wyobrażeń o możliwościach na rynku pracy – wykazują znaczną stabilność w czasie. W badanym okresie 2013–2017 nie zaobserwowano w tym zakresie znaczących zmian.
- ⇒ Za trudne i wymagające uważano najczęściej studia z obszaru nauk matematycznych, nieco rzadziej – studia prawnicze i przyrodnicze. Najrzadziej w taki sposób myślano o studiach z obszaru nauk społecznych. Wniosek ten dotyczy zarówno studiów I, jak II stopnia.
- ⇒ Patrząc z perspektywy wyobrażeń kandydatów na studia (I i II stopnia), największe szanse na łatwe znalezienie zatrudnienia dają studia z obszaru nauk matematycznych i ekonomicznych. Osoby zainteresowane wysokimi dochodami powinny – oprócz wymienionych – rozważyć jeszcze studia z obszaru nauk prawnych.
- ⇒ Dominująca część kandydatów na studia I stopnia (lub jednolite magisterskie) na UW podejmowała decyzję o wyborze kierunku studiów dość późno – aż 43% objętych badaniem respondentów deklarowało, że decyzję o wyborze kierunku podjęło nie wcześniej niż w okresie około maturalnym.

## Uwarunkowania decyzji kandydatów w świetle badań jakościowych

- ⇒ Decyzja o studiowaniu jest dla badanych decyzją naturalną, taką w której wyrastają. Pojedyncze osoby, które brały pod uwagę też inną drogę edukacyjną lub zawodową (czyli niepodjęcie studiów) wskazywały na brak rodzinnych wzorców posiadania wyższego wykształcenia, pomysł na biznes, który chcą jak najszybciej zrealizować lub sądziły, że studia nie mają znaczenia (są niepotrzebne) dla zaplanowanej przez nich drogi zawodowej
- ⇒ Wybór kierunku studiów jest bezpośrednią konsekwencją decyzji o wyborze szkoły średniej. Oznacza to stosunkowo wczesne oraz mniej lub bardziej przypadkowe zawężenie opcji edukacyjnych. Część badanych wybiera szkołę średnią z myślą o konkretnych studiach (np. profile medyczne), inni trafiają dość przypadkowo. Kluczowy jest tu oferowany przez szkołę wybór przedmiotów, które uczone są w takim zakresie, by była szansa na zdawanie ich na maturze na poziomie rozszerzonym. Tu decyzja o wyborze przedmiotów maturalnych sprowadza się często do decyzji „co mogę zdać po tym profilu”. Takie zawężenie wyboru wydaje się szczególnie dotkliwe dla osób, które stosunkowo późno decydują się na studia „niepasujące” do profilu szkoły średniej i nie są w stanie sami przygotować się do egzaminu maturalnego.
- ⇒ Pojęcie zainteresowań jest kluczowe dla mówienia o wyborach związanych ze studiami – podejście „z miłości” zdecydowanie przeważa nad podejściem „z rozsądku”.
- ⇒ Wśród badanych niewielka, choć bardzo charakterystyczna, jest grupa osób chcących studiować za granicą – osoby te bardzo wyróżniają się pod względem zasobów, zarówno w sensie kapitału społecznego i możliwości finansowych, jak też wczesnego poszukiwania informacji i prowadzenia działań umożliwiających taki wybór. Dla nich „planem B” są studia w Polsce.
- ⇒ Badani generalnie niewiele wiedzą o tym, co czeka ich po dostaniu się na studia. Skupiają się na maturach i samym wyborze kierunku, który do nich pasuje i szukają informacji raczej o ogólnym zarysie studiów i atmosferze na nich panującej. Chcą też wiedzieć, jakie mniej więcej mają perspektywy zawodowe po takich studiach. Mniej istotne jest to, jak w szczegółach wygląda nauka na danym kierunku.
- ⇒ Maturzystom bardzo trudno jest mówić o planach dalszych niż moment dostania się na studia. Na ogół nie są w stanie z całkowitą pewnością powiedzieć czy i na jakie studia drugiego stopnia pójść. Niektórzy uzależniają pójście na nie od kwestii związanych z życiem zawodowym – jeśli po studiach I stopnia dostaną dobrą pracę nie będą „musieli” kontynuować nauki, albo będą ją łączyć ze studiami zaocznymi.
- ⇒ Podobnie mgliste jest (z pojedynczymi wyjątkami) wyobrażenie swoich przyszłych ról zawodowych. O ile badani nawet mówią o studiach w kontekście szans na zatrudnienie, to już wyobrażenie tej pracy jest bardzo niekonkretne. Praca zawodowa jest przedstawiana albo jako kontynuacja własnego rozwoju rozpoczętego w liceum

i na studiach, albo jako szansa na usamodzielnienie się od rodziców. To, jak badani mówili o pracy zależało od sytuacji ekonomicznej – osoby gorzej sytuowane mówiły zdecydowanie w kontekście samodzielności. Wyjątek stanowili maturzyści o sprecyzowanych zainteresowaniach, szczególnie takich, które łatwo dają się przełożyć na konkretny zawód. Ważne wydają się też doświadczenia pracy albo wolontariatu.



### 3. Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych

Procesy rekrutacyjne na studia wyższe są uzależnione od wielu czynników, zapewne trudno byłoby je w tym miejscu wszystkie szczegółowo wymienić. Można jednak wskazać na kilka kluczowych czynników, które przesądzają o liczbie osób ubiegających się o legitymację studencką. Ogólnie biorąc, można wyróżnić dwa typy uwarunkowań: pierwsze to te po stronie podaży liczby miejsc na wyższych uczelniach oraz drugie, związane z popytem na usługi edukacyjne na poziomie wyższym.

Oznacza to, że wpływ na skalę zainteresowania kształceniem wyższym – a w konsekwencji na liczbę osób uczących się na tym poziomie edukacji – ma wpływ z jednej strony liczba oferowanych miejsc na studiach; z drugiej zaś strony kluczowym czynnikiem jest liczba osób, która jest zainteresowana kształceniem na tym poziomie. Omawiając stronę podażową dodać warto, że ważna jest nie tylko sama liczba oferowanych miejsc przez szkoły wyższe, ale ich liczba na poszczególnych kierunkach studiów według formy kształcenia i kosztów finansowych kształcenia. Wśród czynników kształtujących rozmiar popytu na ofertę edukacyjną na poziomie wyższym należy zaś wymienić poza samą liczebnością młodego pokolenia, aspiracje edukacyjne oraz preferencje dotyczące kierunków kształcenia. O tym w jaki sposób oddziaływały czynniki podaży usług edukacyjnych i popytu można się przekonać obserwując zmiany w szkolnictwie wyższym w ostatniej dekadzie XX wieku.

W tym dziesięcioleciu nastąpił w Polsce bardzo dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego<sup>1</sup>. O tempie i przebiegu tego procesu zadecydowały zarówno czynniki po stronie podaży, jak i popytu na usługi edukacyjne na poziomie wyższym. Po pierwsze należy podkreślić fakt, iż w PRL szkolnictwo wyższe miało charakter publiczny<sup>2</sup> i w konsekwencji oferta dostępnych liczby miejsc na studiach była ściśle reglamentowana przez państwo. O tym jak niewielka była podaź miejsc na studiach świadczy liczba studentów, która wyniosła w roku akademickim 1990/1991 jedynie 390,5 tys. osób. W tamtym czasie studenci stanowili jedynie 12,9% liczby osób w wieku 19-24 lata.

W końcu lat osiemdziesiątych XX wieku niewielka liczba dostępnych miejsc na uczelniach przesądzała o tym, że bardzo wiele osób nie mogło podjąć nauki na studiach wyższych. W rezultacie niskiej podaży miejsc na studiach, na początku lat dziewięćdziesiątych, istniała bardzo liczna zbiorowość absolwentów szkół średnich, których aspiracje edukacyjne nie mogły być zaspokojone. Nie oznaczało to jednak, że ci którzy nie uzyskali indeksu uczelni nie mieli wyższych aspiracji edukacyjnych, bardzo wiele osób zostało zmuszonych do odłożenia swoich planów dotyczących dalszej nauki. Na specyfikę sytuacji w tym okresie oddziaływały także procesy demograficzne. W tym czasie szkoły średnie kończyły właśnie roczniki osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Dodatkowo bardzo ważnym czynnikiem zwiększającym zainteresowanie kształceniem na poziomie wyższym były zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w Polsce. W okresie transformacji, w szybko modernizującej się krajowej gospodarce występowało duże zapotrzebowanie na pracowników z dyplomami wyższych uczelni, zjawiska gospodarcze bez wątpienia silnie oddziaływały na aspiracje edukacyjne społeczeństwa.

<sup>1</sup> Nazywany często – przez wielu badaczy – wprost boomem edukacyjnym zob. J.Górniak, *Ogólne uwarunkowania sytuacji szkolnictwa wyższego w Polsce*, w: *Diagnoza szkolnictwa wyższego w Polsce* red. J. Górniak, Warszawa 2015, także D. Moroń, *Wpływ przemian demograficznych na szkolnictwo wyższe w Polsce*, Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Nr 290/2016.

<sup>2</sup> U progu przemian ustrojowych istniały jedynie trzy wyższe szkoły niepubliczne prowadzone przez Kościół, zob. D. Moroń, j.w.



Odpowiedzią na narastające zapotrzebowanie społeczne na usługi edukacyjne na poziomie wyższym był bardzo dynamiczny wzrost oferowanych liczby miejsc w szkołach wyższych. Uchwalona ustawa w drugiej połowie 1990 r. o szkolnictwie wyższym<sup>3</sup> liberalizowała rynek usług edukacyjnych na poziomie wyższym, w szczególności poprzez zniesienie monopolu państwa w dziedzinie tworzenia szkół wyższych. Przyjęte regulacje prawne stanowiły, iż szkoły wyższe mogły być założone przez osoby prawne lub osoby fizyczne – pierwsze szkoły niepubliczne rozpoczęły swoją działalność już w 1991 roku. Jednakże o skali przyrostu miejsc na studiach, na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, przesądziło dynamiczne zwiększenie oferty edukacyjnej przez uczelnie publiczne, zjawisko to wystąpiło w szczególności na studiach prowadzonych w trybie niestacjonarnym.

Bardzo duże zainteresowanie kształceniem na poziomie wyższym, korzystna sytuacja demograficzna przy jednoczesnym znacznym zwiększeniu podaży oferty edukacyjnej na poziomie wyższym stanowiły podstawy boomu edukacyjnego<sup>4</sup>. Począwszy od roku akademickiego 1990/1991 przez piętnaście lat liczba studentów w naszym kraju systematycznie wzrastała. Tempo wzrostu było tak wysokie, że w roku akademickim 2005/2006 – a więc szczytowym okresie pod względem liczby studentów – liczba osób kształcących się na studiach wyższych w Polsce wyniosła 1 953,8 tys. osób, a więc była pięć razy wyższa niż w roku akademickim 1990/1991. W tym najlepszym roku akademickim w szkołach wyższych uczyły się blisko 4 osoby na 10 będących w typowym wieku studenckim<sup>5</sup>. Niestety po roku akademickim 2005/2006 występujące dotąd tendencje wzrostowe w liczbie studentów uległy odwróceniu. Istotną rolę w tym procesie odegrały uwarunkowania demograficzne. Wchodzące w wiek studencki kolejne roczniki Polaków były coraz mniej liczne. Ponadto ważnym czynnikiem wpływającym na kierunek zmian było też i to, że zainteresowanie podejmowaniem studiów przez osoby z innych grup wieku systematycznie malało, jak można przypuszczać, w wyniku zaspokojenia aspiracji edukacyjnych we wcześniejszym okresie boomu edukacyjnego.

Odwroćenia tendencji w liczebności studentów w Polsce należało oczekiwać biorąc pod uwagę choćby tylko uwarunkowania demograficzne. I rzeczywiście niektórzy badacze oczekiwali zmian w trendach liczby studentów. W opublikowanym w 2011 roku przez Instytut Sokratesa raporcie pt. „Demograficzne Tsunami”<sup>6</sup>, autorzy stwierdzają, że liczba studentów wyraźnie będzie się zmniejszać pod wpływem przemian w strukturze wieku populacji. W tym opracowaniu zostały także przedstawione prognozowane skutki zmian demograficznych dla sytuacji szkolnictwa wyższego. Jednym z głównych ustaleń badaczy było to, że wpływ przekształceń w strukturze wieku będzie odmienny dla różnych uczelni „niż demograficzny najbardziej uderzy w płatne formy kształcenia, a zwłaszcza w uczelnie niepubliczne, których działalność całkowicie finansowana jest z czesnego”<sup>7</sup>.

W niniejszej części raportu zostały przedstawione powiązania występujące między uwarunkowaniami demograficznymi a sytuacją w szkolnictwie wyższym. Ściśle biorąc, skoncentrowano się na wpływie zmian w strukturze wieku ludności na liczbę osób kształcących się na studiach wyższych. Poniższe analizy mają na celu ukazanie występujących trendów w okresie ostatnich dziesięciu lat, a więc czasie kiedy korzystne tendencje w liczebności osób kształcących się na studiach wyższych uległy odwróceniu w wyniku przemian demograficznych i procesu wygaszania aspiracji edukacyjnych Polaków. Charakterystyka ogólnokrajowych trendów ma na celu ukazanie procesów rekrutacyjnych na Uniwersytecie Warszawskim w szerszym krajowym kontekście. Chodzi więc o odpowiedź

---

<sup>3</sup> Ustawa z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 1990 Nr 65, poz. 385)

<sup>4</sup> Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, *Szkolnictwo Wyższe w Polsce 2013*

<sup>5</sup> Za typowy dla studenta wiek przyjmuje się 19-24 lata.

<sup>6</sup> Instytut Sokratesa, *Demograficzne Tsunami. Raport Instytutu Sokratesa na temat wpływu zmian demograficznych na szkolnictwo wyższe do 2020 roku*, Warszawa 2011

<sup>7</sup> Instytut Sokratesa, j.w., s. 18



na pytanie, czy faktycznie zgodnie z przypuszczeniami autorów „Demograficznego Tsunami”, niż demograficzny wywarł mniejszy wpływ na liczbę studentów UW, największej publicznej polskiej uczelni, niż miało to miejsce w skali kraju. W kontekście zmian demograficznych analizie zostały poddane także tendencje ujawniające się w procesach rekrutacyjnych z uwzględnieniem rodzaju uczelni, jak i trybu studiów. Ustalenia te pozwalają na określenie tego, czy te cechy stanowią uwarunkowania wyboru studiów, a w konsekwencji podstawę do sformułowania prognoz dotyczących przyszłych procesów rekrutacyjnych na naszej uczelni.

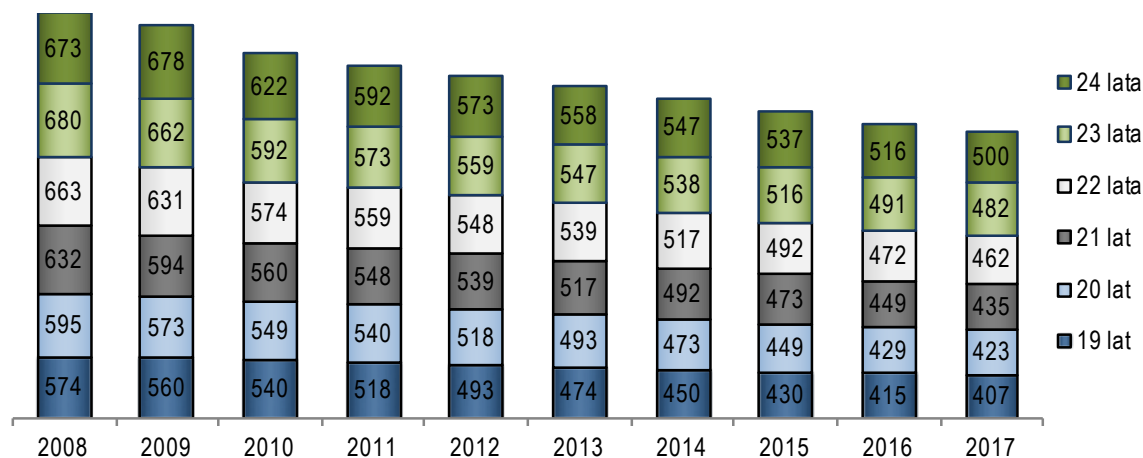
W analizach zostały wykorzystane przede wszystkim ogólnodostępne, oficjalne dane statystyczne. Przy opisie ogólnopolskich przemian demograficznych i liczby osób kształcących się w szkołach wyższych zostały wykorzystane dane Głównego Urzędu Statystycznego. Wśród tych źródeł bardzo ważną rolę odegrały informacje zawarte w następujących publikacjach: *Rocznik Demograficzny*, *Szkoły wyższe i ich finanse*, *Rocznik Statystyczny RP*. Z kolei w analizach odnoszących się do zmian w liczbie studentów oraz kandydatów na UW zostały wykorzystane informacje pochodzące z Uniwersytetu Warszawskiego. W tym przypadku większość danych została pobrana ze *Sprawozdań Rocznych Rektora Uniwersytetu Warszawskiego*.

### 3.1. Tendencje demograficzne a liczba studentów

Najogólniej mówiąc w Polsce postępuje proces starzenia się społeczeństwa, który polega na spadku liczebności młodszych pokoleń, przy jednoczesnym wzroście liczebności starszego pokolenia. W celu pokazania powiązań występujących między zmianami demograficznymi a liczbą studentów w Polsce, na wstępie należy omówić zmiany w liczebności ludności według wieku. Nie ma potrzeby jednak analizować zmian liczby ludności we wszystkich rocznikach, wystarczy się przyjrzeć procesom, które zaszły w kategoriach wieku 19-24. Jest to wiek, w którym przy założeniu typowej ścieżki kształcenia, młody człowiek powinien ukończyć szkołę średnią i podjąć dalszą naukę na studiach wyższych. O tym, że to właśnie ta grupa wieku jest podstawową kategorią, z której rekrutują się osoby kształcące się w szkołach wyższych świadczą wyniki (zob. Aneks, tab. 3.1.1). W świetle tych przykładowych danych widać wyraźnie, że w ostatnich latach wśród wszystkich osób kształcących się na studiach wyższych udział osób w wieku 19-24 lata był dominujący i przekraczał 75%. Dodać można, że udział studentów z tej kategorii wieku był różny w zbiorowościach osób kształcących się na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Tak jak można było oczekiwać, wśród studentów stacjonarnych udział osób w kategorii wieku 19-24 lata był wyraźnie wyższy niż w podzbiorowości studentów zdobywających wiedzę na studiach niestacjonarnych. Jednak nawet w przypadku studiów niestacjonarnych ponad połowa osób kształcących się tym trybem znajdowała się w odnośnej kategorii wieku.

Poniższe dane przedstawiające zmiany liczby ludności w wieku 19-24 lata, nie pozostawiają złudzeń; w ostatnich latach w Polsce systematycznie kurczyła się liczba osób w wieku studenckim. **Z okresu na okres liczba osób wchodzących w wiek studencki była coraz niższa.**

Rysunek 3.1.1. Liczba ludności Polski (w tysiącach) w wieku 19-24 w latach 2008-2017 – stan na 30 czerwca.



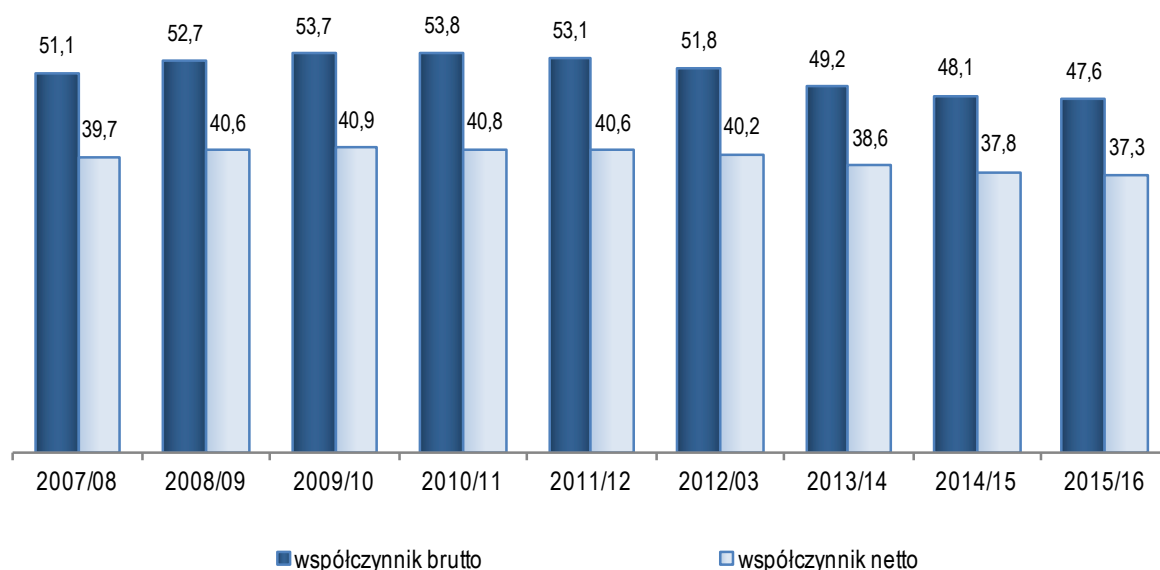
W związku z ruchem naturalnym ludności w analizowanym okresie liczba ludności w kategorii wieku 19-24 lata zmniejszała się przeciętnie biorąc o blisko 4% z roku na rok. W konsekwencji **w ciągu ostatniej dekady z tej kategorii wieku ubyło ponad 1,1 miliona osób – co w ujęciu względnym oznacza, iż w 2017 roku ta kategoria ludności była o 30% mniej liczna niż dekadę wcześniej**. Tak duża skala ubytku ludnościowego musiała wywrzeć wyraźny wpływ na liczbę osób kształcących się w szkołach wyższych.

O liczbie studentów decydują nie tylko zachodzące procesy demograficzne, lecz także poziom zainteresowania podejmowaniem studiów. Najczęściej używaną miarą w celu określenia powszechności kształcenia, także na poziomie wyższym, są współczynniki skolaryzacji<sup>8</sup>. Jak wcześniej wspomniano, wartość współczynnika skolaryzacji netto osiągnęła bardzo wysoką wartość już w roku akademickim 2005/2006, czyli w szczytowym okresie boomu edukacyjnego w Polsce. Nasuwa się więc pytanie: - czy w ostatnich latach skala zainteresowania kształceniem się w szkołach wyższych uległa zmianie? A jeśli tak, to jakiego rodzaju tendencje występowały we względnej liczbie osób kształcących się na studiach wyższych?

Na wstępie przy omówieniu stopnia skolaryzacji należy zauważyć, że **w analizowanym okresie powszechność kształcenia na studiach wyższych w Polsce utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie**. Pod tym względem Polska zajmowała bardzo wysokie miejsca w międzynarodowych rankingach. Jednakże w okresie ostatnich lat można odnotować zarysowujący się trend spadkowy – zarówno w przypadku współczynników skolaryzacji brutto, jak i netto.

<sup>8</sup> Mierniki mówią nam o tym, jaka jest relacja między liczbą osób kształcących się na danym poziomie kształcenia w stosunku do liczby ludności w wieku charakterystycznym dla tego poziomu kształcenia; w przypadku kształcenia w szkołach wyższych jako kategorię referencyjną przyjmuje się liczbę ludności w wieku 19-24 lata. Różnica między współczynnikiem brutto a netto polega na tym, że w przypadku pierwszego uwzględnia się liczbę wszystkich studentów, zaś w przypadku współczynnika skolaryzacji netto, odnosi się liczbę studentów w wieku 19-24 lat do liczby osób w tym wieku.

Rysunek 3.1.2. Wartość współczynników skolaryzacji brutto i netto w kolejnych latach akademickich 2007/08-2015/16



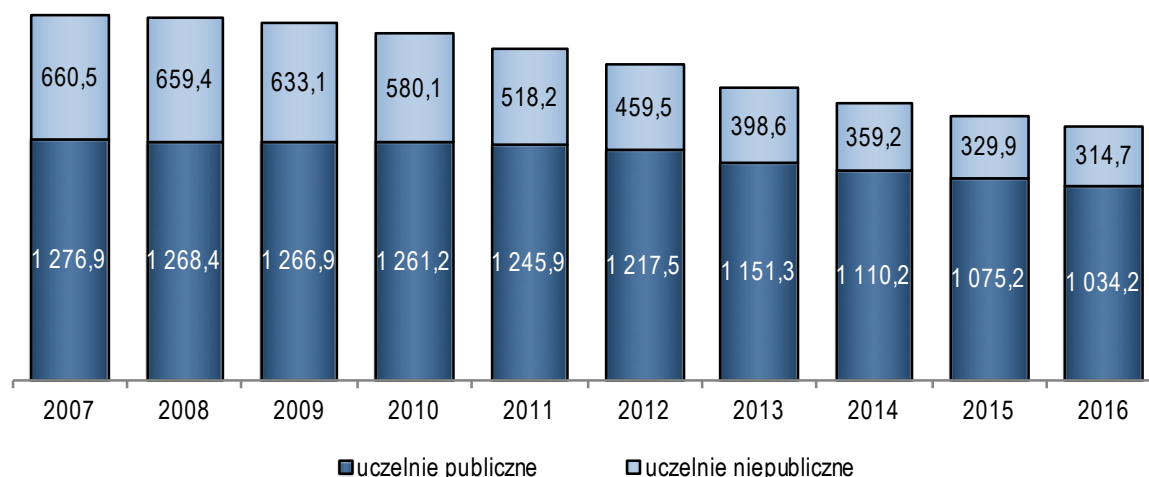
Opisując zmiany wartości współczynników skolaryzacji netto należy stwierdzić, że względna liczba osób w wieku 19-24 lata kształcących się na studiach wyższych zaczęła spadać od roku akademickiego 2009/2010. O ile w tym okresie studiowało 409 osób na 1000 z kategorii wieku 19-24, to w roku akademickim 2015/2016 w szkołach wyższych kształciło się już 373 na każde 1000 osób w wieku studenckim. Pomimo tego, że w badanym okresie tempo zmian nie było bardzo duże, to jednak ujawnia się spadek zainteresowania podejmowaniem studiów przez osoby w wieku 19-24.

Także w przypadku wartości współczynników skolaryzacji brutto w ostatnim okresie ujawnia się trend spadkowy, choć rozpoczął się on rok później niż w przypadku współczynnika netto. W najlepszym okresie, a więc roku akademickim 2010/2011, na tysiąc osób w wieku 19-24 lata przypadało 538 studentów, wówczas gdy w ostatnim roku analizy było już to tylko 476 osoby. Tego zjawiska można było oczekiwać w oparciu o wiedzę na temat zmian w wartościach współczynników netto, to co jest jednak interesujące, to różnica między wartościami współczynników. Informuje ona – w sposób względny – o tym ile osób spoza kategorii wieku 19-24 uczy się w szkołach wyższych w stosunku do liczby osób w wieku studenckim. Można więc przyjąć, że mówi o skali aspiracji edukacyjnych wśród starszych kategorii wieku. W tym ujęciu okazuje się, że począwszy od roku akademickiego 2010/2011 następowało zmniejszanie się różnicy między współczynnikami z poziomu 13,0 do 10,3 punktów procentowych w roku 2015/2016. Oznacza to zatem, że w ostatnich latach obniżało się systematycznie zainteresowanie kształceniem w szkołach wyższych wśród starszych pokoleń Polaków. Wydaje się, że te przeobrażenia należy powiązać z procesem wygaszania aspiracji edukacyjnych, które zostały zaspokojone już we wcześniejszym okresie boomu edukacyjnego.

Powyższe wyniki pokazujące tendencje spadkowe w liczbie osób w typowym wieku studenckim oraz w powszechności kształcenia na poziomie wyższym w ostatniej dekadzie nie pozostawiają wątpliwości, że liczba studentów w szkołach wyższych bardzo wyraźnie spadła. Pozostaje jednak odpowiedź na pytanie, jaka była skala tego zjawiska oraz czy niż demograficzny wywarł podobny, czy też różny wpływ na liczebności studentów w szkołach publicznych i prywatnych. Niżej przedstawione dane pokazują przemiany w liczbie osób, kształcących się w Polsce na studiach wyższych z uwzględnieniem rodzaju uczelni.

Przedstawione na poniższym rysunku dane wyraźnie pokazują skalę spadku liczby studentów w Polsce. Na początku roku akademickiego 2016/2017<sup>9</sup> liczba osób kształcących się w szkołach wyższych wyniosła 1 348,8 tys. osób i była niższa aż o 588,6 tys. niż w analogicznym okresie roku akademickiego 2007/2008. W ujęciu względnym oznacza to **spadek aż o 30% liczby studentów w Polsce w przeciągu ostatniej dekady**.

Rysunek 3.1.3. Liczba studentów (w tysiącach) na uczelniach publicznych i niepublicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



Wyraźnie jednak widać, że **niż demograficzny oddziaływał w sposób odmienny na liczbę studentów w szkołach publicznych i niepublicznych**. O ile w tych pierwszych w analizowanym okresie liczba studentów skurczyła się o 19%, to w przypadku szkół niepublicznych dynamika spadku była znacznie większa – liczba osób kształcących się w wyższych szkołach niepublicznych w ostatnim roku analizy była blisko 2,1 razy niższa niż na początku roku akademickiego 2007/2008. W konsekwencji szybszego ubytku osób kształcących się na uczelniach niepublicznych uległa zmianie struktura studentów według rodzaju uczelni. Na początku analizowanego okresu udział studentów kształcących się w wyższych szkołach niepublicznych wyniósł 34%, zaś w roku akademickim 2016/2017 analogiczny wskaźnik stanowił jedynie 23%.

Sprawdziły się zatem prognozy głoszące, że niekorzystne zmiany demograficzne w pierwszej kolejności będą oddziaływały na wyższe szkoły niepubliczne. Tak drastyczny spadek liczby studentów w wyższych szkołach niepublicznych musiał przełożyć się na kondycję finansową tych podmiotów, doprowadzając w ostateczności do zmniejszenia się liczby niepublicznych szkół w Polsce. Zgodnie z danymi (zob. Aneks tab. 3.1.2) w roku akademickim 2015/2016 roku funkcjonowało 283 szkół niepublicznych, czyli było ich o 45 mniej niż pięć lat wcześniej. Można dodać, że w tym okresie liczba publicznych szkół wyższych nie uległa zmianie.

W analizie zachodzących przeobrażeń w liczbie studentów poza informacją o uczelni warto także uwzględnić formę studiów. Studia niestacjonarne wiążą się bowiem z odpłatnością za kształcenie. A koszty związane ze zdobywaniem wiedzy, jak się okazało w sposób znaczący wpływały – w ostatnim okresie – na decyzje o wyborze studiów i w konsekwencji przekładały się na liczbę studentów szkół publicznych i niepublicznych.

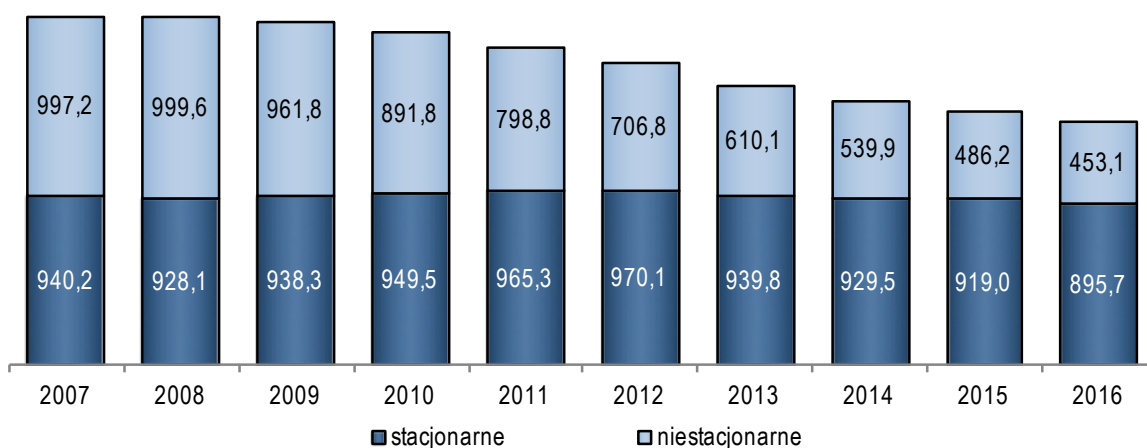
W świetle zgromadzonego materiału ujawniają się bardzo wyraźne prawidłowości charakteryzujące zmiany w liczbie studentów kształcących się w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Otóż

<sup>9</sup> Dane dotyczące liczby studentów podawane przez Główny Urząd Statystyczny odnoszą się do stanu 30 listopada danego roku.

**dynamika spadku liczby osób kształcących się w trybie niestacjonarnym była znacznie większa niż studentów trybu stacjonarnego.** Dodać przy tym można, że trend spadkowy w przypadku liczby studentów studiów niestacjonarnych rozpoczął się od roku akademickiego 2009/2010, podczas gdy w przypadku osób kształcących się na studiach stacjonarnych spadek liczby studentów pojawił się znacznie później, bo w roku akademickim 2013/2014.

Na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba studentów zdobywających wykształcenie w trybie niestacjonarnym wyniosła 453,1 tys. osób i była niższa od liczby studentów tego trybu w roku akademickim 2007/2008 o ponad 544,1 tys. Oznacza to, że **w przeciągu dekady liczba osób kształcących się w trybie niestacjonarnym w polskich szkołach wyższych spadła 2,2 razy.**

Rysunek 3.1.4. Liczba studentów (w tysiącach) według trybu studiów w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.

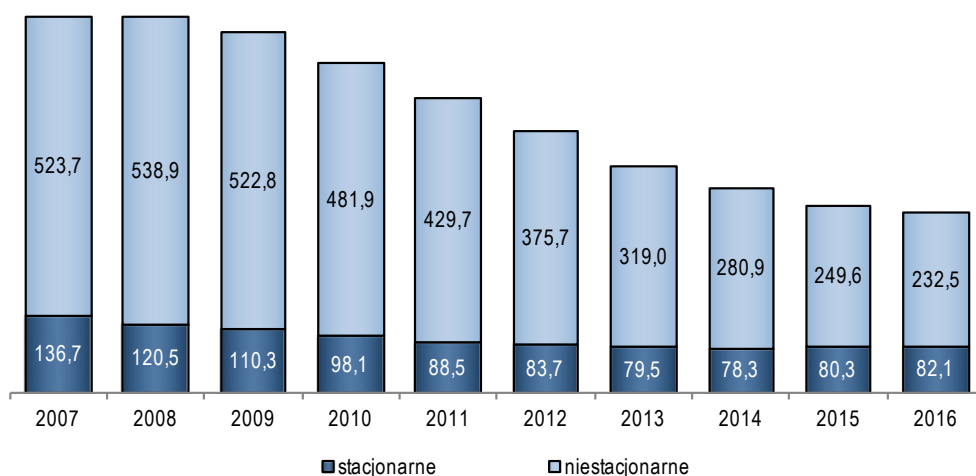


W okresie objętym analizą także liczba osób kształcących się na studiach w trybie stacjonarnym była niższa niż na początku roku akademickiego 2007/2008. Jednak ubytek tej kategorii studentów był nieznaczny – w roku akademickim 2016/2017 liczba studentów stacjonarnych była niższa jedynie o 44,5 tysiąca w porównaniu do roku akademickiego 2007/2008. Co oznacza, że **w przeciągu dekady liczba osób kształcących się w trybie stacjonarnym w polskich szkołach wyższych spadła jedynie o niecałe 5%.**

Przedstawione wyżej wyniki wskazywały, że dynamika zmiany liczby studentów była odmienna w zależności od rodzaju uczelni oraz trybu kształcenia. Dostępne dane pozwalają na nieco bardziej szczegółową analizę, czyli można prześledzić zachodzące przeobrażenia w liczbie studentów według trybu studiów w publicznych i niepublicznych polskich szkołach wyższych.

W przypadku niepublicznych szkół wyższych liczba osób kształcących się w trybie stacjonarnym systematycznie malała w analizowanym okresie. Na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba studentów studiów stacjonarnych w tego rodzaju szkołach wyższych była niższa o 54,6 tys. niż dziesięć lat wcześniej, co w ujęciu względnym oznacza spadek o blisko 40%. W przypadku osób zdobywających wiedzę w trybie niestacjonarnym na niepublicznych uczelniach tendencja spadkowa wystąpiła nieco później, jednak miała większe tempo dynamiki. W ostatnim czasie – począwszy od roku akademickiego 2008/2009 - liczba studentów studiów niestacjonarnych w tych placówkach spadła o ponad 306 tys. osób.

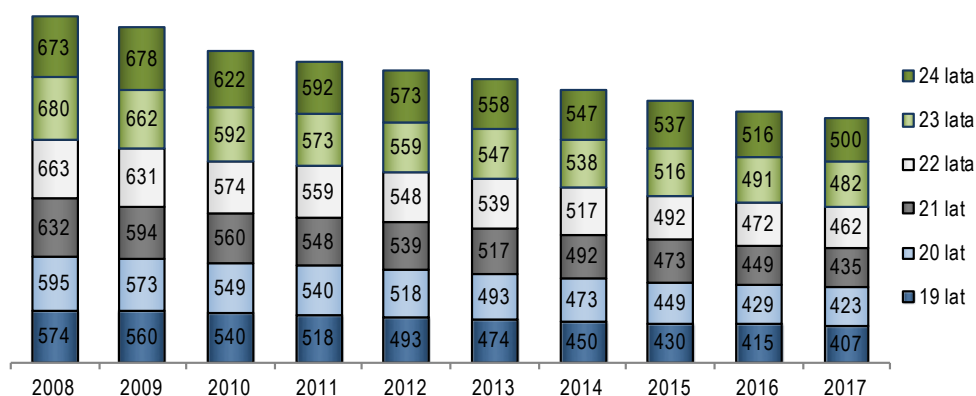
Rysunek 3.1.5. Liczba studentów (w tysiącach) według trybu studiów na uczelniach niepublicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



Oznacza to, że na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba osób kształcących się na niestacjonarnych studiach w niepublicznych szkołach wyższych stanowiła jedynie 43% stanu tej kategorii studentów z roku akademickiego 2008/2009.

W świetle zgromadzonego materiału okazuje się, że tendencje zmian w liczbie studentów na uczelniach publicznych miały odmienny charakter niż te, występujące w niepublicznych szkołach wyższych.

Rysunek 3.1.6. Liczba studentów (w tysiącach) według trybu studiów na uczelniach publicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



Różnica ta przede wszystkim przejawiała się w zmianie liczby studentów trybu stacjonarnego. Okazuje się bowiem, że począwszy od 2007 r. do 2013 r. liczba osób kształcących się w trybie stacjonarnym na uczelniach publicznych systematycznie wzrastała – przyrost wyniósł blisko 83 tys., czyli około 10% w ujęciu względnym. Następnie w kolejnych latach liczebności tej kategorii studentów zaczęła spadać, choć dynamika tego spadku była niewielka. W efekcie na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba osób zdobywających wiedzę w publicznych szkołach wyższych w trybie stacjonarnym była nieznacznie wyższa niż dziesięć lat wcześniej. Natomiast zmiany w liczbie osób uczących się na studiach niestacjonarnych w publicznych uczelniach były analogiczne do tych, które

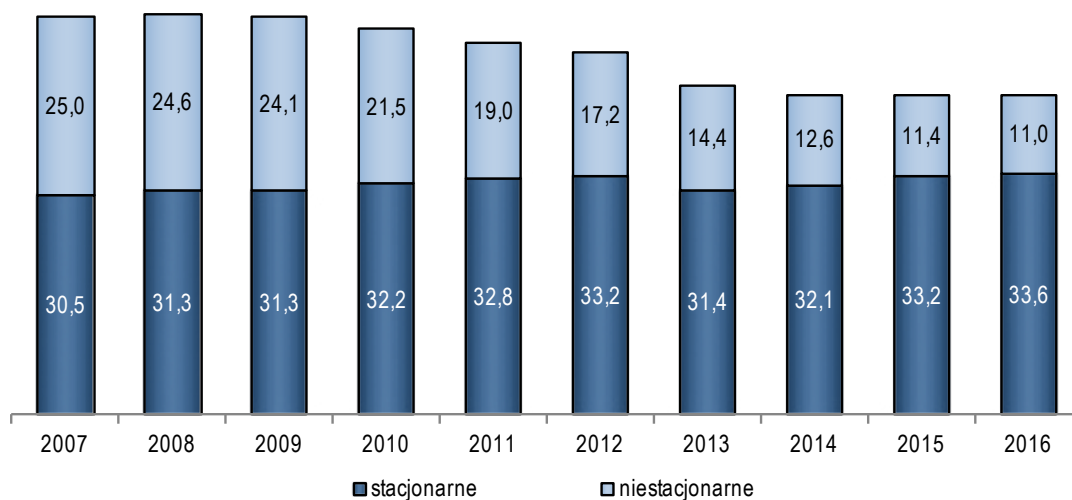


występowały w niepublicznych szkołach wyższych. W analizowanym okresie liczba studentów trybu niestacjonarnego systematycznie spadała. Na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba kształcących się na studiach niestacjonarnych na uczelniach publicznych była niższa o blisko 253 tys. niż dziesięć lat wcześniej. Oznacza to zmniejszenie się liczebności tej kategorii studentów w publicznych szkołach wyższych o ponad 2 razy.

Następujący w ostatnim dziesięcioleciu systematyczny spadek liczby osób w wieku 19-24 lat oddziaływał na liczbę studentów w polskich szkołach wyższych. Jednakże, jak pokazano powyżej, przemiany w liczbie osób kształcących się na poziomie wyższym nie były jednakowe w szkołach publicznych i niepublicznych, czynnikiem różnicującym skalę spadku okazał się też tryb studiów. Można powiedzieć (zob. Aneks, tab. 3.1.3), że wśród czterech kategorii studentów - studiów stacjonarnych w szkołach publicznych, - studiów stacjonarnych w szkołach niepublicznych, - studiów niestacjonarnych w szkołach publicznych i - studiów niestacjonarnych w szkołach niepublicznych – niekorzystne zmiany struktury wieku nie wpłynęły tylko na jedną z nich. Mianowicie chodzi o osoby kształcące się w trybie stacjonarnym w szkołach publicznych. Natomiast w przypadku studentów tego trybu kształcenia zdobywających wiedzę w niepublicznych uczelniach wystąpił wyraźny – blisko 40% spadek. Jednakże w największym stopniu zmiany demograficzne oddziaływały na liczebności osób uczących się w trybie niestacjonarnym – ich liczba w badanym okresie skurczyła się ponad dwukrotnie – i co ciekawe dynamika spadku tej kategorii studentów była nieomal identyczna w szkołach publicznych i niepublicznych.

Nasuwa się więc pytanie o to, czy liczba osób kształcących się na Uniwersytecie Warszawskim - największej i najlepszej publicznej polskiej uczelni – także uległa zmianie, a jeśli tak to: czy kierunek i dynamika tych przeobrażeń była podobna do procesów, które zachodziły w skali ogólnopolskiej. W przeciągu ostatniej dekady liczba studentów na naszej uczelni spadła o 10,9 tys. osób, czyli skala spadku sięgnęła blisko 20%. **Tempo spadku liczby studentów na UW było więc wyraźnie niższe niż to w wyższych szkołach niepublicznych i prawie identyczne jak to, które występowało na uczelniach publicznych.** Dodać przy tym należy, że procesy które zachodziły na naszej uczelni miały swoistą specyfikę. Polegały one na tym, że tendencje spadkowe w ogólnej liczbie studentów ujawniły się jedynie w latach 2009-2013; we wcześniejszym i późniejszym okresie liczba osób zdobywających wiedzę na UW była stabilna.

Rysunek 3.1.7. Liczba studentów na Uniwersytecie Warszawskim (w tysiącach) według trybu studiów w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



Podobieństwo między UW a pozostałymi uczelniami występowało w przypadku studentów trybu niestacjonarnego. Na początku roku akademickiego 2016/2017 tym trybem kształciło się na naszej uczelni 11 tys. osób, czyli o 14 tys. mniej niż na początku roku akademickiego 2007/2008. Zatem na przestrzeni dekady liczebność osób zdobywających wykształcenie w trybie niestacjonarnym na UW zmniejszyła się ponad dwukrotnie. Dodatkowo w przypadku tej kategorii studentów odnotowuje się z roku na rok systematyczny spadek liczebności, szczególnie szybko zmiany postępowały w latach 2009-2013.

Z kolei w przypadku liczby studentów kształcących się w trybie stacjonarnym na UW, występujące tendencje pozytywnie wyróżniały naszą uczelnię nawet na tle uczelni publicznych. Na początku roku akademickiego 2016/2017 liczba osób kształcących się trybem stacjonarnym na naszej uczelni była o 3,1 tys. wyższa niż w pierwszym okresie analizy, co w ujęciu względnym oznacza wzrost o blisko 10%. Warto dodać, że w latach 2007-2012 liczba osób kształcących się w trybie stacjonarnym na Uniwersytecie Warszawskim nieznacznie, ale systematycznie wzrastała. Po czym w 2013 nastąpił spadek, jednak w następnych okresach przybywało osób należących do tej kategorii studentów.

### 3.2. Procesy rekrutacyjne na studia wyższe w okresie niżu demograficznego

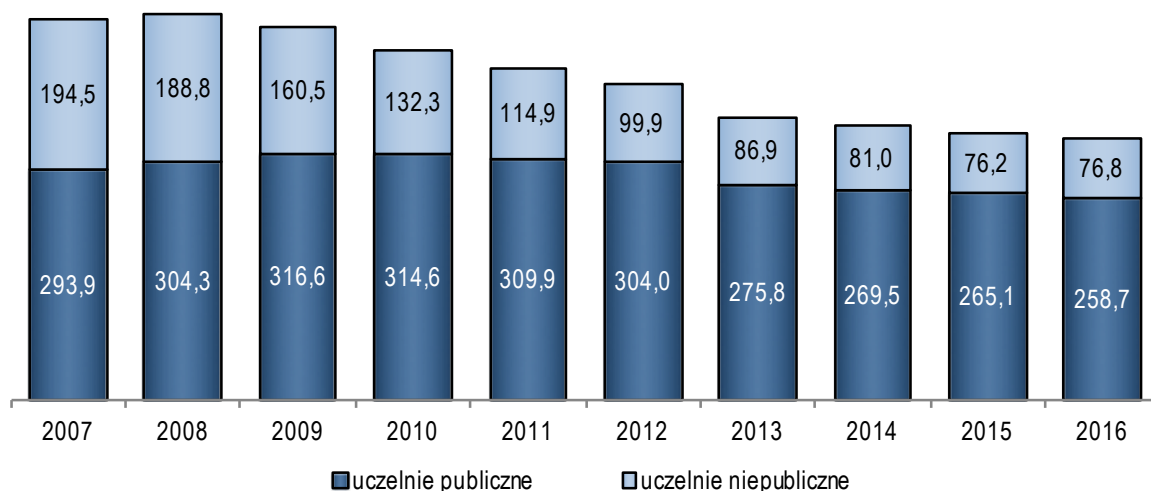
Omawiane powyżej zmiany w liczbie studentów powodowane są przede wszystkim przez niekorzystny bilans między liczbą osób przyjętych na studia a liczbą tych, którzy kończą kształcenie w szkołach wyższych. W dostępnych źródłach nie występują informacje charakteryzujące procesy rekrutacyjne w polskich szkołach wyższych. Jednakże o tym jak przebiegała rekrutacja na studia możemy się dowiedzieć – w sposób pośredni – w oparciu o dane o liczbie nowo przyjętych studentów I roku. Podkreślić należy, że dane te nie opisują w pełni procesów rekrutacyjnych, odnoszą się bowiem jedynie do procesów rekrutacji na I stopień studiów, a więc nie charakteryzują naboru na II stopień.

Opisując zachodzące zmiany w procesach rekrutacji należy zauważyć, że w ostatnich latach, ogólnie biorąc, liczba przyjętych studentów na I rok studiów przez polskie szkoły wyższe w ostatnich latach wyraźnie malała. Warto jednak zauważyć, że początek tendencji spadkowej zarysował się dopiero w roku 2009. Na koniec analizowanego okresu, a więc w dniu 30 listopada 2016 r. liczba nowo przyjętych studentów wyniosła 335,5 tys. osób, a więc była niższa aż o ponad 157,5 tys. w porównaniu do analogicznego okresu w 2008 r., co oznaczało spadek w ujęciu względnym o blisko 32%.

W świetle przedstawionych danych wyraźnie widać, że **w niepublicznych i publicznych szkołach wyższych procesy rekrutacyjne w ostatniej dekadzie wyraźnie się różniły**. W analizowanym okresie **niepubliczne szkoły wyższe przyjmowały z roku na rok coraz mniejszą liczbę osób na I rok studiów**. W efekcie liczba zrekrutowanych osób na I rok studiów w niepublicznych uczelniach w 2016 r. wyniosła 76,8 tys., a więc była niższa o ponad 117,7 tys. osób niż w 2007 r. Co oznacza, że niepubliczne uczelnie w ostatnim okresie analizy przyjęły na I rok studiów 2,5 razy mniejszą liczbę osób niż dziesięć lat wcześniej.



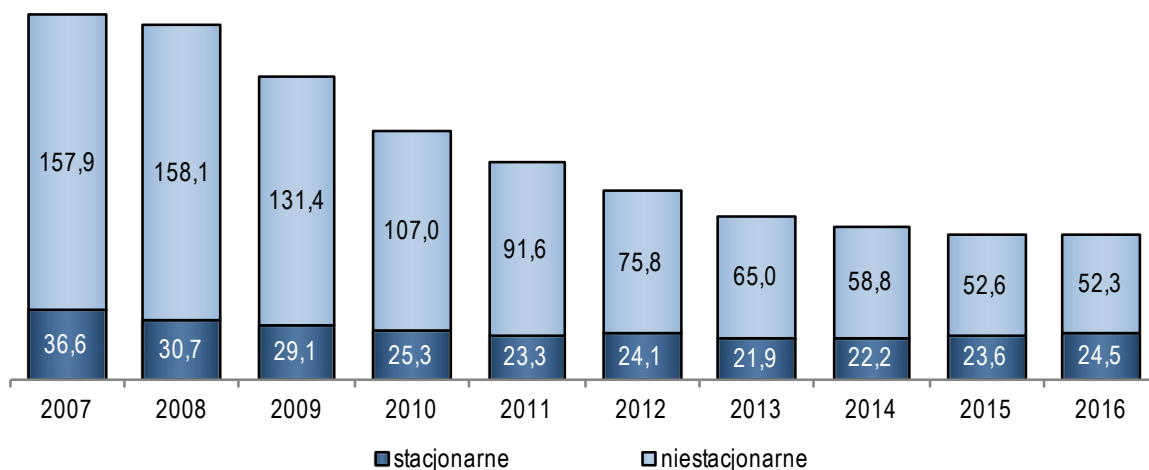
Rysunek 3.2.1. Liczba nowo przyjętych studentów I roku (w tysiącach) na uczelniach publicznych i niepublicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



W tym czasie publiczne szkoły wyższe nie miały aż tak dużych problemów z rekrutacją. Po pierwsze w początkowych latach analizowanego okresu tj. w 2008 r. i 2009 r. liczba nowo przyjętych studentów I roku nawet wzrastała, i dopiero od 2010 r. ujawniła się tendencja spadkowa w liczbie zrekrutowanych osób na I rok. W efekcie tego procesu liczba nowo przyjętych osób na I roku studiów w 2016 r. w publicznych uczelniach była niższa, lecz tylko o 35,1 tys. osób niż dekadę wcześniej, czyli w ujęciu względnym wystąpił spadek o 12%.

O bardzo dynamicznym spadku liczby nowo przyjętych studentów I roku studiów w niepublicznych szkołach wyższych zadecydowały przede wszystkim problemy z rekrutacją na studia niestacjonarne. O ile w początkowych okresach analizy liczba nowo przyjętych studentów I roku trybu niestacjonarnego oscylowała w granicach 158 tys. osób, to w dwóch ostatnich latach badanego okresu niepubliczne szkoły wyższe zrekrutowały na I rok studiów trybu niestacjonarnego jedynie około 52 tys. osób – czyli liczba nowo przyjętych studentów spadła 3 razy.

Rysunek 3.2.2. Liczba nowo przyjętych studentów I roku (w tysiącach) wg trybu studiów na uczelniach niepublicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.

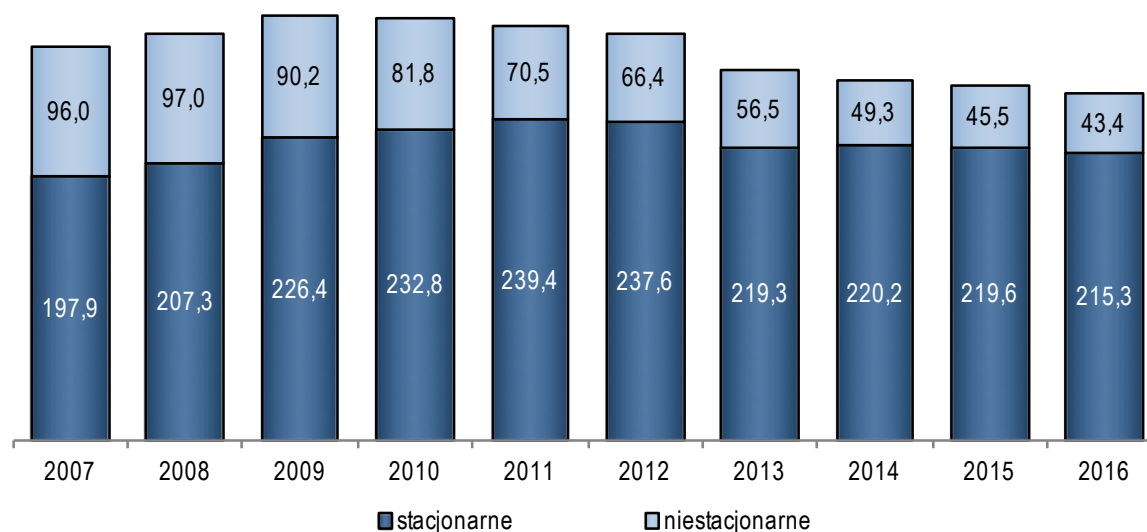


Liczba nowo przyjętych studentów I roku trybu stacjonarnego na uczelniach niepublicznych także w analizowanym okresie spadała, choć dynamika tego spadku była znacznie niższa niż miało to miejsce w przypadku naboru na studia niestacjonarne. W 2016 r. liczba nowo przyjętych studentów I roku wyniosła 24,5 tys. osób, czyli była niższa o 12,1 tys. niż dekadę wcześniej, co w ujęciu względnym oznacza spadek o 33%. Warto także dodać, że liczba rekrutowanych osób na studia stacjonarne spadała tylko do 2013 r., następnie zaś w kolejnych latach widać nieznaczny wzrost liczby nowo przyjętych studentów I roku tego trybu przez uczelnie niepubliczne.

Występujący w ostatnich latach wzrost liczby studentów I roku trybu stacjonarnego oraz stabilizacja liczby nowo przyjętych studentów trybu niestacjonarnego może świadczyć o coraz większej skuteczności uczelni niepublicznych w dotarciu do potencjalnych kandydatów.

W przypadku publicznych szkół wyższych przebieg procesów rekrutacyjnych był również uwarunkowany poprzez tryb studiów. Począwszy od 2009 r. **liczba nowo przyjętych studentów I roku trybu niestacjonarnego systematycznie się obniżała**. W efekcie tego procesu w 2016 r. liczba rekrutowanych przez uczelnie publiczne studentów I roku studiów niestacjonarnych wyniosła 43,4 tys. osób, czyli była niższa o 52,6 tys. osób niż dekadę wcześniej, lub inaczej mówiąc uczelniom publicznym udało się w 2016 r. zrekrutować ponad 2 razy mniejszą liczbę osób na studia niestacjonarne. Warto przy tym podkreślić, że procesy rekrutacyjne na studia stacjonarne na uczelniach publicznych przebiegały odmiennie. Przede wszystkim dlatego, że w pierwszej części analizowanego okresu, tj. latach 2007-2011, liczba nowo przyjętych studentów I roku trybu stacjonarnego systematycznie wzrastała. Następnie w latach 2012-2013 liczba zrekrutowanych osób na ten tryb studiów nieznacznie spadała, po czym utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Rysunek 3.2.3. Liczba nowo przyjętych studentów I roku (w tysiącach) wg trybu studiów na uczelniach publicznych w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.

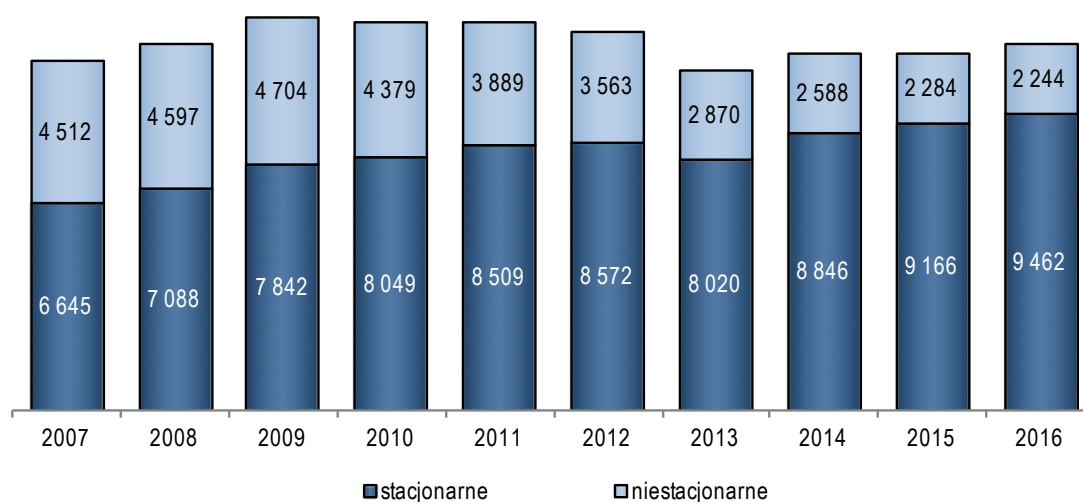


W efekcie w 2016 r. liczba nowo przyjętych studentów I roku studiów stacjonarnych - w publicznych szkołach wyższych - była wyższa o 17,4 tys. osób niż dekadę wcześniej, czyli w ujęciu względnym nastąpił wzrost o 9%.

Omawiając przemiany w ogólnej liczbie nowo przyjętych studentów I roku na naszej uczelni należy przede wszystkim podkreślić to, że liczba ta była dość podobna w badanym okresie. W 2016 r. na UW na I rok studiów zostało przyjętych 11,7 tys. osób, czyli 0,5 tys. więcej niż dekadę wcześniej.

Wyraźne zmiany w liczbie nowo przyjętych studentów na UW ujawniają się dopiero wówczas, gdy zbiorowość kształcącą się na I roku podzielimy według trybu studiów. Okazuje się wtenczas, że **w badanym okresie wystąpił spadek liczby osób na I roku studiów niestacjonarnych i wzrost liczby studentów I roku trybu stacjonarnego**. W pierwszych latach badanego okresu wystąpił niewielki przyrost liczby osób nowo przyjętych na I rok studiów niestacjonarnych. Jednak już w 2010 r. tendencja została odwrócona i w kolejnych latach, z roku na rok systematycznie liczebność tej kategorii spadała. W 2016 r. liczba studentów na I roku studiów niestacjonarnych wyniosła 2 244 osób, a więc była o 2 268 niższa niż dziesięć lat wcześniej, czyli w ujęciu względnym była dwa razy niższa.

Rysunek 3.2.4. Liczba nowo przyjętych studentów I roku wg trybu studiów na Uniwersytecie Warszawskim w latach 2007-2016 – stan na 30 listopada.



Natomiast w przypadku liczby osób zrekrutowanych na I rok studiów w trybie stacjonarnym obserwujemy tendencje wzrostowe. Liczebność tej kategorii studentów do 2012 roku wzrastała, w roku 2013 nastąpił wyraźny spadek, jednak w kolejnych latach ponownie przybywało osób zrekrutowanych na I rok studiów trybu stacjonarnego na UW. W konsekwencji tych przemian liczba studentów na I roku stacjonarnych studiów w 2016 r. na wyniosła 9 462 osoby, a więc była wyższa o 2 817 niż w 2007 r., czyli w ujęciu względnym wystąpił wzrost tej kategorii studentów o 42%.

Porównując procesy rekrutacyjne mające miejsce na Uniwersytecie Warszawskim do tych, które zachodziły w skali ogólnokrajowej w okresie niżej demograficznego należy podkreślić, że **na naszej uczelni rekrutacja na I rok studiów przebiegała wyraźnie lepiej niż w przypadku pozostałych szkół wyższych**. Można co prawda odnotować pewne podobieństwo między UW a pozostałymi publicznymi szkołami wyższymi jeśli chodzi o rekrutację na studia w trybie niestacjonarnym. W przeciągu dekadę liczba nowo przyjętych na I rok studiów niestacjonarnych osób na UW spadła o 50%, zaś spadek tej kategorii osób w publicznych polskich szkołach wyższych wyniósł 55%. Jednak w przypadku rekrutacji na studia stacjonarne nasza uczelnia radziła sobie wyraźnie lepiej niż pozostałe szkoły wyższe. W 2016 r. na UW zostało przyjętych na I rok studiów stacjonarnych o 42% osób niż dziesięć lat wcześniej, wówczas gdy w pozostałych publicznych wyższych szkołach wzrost tej kategorii osób wyniósł jedynie 8%. Natomiast w niepublicznych uczelniach liczebność tej kategorii studentów spadła o 33% w analogicznym okresie.

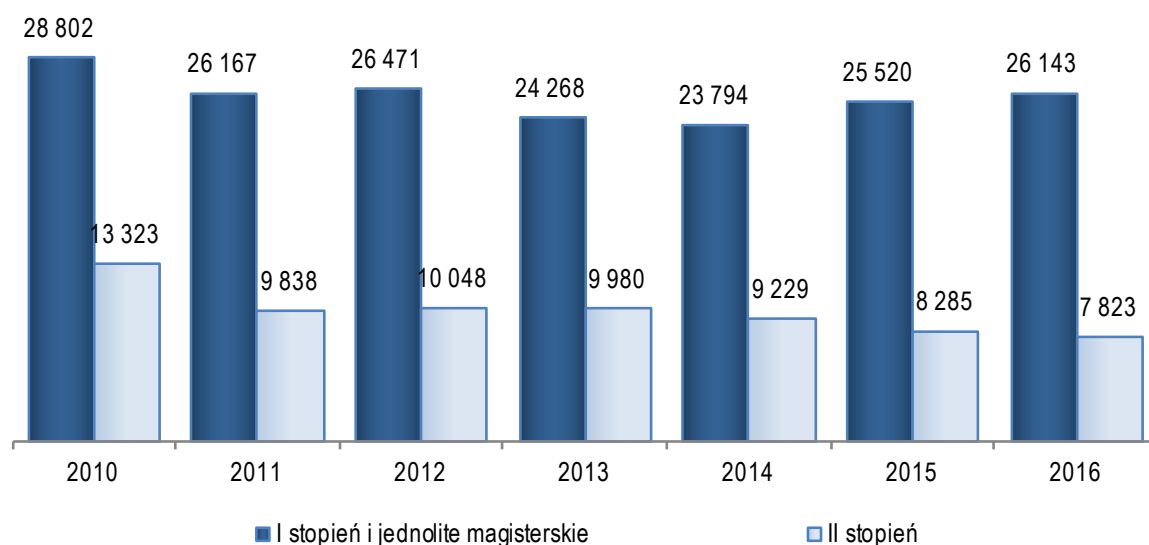
O tym, że niż demograficzny w mniejszym stopniu wpływał negatywnie na procesy rekrutacyjne na UW niż miało to miejsce w pozostałych polskich uczelniach przesądza zapewne wiele czynników.

Należy wymienić wśród nich te najważniejsze: niskie koszty kształcenia – zwłaszcza na studiach stacjonarnych, lokalizację uczelni, zróżnicowaną ofertę edukacyjną, czy wysoką pozycję naszej uczelni w rankingach. Wszystkie one, choć zapewne w różnym stopniu, oddziałują na poziom zainteresowania kształceniem na UW. Nasuwa się w związku z tym pytanie o to, jak w ostatnim okresie zmieniła się liczba osób ubiegających się o indeks naszej uczelni.

W ostatnich latach liczba osób zainteresowanych studiami na UW spadała. W 2016 r. liczba wszystkich kandydatów wyniosła blisko 44 tys. osób i była niższa o ponad 8 tys. niż w 2010 r. Jak wynika z poniższych danych przy omówieniu zmian w liczbie kandydatów na UW należy uwzględnić poziom studiów. Okazuje się bowiem, że występujące **tendencje w liczbie kandydatów były odmiennie w przypadku osób ubiegających się o przyjęcie na I i II stopień studiów.**

Liczba kandydatów na I stopień (i studia jednolite magisterskie) w ostatnim czasie zmieniała się w sposób niesystematyczny. W początkowym okresie analizy tj. latach 2011-2014 liczba kandydatów spadała, jednak w kolejnych latach nastąpił wzrost liczebności ubiegających się o przyjęcie na studia na UW. Można więc powiedzieć, że liczba kandydatów na studia w 2016 r. była o blisko 10% niższa niż w 2010 r. Jednak już porównanie do liczby kandydatów z 2016 do roku 2011 wskazuje, że w ostatnim okresie liczba zainteresowanych nauką na UW na I stopniu była tylko nieznacznie niższa – o 24 osoby.

Rysunek 3.2.5. Liczba kandydatów na Uniwersytecie Warszawskim według poziomu studiów w latach 2010-2016.



W przypadku liczby kandydatów na studia II stopnia ujawnia się natomiast **wyraźna tendencja spadkowa w analizowanym okresie.** W 2016 r. liczba osób zainteresowanych kształceniem na UW wyniosła 7 823 i była aż 5,5 tys. niższa niż w 2010 r. Oznacza to, że tempo spadku było bardzo wysokie – liczba kandydatów w analizowanym okresie skurczyła się o ponad 40%.

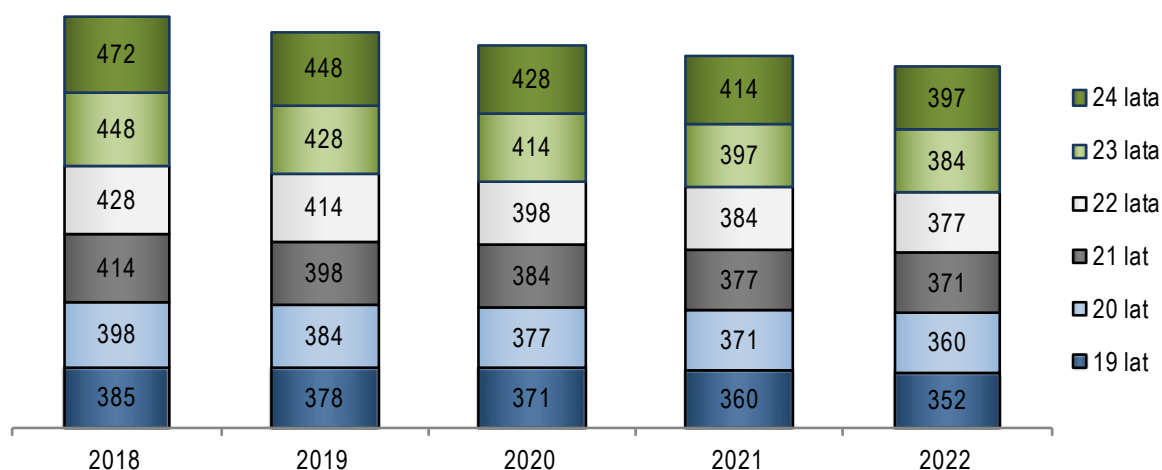
W ostatnich latach procesy rekrutacyjne na UW przebiegały wyraźnie lepiej niż na pozostałych polskich uczelniach. Jednak liczba osób zainteresowanych stopniowo malała, szczególnie jeśli chodzi o kandydatów na II stopień studiów. Interesującymi i ważnymi, z punktu widzenia funkcjonowania naszej uczelni, są pytania o to, jak będą przebiegać procesy rekrutacyjne w przyszłości. Podstawowe pytanie dotyczy tego: jak będą postępowały w przyszłości zmiany demograficzne, a więc jak liczne będą kolejne roczniki wchodzące w wiek studencki? Kolejne zaś dotyczy tego, ile osób zdecyduje się kandydować na studia na UW? W niniejszym raporcie podjęliśmy próbę odpowiedzi na te pytania.

Przedstawione prognozy dotyczą najbliższych pięciu lat. Przyjęty, krótki okres prognozy wynikał z chęci zapewnienia wyższej trafności prognozy; im krótszy okres prognozy, tym mniejsze ryzyko błędnego oszacowania. Należy jednak podkreślić, że przedstawione poniżej prognozy są narażone na różnego rodzaju ryzyka, które wynikają z wielu niewiadomych oraz przyjętych założeń. Dodać można, że ryzyko pomyłki jest mniejsze dla przewidywań dotyczących liczby ludności niż dla projekcji liczby kandydatów w najbliższej przyszłości.

Starając się odpowiedzieć na pytanie o to, jak będą wyglądały zmiany liczby osób w wieku 19-24 lata wykorzystano informacje o strukturze ludności według wieku. Do oszacowania przyjęto model ludności zastojowej oraz założenie, że występujące w 2016 r. natężenie zgonów nie ulegnie zmianie.

**Wchodzące w wiek studencki kolejne roczniki będą coraz mniej liczne.** Przeciętny roczny spadek liczby dziewiętnastolatków w latach 2018-2022 wyniesie ponad 2%. W efekcie w 2022 r. przewidywana liczba osób w tym wieku będzie o ponad 8% niższa niż w 2018 r. Jednak ogólny efekt wymiany roczników w badanym okresie będzie znacznie większy. Prognozowana na 2022 r. liczba ludności w wieku 19-24 lat wyniesie 2 240 tys. osób, a więc będzie niższa o 469 tys. niż w roku 2016. W ujęciu względnym oznacza to dalsze skurczenie się kategorii osób wieku studenckim o 17%. **Tak dynamiczny spadek liczebności głównej kategorii wieku, z której rekrutują się kandydaci na studia, będzie wywierał w najbliższej przyszłości niekorzystny wpływ na procesy rekrutacyjne.**

Rysunek 3.2.6. Prognoza: liczba ludności Polski (w tysiącach) w wieku 19-24 w latach 2018-2022.



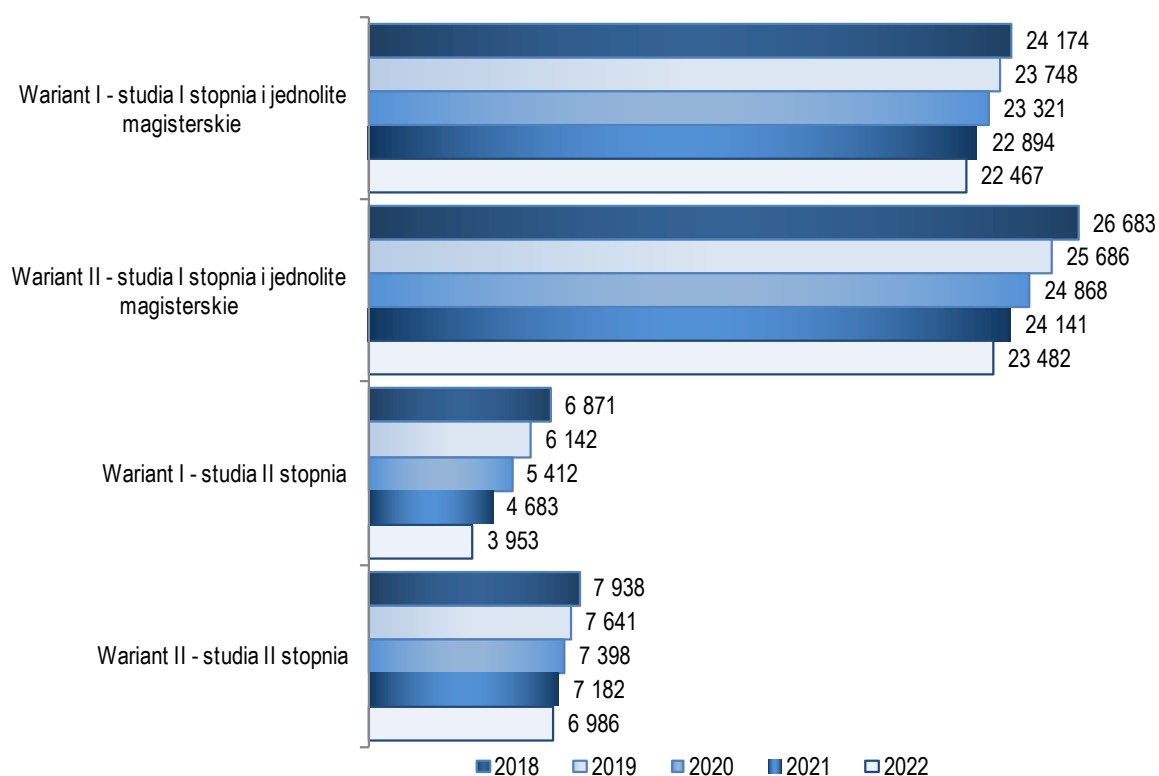
Przewidywania liczby kandydatów na UW są obarczone zdecydowanie większym ryzykiem popełnienia błędu, gdyż podlegają znacznie większej liczbie uwarunkowań niż zmiany w liczbie ludności. Wśród głównych czynników determinujących liczbę kandydatów poza sytuacją demograficzną należy wymienić przede wszystkim poziom aspiracji edukacyjnych i skłonność do ponoszenia kosztów związanych ze zdobywaniem wykształcenia, a te z kolei wiążą się z sytuacją gospodarczą. Ponadto istotną rolę odgrywa w tym przypadku polityka promocyjna uczelni prowadzona wśród kandydatów, czyli to w jakim zakresie oraz w jaki sposób jest przedstawiana oferta edukacyjna.

W związku z tymi trudnościami w przewidywaniu przyszłej liczby kandydatów przygotowano dwa scenariusze prognoz. W wariantcie I przyjęto proste założenie mówiące o tym, że liczba kandydatów na UW będzie zmieniała się w taki sam sposób jak dotychczas. Wydaje się, że tego rodzaju założenie w przypadku naszej uczelni jest dość pesymistyczne, biorąc pod uwagę dynamikę procesów, które już zaszły np. bardzo znaczące obniżenie się liczby kandydatów na II stopień studiów – w tym przypadku można odnieść wrażenie, że dynamika spadku już się wyczerpała. W wariantcie II prze-

widywań uwzględniono nie tylko zmiany demograficzne, ale przyjęto także, że zmianie będą ulegały preferencje kandydatów. Założono więc, że kandydaci będą w większym stopniu niż dotychczas zainteresowani podejmowaniem studiów na renomowanych uczelniach, oferujących wysoką jakość kształcenia. Scenariusz ten wydaje się bardziej realistyczny w przypadku UW, gdyż możemy przypuszczać, że w warunkach dużej podaży miejsc na studiach to właśnie renoma uczelni, bogata oferta edukacyjna będzie przyciągała kandydatów.

Przedstawione poniżej oszacowania przyszłej liczby kandydatów na UW według poziomu studiów wskazują, że **w najbliższej przyszłości można się spodziewać spadku liczby osób zainteresowanych studiowaniem na naszej uczelni** – niezależnie od wariantu prognozy. Będzie to konsekwencja dalszych niekorzystnych zmian zachodzących w liczbie ludności w wieku 19-24 lata.

Rysunek 3.2.7. Prognozowana liczba kandydatów na Uniwersytet Warszawski według poziomu studiów w latach 2018-2022 wg wariantu prognozy.



Porównując wyniki wariantów prognoz okazuje się, że niższe przewidywane liczby kandydatów na studia – niezależnie od poziomu studiów – daje prognoza oparta na założeniu występowania dotychczasowych tendencji. Jak wcześniej zostało to podkreślone wydaje się ona raczej pesymistycznym scenariuszem, gdyż można oczekiwać zmian preferencji kandydatów dotyczących uczelni. Jeśli rzeczywiście osoby zainteresowane podejmowaniem studiów wyższych będą w coraz większym stopniu kierowały się renomą uczelni, jakością nauczania niż dotychczas i jednocześnie będą skutecznie informowane o korzyściach ze studiów na UW, to może okazać się, że liczba przyszłych kandydatów na studia na UW wyznaczona w II wariantie prognozy także jest niedoszacowana. Zdecydowanie warto podejmować szeroko zakrojone i dobrze sprofilowane działania promujące ofertę edukacyjną naszej uczelni wśród przyszłych kandydatów na studia.



## 4. Rekrutacja na UW – analiza danych IRK

W tej części przedstawiamy wyniki analiz przebiegu procesu rekrutacji oparte na danych administracyjnych wyeksportowanych z systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów oraz Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów. Analiza dotyczy wyborów dokonywanych przez kandydatów oraz ich skutków, selektywności naboru na studia na UW oraz jakości kandydatów. Poniższe opracowanie dotyczy rekrutacji otwartej na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite magisterskie. Nie zawiera informacji na temat rekrutacji na studia trzeciego stopnia (doktoranckie), ani na studia równoległe. Zostało ono podzielone na dwie części. W pierwszej omówione są wyniki dla studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych magisterskich, w tym liczba dokonywanych rejestracji, szansa zakwalifikowania, decyzje osób zakwalifikowanych, analiza popularności i selektywności kierunków studiów oraz wyniki maturalne kandydatów. Druga część poświęcona jest studiom drugiego stopnia. Jej struktura jest podobna. Nie zawiera ona jednak informacji o wynikach maturalnych kandydatów. Tam, gdzie to możliwe, wyniki tegoroczne zestawiane są z wynikami analiz przeprowadzonych w poprzednich latach.

### 4.1. Organizacja procesu rekrutacji

W ramach rekrutacji otwartej przygotowanych zostało ponad 14200 miejsc na studiach pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich, z czego najwięcej na studiach stacjonarnych – 9664. Na studiach niestacjonarnych wieczorowych przygotowano ponad 2224 miejsc, a na studiach niestacjonarnych zaocznych prawie 2320 miejsc. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się liczba miejsc na studiach stacjonarnych i zaocznych, przy jednoczesnym kurczeniu się liczby miejsc na studiach wieczorowych. Na studiach drugiego stopnia przygotowanych zostało łącznie mniej niż 10 tys. miejsc. Najwięcej oferowanych było miejsc na studiach stacjonarnych – blisko 5450. Na studiach niestacjonarnych wieczorowych przygotowano 530 miejsc, a na studiach niestacjonarnych zaocznych ponad 3900. Od kilku lat liczba miejsc oferowanych na studiach II stopnia spada. W roku 2014 oferowanych było około 3 tys. więcej miejsc. Największy procentowy spadek można obserwować w przypadku studiów niestacjonarnych wieczorowych.

Przebieg procesu rekrutacji nie zmienił się w stosunku do lat ubiegłych. Upraszczając, można go podzielić na trzy etapy. Pierwszy etap stanowią rejestracje na studia. **Kandydaci** mogą wybrać dowolną liczbę kierunków na Uniwersytecie Warszawskim, na które zamierzają aplikować (tylko osoby, które uiściły opłatę rekrutacyjną traktowane są jako kandydaci). Etap rejestracji na studia kończy się na początku lipca. Rozpoczyna się wtedy drugi etap rekrutacji – komisje rekrutacyjne przystępują do tworzenia list rankingowych i zakwalifikowania kandydatów. Na studiach pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich listy rankingowe przygotowywane są w oparciu o wyniki matur, a na studiach drugiego stopnia w oparciu o oceny z egzaminów wstępnych lub wyniki z poprzednich etapów nauki. Osoby z najwyższych miejsc na listach rankingowych zostają **zakwalifikowane** – otrzymują prawo podjęcia studiów. W każdej jednostce powinno zostać zakwalifikowanych tylu kandydatów, ile zostało przygotowanych miejsc na studia. Następnie rozpoczyna się okres dostarczania dokumentów. Osoby, które złożą wszystkie wymagane dokumenty, zostają **przyjęte** na studia. Bardzo istotna z punktu widzenia analizy jest możliwość wycofania złożonych dokumentów. Niedostarczenie dokumentów w określonym terminie oznacza utratę możliwości podjęcia studiów na określonym kierunku. Dostarczenie dokumentów nie oznacza jednak braku możliwości podjęcia innych studiów. Kandydaci, którzy złożą dokumenty, zawsze mają prawo je wycofać, np. po to, aby złożyć je na innym kierunku, na który zakwalifikowani zostali później.



Pierwsza tura rekrutacji zazwyczaj nie prowadzi do zapełnienia wszystkich dostępnych miejsc. Część kandydatów zakwalifikowuje się na więcej niż jeden kierunek studiów, nierzadko także na innych uczelniach. Osoby takie rezygnują z dalszego ubiegania się o miejsca na mniej atrakcyjnych dla nich kierunkach. W takiej sytuacji na zwolnione miejsca komisje rekrutacyjne uzupełniają listę przyjętych na studia o kolejne osoby z list rankingowych. Nabór kończy się, gdy zapełnione zostaną wszystkie miejsca lub zakwalifikowani zostaną wszyscy kandydaci. Jeśli mimo zakwalifikowania wszystkich kandydatów pozostaną wolne miejsca, możliwe jest też ponowne otwarcie zapisów na studia - nowi kandydaci mogą ubiegać się o przyjęcie, aż do wyczerpania się wolnych miejsc.

## **4.2. Zbiory danych**

Poniższe opracowanie dotyczące przebiegu rekrutacji zostało przygotowane na podstawie danych pochodzących z systemów informatycznych uczelni – z systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK) oraz z Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS).

Z systemu IRK pochodzą następujące informacje dotyczące kandydatów:

- podstawowe zmienne socjodemograficzne – płeć, wiek, obywatelstwo oraz województwo, z którego kandydat pochodzi;
- informacje na temat szkoły średniej, którą kandydat ukończył;
- informacja o tym, czy kandydat studiował już wcześniej na Uniwersytecie Warszawskim;
- informacje na temat kierunków studiów, na które dana osoba zdecydowała się kandydować;
- informacje o tym, na które spośród wybranych kierunków kandydat został zakwalifikowany, a na których nie udało mu się uzyskać odpowiednio wysokiej pozycji na liście rankingowej;
- informacje dotyczące wyników egzaminów maturalnych kandydatów;
- informacje dotyczące liczby punktów rekrutacyjnych.

Z systemu USOS zaczerpnięte zostały dane:

- dotyczące kierunku, na który kandydaci zostali przyjęci;
- dotyczące dyplomów uzyskanych na Uniwersytecie Warszawskim.

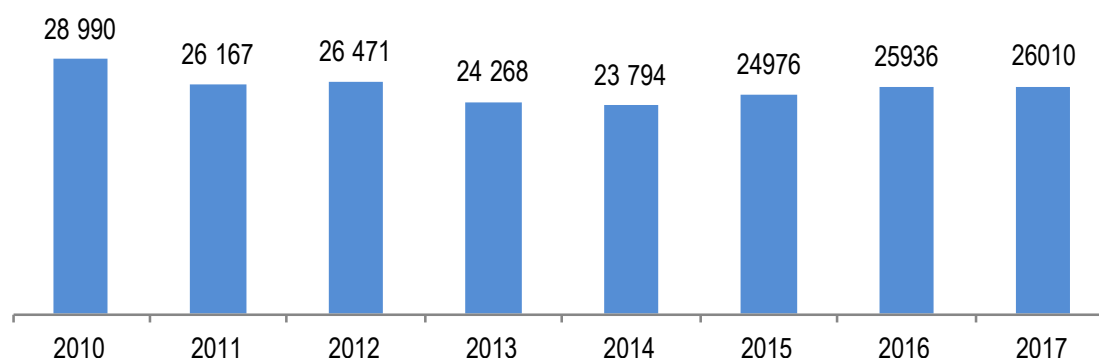
Dane z obu rejestrów zostały wyeksportowane listopadzie 2017 roku. Dane zostały następnie wyczyszczone, np. wyjaśnione zostały drobne niespójności w zbiorach. Konieczne także było przekodowanie części kodów kierunków, np. połączenie kodów kilku rejestracji (m.in. na specjalizacje) w jeden, jeśli nie możliwe było jednoznaczne przypisanie kodów z IRK kodom używanym w USOS. Kody były łączone także w przypadku, gdy limit przyjęć był wspólny dla kilku specjalizacji w IRK.

### 4.3. Rekrutacja na studia I stopnia i jednolite magisterskie

#### Zbiorowość kandydatów

Liczba kandydatów (osób, które dokonały przynajmniej jednej rejestracji) na studia pierwszego stopnia i jednolite magisterskie w roku 2017 przekroczyła 26 tys. Oznacza to niewielki wzrost w porównaniu do poprzedniego roku oraz powrót do poziomu liczby kandydatów obserwowanego w latach 2011-2012. Jest to jednak wciąż wartość wyraźnie niższa niż blisko 29 tys. obserwowane w 2010 r.

Rysunek 4.3.1. Liczba kandydatów na studia I stopnia i jednolite magisterskie w kolejnych latach

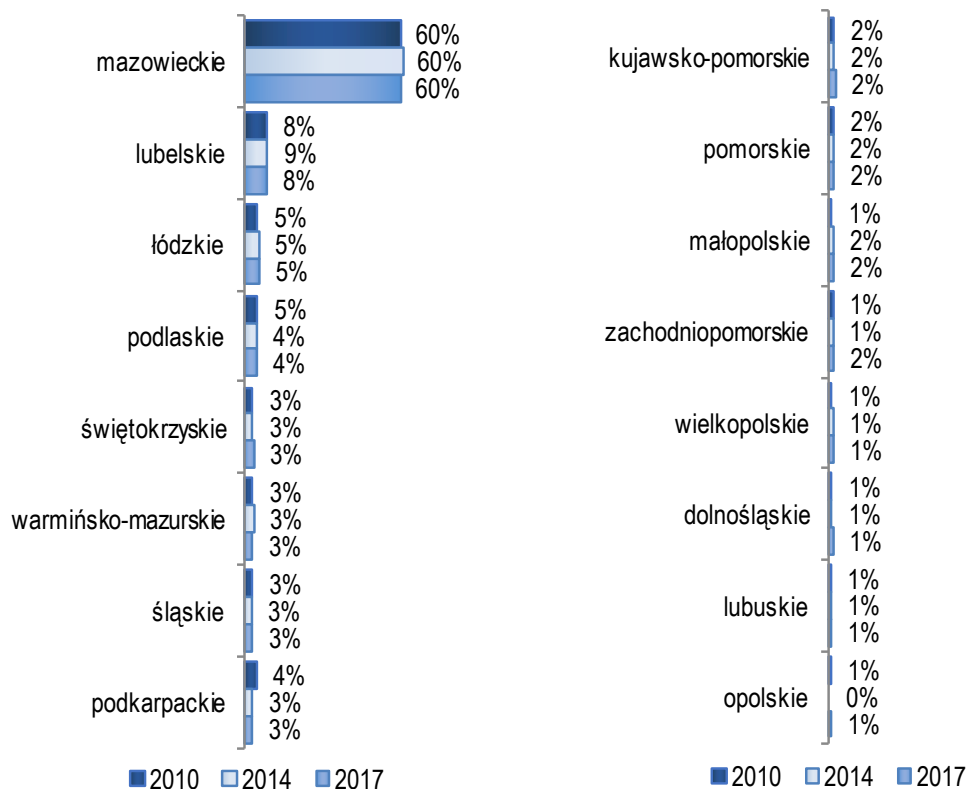


Pod względem udziału kobiet zbiorowość kandydatów w 2017 nie różni się od zbiorowości z poprzednich lat. Kobiety wciąż stanowią blisko dwie trzecie wszystkich kandydatów.

Niewielkie zmiany są natomiast widoczne w przypadku pochodzenia kandydatów. Zwiększa się udział kandydatów z zagranicy. Wynosi obecnie ponad 4%. Dla porównania w 2014 roku było to około 3%. Wśród kandydatów zagranicznych wciąż najliczniejsi są obywatele Ukrainy i Białorusi, którzy razem stanowią ponad połowę wszystkich obcokrajowców ubiegających się o przyjęcie na studia na UW.

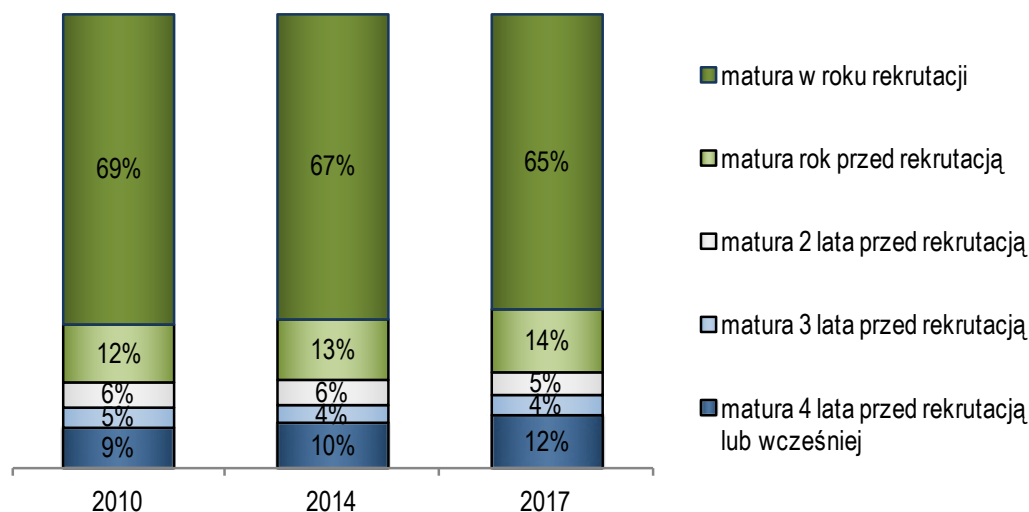
Podobnie jak w poprzednich latach większość kandydatów mieszkających w Polsce stanowią osoby mieszkające w województwie mazowieckim (60%). Wśród osób z innych regionów Polski najliczniejsi są mieszkańcy województwa lubelskiego (8% ogółu kandydatów) oraz województw łódzkiego i podlaskiego (odpowiednio 5% i 4% ogółu kandydatów).

Rysunek 4.3.2. Kandydaci na studia I stopnia i jednolite magisterskie wg województwa w 2010, 2014 i 2017 r.



Kolejną zmianą jest powoli zwiększający się odsetek osób, które maturę zdawały w roku wcześniejszym niż rok rekrutacji. W 2010 odsetek osób, które zdawały maturę w roku rekrutacji wynosił 69%, 4 lata później spadł on do 67%, a w 2017 roku wynosił już 65%. Rosną udziały dwóch grup: 1) osób, które zdawały maturę rok przed rekrutacją, 2) osób, które zdawały maturę 4 lata przed rekrutacją lub wcześniej.

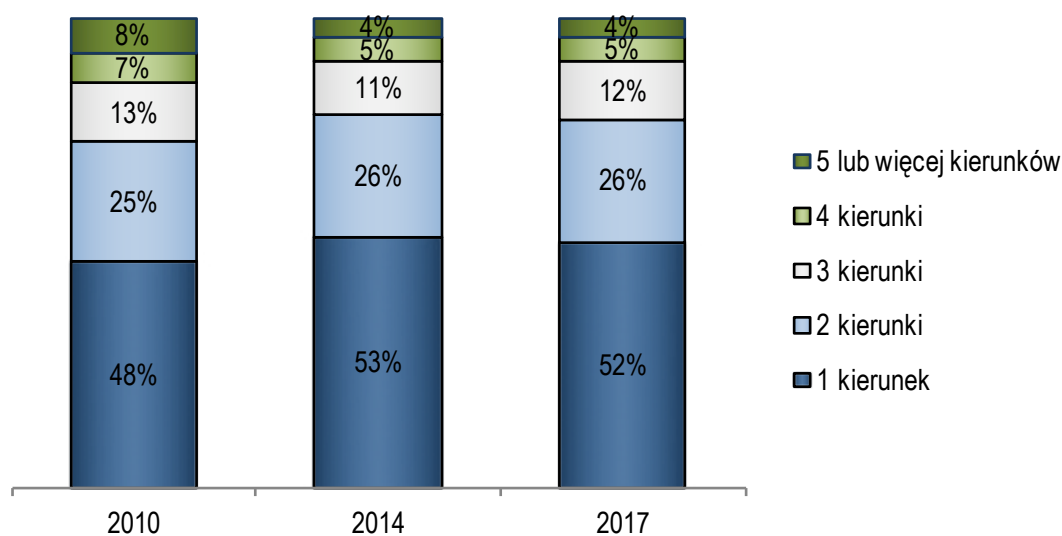
Rysunek 4.3.3. Kandydaci na studia I stopnia i jednolite magisterskie w 2010, 2014 i 2017 r. wg roku zdania egzaminu maturalnego



## Zapisy

Kandydaci na studia pierwszego stopnia i jednolite magisterskie dokonali w tym roku łącznie 48582 rejestracji. Oznacza to, że przeciętny kandydat dokonał blisko 1,9 rejestracji. Ponad połowa kandydatów (53%) dokonała tylko jednej rejestracji. Są to wartości niemal identyczne do tych obserwowanych w 2014. Z drugiej strony jest to wyraźnie niższy poziom niż siedem lat temu. Wtedy kandydaci zapisali się przeciętnie na 2,1 kierunku, a jednej rejestracji dokonało 48% kandydatów. Niższą liczbę rejestracji można interpretować jako przejaw zmian percepcji ryzyka niepowodzenia w rekrutacji.

Rysunek 4.3.4. Liczba kierunków, na które kandydaci dokonali rejestracji w rekrutacji 2010, 2014 i 2017

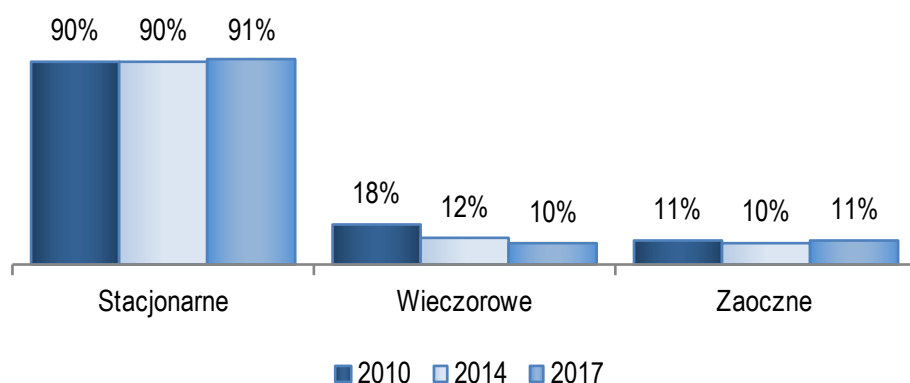


Stabilne w czasie są zależności pomiędzy liczbą rejestracji a cechami kandydatów. Niezmiennie najwięcej rejestracji dokonują kandydaci, którzy zdawali maturę w roku rekrutacji. W tym roku przeciętnie zapisali się na ponad 2 kierunki. Dla porównania osoby zdające maturę w roku 2012 lub wcześniej, zarejestrowały się przeciętnie na 1,3 kierunku.

Utrzymuje się także zależność między liczbą rejestracji a miejscem zamieszkania. Kandydaci z województwa mazowieckiego dokonują średnio najwięcej rejestracji, chociaż różnica między województwem mazowieckim a pozostałymi stopniała w porównaniu do 2010 roku. W 2010 średnia liczba rejestracji wśród kandydatów z woj. mazowieckiego wynosiła 2,4, a w pozostałych województwach wahała się między 1,6 a 1,9. W 2017 kandydaci z województwa mazowieckiego zarejestrowali się średnio na 2 kierunki, podczas gdy dla kandydatów z pozostałych województw wartość ta wahała się między 1,5 a 1,8.

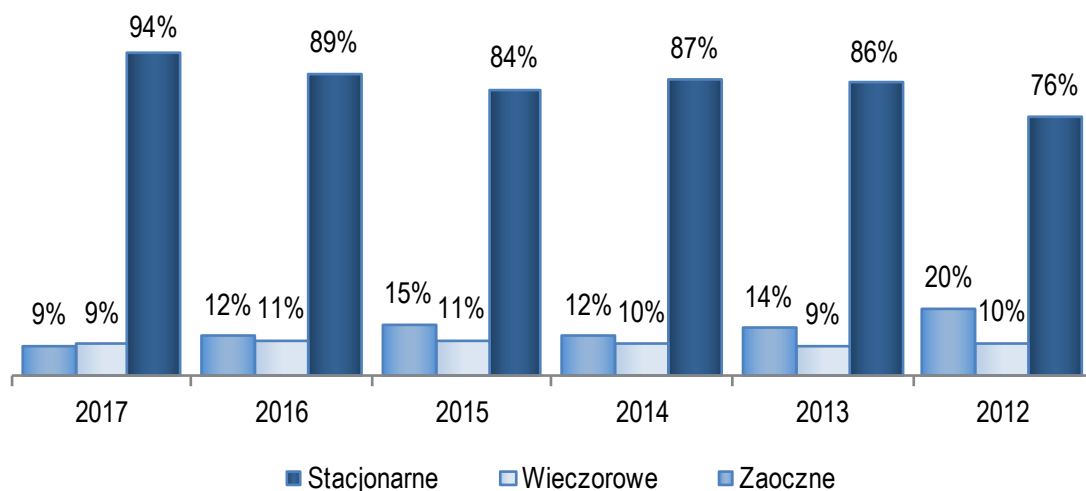
W stosunku do poprzednich lat nie widać wyraźnych zmian poziomu zainteresowania kandydatów studiami stacjonarnymi. W 2017 r. 91% kandydatów dokonało rejestracji przynajmniej na jeden kierunek studiów stacjonarnych, co jest wartością niemal identyczną do obserwowanej w latach poprzednich. Odsetek zainteresowanych studiami zaocznymi również jest stabilny. W 2017 roku wyniósł 11%. Wciąż zmniejsza się natomiast odsetek rejestrujących się na studia stacjonarne. W tym roku niespełna 10% kandydatów dokonało rejestracji na jeden kierunek w tym trybie.

Rysunek 4.3.5. Odsetek kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia w poszczególnych trybach w latach 2010, 2014 i 2017



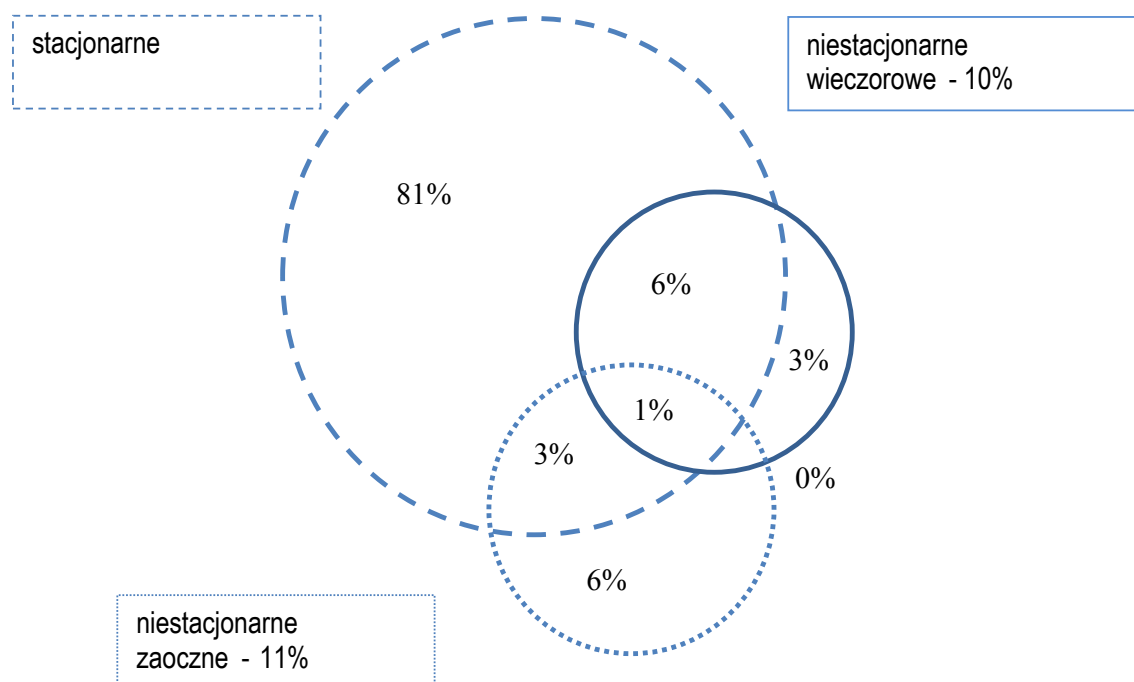
Wybór trybu studiów jest wyraźnie powiązany z rokiem zdania matury. Im wcześniej kandydaci zdali maturę tym większa szansa, że wybrali oni studia zaoczne i mniejsza szansa, że wybrali studia stacjonarne. Taka sama zależność była widoczna w poprzednich latach.

Rysunek 4.3.6. Odsetek kandydatów, którzy dokonali w 2017 r. rejestracji na studia pierwszego stopnia lub jednolite magisterskie w poszczególnych trybach, wg roku zdania egzaminu maturalnego



Stabilne są także zależności pomiędzy wyborem studiów w poszczególnych trybach. Zdecydowana większość kandydatów ubiega się o przyjęcie jedynie na studia stacjonarne. Przeważająca część osób kandydujących na studia wieczorowe jednocześnie kandyduje na studia stacjonarne. Natomiast wśród osób ubiegających się o przyjęcie na studia zaoczne dominują kandydaci, którzy wybrali studia tylko w tym trybie.

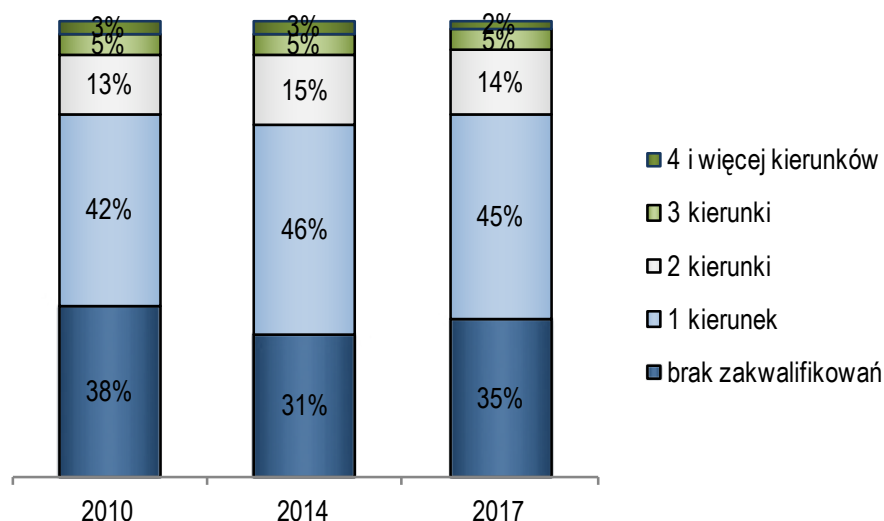
Rysunek 4.3.7. Odsetek kandydatów, którzy dokonali rejestracji na studia I stopnia lub jednolite magisterskie w poszczególnych trybach



### Zakwalifikowania i przyjęcia

W roku 2017 większość kandydatów została zakwalifikowana przynajmniej na jeden kierunek studiów. Nie udało się to 35% kandydatów. Najczęściej kandydaci zakwalifikowywali się tylko na jeden kierunek studiów. Odsetek osób niezakwalifikowanych na żaden kierunek w ostatnim czasie wzrósł w porównaniu do 2014 roku, ale jest wciąż niższy niż w 2010 roku.

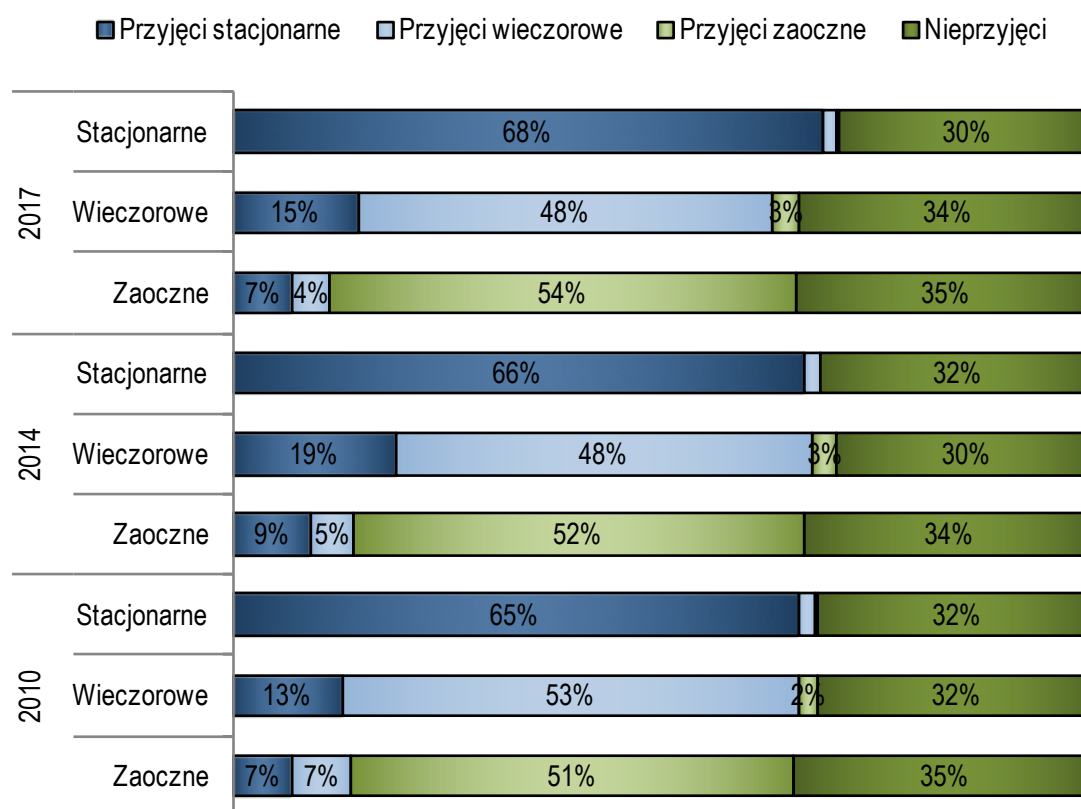
Rysunek 4.3.8. Liczba kierunków, na które kandydaci zostali zakwalifikowani w 2010, 2014 i 2017 roku.



Tradycyjnie najtrudniej było się zakwalifikować się na studia stacjonarne. Na choć jeden kierunek studiów w tym trybie zakwalifikowanych zostało 55% zarejestrowanych. W przypadku studiów wieczorowych i zaocznych odsetek zakwalifikowanych był zdecydowanie wyższy – wynosił przeszło 95%.

Nie wszystkie osoby, które zostały zakwalifikowane zdecydowały się podjąć studia. Dodatkowo część z kandydatów brała udział w rekrutacji na kierunki, które nie zostały otwarte ze względu na zbyt małą liczbę chętnych. Problem ten występuje w zasadzie tylko na studiach niestacjonarnych. Od wielu lat odsetek osób zakwalifikowanych, które nie podejmują studiów na UW utrzymuje się na podobnym poziomie. W zależności od trybu studiów waha się od 30% do 35%. Osoby zakwalifikowane na studia stacjonarne najczęściej je podejmują. Odsetek podejmujących studia powoli rośnie. Wśród zakwalifikowanych na studia niestacjonarne około połowa podejmuje studia w trybie, na jaki została zakwalifikowana. Część rezygnacji z podjęcia studiów niestacjonarnych, szczególnie wieczorowych, wynika z podjęcia studiów na UW w innym trybie (głównie stacjonarnych).

Rysunek 4.3.9. Odsetek osób przyjętych na studia w różnych trybach wśród osób zakwalifikowanych na studia w poszczególnych trybach



### Popularność i selekcyjność kierunków studiów

Wcześniejsze analizy prowadzone były dla zbiorowości kandydatów. Pojęcie rejestracji, zakwalifikowania oraz przyjęcia dotyczyły dowolnego kierunku studiów na UW. Zestawienie liczby kandydatów, zakwalifikowanych, przyjętych oraz liczby miejsc na każdym z kierunków studiów pozwala na uzyskanie obrazu popularności i selekcyjności poszczególnych kierunków studiów. Tradycyjnie miernikiem popularności studiów jest liczba kandydatów przypadających na jedno miejsce (KM). Wyższa wartość KM wskazuje na większe zainteresowanie studiami na etapie rejestracji. Wartość ta



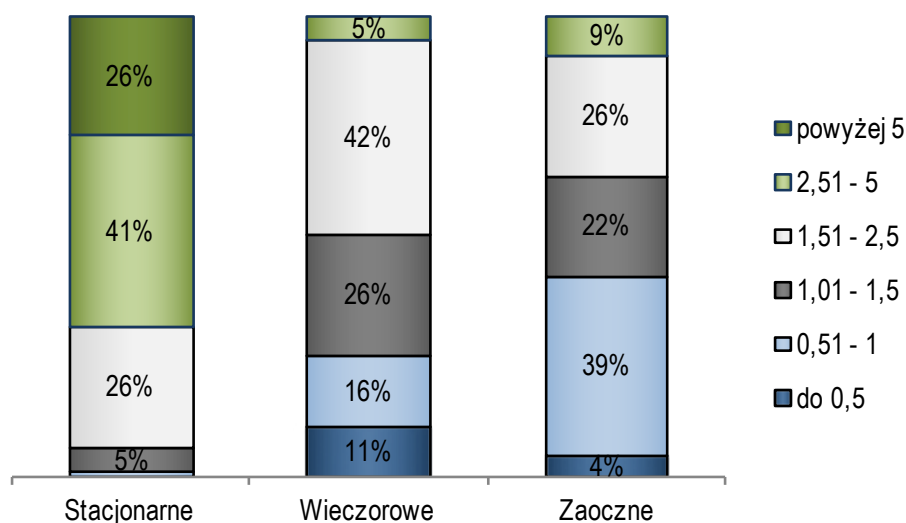
jednak nie zdaje sprawy z faktycznej intencji podjęcia studiów. Rejestracje na dodatkowe kierunki są dla kandydatów często zabezpieczeniem na wypadek niepowodzenia w naborze na najbardziej pożądane studia. Warto zatem wziąć także pod uwagę informację na temat odsetka zakwalifikowanych, którzy podjęli studia (PZ). Wyższe wartości PZ oznaczają, że osoby zakwalifikowane rzadziej rezygnowały z podjęcia studiów, czyli że najprawdopodobniej dany kierunek był dla nich najatrakcyjniejszy spośród wszystkich, na które się zakwalifikowały. Niskie wartości PZ można interpretować jako wskaźnik relatywnie niskiej atrakcyjności kierunku w porównaniu z innymi studiami (przy założeniu, że osoby zakwalifikowane nie rezygnują ze studiów po to, żeby nie studiować w ogóle).

Zachowania kandydatów i zakwalifikowanych decydują o tym jaka jest szansa zakwalifikowania na studia (ZK), czyli stosunek liczby zakwalifikowanych do liczby kandydatów. Miernik ZK uwzględnia chęć podjęcia studiów, gdyż będzie on przyjmował wartości tym niższe, im więcej kandydatów z wyższych miejsc na liście rankingowej przyjmie propozycję rozpoczęcia nauki (im mniej osób zrezygnuje ze studiów, tym mniejsza będzie liczba dodatkowych zakwalifikowanych). Odsetek zakwalifikowanych mierzy jednak coś więcej. Ponieważ zależy także od ogólnej liczby kandydatów, to wskazuje na stopień selekcji na dany kierunek - konkurencję pomiędzy kandydatami. Im mniejsza szansa zakwalifikowania się, tym silniejsza jest selekcja kandydatów.

Wartości wyżej opisanych wskaźników dla poszczególnych kierunków znajdują się w aneksie (por. Tabela 5.1.1-3). Poniżej natomiast omówione zostaną rozkłady wskaźników w zbiorowości kierunków. Ponieważ na studia w poszczególnych trybach prowadzona jest osobna rekrutacja, to traktowane są one w poniższych analizach jako osobne kierunki.

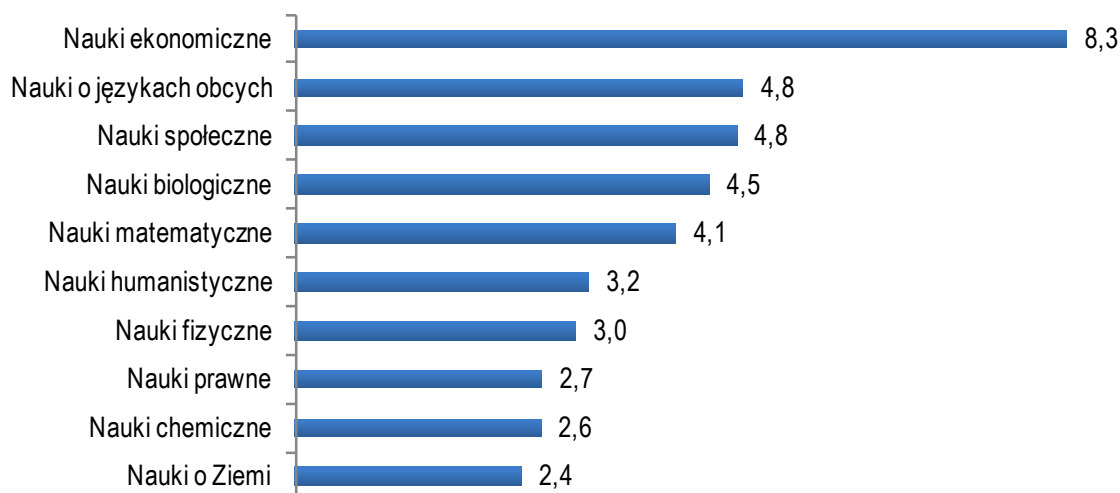
Zgodnie z oczekiwaniami największa liczba kandydatów na miejsce jest na studiach stacjonarnych. O miejsce na kierunku stacjonarnym konkurowało średnio 4,4 osoby. Na niewielu kierunkach liczba kandydatów na miejsce była mniejsza niż 1,5, a na najbardziej popularnym kierunku, czyli Japonistyce, wynosiła ona blisko 22. Na studiach niestacjonarnych liczba kandydatów na miejsce jest wyraźnie niższa. Na ponad jednej czwartej uruchomionych kierunków wieczorowych i ponad dwóch piątych kierunków zaocznych liczba kandydatów była mniejsza niż limit przyjęć. Przeciętnie liczba kandydatów na studia wieczorowe wynosiła 1,5, a na studia zaoczne 1,4.

Rysunek 4.3.10. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na liczbę kandydatów przypadających na jedno miejsce



Pod względem liczby kandydatów na miejsce na tle pozostałych dyscyplin wyróżniają się kierunki należące do nauk ekonomicznych. Przeciętnie na kierunkach stacjonarnych<sup>1</sup> należących do tej grupy liczba kandydatów przypadających na jedno miejsce wynosi 8,3. Najniższe wartości można obserwować na kierunkach należących do grupy nauk o Ziemi, nauk prawnych oraz nauk chemicznych. Nie oznacza to, że nauki ściśle cieszą się najmniejszą popularnością na etapie rejestracji. Kierunki matematyczne i biologiczne mają przeciętnie większą liczbę rejestracji niż nauki humanistyczne.

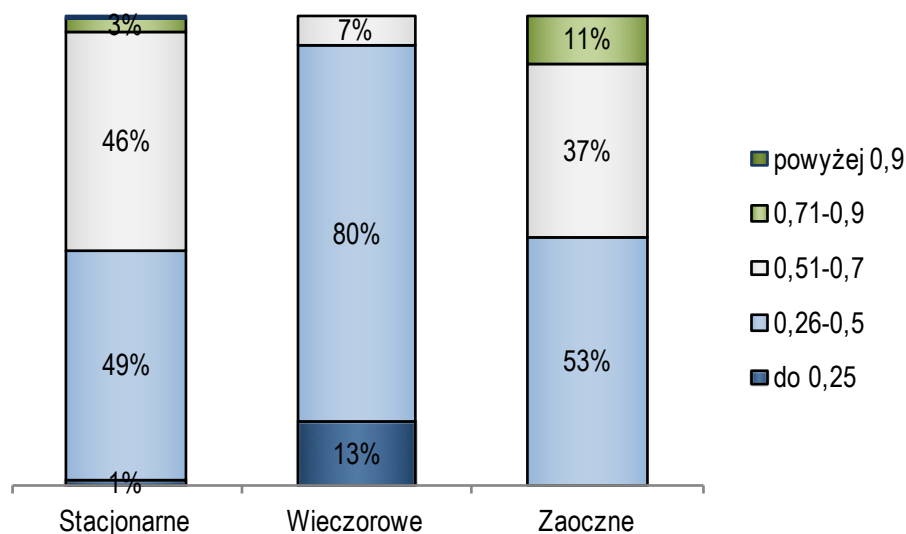
Rysunek 4.3.11. Średnia liczba kandydatów przypadających na jedno miejsce na kierunkach wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



Analiza odsetka osób rozpoczynających studia wśród zakwalifikowanych na poszczególnych kierunkach została przeprowadzona z wykluczeniem kierunków nieuruchomionych. W przypadku tych kierunków niepodjęcie studiów nie zawsze było decyzją osób zakwalifikowanych. Największy problem z niepodjęciem studiów mają kierunki wieczorowe. Średnio tylko 35% zakwalifikowanych rozpoczyna studia. Rzadko występują kierunki wieczorowe, na których odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych jest wyższy niż 0,5. Średnia wartość wskaźnika jest natomiast zbliżona dla kierunków stacjonarnych oraz zaocznych. W pierwszym wypadku wynosi ona 0,51, a w drugim 0,5, przy czym kierunki stacjonarne są bardziej zróżnicowane. Występuje wśród nich zarówno kierunek, na którym niespełna co czwarty zakwalifikowany rozpoczął studia (Energetyka i chemia jądrowa), jak i kierunek, gdzie 94% zakwalifikowanych podjęło naukę (Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk humanistycznych i społecznych).

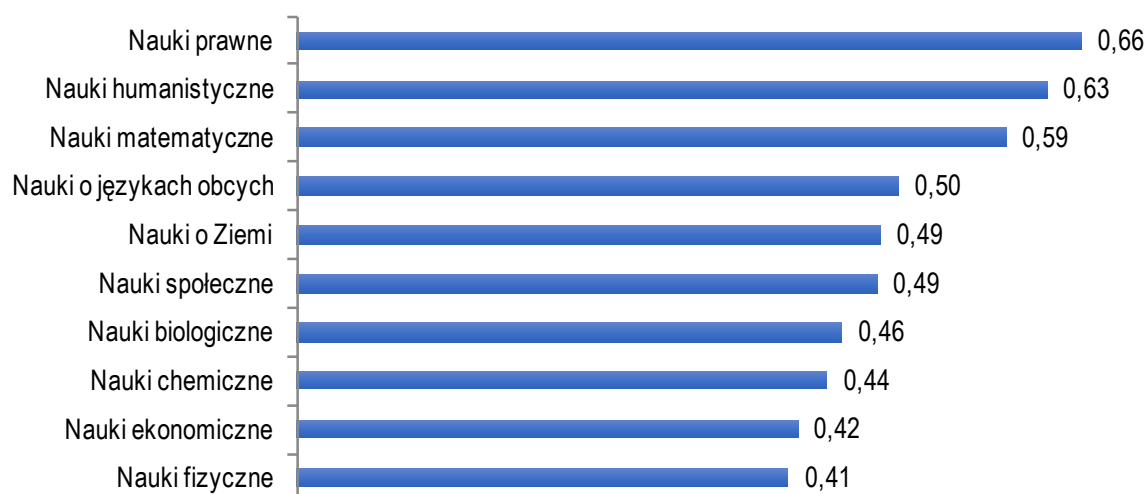
<sup>1</sup> Z analizy zostały wyłączone kierunki studiów niestacjonarnych. Celem analizy jest porównanie dyscyplin studiów. UW nie oferuje studiów niestacjonarnych w niektórych dziedzinach, co biorąc pod uwagę różnice pomiędzy studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi mogłoby poważnie wpłynąć na wyniki, gdyby wszystkie kierunki traktowane byłyby łącznie.

Rysunek 4.3.12. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych



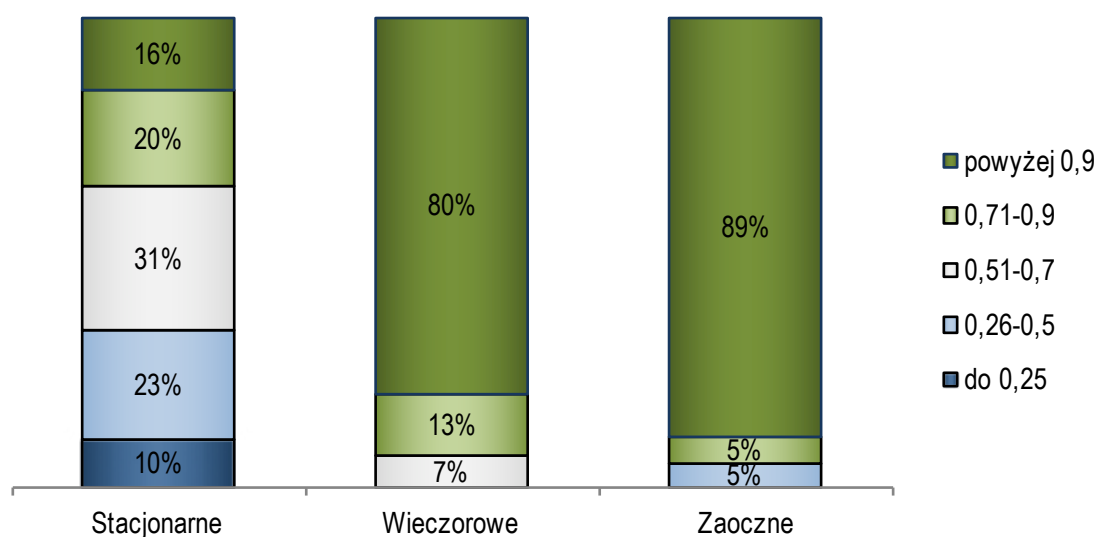
Wysoka liczba kandydatów na miejsce nie jest powiązana ze skłonnością osób zakwalifikowanych do podejmowania studiów, o czym świadczy niski współczynnik korelacji między miernikami (0,1). Do podobnych wniosków prowadzi porównanie średnich wartości mierników dla dyscyplin. Cieszące się największym zainteresowaniem na etapie rekrutacji kierunki ekonomiczne mają jeden z najniższych odsetków przyjętych wśród zakwalifikowanych. Natomiast nauki humanistyczne i nauki prawne, które mają raczej niską liczbę kandydatów na miejsce mają najwyższe odsetki przyjętych wśród zakwalifikowanych, czyli choć mniej osób ubiega się o przyjęcie na te kierunki, to kandydaci są wyraźnie bardziej skłonni podjąć naukę, jeśli otrzymają taką szansę.

Rysunek 4.3.13. Średni odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



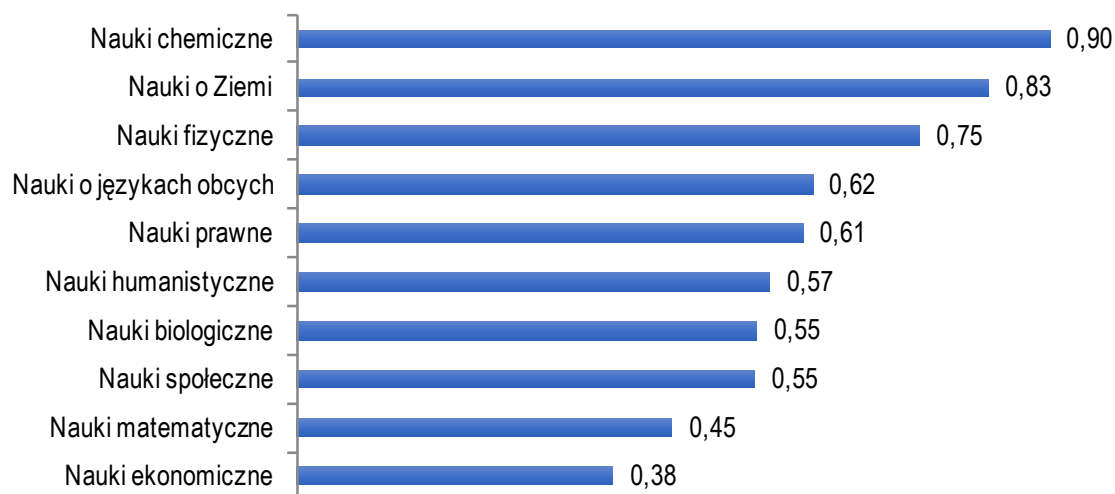
Zarówno zachowania na etapie rejestracji jak i decyzje zakwalifikowanych wpływają na to, jaka część kandydatów zostanie zakwalifikowana. Na kierunkach niestacjonarnych w zasadzie nie można obserwować selekcji kandydatów. Tylko w nielicznych przypadkach odsetek zakwalifikowanych jest mniejszy niż 0,9. Kierunki stacjonarne są natomiast bardzo mocno zróżnicowane. Najmniej kandydatów (między 10% a 16%) zakwalifikowało się na kierunki takie jak Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. public relations i marketing medialny, Japonistyka, Koreanistyka, Sinologia oraz Psychologia. Tak silna konkurencja między kandydatami jest jednak raczej rzadka. Na dwie trzecie kierunków stacjonarnych zakwalifikowuje się ponad połowa kandydatów. Nawet wśród kierunków stacjonarnych są takie, jak Mongolistyka i tybetologia, Europeistyka – studia europejskie, czy Nauczanie języka niemieckiego, na które zakwalifikowali się wszyscy bądź prawie wszyscy kandydaci.

Rysunek 4.3.14. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na odsetek zakwalifikowanych kandydatów (tylko kierunki uruchomione)



Średnio najniższy odsetek zakwalifikowanych można obserwować na kierunkach należących do nauk ekonomicznych (38%). Kolejne są nauki matematyczne ze średnim odsetkiem zakwalifikowanych wynoszącym 45%. Najwyższe wartości odsetka można obserwować na kierunkach z nauk chemicznych, na które zakwalifikowało się 9 na 10 kandydatów. Następne są Nauki o Ziemi, w przypadku których odsetek zakwalifikowanych wynosi średnio 83%.

Rysunek 4.3.15. Średni odsetek zakwalifikowanych wśród kandydatów na kierunkach wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



### Wyniki maturalne

Do oceny jakości kandydatów na studia pierwszego stopnia wykorzystane zostały wyniki egzaminów maturalnych (z pominięciem przedmiotów, które zdawało niewiele osób). Ze względu na ograniczoną porównywalność wyników maturalnych pomiędzy latami poniższe analizy zostały przeprowadzone wyłącznie dla osób, które zdały egzamin maturalny w roku 2017.

Widoczne zależności są podobne do obserwowanych w latach poprzednich. Średnie wyniki kandydatów na studia w po szczególnych trybach wyraźnie wskazują na autoselekcję kandydatów. Przeciętnie najwyższe wyniki maturalne uzyskiwali kandydaci na studia stacjonarne. Natomiast kandydaci na studia wieczorowe mieli średnio wyższe wyniki niż kandydaci na studia zaoczne z prawie wszystkich przedmiotów. Różnice między wynikami uzyskiwanymi przez osoby ubiegające się o przyjęcie na studia stacjonarne a wynikami uzyskiwanymi przez kandydatów na studia niestacjonarne są najwyraźniejsze w przypadku egzaminów z przedmiotów ścisłych, tj. z biologii, chemii, fizyki i matematyki na poziomie rozszerzonym.

Konsekwencją braku selekcji na studiach niestacjonarnych jest brak wyraźniejszych różnic pomiędzy średnimi wynikami maturalnymi kandydatów oraz zakwalifikowanych i przyjętych. Jedynie w przypadku studiów stacjonarnych widać różnice pomiędzy średnimi wynikami zakwalifikowanych i kandydatów. Wahają się one od 3 do 10 punktów procentowych. Różnice pomiędzy zakwalifikowanymi i przyjętymi są zazwyczaj niewielkie.

Tabela 4.3.1. Średnie wyniki z egzaminów maturalnych kandydatów, zakwalifikowanych i przyjętych w poszczególnych trybach (tylko maturzyści z 2017 r.)

| Poziom      | Przedmiot  | Stacjonarne |                 |          | Wieczorowe |                 |          | Zaoczne   |                 |          |
|-------------|------------|-------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------|-----------------|----------|
|             |            | Kandydaci   | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci  | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci | Zakwalifikowani | Przyjęci |
| Podstawowy  | Polski     | 68          | 72              | 73       | 66         | 66              | 65       | 63        | 64              | 63       |
|             | Matematyka | 72          | 76              | 75       | 65         | 66              | 65       | 59        | 59              | 56       |
|             | Angielski  | 89          | 94              | 94       | 87         | 88              | 87       | 76        | 76              | 74       |
|             | Rosyjski   | 82          | 87              | 88       | 79         | 79              | 80       | 73        | 74              | 72       |
|             | Niemiecki  | 88          | 91              | 91       | 85         | 85              | 84       | 72        | 71              | 65       |
|             | Francuski  | 82          | 85              | 86       | 77         | 77              | 70       | 66        | 66              | 73       |
| Rozszerzony | Matematyka | 54          | 63              | 62       | 40         | 41              | 37       | 35        | 35              | 31       |
|             | Biologia   | 48          | 55              | 53       | 40         | 41              | 40       | 26        | 26              | 25       |
|             | Chemia     | 47          | 57              | 54       | 35         | 36              | 32       | 20        | 21              | 16       |
|             | Fizyka     | 52          | 60              | 61       | 39         | 38              | 39       | 30        | 30              | 26       |
|             | Geografia  | 51          | 60              | 58       | 46         | 47              | 44       | 37        | 37              | 34       |
|             | Historia   | 51          | 57              | 58       | 48         | 48              | 44       | 35        | 36              | 30       |
|             | Angielski  | 75          | 82              | 82       | 71         | 71              | 70       | 58        | 58              | 55       |
|             | Rosyjski   | 69          | 74              | 77       | 57         | 57              | 67       | 55        | 56              | 58       |
|             | Niemiecki  | 72          | 77              | 78       | 67         | 67              | 60       | 53        | 53              | 57       |
|             | Polski     | 65          | 72              | 73       | 62         | 62              | 60       | 54        | 55              | 54       |
|             | Francuski  | 64          | 69              | 69       | 57         | 57              | 57       | 58        | 58              | 56       |
|             | WOS        | 46          | 53              | 54       | 46         | 46              | 43       | 31        | 31              | 28       |

Zestawienie wyników kandydatów na UW z wynikami ogółu maturzystów w Polsce oraz ogółu maturzystów z województwa mazowieckiego również wskazuje na autoselekcję w czasie rekrutacji na UW. O przyjęcie na studia stacjonarne na UW ubiegają się osoby o wyższych wynikach maturalnych. Różnice pomiędzy średnimi wynikami kandydatów na UW i ogółu maturzystów w województwie mazowieckim sięgają 22 punktów w przypadku egzaminu z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym. Przewaga kandydatów na UW jest bardzo wyraźna także w przypadku przedmiotów takich jak WOS czy geografia. Różnice są najmniejsze dla egzaminów z języka francuskiego (który stanowi wyjątek wśród języków obcych) oraz biologii, chemii i fizyki. Kandydaci na studia wieczorowe nie mają tak dużej przewagi nad ogółem maturzystów, a z przedmiotów ścisłych są wręcz od nich gorsi. Natomiast kandydaci na studia zaoczne uzyskali średnio niższy wynik maturalny niż przeciętny maturzysta z województwa mazowieckiego z większości przedmiotów.

Tabela 4.3.2. Średnie wyniki z egzaminów maturalnych w kraju, w województwie mazowieckim i wśród kandydatów na studia na UW (tylko maturzyści z 2017 r.)

| Poziom      | Przedmiot  | Średnia krajowa<br>Średnia woj.<br>mazowieckie |    | Kandydaci   |            |         |
|-------------|------------|------------------------------------------------|----|-------------|------------|---------|
|             |            |                                                |    | Stacjonarne | Wieczorowe | Zaoczne |
| Podstawowy  | Polski     | 59                                             | 60 | 68          | 66         | 63      |
|             | Matematyka | 60                                             | 57 | 72          | 65         | 59      |
|             | Angielski  | 77                                             | 73 | 89          | 87         | 76      |
|             | Rosyjski   | 67                                             | 60 | 82          | 79         | 73      |
|             | Niemiecki  | 72                                             | 72 | 88          | 85         | 72      |
|             | Francuski  | 80                                             | 81 | 82          | 77         | 66      |
| Rozszerzony | Matematyka | 47                                             | 41 | 54          | 40         | 35      |
|             | Biologia   | 41                                             | 40 | 48          | 40         | 26      |
|             | Chemia     | 44                                             | 43 | 47          | 35         | 20      |
|             | Fizyka     | 46                                             | 45 | 52          | 39         | 30      |
|             | Geografia  | 36                                             | 34 | 51          | 46         | 37      |
|             | Historia   | 36                                             | 39 | 51          | 48         | 35      |
|             | Angielski  | 65                                             | 63 | 75          | 71         | 58      |
|             | Rosyjski   | 64                                             | 57 | 69          | 57         | 55      |
|             | Niemiecki  | 63                                             | 61 | 72          | 67         | 53      |
|             | Polski     | 52                                             | 56 | 65          | 62         | 54      |
|             | Francuski  | 63                                             | 64 | 64          | 57         | 58      |
|             | WOS        | 29                                             | 29 | 46          | 46         | 31      |

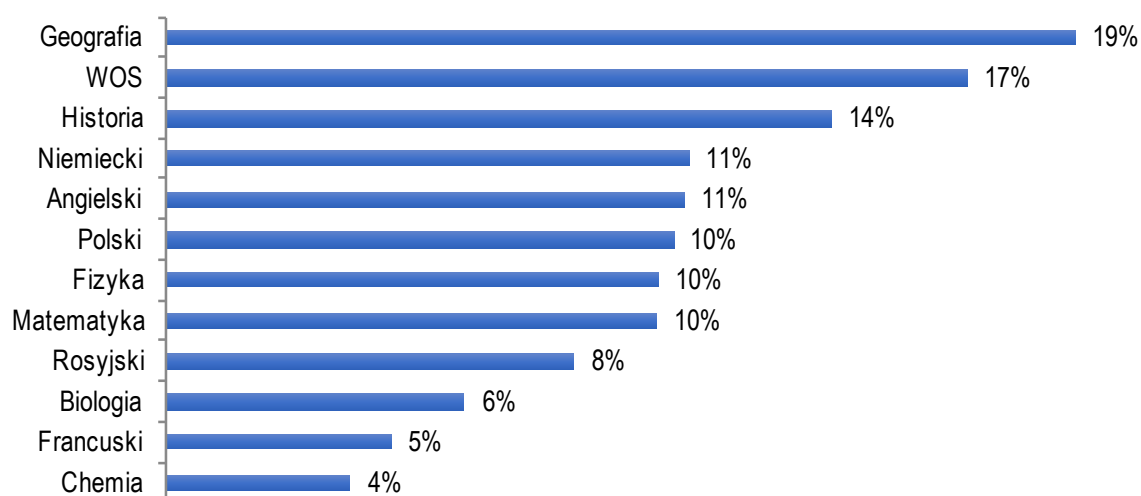
Średnie wyniki maturalne z polskiego, matematyki oraz angielskiego na poziomie podstawowym wśród kandydatów, zakwalifikowanych oraz przyjętych na poszczególne kierunki znajdują się w aneksie (por. Aneks, tab. 4.3.4-6). Dodatkowo w aneksie znajdują się wyniki maturalne przyjętych z najpopularniejszych przedmiotów na poziomie rozszerzonym (por. Aneks, tab. 4.3.7-9).

### Decyzje najlepszych maturzystów

Analizując wyniki maturalne warto przyrzeć się bliżej decyzjom najlepszych maturzystów z 2017 roku. W analizie uwzględnione zostały tylko przedmioty zdawane na poziomie rozszerzonym. Do najlepszych maturzystów zaliczamy osoby, które znalazły się w 9 staninie z danego przedmiotu, czyli 4% osób o najwyższych wynikach w kraju. Osoby spełniające ten warunek są nadreprezentowane wśród kandydatów na UW, tj. stanowią więcej niż 4% kandydatów, którzy zdawali dany przedmiot. Przykładowo wśród kandydatów na UW, którzy zdawali w tym roku egzamin z geografii, aż 19% osiągnęło wynik kwalifikujący ich do 9 staninu. Jednocześnie odsetek najlepszych maturzystów z biologii, chemii, czy francuskiego wśród kandydatów na UW nie jest wyraźnie różny od odsetka takich osób w populacji maturzystów.



Rysunek 4.3.16. Odsetek osób należących do najwyższego staninu z poszczególnych przedmiotów wśród kandydatów na UW (tylko maturzyści z 2017 r.)



Osoby z najlepszymi wynikami maturalnymi w zasadzie nie są zainteresowane studiami zaocznymi. W niewielkim stopniu interesują się także studiami wieczorowymi. Prawie wszyscy zarejestrowali się natomiast na studia stacjonarne. Zdecydowana większość została zakwalifikowana. Ewentualne porażki mogą wynikać np. z nieuwzględnienia danego przedmiotu przy wyliczaniu punktów rekrutacyjnych, niedostatecznie dobrych wyników z innych przedmiotów lub z faktu, że wyniki z przedmiotów takich jak WOS czy geografia są ogólnie dość niskie a przedmioty te są rzadko jedynym kryterium naboru na studia. Szczególnie dobrze w rekrutacji radziły sobie osoby z wysokimi wynikami z przedmiotów ścisłych. Wyraźnie ponad 90% z nich zostało zakwalifikowanych.

Tabela 4.3.3. Odsetek kandydatów, zakwalifikowanych i przyjętych na studia w poszczególnych trybach wśród kandydatów z najlepszymi wynikami maturalnymi.

| Przedmiot  | Stacjonarne |                 |          | Wieczorowe |                 |          | Zaoczne   |                 |          |
|------------|-------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------|-----------------|----------|
|            | Kandydaci   | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci  | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci | Zakwalifikowani | Przyjęci |
| Matematyka | 100%        | 93%             | 54%      | 0%         | 0%              | 0%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| Biologia   | 99%         | 93%             | 40%      | 3%         | 3%              | 1%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| Chemia     | 100%        | 94%             | 29%      | 3%         | 3%              | 0%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| Fizyka     | 100%        | 93%             | 59%      | 1%         | 1%              | 1%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| Geografia  | 99%         | 75%             | 41%      | 7%         | 7%              | 2%       | 2%        | 2%              | 0%       |
| Historia   | 100%        | 88%             | 67%      | 9%         | 9%              | 1%       | 1%        | 1%              | 0%       |
| Angielski  | 99%         | 80%             | 51%      | 7%         | 6%              | 2%       | 1%        | 1%              | 0%       |
| Rosyjski   | 100%        | 69%             | 52%      | 0%         | 0%              | 0%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| Niemiecki  | 100%        | 92%             | 67%      | 4%         | 4%              | 1%       | 1%        | 1%              | 0%       |

| Przedmiot | Stacjonarne |                 |          | Wieczorowe |                 |          | Zaoczne   |                 |          |
|-----------|-------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------|-----------------|----------|
|           | Kandydaci   | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci  | Zakwalifikowani | Przyjęci | Kandydaci | Zakwalifikowani | Przyjęci |
| Polski    | 99%         | 86%             | 66%      | 6%         | 6%              | 2%       | 1%        | 1%              | 0%       |
| Francuski | 100%        | 100%            | 46%      | 0%         | 0%              | 0%       | 0%        | 0%              | 0%       |
| WOS       | 99%         | 76%             | 55%      | 18%        | 18%             | 7%       | 2%        | 2%              | 1%       |

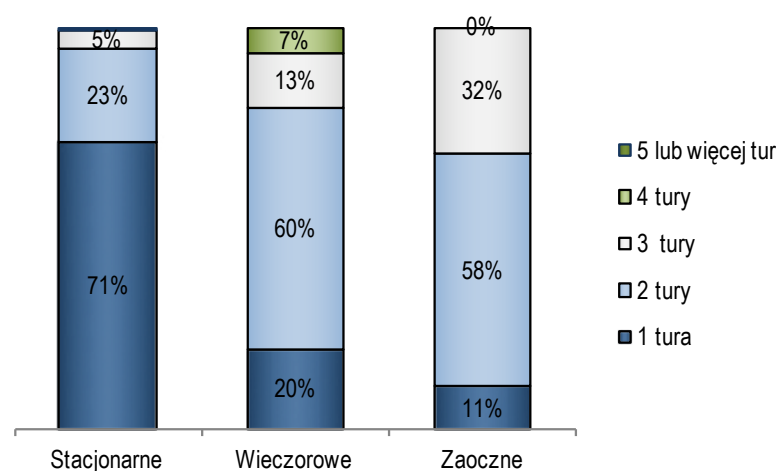
Jak już pisaliśmy zakwalifikowanie niekoniecznie musi prowadzić do podjęcia studiów. Niepodjęcie studiów zdarza się szczególnie często wśród osób, które uzyskały wysokie wyniki z egzaminu z chemii. Zaledwie 29% osób należącej do tej grupy rozpoczęło naukę na UW. W przypadku pozostałych przedmiotów sytuacja jest lepsza, ale liczba przyjętych wśród osób z najlepszymi wynikami z poszczególnych egzaminów nie przekracza 70% ogółu i 80% zakwalifikowanych. Znaczna część najlepszych maturzystów nie rozpoczyna więc studiów na UW.

### Tury rekrutacji

Dotychczasowe analizy dotyczyły wszystkich tur rekrutacji łącznie. W przypadku niemałej części kierunków mimo zakwalifikowania wszystkich kandydatów nie udaje się wypełnić wszystkich miejsc na studiach. Często przeprowadzana jest wtedy dodatkowa tura rekrutacji, w której mogą rejestrować się nowi kandydaci. Niekiedy miejsce ma nawet kilka dodatkowych tur naboru.

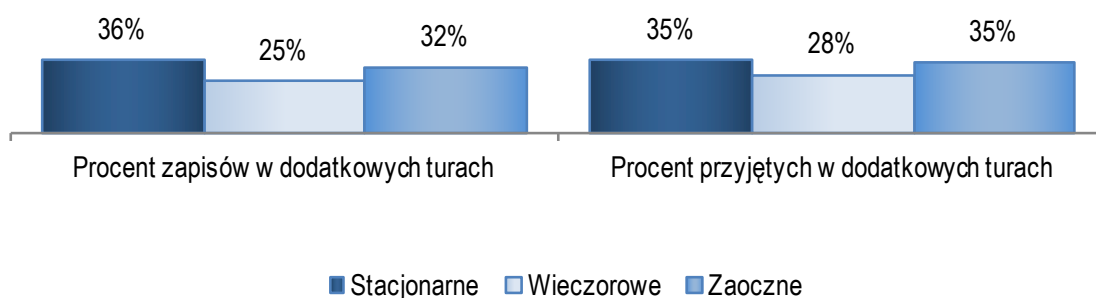
Z niedoborem kandydatów w pierwszej turze oraz koniecznością przeprowadzenia kolejnej tury naboru boryka się zdecydowana większość kierunków niestacjonarnych. Jedynie co piąty uruchomiony kierunek studiów wieczorowych i 11% kierunków studiów zaocznych zakończyło nabór w pierwszej turze. Są to kierunki, które należały do cieszących się dużym zainteresowaniem w trybie stacjonarnym (np. Sinologia, Japonistyka, Logistyka mediów). Studia stacjonarne choć ogólnie cieszą się większą popularnością, to nie zawsze są w stanie przyciągnąć wystarczającą liczbę odpowiednich kandydatów. Na blisko 30% kierunków otwierane były dodatkowe tury rekrutacji. W skrajnym wypadku przeprowadzono aż pięć dodatkowych tur.

Rysunek 4.3.17. Kierunki wg liczby tur rekrutacji i trybu studiów (tylko kierunki uruchomione)



Zestawienie liczby rejestracji dokonanych w czasie dodatkowych tur do liczby rejestracji ogółem, na kierunkach, na których prowadzone są dodatkowe tury rekrutacji pokazuje, że najważniejsza jest jednak pierwsza tura. W zależności od trybu studiów w czasie dodatkowych tur dokonanych zostało od 25% do 36% wszystkich rejestracji. Podobnie jest w przypadku przyjęć. Na kierunkach, na których się odbywały, dodatkowe tury odpowiedzialne są za od 28% do 35% wszystkich przyjęć.

Rysunek 4.3.18. Procent zapisów i procent przyjętych w dodatkowych turach rekrutacji wg trybu (tylko kierunki uruchomione)



Dodatkowe tury naboru choć wskazują na stosunkowo małe zainteresowanie kierunkiem nie oznaczają akceptowania na studiach osób wyraźnie gorszych. Na kierunkach, na których prowadzono dodatkowe tury rekrutacji średni wynik rekrutacyjny osób przyjętych w ramach dodatkowych tur jest tylko o kilka procent niższy od wyniku osób przyjętych w ramach pierwszej tury.

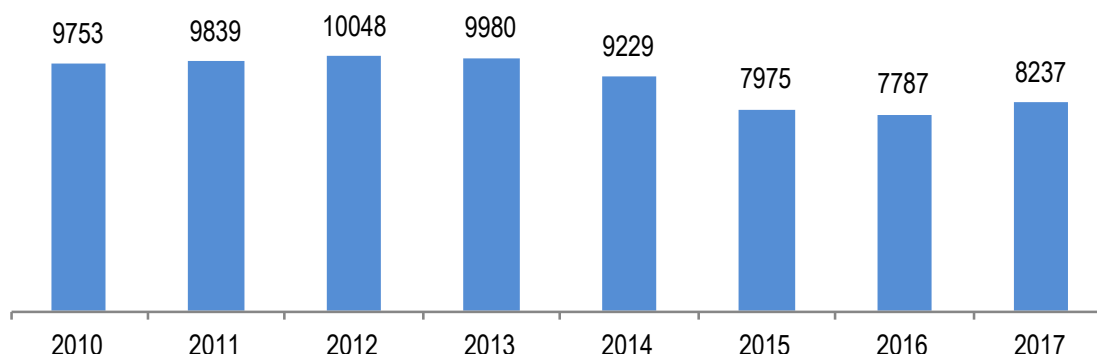
#### 4.4. Rekrutacja na studia II stopnia

Nabór na studia II stopnia różni się od rekrutacji na studia pierwszego stopnia lub jednolite magisterskie. Etapy naboru są takie same: rejestracje, zakwalifikowania i przyjęcie, ale w przypadku studiów II stopnia kandydaci nie są oceniani na podstawie wyników wystandaryzowanych egzaminów. Nie ma więc możliwości porównywania poziomu kandydatów na poszczególne kierunki studiów. Kandydaci zachowują się też w odmienny sposób. Przede wszystkim rejestrują się na znacznie mniej kierunków. Ważnym problemem w przypadku studiów II stopnia są *trajektorie studiowania* – ścieżki edukacyjne studentów. Chodzi o badanie, jaka część absolwentów studiów licencjackich zdecydowała się kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia oraz to, jaka część z nich postanowiła zmienić kierunek studiów.

##### Zbiorowość kandydatów

Liczba kandydatów (osób, które dokonały przynajmniej jednej rejestracji) na studia II stopnia w roku 2017 przekroczyła 8200. Oznacza to niewielki wzrost w porównaniu do poprzedniego roku, ale jest to ciągle wartość wyraźnie niższa niż w roku 2012, kiedy liczba kandydatów przekroczyła 10 tysięcy.

Rysunek 4.4.1. Liczba kandydatów na studia II stopnia w kolejnych latach

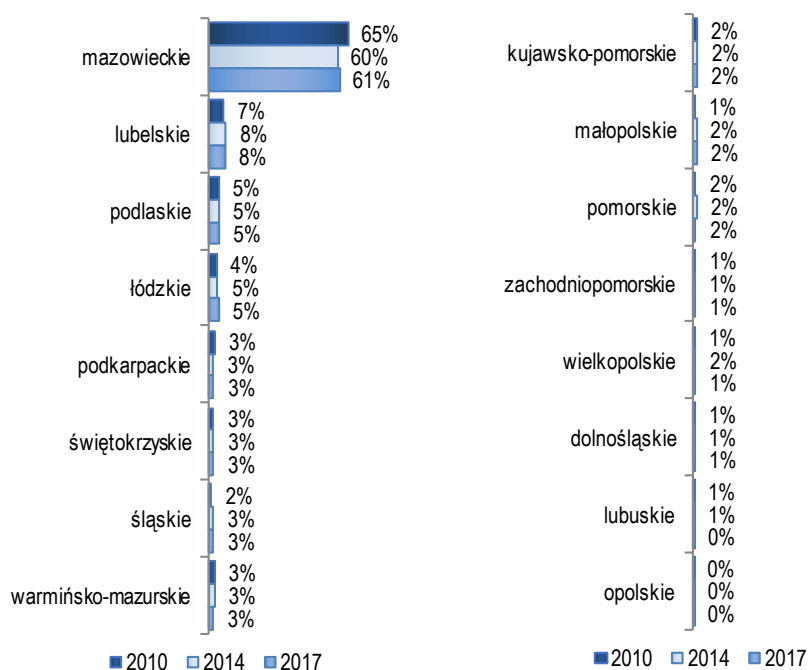


Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia i jednolitych magisterskich, struktura zbiorowości kandydatów jest dość stabilna w czasie. Tak jak w poprzednich latach odsetek kobiet wśród kandydatów jest nieznacznie wyższy niż na studiach pierwszego stopnia – wynosi ponad 70%.

Powoli wzrasta odsetek obcokrajowców wśród kandydatów. Wynosi obecnie około 10%. Dla porównania w 2014 roku było to 7%. Tak jak na studiach I stopnia i w poprzednich latach, wśród kandydatów zagranicznych wciąż najliczniejsi są obywatele Ukrainy i Białorusi. Stanowią oni jednak mniej niż połowę kandydatów zagranicznych. Reszta pochodzi z bardzo wielu krajów, a liczba osób pochodzących z konkretnego miejsca rzadko przekracza 10.

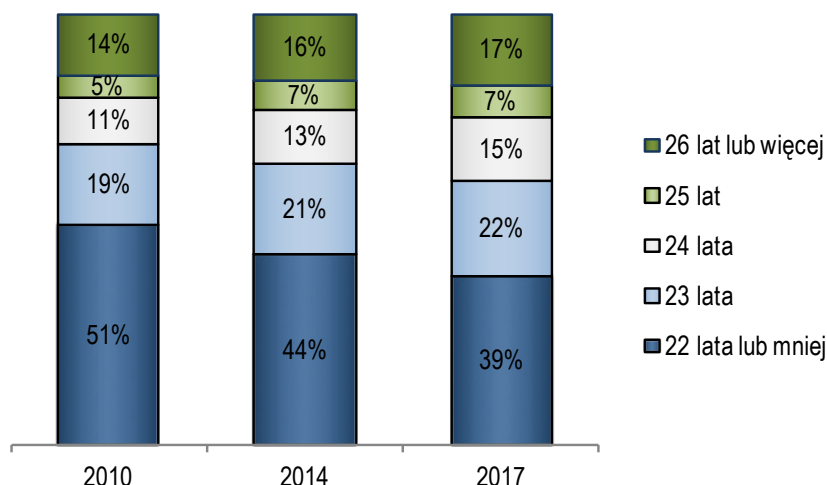
Wśród kandydatów z Polski najliczniejsze są osoby mieszkające w województwie mazowieckim (61%). Wśród osób z innych regionów Polski znaczny odsetek stanowią mieszkańcy województwa lubelskiego (8% ogółu kandydatów) oraz województw łódzkiego i podlaskiego (po 5% ogółu kandydatów). Oznacza to niemal zupełny brak zmian w stosunku do poprzednich lat.

Rysunek 4.4.2. Kandydaci na studia II stopnia wg województwa



Powoli zmienia się struktura wieku kandydatów na studia II stopnia. Kandydaci na studia II stopnia są coraz starsi. W kolejnych latach coraz mniejszy jest udział osób najmłodszych, w wieku do 22 lat. W 2010 stanowili oni 51%, w 2014 44%, a w tym roku 39%.

Rysunek 4.4.3. Kandydaci na studia II stopnia wg wieku



Udział osób z dyplomem licencjata UW wśród kandydatów na studia drugiego stopnia jest nieznacznie większy niż w poprzednich latach. Wynosi 47%. Wśród nich zdecydowaną większość stanowią osoby, które dyplom uzyskały w roku poprzedzającym rekrutację. Blisko jedna trzecia kandydatów dokonała rejestracji na studia w jednostce, w której studiowała wcześniej. Najczęściej są to osoby, które uzyskały dyplom w danej jednostce w ciągu poprzedniego roku akademickiego. Oznacza to, że ponad 70% kandydatów będących absolwentami studiów licencjackich na UW, dokonało rejestracji na przynajmniej jeden kierunek w jednostce, w której ukończyli studia.

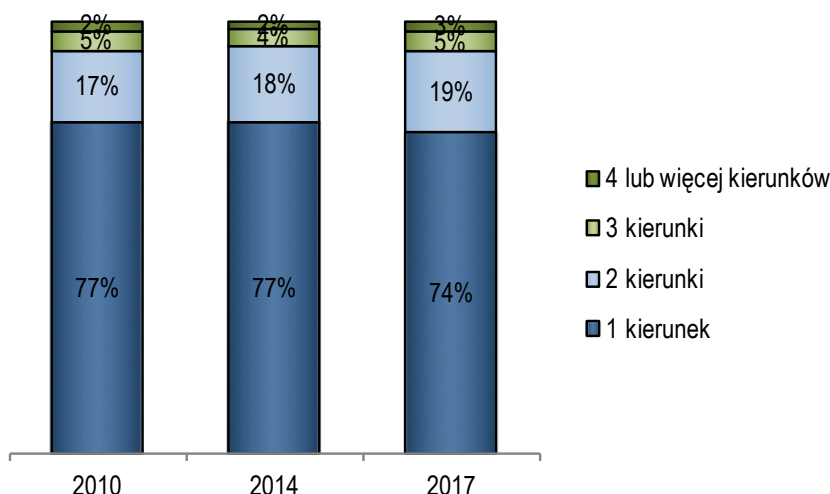
Rysunek 4.4.4. Udział absolwentów studiów pierwszego stopnia na UW wśród kandydatów na studia drugiego stopnia



## Zapisy

Kandydaci na studia drugiego stopnia dokonują znacznie mniej rejestracji niż osoby ubiegające się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia i jednolite magisterskie. Łącznie kandydaci na studia II stopnia dokonali w tym roku 11299 rejestracji. Przeciętny kandydat dokonał blisko 1,4 rejestracji. Najliczniejszą grupę stanowią osoby, które dokonały tylko jednej rejestracji (74% kandydatów). W porównaniu do poprzednich lat delikatnie wzrasta liczba dokonywanych rejestracji.

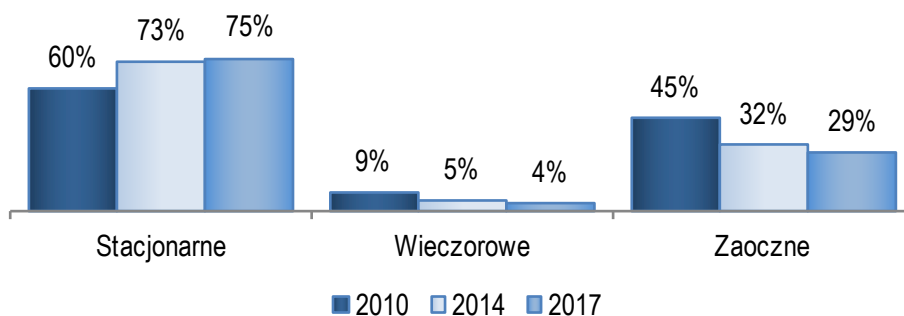
Rysunek 4.4.5. Liczba kierunków, na które kandydaci dokonali rejestracji w latach 2010, 2014 i 2017



Kandydaci z dyplomem licencjata uzyskanym na UW dokonują więcej rejestracji niż pozostali, ale różnica nie jest bardzo duża. Wśród absolwentów UW średnia liczba rejestracji to 1,5, a wśród pozostałych kandydatów 1,3.

Wśród kandydatów na studia najpopularniejsze są studia stacjonarne, choć nie tak bardzo jak wśród kandydatów na studia pierwszego stopnia. Odsetek osób wybierających studia stacjonarne wynosi w tym roku 75%. Oznacza to nieznaczny wzrost w porównaniu do roku 2014. W przypadku studiów niestacjonarnych nastąpił kolejny spadek popularności, nie jest on jednak znaczący. Studia zaoczne wybrało 29%, a wieczorowe 4%. Zmiany jakie zaszły pomiędzy rokiem 2014 a 2017 są znacznie mniejsze niż te, które miały miejsce między rokiem 2010 a 2014. W 2010 studia stacjonarne wybrało 60% kandydatów, a zaoczne 45%.

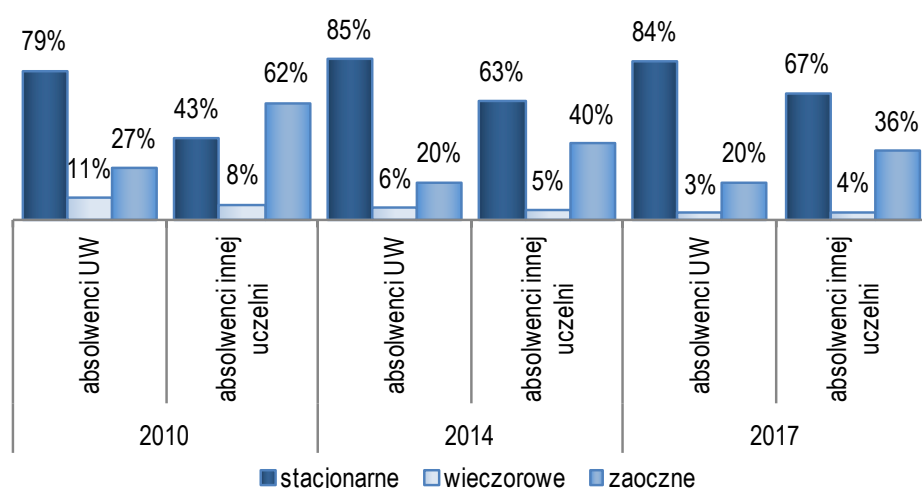
Rysunek 4.4.6. Odsetek kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia w poszczególnych trybach w latach 2010, 2014 i 2017



Większość kandydatów na studia stacjonarne lub zaoczne ubiega się o przyjęcie na studia tylko w jednym trybie (niewiele osób ubiega się o przyjęcie na więcej niż 1 kierunek). Natomiast wśród kandydatów na studia wieczorowe większość zarejestrowała się także na studia w innych trybach.

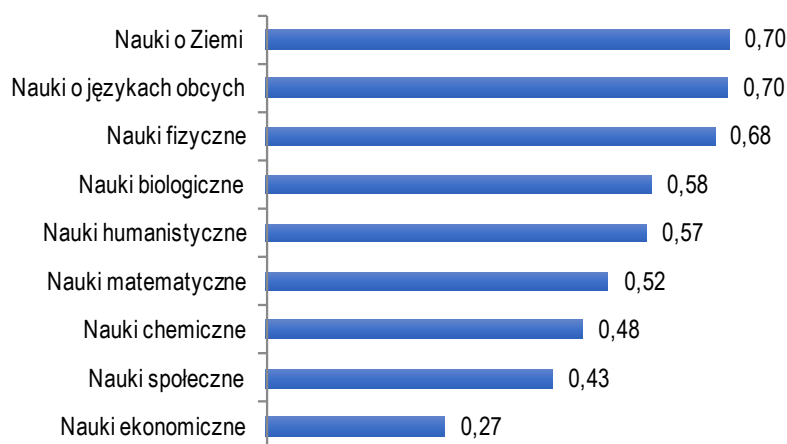
Od lat widoczna jest zależność pomiędzy wyborem trybu studiów a ścieżką edukacyjną. Absolwenci studiów licencjackich na UW częściej niż pozostali wybierają studia stacjonarne i rzadziej rejestrują się na studia zaoczne.

Rysunek 4.4.7. Odsetek kandydatów, którzy dokonali rejestracji na studia II stopnia w poszczególnych trybach wśród kandydatów będących absolwentami UW i innych uczelni



Również dyscyplina studiów powiązana jest ze ścieżkami kandydatów. Przeciętny odsetek absolwentów UW wśród kandydatów na kierunki należące do poszczególnych dyscyplin jest bardzo zróżnicowany. Dla kierunków studiów stacjonarnych<sup>2</sup> waha się on od 27% w przypadku nauk ekonomicznych do 70% w wypadku nauk o Ziemi i nauk o językach obcych.

Rysunek 4.4.8. Dyscypliny studiów wg średniego odsetka kandydatów będących absolwentami UW



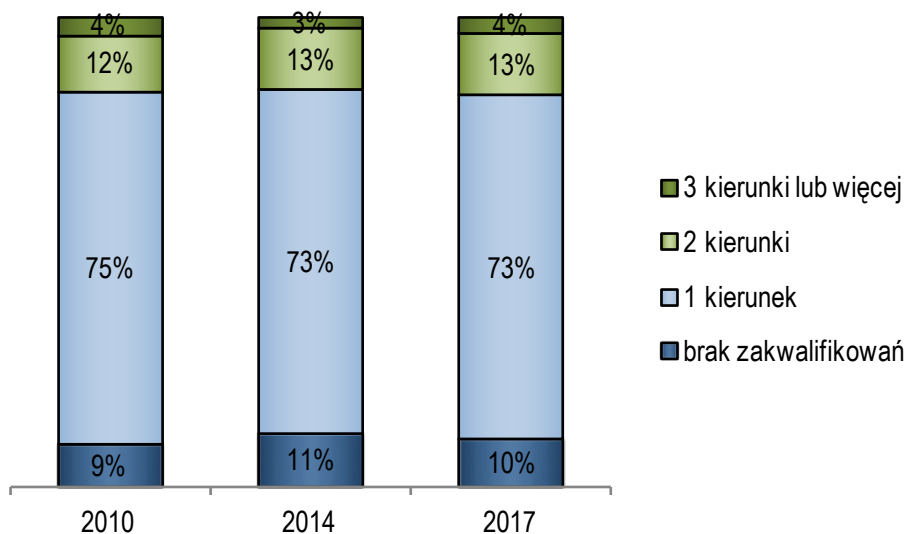
<sup>2</sup> Tak jak w przypadku studiów I stopnia z analizy zostały wyłączone kierunki studiów niestacjonarnych. Celem analizy jest porównanie dyscyplin studiów. UW nie oferuje studiów niestacjonarnych w niektórych dziedzinach, co biorąc pod uwagę różnice pomiędzy studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi mogłoby poważnie wpłynąć na wyniki, gdyby wszystkie kierunki traktowane były łącznie.



### Zakwalifikowania i przyjęcia

Na studiach II stopnia selekcja jest od lat znacznie słabsza niż na studiach pierwszego stopnia. W roku 2017 większość kandydatów została zakwalifikowana przynajmniej na jeden kierunek studiów. Nie udało się to niespełna 10% kandydatów. Ponieważ większość kandydatów rejestrowała się na jeden kierunek, nie powinno dziwić, że kandydaci najczęściej kwalifikowali się na jeden kierunek. Rozkład liczby zakwalifikowań jest niemal identyczny jak w 2010 i 2014 roku.

Rysunek 4.4.9. Liczba kierunków, na które kandydaci zostali zakwalifikowani w latach 2010, 2014 i 2017

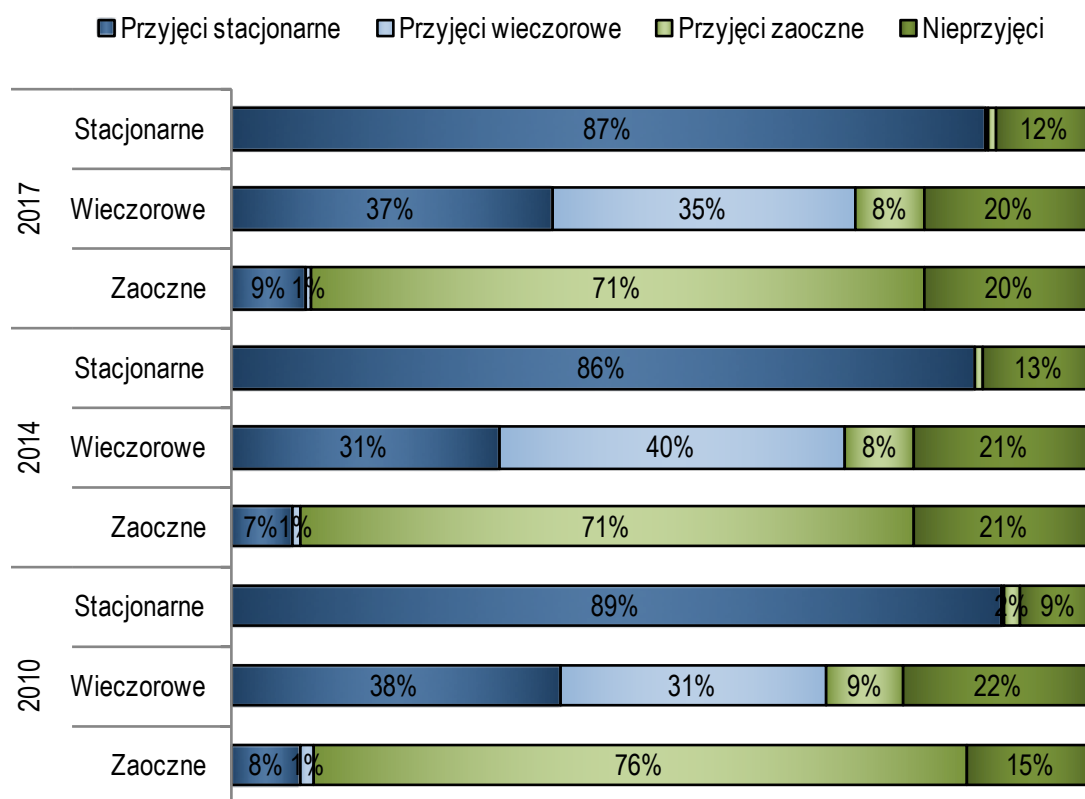


Odsetek zakwalifikowanych jest zróżnicowany w zależności od trybu studiów, ale różnice nie są tak wyraźne, jak w przypadku studiów pierwszego stopnia. Najtrudniej było zakwalifikować się na studia stacjonarne. Zakwalifikowanych zostało 86% osób, które zarejestrowały się na studia w tym trybie. W przypadku studiów wieczorowych i zaocznych odsetek zakwalifikowanych był wyższy – wynosił odpowiednio 94% i 93%.

Nadal utrzymuje się zróżnicowanie odsetka zakwalifikowanych w zależności od miejsca ukończenia wcześniejszych studiów. W przypadku rekrutacji na studia stacjonarne zakwalifikowało się 93% kandydatów będących absolwentami UW, podczas gdy analogiczny odsetek wśród absolwentów innych uczelni wynosił 79%. Różnica między absolwentami UW i pozostałymi kandydatami zmniejszyła się jednak o 6 punktów procentowych w porównaniu do roku 2014.

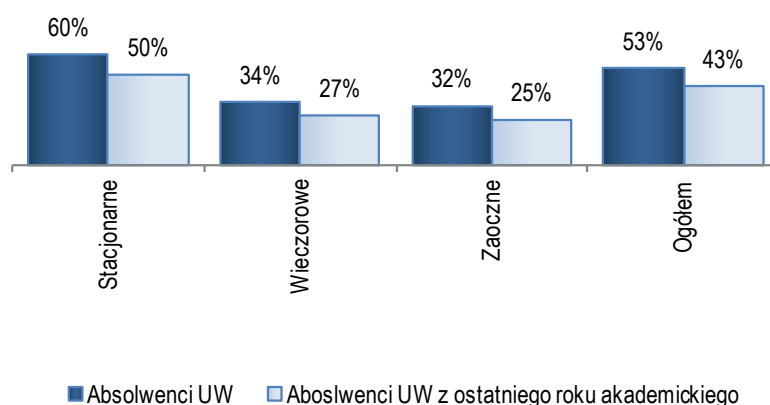
Nie wszystkie osoby, które zostały zakwalifikowane zdecydowały się podjąć studia. Działo się tak jednak wyraźnie rzadziej niż na studiach I stopnia. 85% osób zakwalifikowanych podjęło studia. Należy przy tym pamiętać, że część kandydatów zakwalifikowała się na kierunki nieuruchomione ze względu na małą liczbę chętnych. Odsetek osób niepodjęających studiów jest najniższy wśród osób zakwalifikowanych na studia stacjonarne, wynosi 12%. Studiów niestacjonarnych nie podjęła jedna piąta zakwalifikowanych. Niepodjęcie studiów wieczorowych często wiąże się z rozpoczęciem studiów stacjonarnych. 37% osób zakwalifikowanych na studia wieczorowe zostało przyjętych na studia stacjonarne, podczas gdy 35% rozpoczęło studia wieczorowe.

Rysunek 4.4.10. Odsetek osób przyjętych na studia w różnych trybach wśród osób zakwalifikowanych na studia w poszczególnych trybach



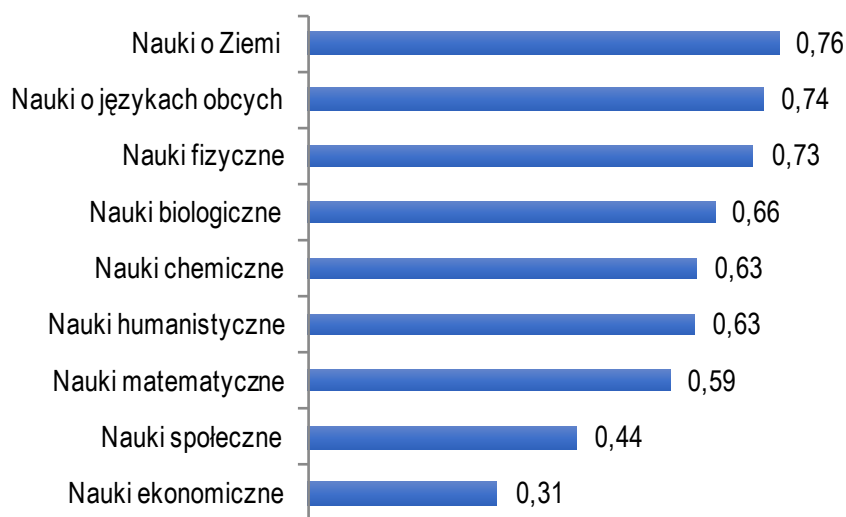
Zachowania kandydatów na etapie rekrutacji oraz proces selekcji skutkują zróżnicowanym odsetkiem absolwentów studiów pierwszego stopnia na UW na studiach w poszczególnych trybach. Stanowią oni 53% ogółu przyjętych, przy czym wśród przyjętych na studia stacjonarne stanowią 60%, a wśród przyjętych na studia wieczorowe i zaoczne odpowiednio 34% i 32%. Osoby, które kończyły studia na UW w ciągu poprzedniego roku akademickiego stanowią w zależności od trybu studiów od 75% do 82% przyjętych absolwentów UW.

Rysunek 4.4.11. Odsetek absolwentów studiów I stopnia na UW wśród przyjętych na studia w poszczególnych trybach



Odsetek absolwentów wśród przyjętych jest zróżnicowany między dyscyplinami (analiza tylko dla studiów stacjonarnych). Najmniej absolwentów studiów licencjackich na UW jest wśród przyjętych na studia ekonomiczne – 31%. Wśród przyjętych na studia z dziedziny nauk o Ziemi stanowią oni ponad trzy czwarte.

Rysunek 4.4.12. Dyscypliny studiów wg średniego odsetka przyjętych będących absolwentami UW

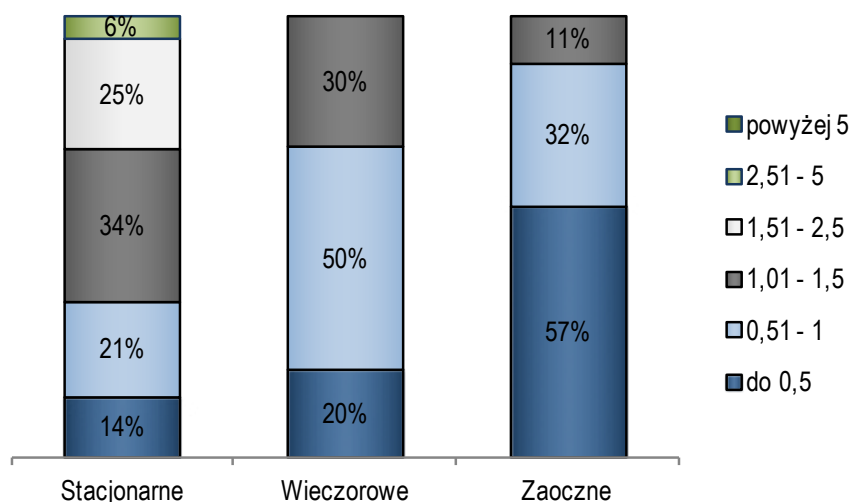


### Popularność i selektywność kierunków studiów

Analiza popularności kierunków studiów i selektywności opiera się na tym samym zestawie mierników, który był wykorzystany do opisu studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich. Wartości wyżej opisanych wskaźników dla poszczególnych kierunków znajdują się w aneksie (por. Aneks, tab. 4.4.1-3), a poniżej prezentowane są rozkłady wskaźników w zbiorowości kierunków.

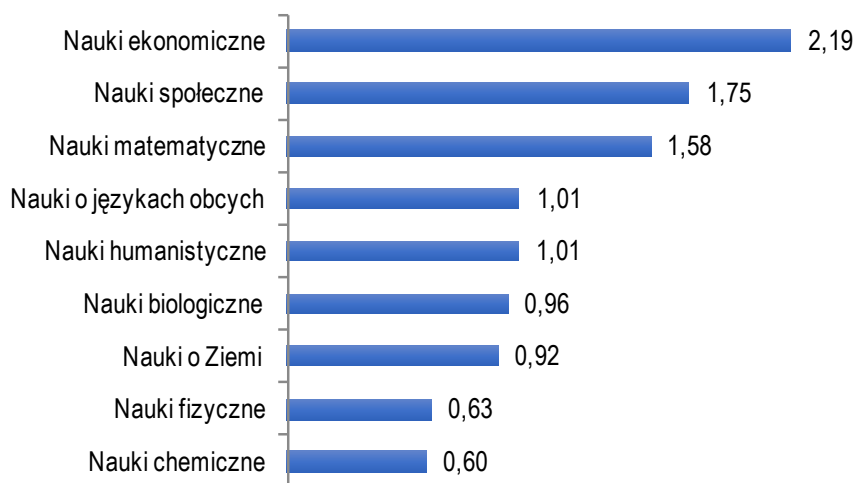
Na studiach drugiego stopnia liczba kandydatów przypadających na jedno miejsce jest wyraźnie mniejsza niż na studiach pierwszego stopnia. Wiele kierunków, w tym nawet stacjonarnych, ma problemy z przyciągnięciem odpowiedniej liczby kandydatów. Wśród kierunków stacjonarnych około jedna trzecia ma liczbę kandydatów na miejsce niższą niż 1. Na około 60% kierunków aplikowało od 1 do 2,5 osoby na miejsce, a na najbardziej „obleganym” kierunku liczba kandydatów na miejsce wynosiła w tym roku 3,8. W przypadku studiów niestacjonarnych problem liczby kandydatów mniejszej niż liczba miejsc dotyczy zdecydowanej większości kierunków.

Rysunek 4.4.13. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na liczbę kandydatów przypadających na jedno miejsce



Spośród dyscyplin oferowanych na studiach stacjonarnych najbardziej popularne są nauki ekonomiczne. Tylko w przypadku tych kierunków średnia liczba kandydatów na miejsce jest większa niż 2. Następne w kolejności są nauki społeczne ze średnią liczbą kandydatów 1,75. Spośród nauk matematyczno-przyrodniczych jedynie nauki matematyczne mają liczbę kandydatów większą niż liczbę miejsc. Dla kierunków fizycznych i chemicznych, które przyciągają najmniej chętnych na jedno miejsce, średnia liczba kandydatów na miejsce wynosi odpowiednio 0,63 i 0,6.

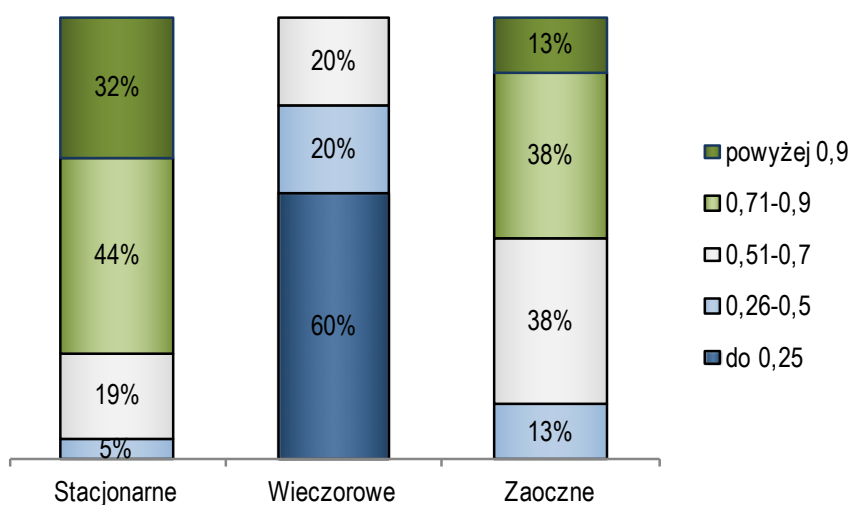
Rysunek 4.4.14. Średnia liczba kandydatów przypadających na jedno miejsce na kierunkach wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



Tak jak w przypadku studiów pierwszego stopnia analiza odsetka osób rozpoczynających studia wśród zakwalifikowanych na poszczególnych kierunkach została przeprowadzona z wykluczeniem kierunków nieuruchomionych. Jak pisaliśmy w części poświęconej analizie zbiorowości kandydatów, osoby zakwalifikowane na studia stacjonarne i zaoczne drugiego stopnia wyraźnie częściej podejmują studia niż osoby zakwalifikowane na studia pierwszego stopnia w tych trybach. Średnia odsetka przyjętych wśród zakwalifikowanych dla kierunków stacjonarnych wynosi 80% i 71% dla kierunków

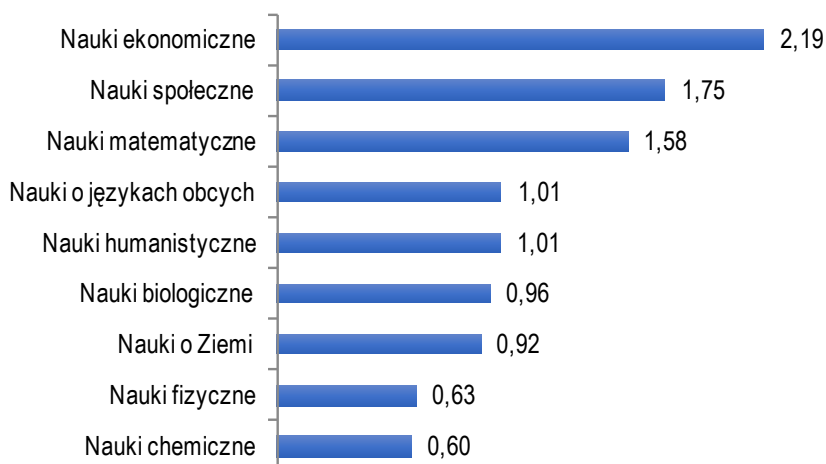
zaocznych. Największy problem z niepodjęciem studiów mają kierunki wieczorowe. Na studiach stacjonarnych wartość wskaźnika przekracza 0,9 w blisko jednej trzeciej wypadków. Problemem jest jednak niewielki odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych na studia wieczorowe. Średnio tylko 27% zakwalifikowanych rozpoczyna studia. Rzadko występują kierunki wieczorowe, na których odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych jest wyższy niż 0,5. Można zatem powiedzieć, że kandydaci na studia II stopnia (z wyjątkiem osób wybierających studia wieczorowe) są bardziej zdecydowani niż kandydaci na studia pierwszego stopnia. Dokonują mniejszej liczby rejestracji i w razie zakwalifikowania się, dużo częściej podejmują studia.

Rysunek 4.4.15. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych



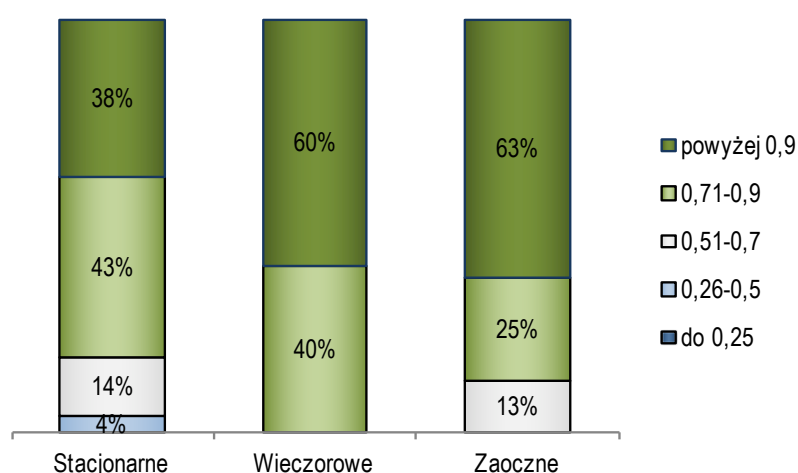
Średni odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych na studia stacjonarne jest najwyższy dla kierunków humanistycznych – wynosi blisko 0,9. Wysokie wartości, przekraczające 0,8, można obserwować także dla nauk biologicznych, fizycznych, o Ziemi i o językach obcych. Najniższe wartości mają nauki ekonomiczne i chemiczne. Średnie wynoszą odpowiednio 0,66 i 0,63.

Rysunek 4.4.16. Średni odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych na kierunkach wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



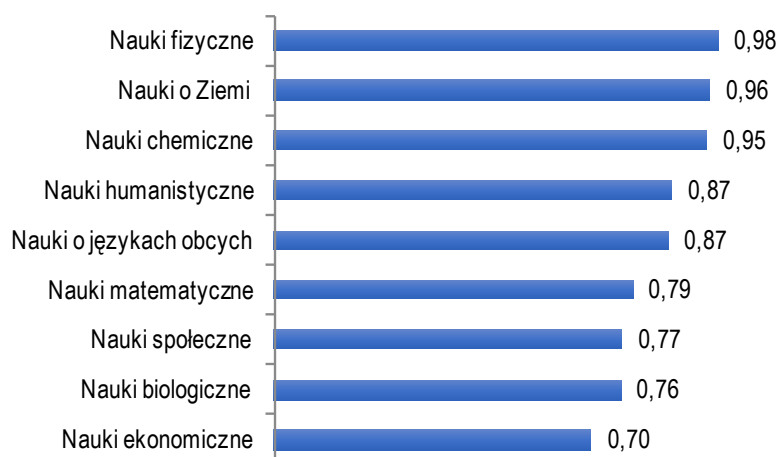
Konsekwencją małej liczby kandydatów jest bardzo duża szansa zakwalifikowania. Nawet wśród kierunków stacjonarnych aż 38% to takie, na których szansa zakwalifikowania jest większa niż 90%. Kierunki, na które zakwalifikowanych zostało mniej niż 70% kandydatów, należą do rzadkości. Na studiach niestacjonarnych kierunki, na których odsetek zakwalifikowanych kandydatów przekracza 0,9 stanowią zdecydowaną większość. Należy przy tym pamiętać, że część kandydatów nie stawia się na egzaminie wstępnym lub nie dostarcza dokumentów będących podstawą oceny kandydatów, czyli w praktyce rezygnuje z udziału w rekrutacji. Mają oni status osób niezakwalifikowanych, przez co „poprawiają” wskaźnik selekcyjności kierunku.

Rysunek 4.4.17. Odsetek kierunków w poszczególnych trybach należących do grup wyróżnionych ze względu na odsetek zakwalifikowanych kandydatów (tylko kierunki uruchomione)



Najwyższy odsetek przyjętych kandydatów można obserwować na kierunkach należących do dyscyplin borykających się z niewielką liczbą kandydatów, tj. nauk fizycznych lub chemicznych. Wyjątek stanowią nauki biologiczne, co jest efektem wspomnianego niekwalifikowania kandydatów, którzy nie spełniają wymogów (np. nie stawiają się na rozmowę kwalifikacyjną). Najniższe wartości miernika występują na kierunkach, które należą do dyscyplin, gdzie średnia liczba kandydatów na miejsce przekraczała wyraźnie 1, czyli nauk ekonomicznych, nauk społecznych i nauk matematycznych.

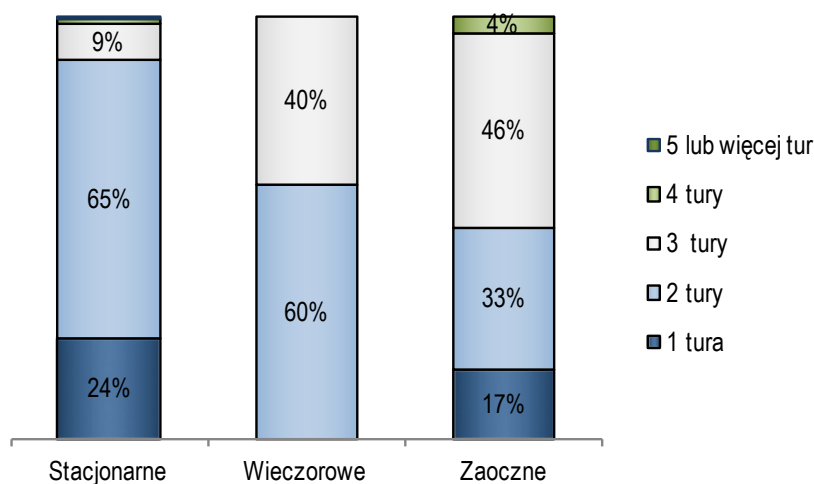
Rysunek 4.4.18. Średni odsetek zakwalifikowanych wśród kandydatów na kierunkach wg dyscypliny (tylko studia stacjonarne)



## Tury rekrutacji

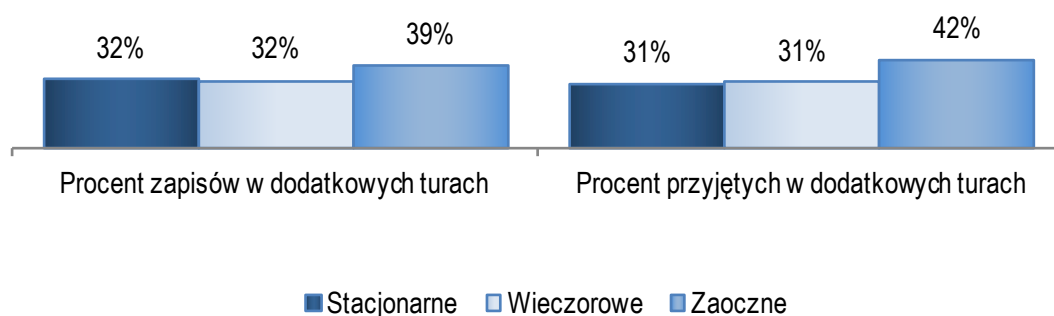
Z niedoborem kandydatów w pierwszej turze oraz koniecznością przeprowadzenia kolejnej tury naboru boryka się zdecydowana większość kierunków studiów II stopnia. Najrzadziej dodatkowe tury naboru były prowadzone na studia stacjonarne, ale nawet w przypadku tych studiów na ponad trzy czwarte kierunków organizowane były dodatkowe tury rekrutacji.

Rysunek 4.4.19. Kierunki wg liczby tur rekrutacji i trybu studiów (tylko kierunki uruchomione)



Podobnie jak na studiach I stopnia w czasie pierwszej tury dokonywana jest większość rejestracji. Na kierunkach, na których prowadzone były dodatkowe tury, w pierwszej turze zarejestrowało się po 68% kandydatów w przypadku studiów stacjonarnych i wieczorowych oraz 61% w przypadku zaocznych. Podobne są wyniki dla przyjęć na studia.

Rysunek 4.4.20. Procent zapisów i procent przyjętych w dodatkowych turach rekrutacji wg trybu (tylko kierunki uruchomione)



W rekrutacji na studia II stopnia widoczna różnica pomiędzy wynikiem rekrutacyjnym osób przyjętych w ramach pierwszej tury oraz osób przyjętych w ramach dodatkowych tur jest wyraźniejsza niż miało to miejsce w przypadku studiów pierwszego stopnia. Średnio różnica ta wynosi około 10%.



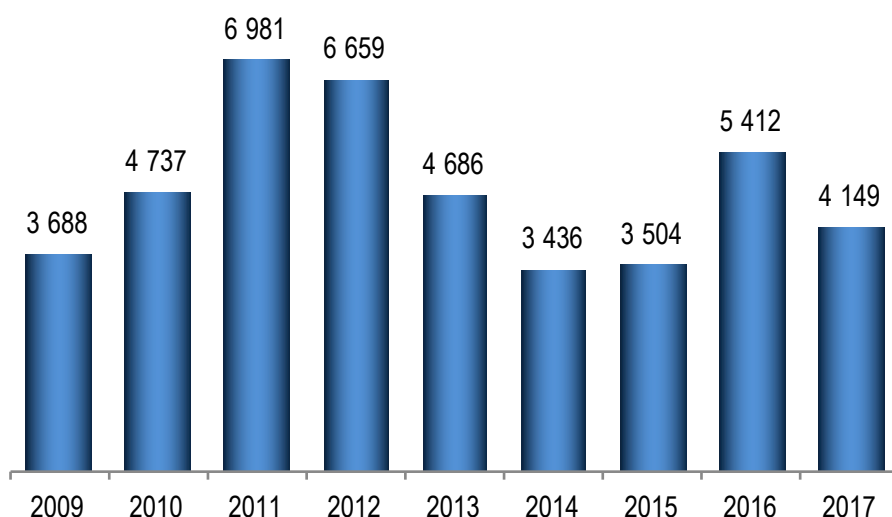


## 5. Procesy rekrutacyjne w świetle badań ankietowych

W tej części opracowania prezentujemy rezultaty badań opinii prowadzonych wśród kandydatów na studia na UW. Badania te prowadzone są przez PEJK przy współpracy z Biurem ds. Rekrutacji od roku 2009. Ich celem jest m.in. lepsze zrozumienie mechanizmów podejmowania decyzji przez kandydatów, poznanie powodów wyboru studiów, czy też zebranie informacji na temat studiów wybieranych na innych uczelniach.

Ankieta przeprowadzana jest co roku między lipcem a wrześniem przy pomocy aplikacji internetowej Ankietier. Zaproszenia do badania rozsyłane są w lipcu i we wrześniu na adresy e-mail podane przez kandydatów w trakcie rejestracji w systemie IRK. Liczba respondentów w kolejnych latach wahała się między 3436 a 6981. W ostatniej edycji wzięło udział 4149 osób.

Rysunek 5.1. Liczba respondentów w kolejnych edycjach ankiety dla kandydatów



Kwestionariusz ewoluował w kolejnych latach – pojawiały się dodatkowe pytania stanowiące uzupełnienie badań prowadzonych na UW, np. blok pytań odnoszący się do wcześniejszych studiów, gdy analizowane było zjawisko odchodzenia ze studiów na UW lub blok pytań odnoszących się do pracy zawodowej, gdy badania PEJK koncentrowały się na karierach studentów i absolwentów. Pewne elementy były jednak obecne we wszystkich lub niemal wszystkich edycjach badania. Są to:

- Otoczenie konkurencyjne UW, czyli pytania dotyczące rejestracji dokonywanych poza UW oraz preferencji odnośnie uczelni,
- Źródła informacji na temat studiów,
- Obsługa procesu rekrutacji,
- Kryteria wyboru oraz wyobrażenia o studiach.

Te elementy zostaną omówione w niniejszym raporcie w podanej powyżej kolejności. Na ile to tylko możliwe w raporcie będą porównywane wyniki z różnych lat. Pewnym ograniczeniem dla analiz jest fakt, że w ramach wspomnianej ewolucji kwestionariusza zmieniał się niekiedy sposób zadawania pytań – poprawiano sposób sformułowania pytania, dodawane były nowe kategorie do kafeterii

odpowiedzi itp. W konsekwencji niekiedy niemożliwe jest bezpośrednie porównanie rozkładów odpowiedzi z różnych lat. W takich wypadkach opracowanie koncentruje się na porównaniu wniosków płynących z kolejnych edycji badania.

Istotnym elementem dla organizacji poniższego opracowania jest poziom studiów. Jak pokazuje chociażby analiza danych administracyjnych przedstawiona w poprzedniej części raportu, osoby ubiegające się o przyjęcia na studia I stopnia lub jednolite magisterskie zachowują się inaczej niż kandydaci na studia II stopnia. Z tego powodu w każdej z części opracowania osobno analizowane są wyniki dla poszczególnych stopni studiów.

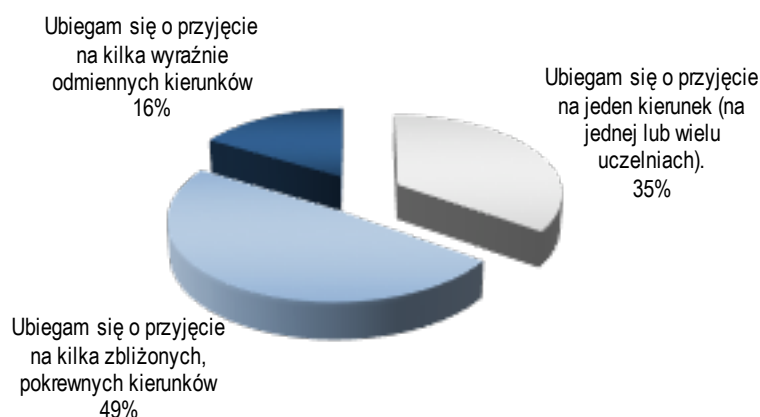
### 5.1. Otoczenie konkurencyjne

Przedstawione w poprzednim rozdziale wyniki analiz danych z systemu IRK dotyczyły wyborów związanych z rekrutacją na studia na UW. Dla wielu kandydatów UW nie jest jedyną rozważaną uczelnią, dla części nie jest uczelnią, na której najbardziej chcieliby rozpocząć studia. Badania sondażowe prowadzone wśród kandydatów pozwalają dowiedzieć się jak UW postrzegany jest na tle innych uczelni, jak kształtuje się jego otoczenie konkurencyjne.

#### Studia I stopnia i jednolite magisterskie

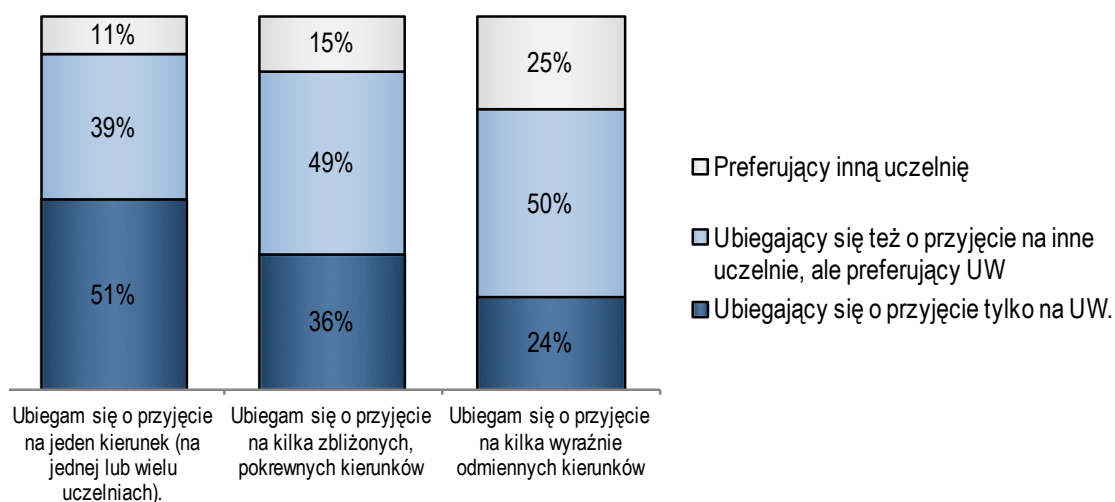
Najważniejszym elementem strategii rekrutacyjnych kandydatów jest wybór na jakie kierunki i na jakich uczelniach się zarejestrować. W 2017 r. nieznacznie ponad jedna trzecia badanych odpowiedziała, że ubiega się o przyjęcie na jeden kierunek na jednej lub kilku uczelniach. Blisko połowa zadeklarowała, że ubiega się o przyjęcie na kilka pokrewnych kierunków. Pozostali ubiegali się o przyjęcie na kilka zróżnicowanych kierunków. W latach 2015 i 2016, kiedy zadawane było podobne pytanie, kandydaci częściej deklarowali, iż ubiegali się o przyjęcie na zróżnicowane kierunki studiów, ale różnice nie są bardzo duże (por. Aneks, tab. 5.1.1).

Rysunek 5.1.1. Zróżnicowanie kierunków studiów wybieranych przez respondentów w 2017 r.



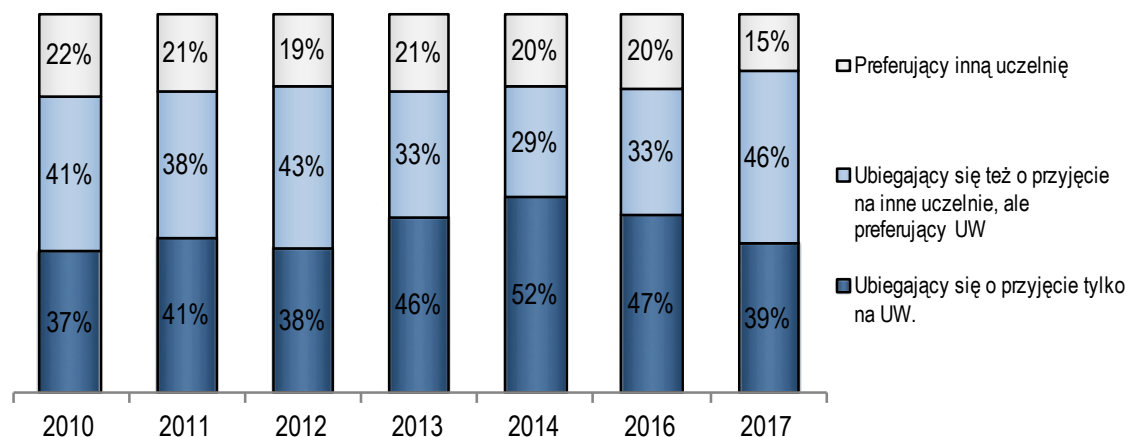
Rejestracja na jeden kierunek niekoniecznie oznaczają, że kandydaci ubiegają się o przyjęcie tylko na UW. Połowa osób zainteresowanych tylko jednym kierunkiem studiów aplikowała także na inne uczelnie. Wśród osób zainteresowanych więcej niż jednym kierunkiem odsetek ubiegających się o przyjęcie także na inne uczelnie jest jeszcze wyższy.

**Rysunek 5.1.2. Odsetek osób aplikujących tylko na UW w grupach wyróżnionych ze względu na zróżnicowanie wybieranych kierunków studiów w 2017 r.**



Pytania odnośnie preferowanych uczelni zadawane były od roku 2010 co roku, z wyjątkiem badania prowadzonego w 2015 r. We wszystkich edycjach badania zdecydowana większość respondentów ubiegających się o przyjęcie na studia I stopnia lub jednolite magisterskie deklarowała, że chciałaby rozpocząć naukę na UW. Odsetek osób deklarujących, że ubiegali się o przyjęcie wyłącznie na UW waha się w zależności od roku badania od 37% w 2010 r. do 52% w roku 2014. W 2017 wyniósł on 39%. Natomiast procent osób, które zarejestrowały się wprawdzie na inne uczelnie, ale najbardziej chciałyby podjąć studia na UW waha się między 29% w 2014 a 46% w 2017 r. Osoby, które wolałyby podjąć studia na innej uczelni stanowią mniejszość. Ich udział wśród ogółu respondentów nie przekroczył nigdy 22%. W ostatniej edycji badania odsetek kandydatów preferujących inne uczelnie był najniższy – 15%.

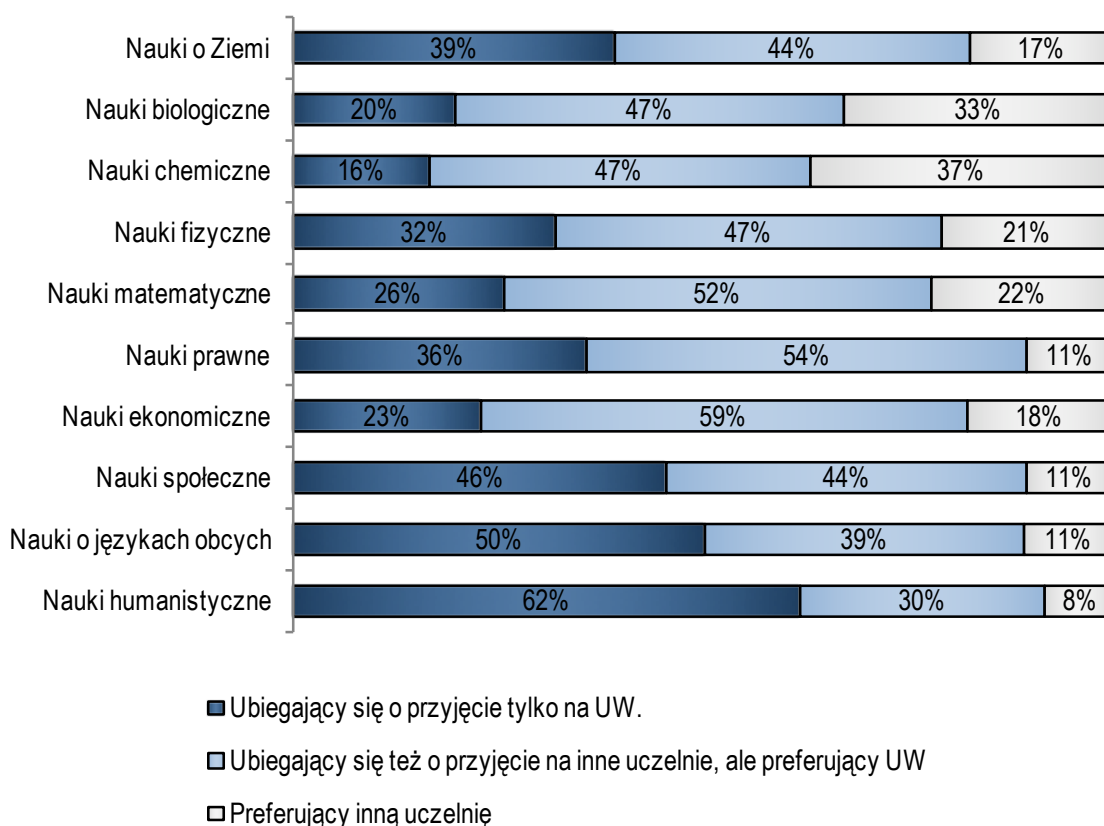
**Rysunek 5.1.3. Procent kandydatów na studia I stopnia lub studia jednolite magisterskie ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie.**



Sklonność do udziału w rekrutacji na studia na inne uczelnie oraz chęć podjęcia studiów na UW są powiązane z dyscypliną studiów jaką najbardziej zainteresowani są kandydaci. W roku 2017 naj-

mniej skorzy do podjęcia studiów na UW byli kandydaci na kierunki studiów należące do nauk chemicznych. 37% z nich odpowiedziało, że interesują ich najbardziej studia na innej uczelni niż UW. Niewiele niższy odsetek osób dla których UW nie jest pierwszym wyborem można było obserwować wśród kandydatów na studia należące do dziedziny nauk biologicznych – 35%. Ponadprzeciętne odsetki osób zainteresowanych najbardziej innymi uczelniami wystąpiły także wśród kandydatów na studia należące do nauk matematycznych, nauk fizycznych, nauk o Ziemi oraz nauk ekonomicznych. Było to odpowiednio 22%, 21%, 18%, 17%. Kandydaci zainteresowani najbardziej naukami biologicznymi, chemicznymi, matematycznymi oraz ekonomicznymi stanowią cztery grupy, które najrzadziej ubiegali się o przyjęcie wyłącznie na UW. Najczęściej zainteresowani wyłącznie studiami na UW byli kandydaci na studia z dziedziny nauk humanistycznych oraz na kierunki związane z językami obcymi.

**Rysunek 5.1.4. Procent kandydatów na studia I stopnia lub studia jednolite magisterskie ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie w 2017 r. wg dyscypliny studiów, na które chcieliby się dostać.**



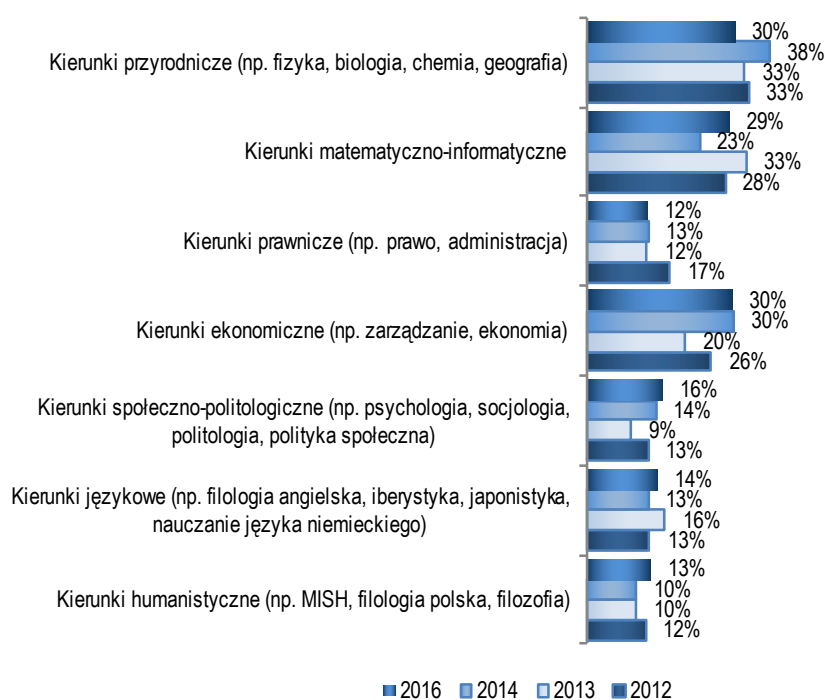
Podobne zależności widać także we wcześniejszych edycjach badania<sup>1</sup>. W kolejnych latach kandydaci chcący najbardziej podjąć studia na kierunkach przyrodniczych (we wcześniejszych edycjach badania traktowanych łącznie), ekonomicznych oraz matematycznych najczęściej deklarowali, że woleliby podjąć studia na innej uczelni niż UW. Z kolei osoby deklarujące chęć podjęcia studiów humanistycznych, kierunków związanych z językami obcymi oraz z zakresu nauk społecznych wyraźnie częściej niż pozostali badani ubiegali się o przyjęcie wyłącznie na studia na UW.

<sup>1</sup> Dla wcześniejszych edycji badania nie są dostępne dane na temat dyscypliny studiów, na które respondenci chcieliby się dostać najbardziej.

**Rysunek 5.1.5. Procent kandydatów na studia I stopnia lub studia jednolite magisterskie ubiegających się o przyjęcie tylko na UW w latach 2012-2016 r. wg dyscypliny studiów, na które chcieliby się dostać.**

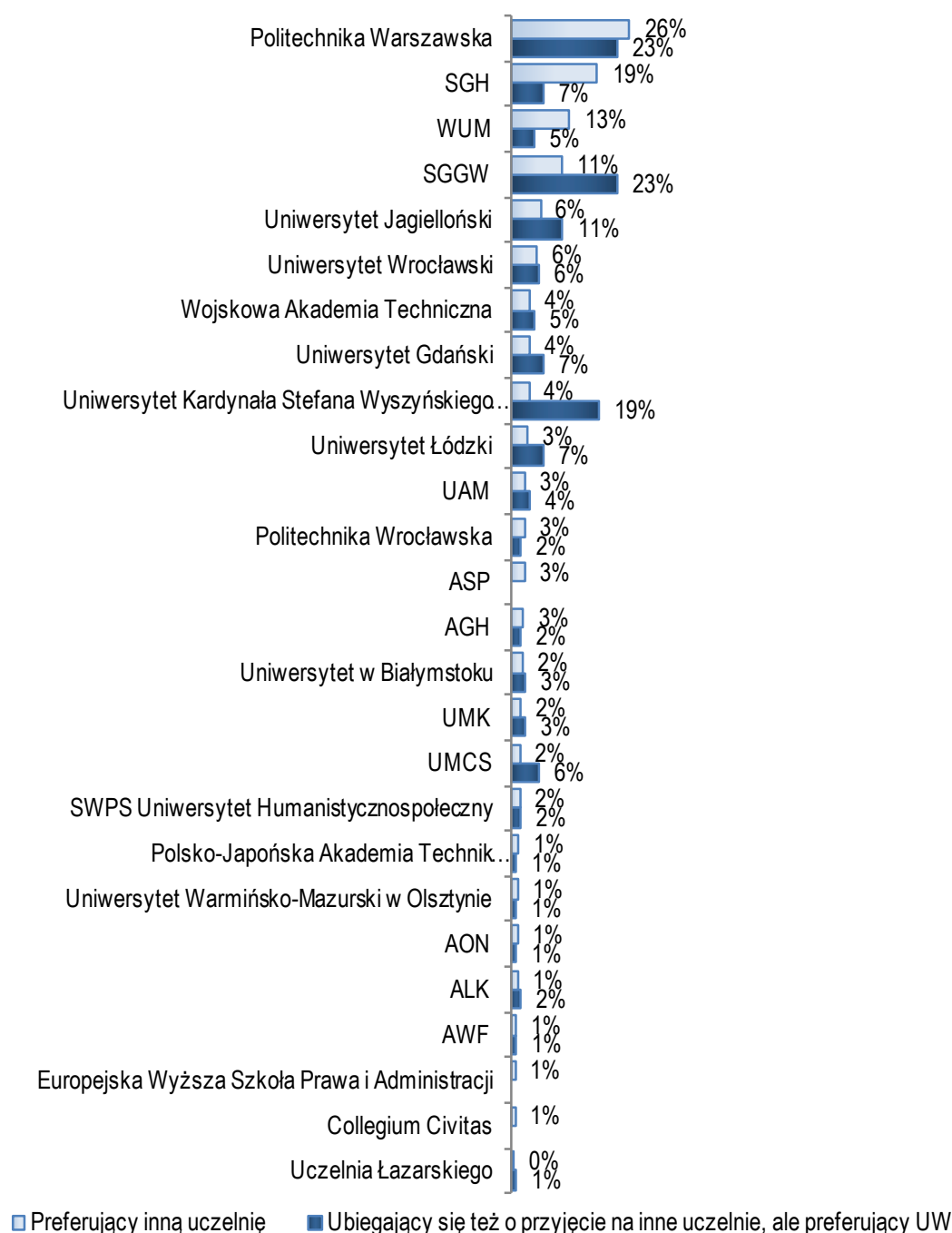


**Rysunek 5.1.6. Procent kandydatów na studia I stopnia lub studia jednolite magisterskie preferujących inne uczelnie w latach 2010-2016 r. wg dyscypliny studiów, na które chcieliby się dostać.**



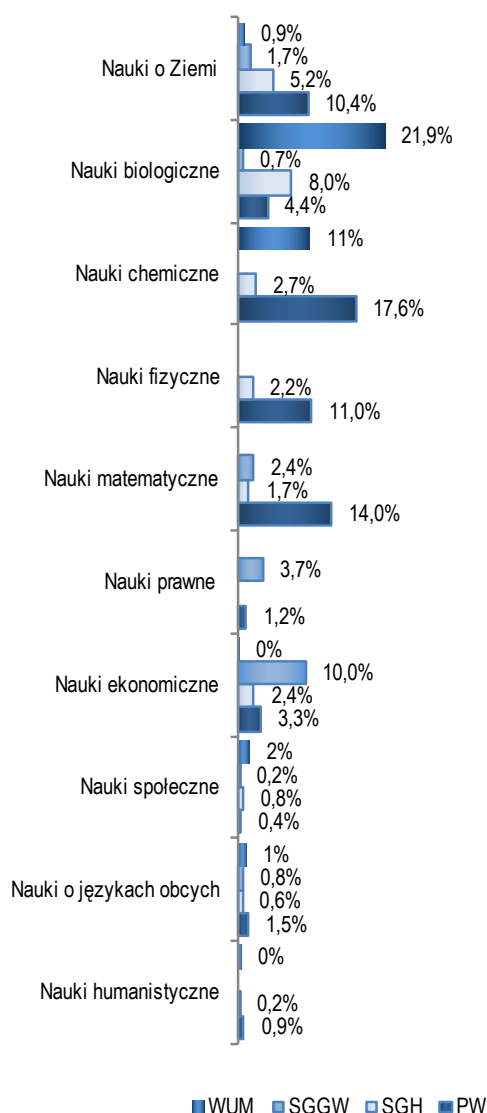
Zarówno osoby kandydujące preferujące UW jak i osoby, które wolałyby podjąć studia na innej uczelni najczęściej aplikowały na studia na innych głównych uczelniach publicznych w Warszawie: Politechnice Warszawskiej, SGH, SGGW oraz Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Nie jest to wynik zaskakujący zważywszy na to, że większość kandydatów pochodzi z Warszawy i okolic.

Rysunek 5.1.7. Procent kandydatów wybierających poszczególne uczelnie wśród osób preferujących UW i preferujących inne uczelnie w 2017 r.



Politechnika Warszawska wskazywana jest szczególnie często przez osoby zainteresowane studiami z dziedziny nauk matematycznych, fizycznych, chemicznych i nauk o Ziemi. SGGW wybierają szczególnie chętnie osoby zainteresowane naukami biologicznymi oraz naukami o Ziemi. SGH stanowi dla UW konkurencję przede wszystkim, jeśli chodzi o kierunki ekonomiczne i w mniejszym stopniu w przypadku kierunków prawniczych. WUM zainteresowani są najczęściej kandydaci ubiegający się o przyjęcie na studia biologiczne lub chemiczne. Poniższy wykres pokazuje jaki odsetek ogółu kandydatów z poszczególnych dziedzin wolałby podjąć studia na jednej z czterech głównych uczelni konkurencyjnych. Dokładne zestawienie dla większej liczby uczelni znajduje się w Aneksie (por. Aneks, tab. 5.1.2).

Rysunek 5.1.8. Procent ogółu respondentów preferujących WUM, SGGW, SGH i PW wg dyscyplin.



Lista głównych konkurentów UW nie zmieniła się na przestrzeni lat. Zestawienia pokazujące zainteresowanie kandydatów pozostałymi uczelniami w latach wcześniejszych również znajdują się w Aneksie (por. Aneks, tab. 5.1.3-4).



## Studia II stopnia

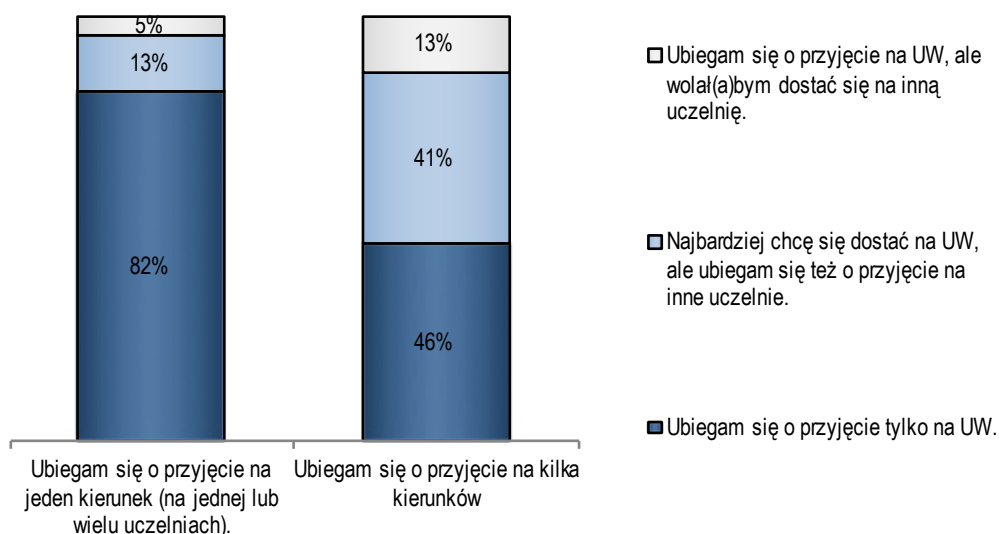
Wyniki ankiety potwierdzają płynący z analizy danych administracyjnych wniosek, iż kandydaci na studia II stopnia mają bardziej sprecyzowane preferencje odnośnie wyboru studiów. Jednocześnie ze względu na mniejszą konkurencję mogą pozwolić sobie na dokonywanie mniejszej liczby rejestracji. W 2017 roku trzy czwarte respondentów ubiegających się o przyjęcie na studia II stopnia odpowiedziało, że interesuje ich tylko jeden kierunek studiów. W poprzednich latach odsetek takich deklaracji był niższy choć wciąż bardzo wysoki – 60% w 2016 i 56% w 2015.

Rysunek 5.1.9. Zróżnicowanie kierunków studiów wybieranych przez respondentów w 2017 r.



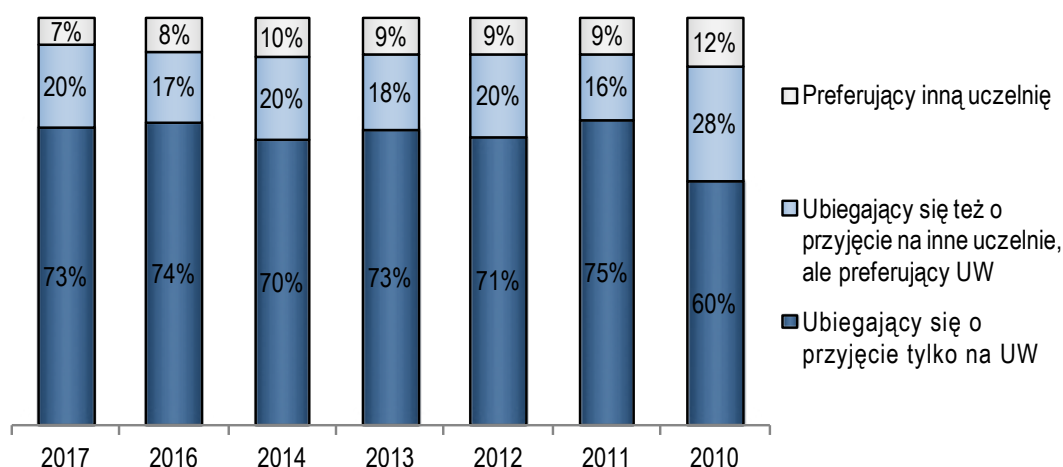
Na studiach II stopnia udział w rekrutacji tylko na jeden kierunek dużo częściej niż na studiach I stopnia oznacza, że kandydaci ubiegają się o przyjęcie tylko na UW. 80% osób zainteresowanych tylko jednym kierunkiem studiów aplikowała tylko na UW. Wśród osób zainteresowanych więcej niż jednym kierunkiem odsetek ubiegających się o przyjęcie także na inne uczelnie jest niższy, choć wciąż wyższy niż wśród kandydatów na studia I stopnia.

Rysunek 5.1.10. Odsetek osób aplikujących tylko na UW w grupach wyróżnionych ze względu na zróżnicowanie wybieranych kierunków studiów w 2017 r.



Osoby ubiegające się o przyjęcie na studia II stopnia znacznie rzadziej zainteresowane są innymi uczelniami. Odsetek osób deklarujących, że ubiegali się o przyjęcie wyłącznie na UW od 2011 roku nie spadł poniżej 70%. W 2010 roku tylko na UW kandydowało 60% badanych. Był to jednak wyjątkowy rok. Był to rok uruchomienia znacznej liczby nowych kierunków II stopnia w związku z wdrażaniem studiów dwustopniowych. Osoby, które wolałyby podjąć studia na innej uczelni stanowią mniejszość. Ich udział wśród ogółu respondentów nie przekraczał zazwyczaj 10%. Wyjątek stanowi ponownie rok 2010.

**Rysunek 5.1.11. Procent kandydatów na studia II stopnia lub studia jednolite magisterskie ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie.**



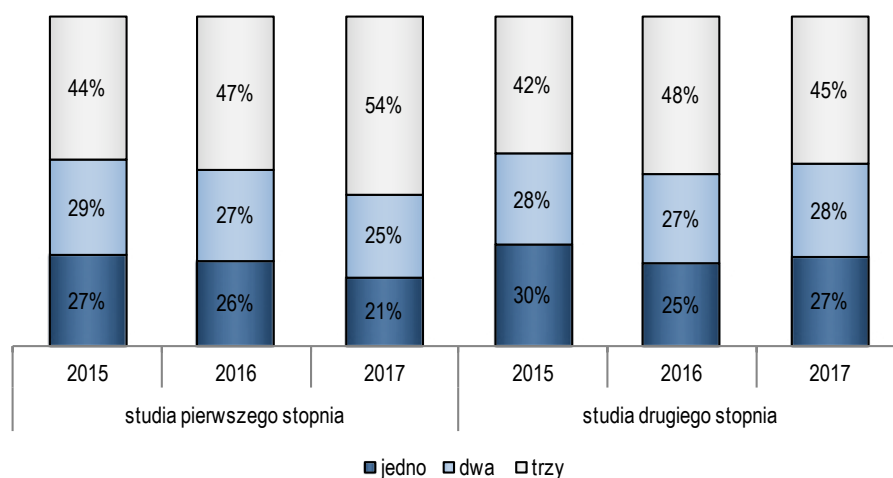
Ze względu na niewielkie liczebności badanych nie dla wszystkich dyscyplin możliwe jest przeanalizowanie odsetka osób zainteresowanych tylko studiami na UW. Przy małych liczebnościach łatwo jest o zmiany wartości wskaźników. Mimo to, da się zaobserwować pewne prawidłowości. W ostatnich latach (od 2014 roku) kandydaci na studia ekonomiczne częściej ubiegają się o przyjęcie także na inne uczelnie. Wcześniej podobna zależność nie była widoczna. Istotną zmianą w porównaniu do studiów I stopnia jest brak znacznej różnicy pomiędzy odsetkiem osób ubiegających się o przyjęcie tylko na UW wśród kandydatów zainteresowanych studiami społecznymi lub humanistycznymi oraz analogicznym odsetkiem wśród kandydatów zainteresowanych naukami matematycznymi i studiami przyrodniczymi (por. Aneks, tab. 5.1.5-9).

Lista głównych konkurentów dla UW jest krótsza niż w przypadku studiów I stopnia. Nie zawiera ona Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, zapewne ze względu na ograniczoną ofertę studiów II stopnia. Największym zainteresowaniem cieszą się SGH, SGGW i Politechnika Warszawska. Natomiast ze względu na ogólnie niewielki odsetek osób preferujących inne uczelnie kandydaci, którzy woleliby studiować na SGH, czyli najpopularniejszej uczelni konkurencyjnej, stanowią niespełna 3% ogółu respondentów ubiegających się o przyjęcie na studia II stopnia. Lista głównych konkurentów UW nie zmieniła się na przestrzeni lat. Zestawienia pokazujące zainteresowanie kandydatów pozostałymi uczelniami w latach wcześniejszych również znajdują się w Aneksie (por. Tabela 5.1.10-12).

## 5.2. Źródła informacji o studiach

Badani kandydaci na studentów Uniwersytetu Warszawskiego zostali również poproszeni o wskazanie źródeł informacji, z których czerpali wiedzę o wybranym przez siebie kierunku studiów. Lista oferowanych w ankiecie źródeł informacji trochę różniła się w kolejnych latach badania. Osoby ubiegające się o przyjęcia na studia I stopnia lub jednolite magisterskie w 2015 r. miały do wyboru 10 źródeł oraz możliwość wskazania własnego (znajomi lub krewni studiujący obecnie lub w przeszłości na wybranym kierunku; osoby studiujące obecnie lub w przeszłości ten kierunek – za pośrednictwem forów internetowych, serwisów społecznościowych itp.; nauczyciele w szkole; strony internetowe wydziału lub instytutu; studenci i wykładowcy spotkani w czasie dni otwartych; wykłady otwarte, np. w czasie Festiwalu Nauki; strona IRK; publikacje w prasie lub Internecie dotyczące samych studiów; publikacje w prasie lub Internecie dotyczące możliwości kariery po tych studiach; publikacje naukowe lub popularnonaukowe związane z tematyką tych studiów). W 2016 r. z listy zniknęły publikacje dotyczące kariery po studiach, a w 2017 – dodano jeszcze targi edukacyjne i rankingi szkół wyższych. Kandydaci na studia magisterskie mieli do wyboru o jedno źródło więcej: wcześniejsze doświadczenia związane ze studiami w tej samej jednostce lub na studiach o podobnym profilu. Liczbę źródeł informacji wykorzystywanych przez kandydatów na oba stopnie studiów prezentuje rys. 5.2.1. Ankieta ograniczała maksymalną liczbę wskazywanych źródeł do 3, jednak około połowy badanych – niezależnie od roku badania – wskazywało mniej niż 3 źródła.

Rysunek 5.2.1. Liczba źródeł informacji, z których korzystali kandydaci na studia w latach 2015-2017.



Warto zauważyć, że w ostatnim roku badania (2017) odsetek kandydatów na studia I stopnia wykorzystujących 3 źródła informacji był wyraźnie większy niż w latach poprzednich. Wśród kandydatów na studia II stopnia podobna tendencja nie była dostrzegalna.

### Źródła informacji wykorzystywane przez kandydatów na studia I stopnia

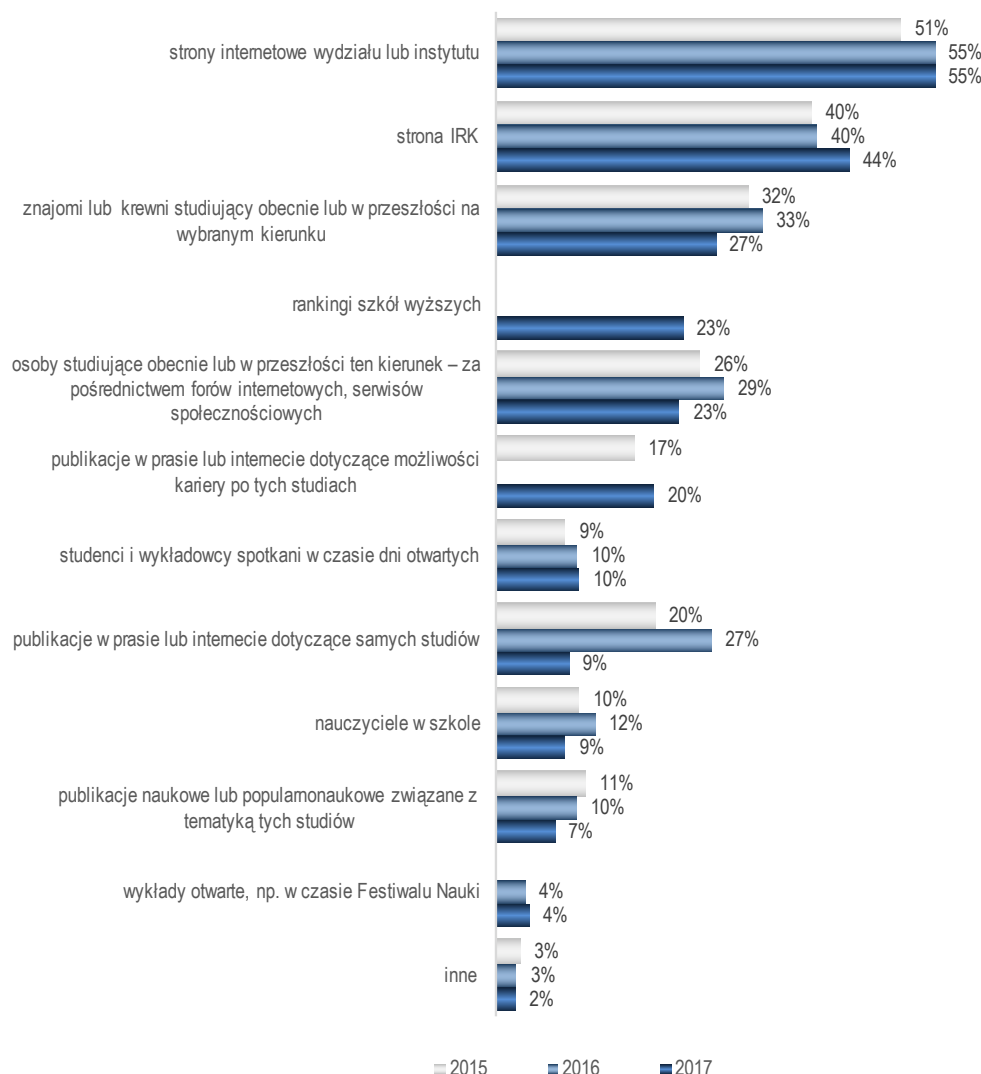
Najbardziej popularnym źródłem informacji o wybranym kierunku studiów są strony internetowe wydziału lub instytutu prowadzącego dany kierunek. Korzystanie z tego źródła zadeklarowało nieco powyżej połowy kandydatów na studia I stopnia. Kolejnym, istotnym z punktu widzenia popularności, źródłem jest strona IRK, z której korzystało 40% kandydatów. Popularność tych dwóch źródeł właściwie pozostała niezmienna od 2015 r., gdy po raz pierwszy zapytano w ankiecie o źródła informacji.

Czerpanie wiedzy o wybranych studiach za pośrednictwem portali społecznościowych lub innych sposobów komunikowania się przez Internet, ustępowało popularnością bezpośrednim kontaktom z znajomymi lub krewnymi, którzy są już studentami wybranych kierunków. Blisko co czwarty kandydat na studenta zadeklarował także, że interesował się rankingami szkół wyższych – niestety o tę kwestię zapytano dopiero w 2017 r., więc nie możemy powiedzieć, czy było to chwilowe zainteresowanie, czy też kandydaci mają zwyczaj czerpania stamtąd informacji o wybranych studiach.

Warto zwrócić uwagę na publikacje prasowe dotyczące studiów. W latach 2015 i 2016 korzystano z nich dość często – w 2016 r. nawet 27% badanych stwierdziło, że swoje informacje o studiach zawdzięczają właśnie publikacjom prasowym. W 2017 r. popularność tego źródła gwałtownie spadła i już tylko co jedenasty badany (9%) je wymienił.

Interesujące również jest to, że kandydaci na studia praktycznie nie uzyskują użytecznych informacji o studiach od nauczycieli w szkole (tylko około co dziesiąty badany wskazał to źródło), niewielka jest też popularność otwartych wykładów organizowanych przez uczelnię.

**Rysunek 5.2.2. Źródła informacji wykorzystywane przez kandydatów na studia I stopnia**



Uwaga: Odsetki nie sumują się do 100%, bo w każdym roku można było wskazać więcej niż jedno źródło informacji (maksymalnie 3)

Zróznicowanie rankingu popularności poszczególnych źródeł informacji ze względu na wybrany obszar kształcenia było bardzo niewielkie i praktycznie nie było różnic między kolejnymi latami badania. Pewna różnica dotyczyła częstości odwoływania się do doświadczeń krewnych lub znajomych, którzy studiują obecnie lub w przeszłości studiowali na wybranym przez kandydata kierunku. Z tego źródła informacji częściej niż inni korzystali kandydaci na studia prawnicze i na studia z obszaru nauk matematycznych. W latach 2015 i 2016 to źródło informacji było najbardziej popularne wśród kandydatów na studia z tych dwóch obszarów kształcenia. W roku 2017 już nie wskazywano tego źródła najczęściej, ale nadal znajdowało się wśród najpopularniejszych (por. Aneks, tab. 5.2.1–5.2.3).

Kandydaci na studia prawnicze i matematyczne oraz ubiegający się o przyjęcie na studia z obszaru nauk przyrodniczych, wyróżniali się także częstością poszukiwania informacji u szkolnych nauczycieli. Z kolei kandydaci na studia z zakresu nauk społecznych nieco częściej niż inni wskazywali publikacje w prasie i Internecie jako źródło informacji o wybranym kierunku studiów.

### **Treść uzyskiwanych informacji – kandydaci na studia I stopnia**

Innym problemem niż rodzaj wykorzystywanych źródeł jest treść uzyskiwanej z tych źródeł informacji. Omówione w dalszej części niniejszego raportu badania jakościowe pokazały, że kandydaci na studia w znacznym stopniu skupiają się na „technicznych” stronach procesu wyboru studiów: jakie przedmioty powinni zdawać na maturze, ewentualnie jakiego rodzaju kwalifikacje wstępne powinni mieć, żeby przekroczyć próg uczelni. Co się będzie działo potem – najczęściej wiedzą tylko bardzo ogólnie.

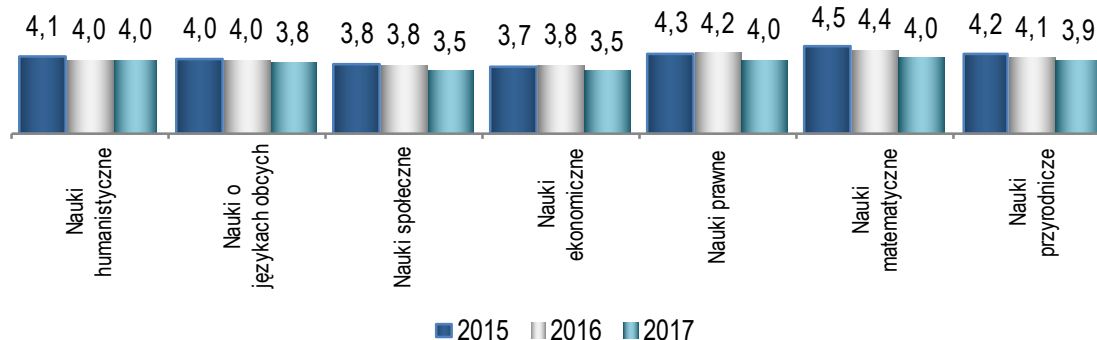
Podobny wniosek można wyciągnąć z reakcji kandydatów na studia na sformułowaną w ankiecie prośbę o ustosunkowanie się do stwierdzenia „wiem, co mnie czeka na zajęciach na pierwszym roku na wybranym kierunku (znam przedmioty i wiem, co na nich będzie nauczane)”. Odpowiedzi udzielano za pomocą siedmiopunktowej skali, gdzie 1 oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a 7 – „w bardzo dużym stopniu”.

Średni wynik dla badanych kandydatów na studia I stopnia wyniósł 4,0 w roku 2015 i 2016, zaś w ostatniej fali badania jeszcze obniżył się – do 3,8. Oznacza to odpowiedź neutralną, coś w rodzaju „trochę wiem”. Kandydaci na studentów nie podejrzewają zapewne, jak bardzo studia różnią się od szkoły średniej i jak bardzo kwestia formy i treści zajęć, w których będą uczestniczyć może zaważyć na ich sukcesie edukacyjnym.

Na rys. 5.2.3. prezentujemy średnie oceny wspomnianej wiedzy w podziale według obszarów kształcenia. Zwraca uwagę fakt, że obniżenie samooceny stopnia poinformowania w okresie ostatnich 3 lat, zaobserwowane dla całej zbiorowości kandydatów na studia I stopnia, dotyczy w jednakowym stopniu każdego obszaru kształcenia z osobna.

W roku 2017 nawet kandydaci na studia matematyczne i prawnicze, którzy wcześniej wyróżniali się nieco wyższym poziomem świadomości tego, jak będą wyglądały ich studia, ocenili swoją wiedzę na ten temat w okolicy poziomu neutralnego.

Rysunek 5.2.3. Średnie wyniki samooceny\* kandydatów na studia I stopnia dotyczące wiedzy o tym, jak będą wyglądały zajęcia na pierwszym roku wybranych studiów – w latach 2015-2017.



\* – oceny były dokonywane na skali siedmiopunktowej, gdzie 1 oznacza „w bardzo małym stopniu”, a 7 – „w bardzo dużym stopniu”

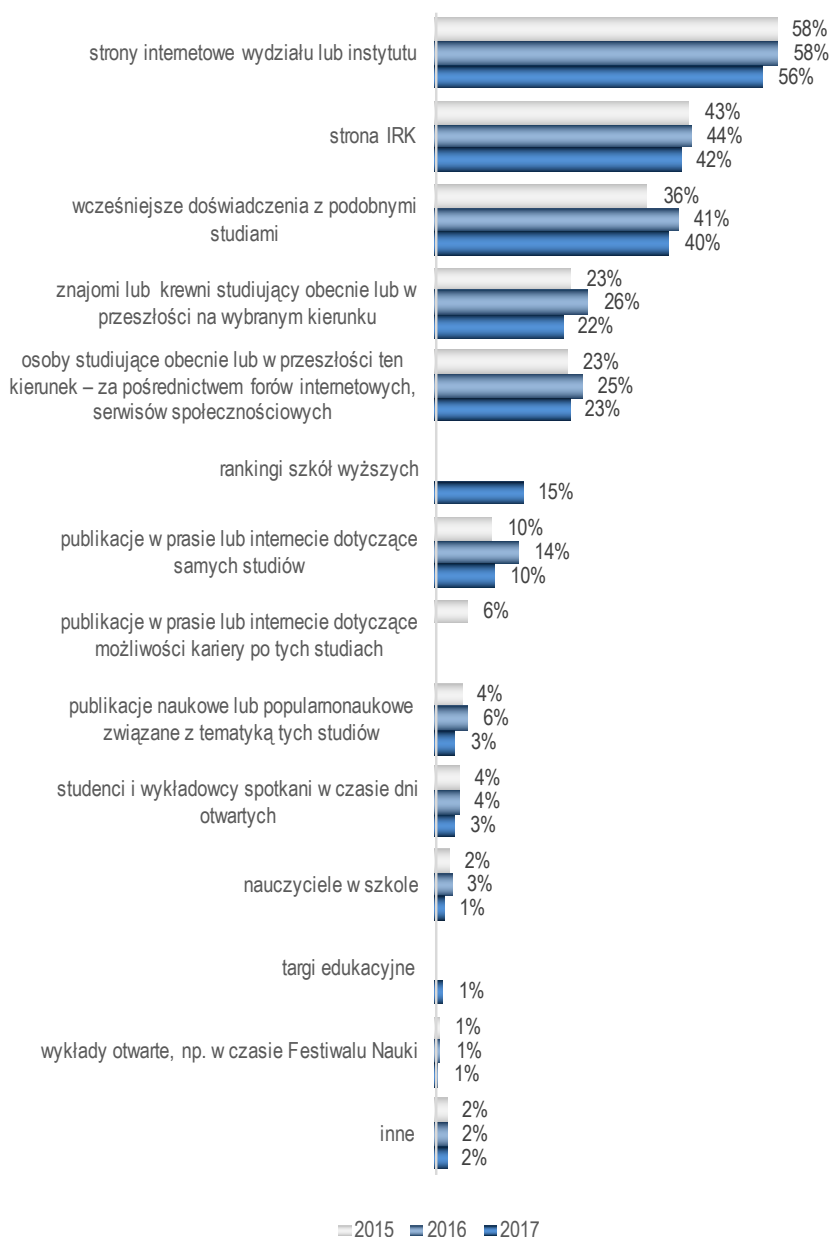
### Źródła informacji wykorzystywane przez kandydatów na studia II stopnia

Kandydaci na studia II stopnia mieli do dyspozycji jedno dodatkowe i naturalne w ich przypadku źródło informacji – własne doświadczenia ze studiowania na studiach licencjackich. Dysponowali też zapewne znacznie szerszą niż kandydaci na studia I stopnia siecią kontaktów ze studentami, a może i absolwentami różnych kierunków studiów, w tym tego, na który właśnie zamierzali się dostać.

Biorąc to wszystko pod uwagę nieco dziwne może się wydawać, że badani kandydaci na studia magisterskie najczęściej wskazywali strony internetowe jako miejsce, z którego czerpali informacje o swoim wybranym kierunku studiów – w 2017 r. 56% badanych czerpało informacje ze stron wydziałów lub instytutów prowadzących wybrany przez nich kierunek studiów, a 42% – ze strony IRK. Nie różnili się pod tym względem od omówionych w poprzednim rozdziale kandydatów na studia licencjackie.

Wcześniejsze doświadczenia studenckie wskazało 40% kandydatów, a kontakty z ludźmi (studentami, absolwentami) – osobiście lub za pośrednictwem Internetu – wskazał niespełna co czwarty.

Rysunek 5.2.4. Źródła informacji wykorzystywane przez kandydatów na studia II stopnia



Struktura wykorzystywanych źródeł informacji jest w pewnym stopniu zróżnicowana ze względu na obszar kształcenia wybrany przez kandydatów (szczegółowe dane – por. Aneks, tab. 5.2.1–5.2.3). Szczególną uwagę zwraca fakt, że osoby ubiegające się o przyjęcie na studia z zakresu nauk matematycznych, przyrodniczych oraz nauk o językach najczęściej wskazywały właśnie omawiane wyżej własne doświadczenia z poprzednich etapów studiowania na podobnym kierunku, a popularność stron internetowych była na drugim miejscu. Z kolei relatywnie najrzadziej na własne doświadczenia powoływali się kandydaci na studia prawnicze i ekonomiczne – to mogłoby sugerować, że ich doświadczenia ze studiów I stopnia okazały się niezbyt przydatne, np. dlatego, że ukończone studia I stopnia były na innej uczelni lub z innego obszaru kształcenia.



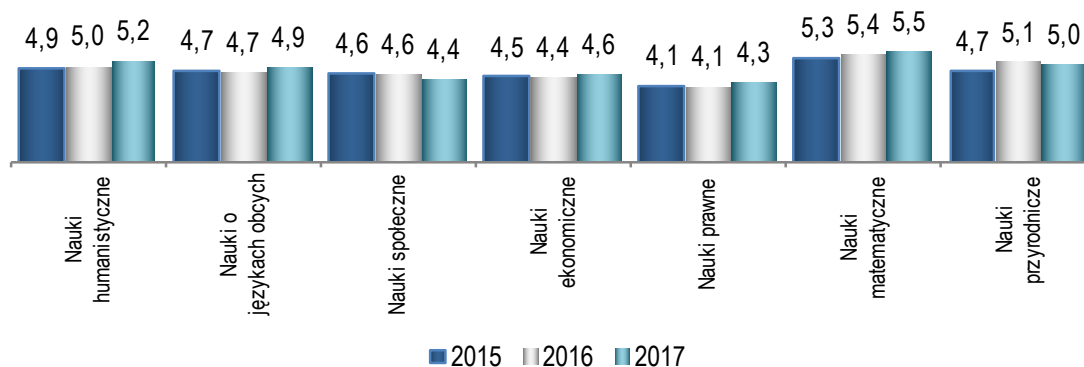
Kandydaci na studia prawnicze i z obszaru nauk społecznych wyróżniali się częstszym niż wśród innych kandydatów powoływaniem się na informacje uzyskane z publikacji w prasie lub Internecie, a kandydaci na studia filologiczne – częściej niż inni korzystali z kontaktów z innymi studentami za pośrednictwem forów internetowych.

### Treść uzyskiwanych informacji – kandydaci na studia II stopnia

Jak już wspomniano, kandydaci na studia II stopnia dysponują już przynajmniej ogólną wiedzą o tym, jak wyglądają zajęcia akademickie i na czym polega studiowanie. Nic więc dziwnego, że ta grupa badanych oceniła swój poziom poinformowania o tym, co ich czeka na pierwszym roku wybranych studiów powyżej poziomu neutralnego, który na siedmiopunktowej skali wynosi 4. Należy jednak zauważyć, że nie była to szczególnie wysoka ocena – we wszystkich latach, w których prowadzono badanie wynosiła ona 4,7.

Porównanie średnich wyników samooceny poziomu poinformowania kandydatów na studia z różnych obszarów kształcenia pokazuje kilka interesujących różnic. Dane prezentujemy na rys. 5.2.5.

Rysunek 5.2.5. Średnie wyniki samooceny\* kandydatów na studia II stopnia dotyczące wiedzy o tym, jak będą wyglądały zajęcia na pierwszym roku wybranych studiów – w latach 2015-2017.



\* – oceny były dokonywane na skali siedmiopunktowej, gdzie 1 oznacza „w bardzo małym stopniu”, a 7 – „w bardzo dużym stopniu”

Przyglądając się wynikom przedstawionym na rys. 5.2.5. warto zwrócić uwagę na dwie rzeczy: 1) kandydaci na studia z zakresu nauk ścisłych (obszar nauk matematycznych) mają przeciętnie rzecz biorąc wyższą świadomość tego, co ich czeka na studiach niż kandydaci z innych obszarów kształcenia i 2) świadomość kandydatów na studia humanistyczne wzrastała w ciągu trzech lat, gdy prowadzono badanie i w 2017 roku kandydaci ci zajmowali drugie miejsce – po kandydatach na studia matematyczne – pod względem stopnia poinformowania o tym, jak będą wyglądały studia, na które starają się dostać.

Najniżej swój poziom poinformowania ocenili kandydaci na studia prawnicze i ten stan utrzymuje się stabilnie od 2015 r.

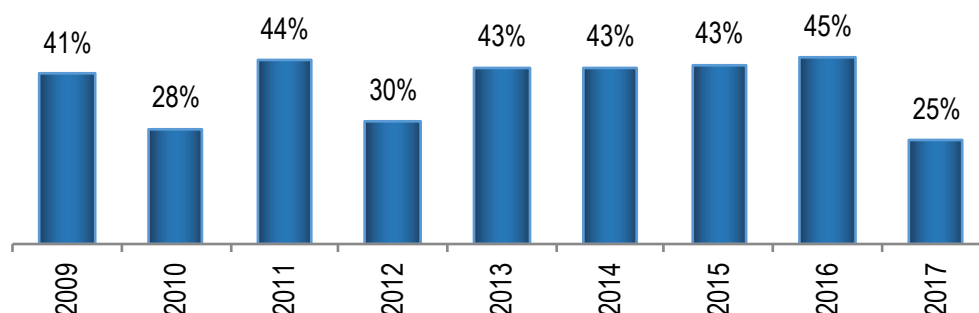


### 5.3. Obsługa procesu rekrutacji

#### Ocena kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji

Kandydaci na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie dość często kontaktują się z pracownikami Biura do spraw Rekrutacji UW w sprawach związanych z aplikowaniem na studia. **W przeciętnym roku około 40% kandydatów na tego rodzaju studia na Uniwersytecie Warszawskim potrzebuje jakiegoś rodzaju pomocy ze strony Biura ds. Rekrutacji.** Poniższy wykres przedstawia dynamikę tego procentu w kolejnych latach.

Rysunek 5.3.1. Procent kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie na UW, którzy kontaktowali się z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW w kolejnych latach



W tym roku odsetek kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie, którzy skontaktowali się z Biurem ds. Rekrutacji, był rekordowo niski – pomocy w sprawach z rekrutacją potrzebował zaledwie co czwarty kandydat na tego typu studia. **Główną przyczyną tego stanu jest publikacja filmu instruktażowego „Uniwersytet Warszawski – rekrutacja krok po kroku”.** Film szczegółowo przedstawia kolejne etapy rejestracji w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów i odpowiada na znaczną część pytań stawianych przez kandydatów.

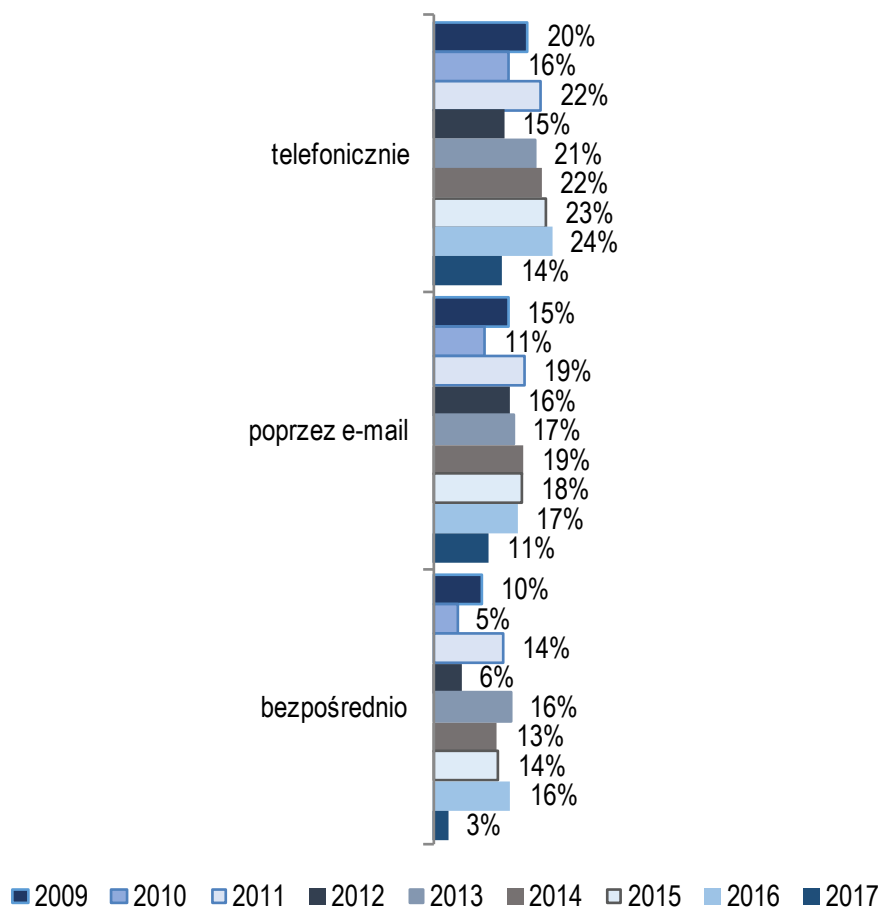
Film ten został opublikowany w serwisie YouTube, gdzie został wyświetlony 41 992 razy. Spośród 207 ocen wystawionych przez użytkowników aż 206 ocen było pozytywnych.<sup>2</sup> Komentarze pod filmem wskazują na to, że istniało duże zapotrzebowanie na podobny materiał informacyjny: „Bardzo użyteczny filmik! Dziękuję bardzo :)”, „Czekałam na taki filmik. Nareszcie wszystko jasne. :)”, „Super filmik, wszystko jest jasne i przejrzyste, zabieram się za rekrutację;”. Część komentarzy stanowią pytania szczegółowe dotyczące rekrutacji. Na pytania te na bieżąco odpowiada Biuro Promocji UW, które prowadzi ogólnouniwersytecki profil Uniwersytetu Warszawskiego w serwisie YouTube.

Odpowiedzi uzyskane w ramach ankiety rekrutacyjnej również wskazują na duże zainteresowanie filmem instruktażowym. **Aż 51% kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie zadeklarowało obejrzenie filmu. Spośród nich aż 87% oceniło film dobrze lub bardzo dobrze.**

Istnieje kilka sposobów, na które kandydaci kontaktują się z Biurem ds. Rekrutacji UW. Kandydaci mogą kontaktować się z Biurem telefonicznie, poprzez e-mail lub bezpośrednio. Poniższy wykres przedstawia dynamikę odsetka osób kontaktujących się z Biurem w określony sposób.

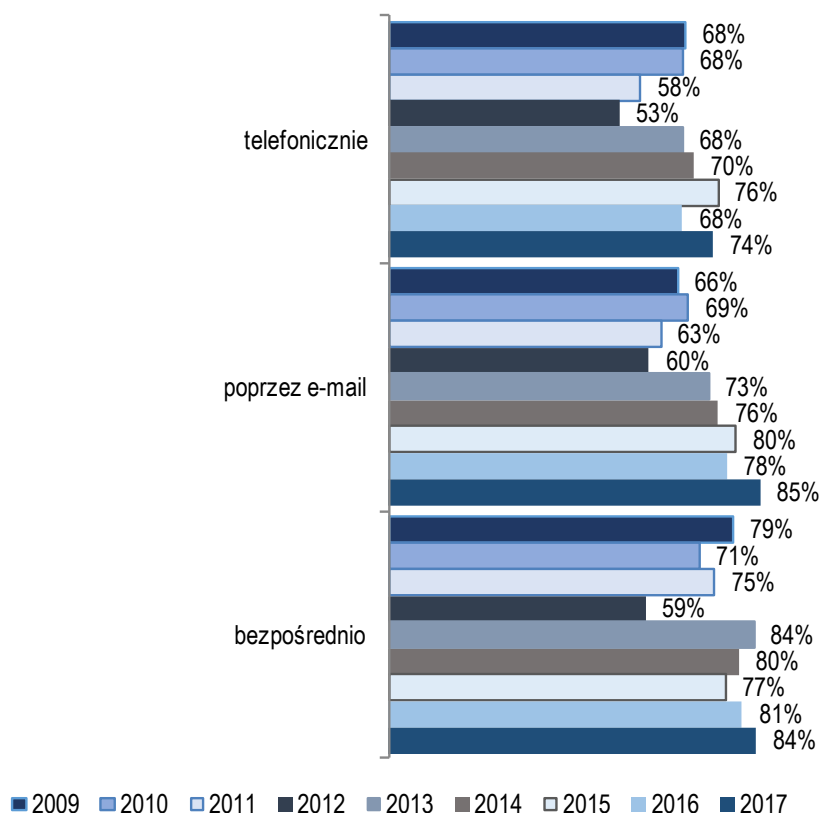
<sup>2</sup> Stan na 09.11.2017

Rysunek 5.3.2. Procent kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie na UW, którzy kontaktowali się telefonicznie, poprzez e-mail lub bezpośrednio z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW w kolejnych latach



Najpopularniejszą formą kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji był kontakt telefoniczny, nieco mniej popularny był kontakt mailowy, zaś najmniej – kontakt bezpośredni. **Procent osób kontaktujących się z Biurem w określony sposób spadł w tym roku dla wszystkich form kontaktu. Najwyraźniejszy spadek dotyczył kontaktu bezpośredniego – odsetek osób korzystających z tej formy kontaktu był w 2017 r. pięciokrotnie niższy niż rok wcześniej.**

Rysunek 5.3.3. Procent dobrych i bardzo dobrych ocen\* kontaktu telefonicznego, mailowego i bezpośredniego z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie w kolejnych latach



\* - oceny „4” i „5” na pięciopunktowej skali na której „1” oznaczało „bardzo źle”, a „5” oznaczało „bardzo dobrze”

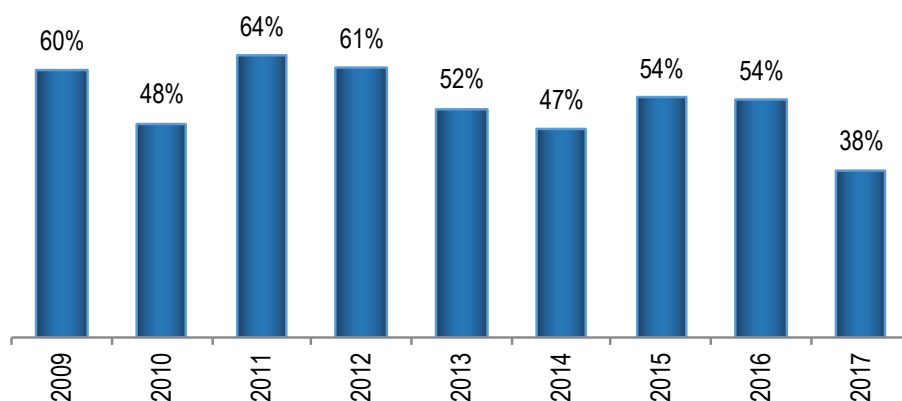
Spośród wszystkich form kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji najgorzej oceniany był kontakt telefoniczny, zaś najlepiej kontakt bezpośredni. **W ocenach wszystkich form kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji zdecydowanie przeważały oceny dobre i bardzo dobre.**

W ocenie kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji drogą telefoniczną lub bezpośrednio można dostrzec niewielką tendencję wzrostową w czasie. Tendencja ta jest znacznie wyraźniejsza w przypadku oceny kontaktu mailowego. Udział osób oceniających ten kontakt dobrze lub bardzo dobrze wzrósł od 2009 r. o 19 punktów procentowych – z 66% do 85%.

Publikacja filmu instruktażowego spowodowała znaczny spadek odsetka osób kontaktujących się z Biurem ds. Rekrutacji. Istniało przypuszczenie, że film instruktażowy rozwiąże tylko najłatwiejsze problemy, zostawiając Biuru wyłącznie bardziej złożone przypadki, co mogłoby spowodować spadek ocen kontaktu z Biurem. Obawy te okazały się nieuzasadnione – oceny kontaktów z Biurem były nawet wyższe niż rok wcześniej.

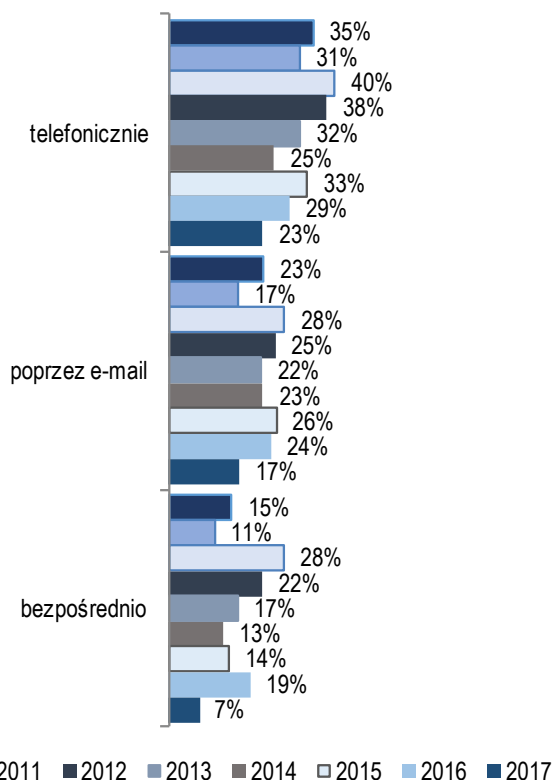
Kandydaci na studia II stopnia kontaktują się z Biurem ds. Rekrutacji jeszcze częściej niż kandydaci na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie. **W przeciętnym roku ponad połowa kandydatów na studia II stopnia w ten czy inny sposób kontaktuje się z pracownikami Biura w sprawach związanych z rekrutacją.** Poniższy wykres przedstawia dynamikę procentu kandydatów na studia II stopnia podejmujących taki kontakt w kolejnych latach.

Rysunek 5.3.4. Procent kandydatów na studia II stopnia na UW, którzy kontaktowali się z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW w kolejnych latach



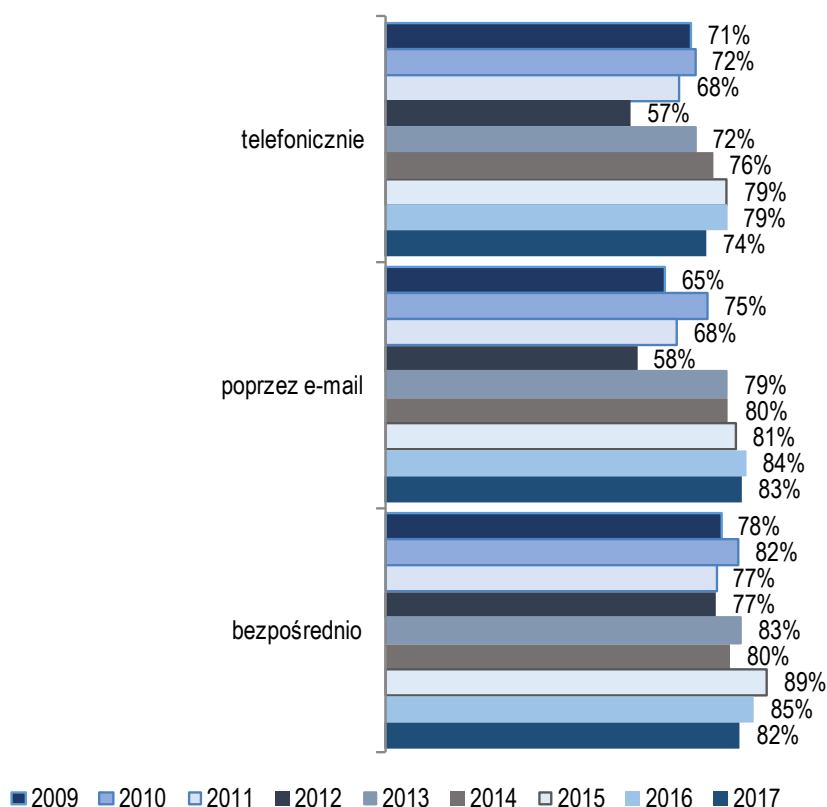
Podobnie jak w przypadku kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie, również kandydaci na studia II stopnia w tym roku kontaktowali się z Biurem ds. Rekrutacji wyjątkowo rzadko: zaledwie 38% kandydatów na te studia natrafiło na problem wymagający kontaktu z Biurem. Również w tym przypadku główną przyczyną tej zmiany jest publikacja filmu instruktażowego „Uniwersytet Warszawski – rekrutacja krok po kroku”. Obejrzenie tego filmu deklarowało 26% kandydatów na studia II stopnia. Spośród nich 73% osób oceniła użyteczność filmu dobrze lub bardzo dobrze.

Rysunek 5.3.5. Procent kandydatów na studia II stopnia na UW, którzy kontaktowali się telefonicznie, poprzez e-mail lub bezpośrednio z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW w kolejnych latach



Kandydaci na studia II stopnia, podobnie jak kandydaci na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie, jako formę kontaktu z Biurem ds. Rekrutacji najczęściej wybierali kontakt telefoniczny, a najrzadziej – kontakt bezpośredni. W tym roku procent kandydatów na studia II stopnia, którzy kontaktowali się z Biurem, był rekordowo niski dla wszystkich form kontaktu. Najwyraźniejszy spadek dało się zaobserwować w przypadku kontaktu bezpośredniego – udział kandydatów wybierających tę formę kontaktu spadł o 12 punktów procentowych – z 19% w 2016 r. do 7% w 2017 r.

**Rysunek 5.3.6. Procent dobrych i bardzo dobrych ocen\* kontaktu telefonicznego, mailowego i bezpośredniego z pracownikami Biura ds. Rekrutacji UW wśród kandydatów na studia II stopnia w kolejnych latach**



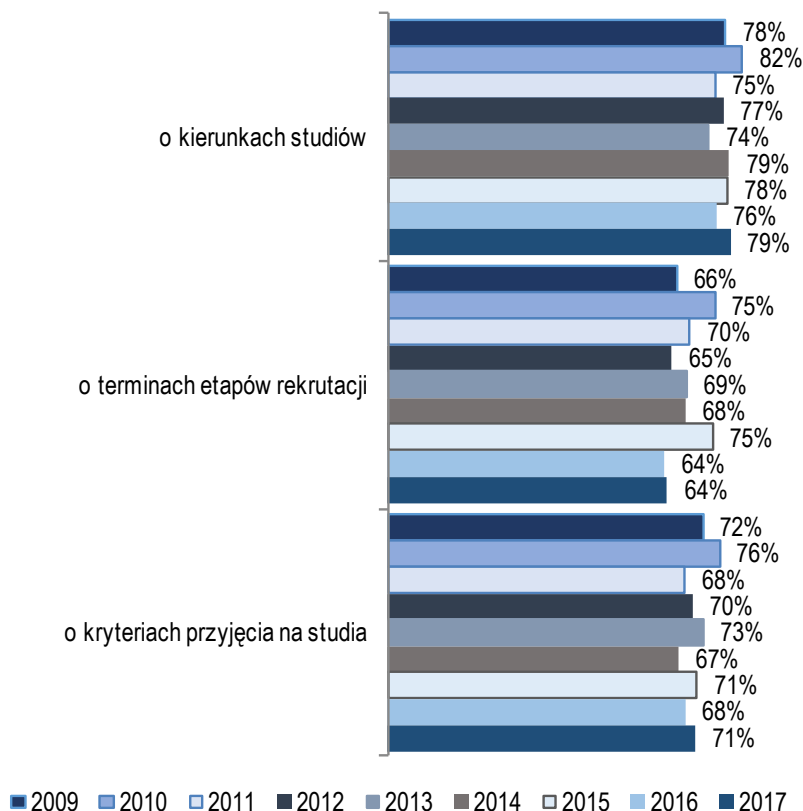
\* - oceny „4” i „5” na pięciopunktowej skali na której „1” oznaczało „bardzo źle”, a „5” oznaczało „bardzo dobrze”

Kandydaci na studia II stopnia najwyżej oceniali bezpośredni kontakt z Biurem ds. Rekrutacji. W ostatnich latach ocena kontaktu mailowego z Biurem osiągnęła poziom oceny kontaktu bezpośredniego. Ocena kontaktu mailowego wzrosła z 65% dobrych i bardzo dobrych ocen w pierwszej edycji badania w 2009 r. do 83% w 2017 r. Oceny telefonicznego i bezpośredniego kontaktu z Biurem są podobne do tych, jakie odnotowano w 2009 r.

### Ocena dostępności informacji w systemie IRK

Od początku prowadzenia ankiety wśród kandydatów na studia na UW badanym zadawano pytania dotyczące ich ocen informacji w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów. Pytano osobno o informacje o kierunkach studiów, o terminach etapów rekrutacji oraz o kryteriach przyjęcia na studia. Poniższy wykres przedstawia dynamikę procentu dobrych i bardzo dobrych ocen dostępności informacji na poszczególne tematy w systemie IRK w kolejnych latach.

Rysunek 5.3.7. Procent dobrych i bardzo dobrych ocen\* dostępności informacji\*\* o kierunkach studiów, o terminach etapów rekrutacji i o kryteriach przyjęcia na studia w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie w kolejnych latach



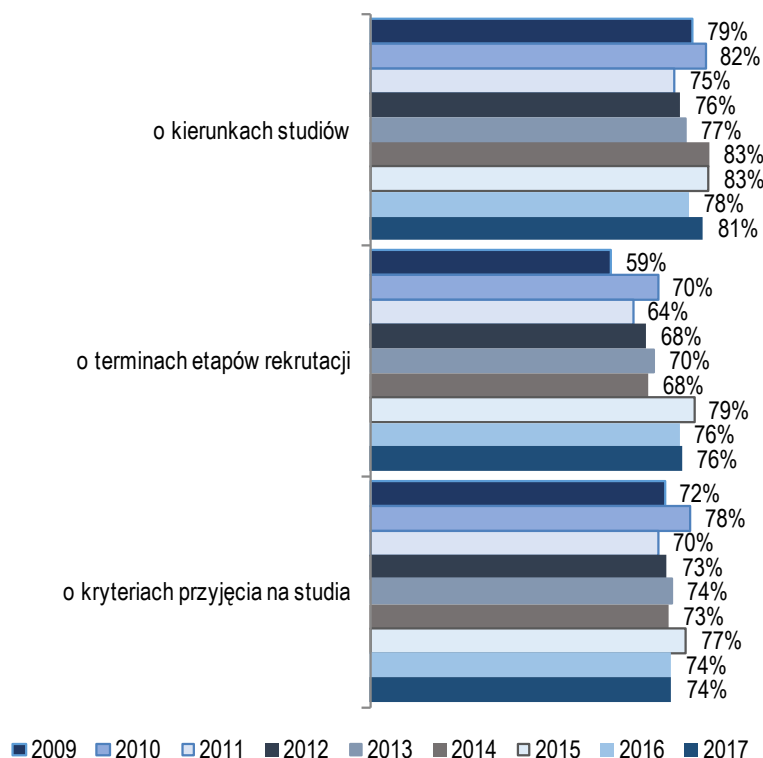
\* - oceny „4” i „5” na pięciopunktowej skali na której „1” oznaczało „bardzo źle”, a „5” oznaczało „bardzo dobrze”

\*\* - w latach 2009-2013 pytano osobno o ocenę czytelności i kompletności informacji; dla tego okresu na wykresie przedstawiono średni procent dobrych i bardzo dobrych ocen tych dwóch aspektów

**Kandydaci na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie we wszystkich latach objętych badaniem pozytywnie oceniali dostępność informacji w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów – oceny dobre i bardzo dobre stanowiły zdecydowaną większość. Najwyżej została oceniona dostępność informacji na temat kierunków studiów. Informacje na temat terminów etapów rekrutacji i kryteriach przyjęcia na studia były zbliżone.**

Oceny dostępności informacji na poszczególne tematy w systemie IRK były dość stabilne w czasie. Wyjątek stanowi ocena informacji o terminach etapów rekrutacji, która ulegała pewnym wahaniom. Nie dostrzeżono żadnego regularnego trendu w zmianach ocen dostępności informacji w systemie IRK.

Rysunek 5.3.8. Procent dobrych i bardzo dobrych ocen\* dostępności informacji\*\* o kierunkach studiów, o terminach etapów rekrutacji i o kryteriach przyjęcia na studia w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów wśród kandydatów na studia II stopnia w kolejnych latach.



\* - oceny „4” i „5” na pięciopunktowej skali na której „1” oznaczało „bardzo źle”, a „5” oznaczało „bardzo dobrze”

\*\* - w latach 2009-2013 pytano osobno o ocenę czytelności i kompletności informacji; dla tego okresu na wykresie przedstawiono średni procent dobrych i bardzo dobrych ocen tych dwóch aspektów

**Kandydaci na studia II stopnia pozytywnie oceniali dostępność informacji w systemie IRK.** Podobnie jak kandydaci na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie, także **kandydaci na studia II stopnia najwyżej oceniali dostępność informacji na temat kierunków studiów.**

**Oceny dostępności informacji o terminach etapów rekrutacji na studia II stopnia w systemie IRK wykazywały wyraźną tendencję wzrostową w czasie.** Procent dobrych i bardzo dobrych ocen dostępności informacji na ten temat wzrósł z 59% w 2009 r. do 76% w 2017 r. Dokonywane przez kandydatów na studia II stopnia oceny informacji o kierunkach studiów i o kryteriach przyjęcia na studia okazały się stabilne w czasie.

## 5.4. Kryteria wyboru i wyobrażenia o studiach

Decyzje kandydatów o wyborze kierunku studiów są różnorodnie uwarunkowane. W tym kontekście bardzo ważne są kryteria, którymi się kierują osoby zainteresowane podjęciem nauki na studiach wyższych, jak i wyobrażenia na temat przyszłego kształcenia. W niniejszej części raportu zostały scharakteryzowane te kluczowe uwarunkowania decyzji kandydatów o wyborze kierunku kształcenia. Niewątpliwie wiedza o tych zagadnieniach będzie użyteczna w przygotowywaniu działań promujących ofertę naszej uczelni.

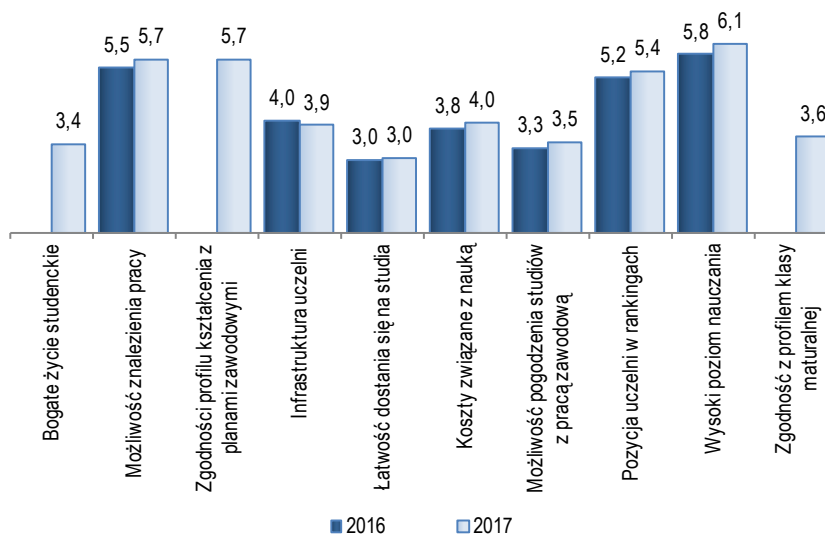
### Kryteria wyboru studiów

Ważnym i interesującym zagadnieniem jest to, jakimi kryteriami przy wyborze studiów kierują się kandydaci; które z różnorodnych uwarunkowań kształcenia są ważne, a które mają niewielkie znaczenie dla osób ubiegających się o miejsce na studiach. W badaniu ankietowym prowadzonym wśród kandydatów staraliśmy się określić rolę wybranych czynników w procesie podejmowania decyzji o wyborze studiów.

Pytanie o ocenę znaczenia wybranych czynników przy wyborze studiów było kierowane zarówno do kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie, jak i do tych osób, które kandydowały na studia II stopnia. Badani zaznaczali swoje odpowiedzi na siedmiopunktowej skali, gdzie „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” – „w bardzo dużym stopniu”. Pytanie to było zadawane respondentom w identycznym brzmieniu w 2016 i 2017 roku, choć pełna, ostateczna lista kategorii pojawiła się dopiero w ostatniej edycji badania. Wykorzystanie danych z tych dwóch okresów pozwala na ocenę nie tylko roli poszczególnych kryteriów, ale również określenie ich stabilności w czasie.

W świetle zgromadzonych odpowiedzi od kandydatów na I stopień studiów i studiów jednolitych magisterskich można stwierdzić, iż wśród dziesięciu ocenianych kryteriów wyboru studiów, aż cztery były oceniane wysoko – wyraźnie wyżej niż środek skali. Na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych w 2017 roku można więc powiedzieć, że dla tych kandydatów **najważniejszym kryterium wyboru studiów był „wysoki poziom nauczania”**. Nieco mniejszą wagę niż „wysokiemu poziomowi nauczania” respondenci przypisywali czynnikom związanym z możliwościami na rynku pracy po zakończeniu studiów, a więc: „możliwość znalezienia pracy” oraz „zgodność profilu kształcenia z planami zawodowymi”. Na dalszym miejscu wśród wysoko ocenianych przez kandydatów kryteriów należy wymienić „wysoką pozycję uczelni w rankingach”. Kryteriami wyboru studiów o przeciętnym znaczeniu dla objętych badaniem kandydatów na UW okazały się „infrastruktura uczelni” oraz „koszty związane z nauką”. Z kolei takie czynniki jak: „bogate życie studenckie”, „zgodność kierunku z profilem klasy maturalnej”, „możliwość pogodzenia studiów z pracą zawodową” i „łatwość dostania się na studia” zostały ocenione przez badanych nisko. Warto przy tym dodać, że ranking znaczenia poszczególnych kryteriów przy wyborze studiów w kolejnych latach badań był identyczny.

Rysunek 5.4.1. Przeciętna ocena\* znaczenia wybranych czynników przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie w roku 2016 i 2017.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

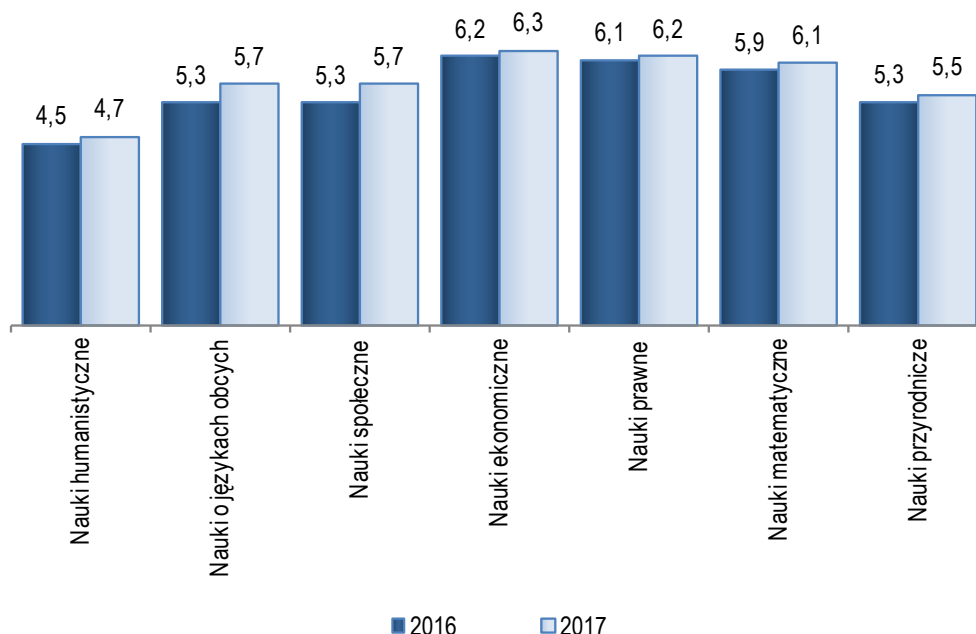


Można więc powiedzieć, że dla osób ubiegających się o przyjęcie na studia I stopnia i jednolite magisterskie na naszej uczelni, najważniejszymi czynnikami oddziałującymi na wybór studiów jest ich przekonanie o wysokim poziomie kształcenia na UW, które zapewnia wysokie szanse na rynku pracy.

Przeprowadzone szczegółowe analizy ujawniły zależności występujące między oceną znaczenia niektórych kryteriów a obszarem kształcenia, który wybrali kandydaci na I stopień studiów (lub studia jednolite magisterskie). Te powtarzające się w kolejnych edycjach badania i wyraźne różnice w ocenach dotyczyły trzech kryteriów:

- „możliwość znalezienia pracy po ukończeniu studiów”,
- „możliwość pogodzenia studiów z pracą zawodową”,
- „pozycja uczelni w rankingach”.

Rysunek 5.4.2. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „możliwość znalezienia pracy po ukończeniu studiów” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.

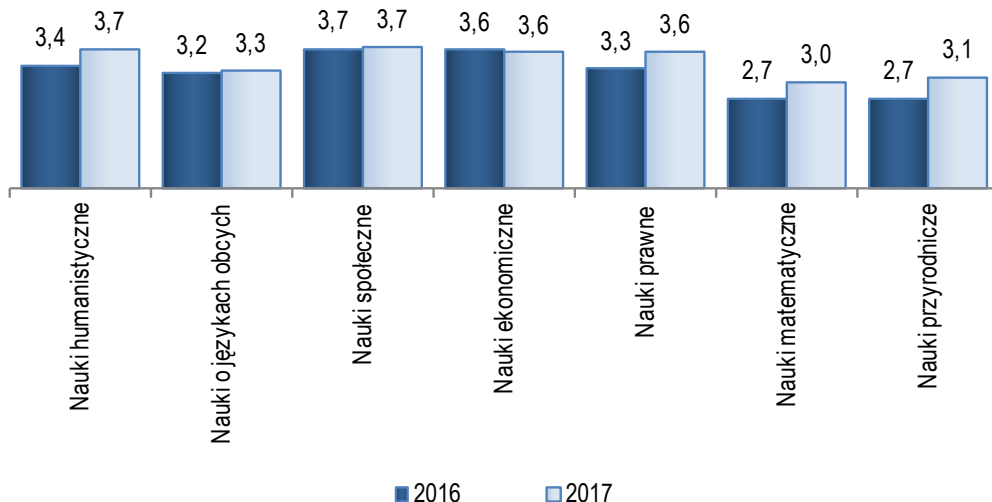


\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Dla osób starających się o przyjęcie na I stopień studiów w obszarach nauk ekonomicznych, prawnych oraz matematycznych znaczenie kryterium „możliwości znalezienia pracy po zakończeniu studiów” był wyraźnie wyższe niż dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia humanistyczne.

W świetle przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że kryterium „możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową” było wyraźnie ważniejsze dla kandydatów na I stopień studiów w obszarach nauk społecznych oraz ekonomicznych niż dla osób, które ubiegały się o miejsce na studiach z zakresu nauk matematycznych i przyrodniczych.

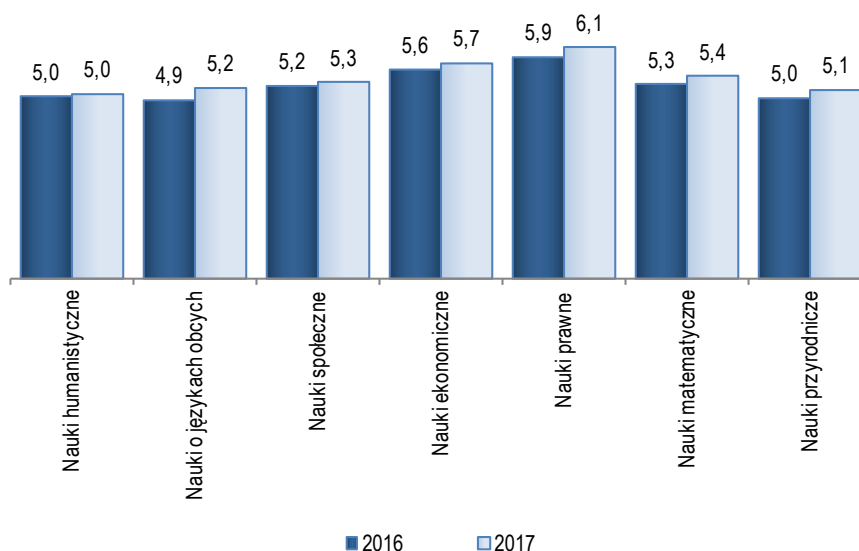
**Rysunek 5.4.3. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „możliwość pogodzenia studiów z pracą zawodową” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.**



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Z kolei kryterium „pozycji uczelni w rankingach” miało największe znaczenie dla tych, którzy starali się dostać na studia I stopnia (lub jednolite magisterskie) z obszaru nauk prawnych. Najmniejszą zaś wagę do tego kryterium przywiązywali kandydaci ubiegający się na studia z zakresu nauk humanistycznych, przyrodniczych oraz nauk o językach obcych.

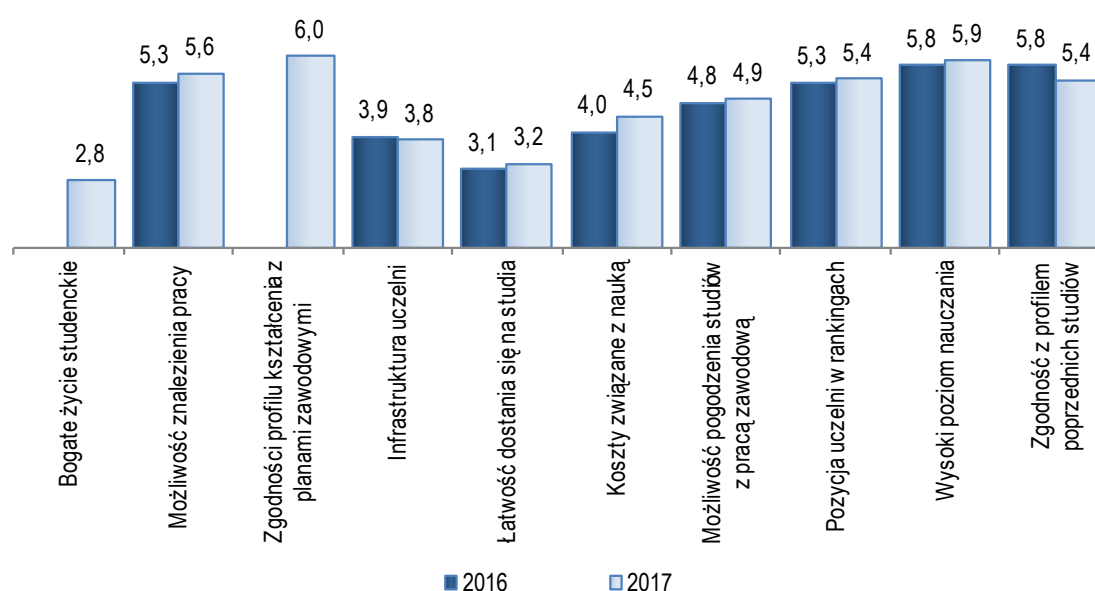
**Rysunek 5.4.4. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „pozycja uczelni w rankingach” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia I stopnia i studia jednolite magisterskie wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.**



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

W przypadku odpowiedzi uzyskanych od kandydatów na II stopień studiów można stwierdzić, iż wśród dziesięciu ocenianych kryteriów wyboru studiów, aż pięć zostało ocenionych wysoko – wyrażnie powyżej środka skali. W 2017 roku najważniejszym kryterium wyboru studiów była „zgodność profilu kształcenia z planami zawodowymi”. Na kolejnym miejscu w rankingu kryteriów wyboru studiów znalazł się „wysoki poziom nauczania”. Nieco niżej ocenianymi kryteriami niż dwa poprzednie były „możliwość znalezienia pracy”, „pozycja uczelni w rankingach” oraz „zgodność z profilem z poprzednich studiów”. Dla osób ubiegających się o przyjęcie na kolejny etap kształcenia na poziomie wyższym, relatywnie wysoko ocenianym kryterium była „możliwość pogodzenia pracy zawodowej ze studiami”. Przeciętne znaczenie dla respondentów miały „koszty związane z nauką” i „infrastruktura uczelni”, a najniżej oceniono „łatwość dostania się na studia” oraz „bogate życie studenckie”.

Rysunek 5.4.5. Przeciętna ocena\* znaczenia wybranych czynników przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia II stopnia w roku 2016 i 2017.



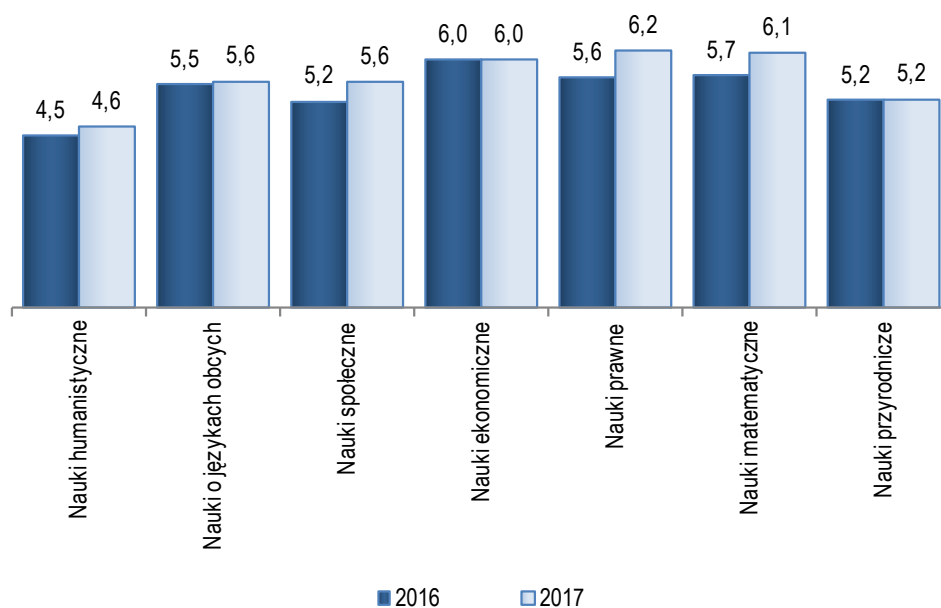
\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Jak wynika z przedstawionych danych ranking kryteriów wyboru studiów był podobny w 2016 i 2017 r. Oznacza to, że dla **kandydatów na II stopień studiów najważniejszymi kryteriami wyboru studiów na UW były te, dotyczące jakości kształcenia**, w szczególności wysoki poziom nauczania oraz możliwość kontynuowania nauki na podobnym kierunku, co na wcześniejszym etapie kształcenia **oraz aspekty związane z rynkiem pracy**, w szczególności powiązanie między kierunkiem a planowaną ścieżką kariery zawodowej.

Przeprowadzone szczegółowe analizy odpowiedzi kandydatów na II stopień studiów pokazały występujące zależności między oceną znaczenia wybranych kryteriów a obszarem kształcenia. Odnotowane w tej podzbiorowości prawidłowości dotyczyły większości kryteriów wyboru kierunku studiów.

Dla osób starających się o przyjęcie na II stopień studiów w obszarach nauk ekonomicznych, prawnych oraz matematycznych znaczenie kryterium „możliwości znalezienia pracy po zakończeniu studiów” był wyraźnie wyższe niż dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia z obszaru nauk humanistycznych i przyrodniczych.

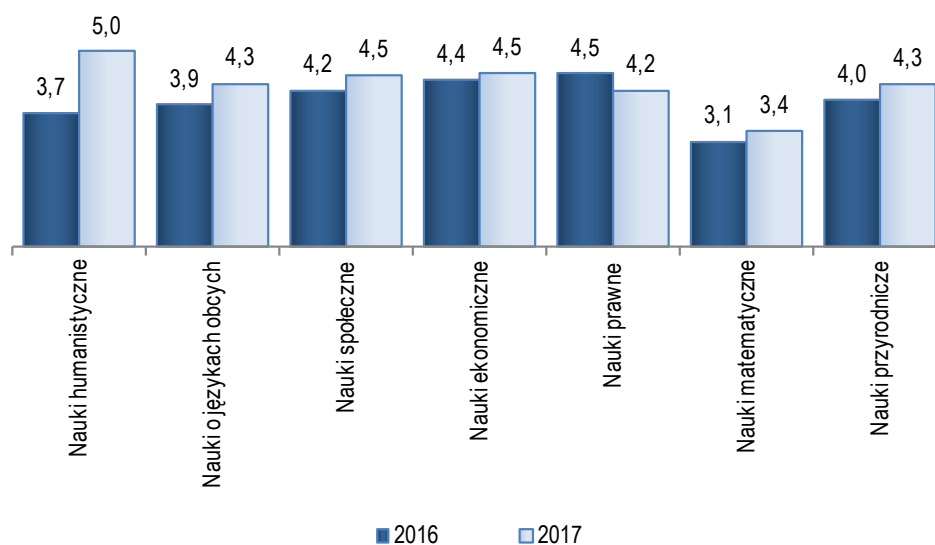
Rysunek 5.4.6. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „możliwość znalezienia pracy po zakończeniu studiów” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia II stopnia wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Kandydaci na II stopień studiów w obszarze nauk matematycznych oceniali znaczenie kryterium „kosztów związanych z nauką” wyraźnie niżej niż pozostali kandydaci.

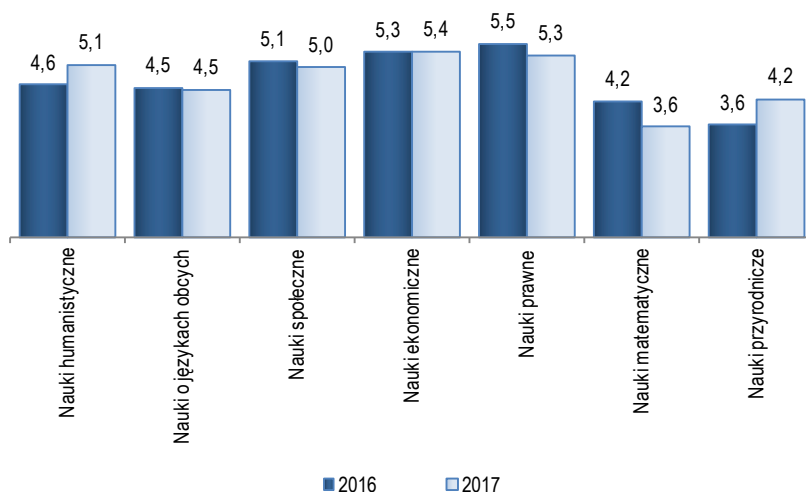
Rysunek 5.4.7. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „koszty związane z nauką” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia II stopnia wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

W świetle przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że kryterium „możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową” było wyraźnie ważniejsze dla kandydatów na II stopień studiów w obszarach nauk prawnych, społecznych oraz ekonomicznych niż dla osób, które ubiegały się o miejsce na studiach z zakresu nauk matematycznych i przyrodniczych.

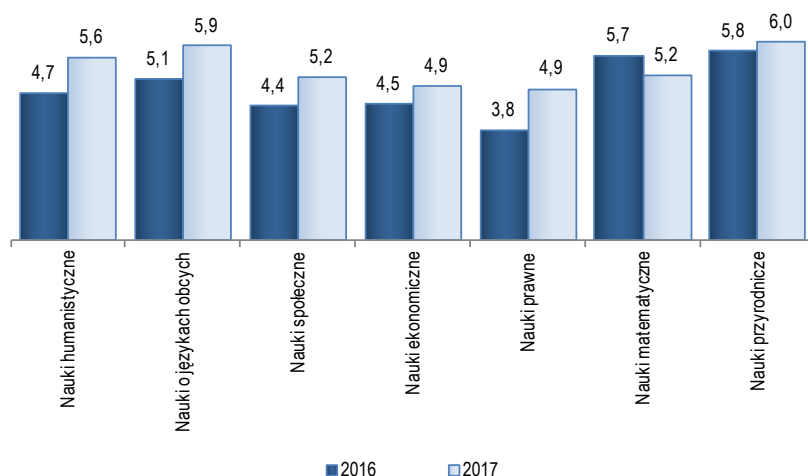
**Rysunek 5.4.8. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „możliwość pogodzenia studiów z pracą zawodową” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia II stopnia wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.**



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

I w końcu kryterium „zgodności z profilem poprzednich studiów” miało największe znaczenie dla tych, którzy starali się dostać na studia II stopnia w obszarze nauk przyrodniczych. Najmniejszą zaś wagę do tego kryterium przywiązywali kandydaci ubiegający się na studia z zakresu nauk prawnych i ekonomicznych.

**Rysunek 5.4.9. Przeciętna ocena\* znaczenia kryterium „zgodności z profilem poprzednich studiów” przy wyborze studiów wśród kandydatów na studia II stopnia wg obszaru studiów w roku 2016 i 2017.**



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

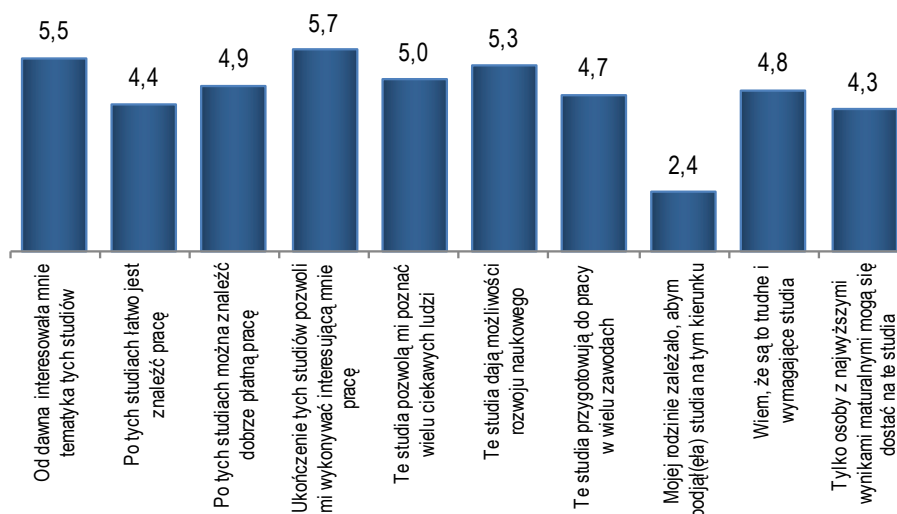
### Wyobrażenia o studiach I stopnia (lub jednolitych magisterskich)

Badani kandydaci na studia byli proszeni o ustosunkowanie się do pewnej liczby stwierdzeń opisujących kierunek studiów, na który najbardziej chcieliby się dostać. Respondenci mieli wskazać na siedmiopunktowej skali, na ile trafnie dane stwierdzenie opisuje ich „wymarzony” kierunek studiów. Wskazanie odpowiedzi „1” oznaczało, że w bardzo małym stopniu, wskazanie „7” – że w bardzo dużym stopniu, natomiast cyfry 2–6 oznaczały, że ich ocena mieści się gdzieś pomiędzy tymi dwiema skrajnościami.

Zagadnienie to było po raz pierwszy poruszone w ankiecie w 2013 r. i wówczas pytano o kierunek studiów, na który kandydat najbardziej chciałby się dostać, ale niekoniecznie na UW. W kolejnych ankietach sprecyzowano, że chodzi o kierunek na UW. Jednak, jak się okazało, ta zmiana sformułowania pytania nie spowodowała praktycznie żadnych zmian w rozkładach odpowiedzi, a poglądy kandydatów okazały się zadziwiająco stabilne na przestrzeni ostatnich pięciu lat – zróżnicowanie średniej liczby punktów przyznawanych w omawianym okresie poszczególnym stwierdzeniom było na poziomie dziesiątych części punktu<sup>3</sup>.

Biorąc pod uwagę powyższą konstatację braku zróżnicowania opinii w poszczególnych latach<sup>4</sup>, dla zilustrowania wyobrażeń kandydatów o ich wymarzonych kierunkach studiów prezentujemy wyniki zarejestrowane w ostatniej fali badania, czyli w roku 2017. Są to średnie oceny trafności poszczególnych stwierdzeń dotyczących studiów.

Rysunek 5.4.10. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących kierunku studiów o najwyższej preferencji.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Jak widać z zestawienia przedstawionego na rys. 5.4.10, trafność niemal wszystkich stwierdzeń – poza jednym – oceniono powyżej poziomu neutralnego (4). Za najmniej trafne badani uznali

<sup>3</sup> Wariancja tych średnich (parametr mierzący zróżnicowanie) nie przekroczyła 0,01, co jest wartością bardzo niewielką.

<sup>4</sup> Ostatnie ze stwierdzeń przedstawionych na rysunku („Tylko osoby z najwyższymi wynikami maturalnymi mogą się dostać na te studia”) znalazło się jedynie w ankiecie z 2017 r., zaś stwierdzenia „Mojej rodzinie zależało, abym podjął(ęła) studia na tym kierunku” i „Wiem, że są to trudne i wymagające studia” były w ankietach zaczynając od 2015 r.

stwierdzenie dotyczące wpływu rodziny kandydata na wybór kierunku studiów. Oznacza to zatem, że zdaniem kandydatów dokonywany przez nich wybór kierunku studiów nie odbywa się pod wpływem rodziny, a w każdym razie – kandydaci przyjmują pełną odpowiedzialność za ten wybór. Jest to spójne z wynikami badań jakościowych, w których maturzyści na ogół podkreślali swoją autonomię w kwestii wyboru kierunku dalszej edukacji, a rodzice lub dalsza rodzina występowali co najwyżej w roli „konsultantów” podjętych już decyzji.

Największą przeciętną liczbę punktów na skali trafności opisu uzyskały trzy stwierdzenia: „ukończenie tych studiów pozwoli mi wykonywać interesującą mnie pracę”, „od dawna interesowała mnie tematyka tych studiów” i „te studia dają mi możliwość rozwoju naukowego”. Ten wynik wydaje się świadczyć o tym, że kandydaci na studia przede wszystkim wybierają kierunki pozwalające im rozwijać własne zainteresowania, chcieliby też wykonywać w przyszłości pracę zgodną z tymi zainteresowaniami. Badania jakościowe pokazały wprawdzie, że niekiedy zainteresowania te nie są jeszcze do końca sprecyzowane albo mają taki charakter, że trudno rozwijać je w ramach jednego kierunku studiów.

Stwierdzenia odnoszące się bezpośrednio do rynku pracy – „po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę” lub „po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę” – otrzymały nieco niższe oceny na skali trafności niż opisane wyżej stwierdzenia dotyczące związku studiów z zainteresowaniami. Może to wynikać po prostu z tego, że kandydaci na studia nie orientują się dobrze w sytuacji na rynku pracy, która – nawiasem mówiąc – może się wyraźnie zmienić zanim te studia ukończą.

Warto również zwrócić uwagę na to, że oceny trafności niektórych z omawianych tu stwierdzeń są wyraźnie zróżnicowane ze względu na obszar planowanych studiów. Największe zróżnicowanie ocen dotyczy wspomnianych już stwierdzeń odwołujących się do sytuacji na rynku pracy, czyli „po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę” oraz „po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę” – i tak było w całym badanym okresie. Okazało się także, że w poszczególnych obszarach kształcenia można zaobserwować również interesujące zmiany w czasie niektórych z omawianych tu wyobrażeń o studiach. Zmiany te są niewielkie, jednak w niektórych wymiarach daje się zauważyć określony kierunek zmian – choć generalnie rzecz biorąc również z perspektywy poszczególnych obszarów kształcenia stabilność wyobrażeń w czasie jest podobna, jak wówczas, gdy bierzemy od uwagę całą badaną zbiorowość kandydatów na studia I stopnia.

Poniżej prezentujemy analizę ocen trafności poszczególnych stwierdzeń w podziale według obszarów kształcenia.

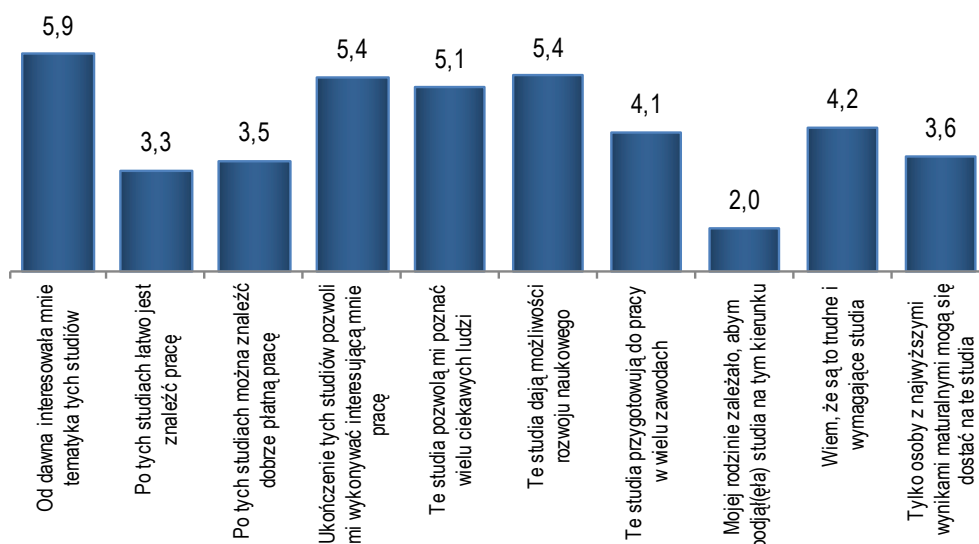
### **Studia z obszaru nauk humanistycznych**

Rozkład ocen trafności stwierdzeń o studiach z obszaru nauk humanistycznych wskazuje, że studia te wybierane są przede wszystkim ze względu na zainteresowania kandydatów. Kandydaci na te studia mają też nadzieję, że ich wybór pozwoli na rozwój naukowy i wykonywanie interesującej ich pracy. Dość nisko oceniono trafność stwierdzeń odnoszących się bezpośrednio do szans na rynku pracy – co wydaje się wskazywać na to, że osoby ubiegające się o miejsce na studiach z zakresu nauk humanistycznych zdają sobie sprawę, że znalezienie pracy po ukończeniu tych studiów może nie być łatwe oraz, że praca ta najprawdopodobniej nie będzie szczególnie dobrze płatna (trafność stwierdzenia o łatwości znalezienia pracy oceniono średnio na 3,3, a o wysokich zarobkach – na 3,5, obie wartości są poniżej poziomu neutralnego wynoszącego 4).

Poniżej poziomu neutralnego oceniono też trafność stwierdzenia głoszącego, że tylko osoby z najwyższymi wynikami maturalnymi mogą się dostać na te studia. Wydaje się zatem, że kandydaci na studia humanistyczne rozumieją także, że na te kierunki jest stosunkowo łatwo się dostać, co oznacza niewysoki przeciętny poziom studentów.

Na poniższym rysunku (rys. 5.4.11) prezentujemy wyniki ocen trafności poszczególnych stwierdzeń z 2017 r., zaś poniżej omawiamy zmiany w strukturze tych ocen, jakie zaszły w okresie od roku 2013, kiedy po raz pierwszy kandydaci zostali poproszeni o odpowiedź na pytania dotyczące wyobrażeń o ich wymarzonych kierunkach studiów.

**Rysunek 5.4.11. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk humanistycznych.**



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

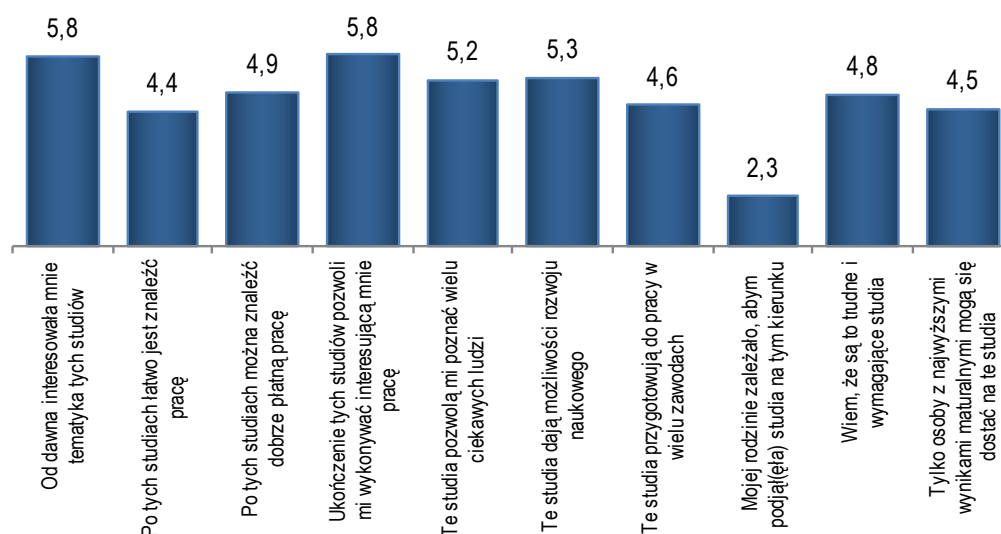
W okresie 2013–2017 oceny dotyczące wszystkich badanych kwestii były stabilne. Niewielki trend spadkowy zauważono w przypadku stwierdzenia „Te studia pozwolą mi poznać wielu ciekawych ludzi” oraz „Wiem, że są to trudne i wymagające studia”. W 2013 r. zgodność tego pierwszego stwierdzenia z wyobrazeniami została oceniona przeciętnie na 5,6, podczas gdy w ostatnich dwóch latach – na 5,1. Stwierdzenie o wymagających studiach pojawiło się po raz pierwszy w ankiecie z 2015 r. Wówczas średnia ocena trafności wynosiła 4,5. Po trzech latach zmniejszyła się do 4 pkt (por. Aneks, tab. 5.4.1). Są to zmiany bardzo niewielkie, jednak zdecydowaliśmy się je wskazać, gdyż są one systematyczne – następuje niewielkie, ale konsekwentne obniżanie się ocen z roku na rok. W odniesieniu do pozostałych kwestii nie odnotowano zauważalnych tendencji zmian.

### Studia z obszaru nauk o językach obcych

W profilu wyobrażeń o studiach z obszaru nauk o językach obcych wyróżniają się relatywnie wysokie oceny trafności dwóch stwierdzeń: „od dawna interesowała mnie tematyka tych studiów” i „te studia pozwolą mi wykonywać interesującą mnie pracę”. Najniżej (pomijając kwestię oceny kierunku studiów przez rodzinę kandydata) – ale powyżej poziomu neutralnego – oceniono łatwość znalezienia pracy oraz możliwość uzyskiwania wysokich dochodów z tej pracy.



Rysunek 5.4.12. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk o językach obcych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

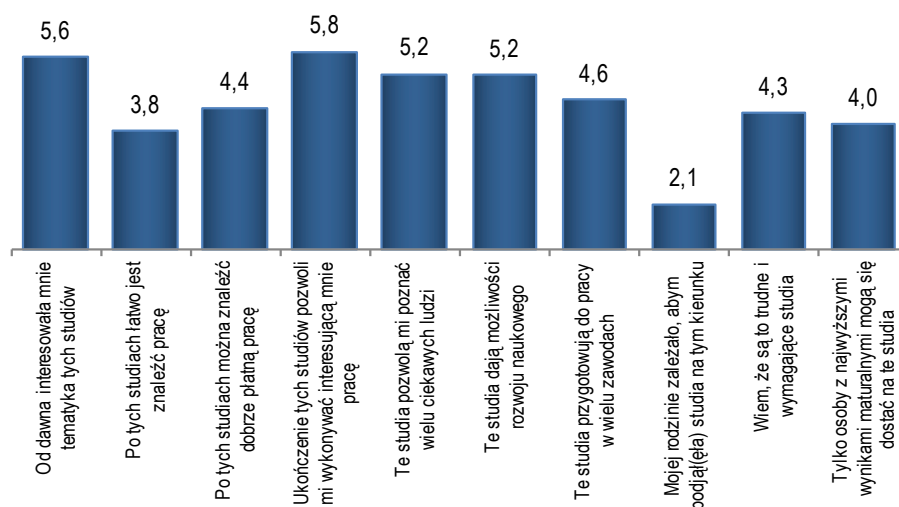
Struktura charakterystyki kierunków studiów filologicznych, która wyłania się z powyższych stwierdzeń okazała się bardzo stabilna w czasie. Jedynie w odniesieniu do możliwości znalezienia dobrze płatnej pracy można odnotować bardzo niewielki wzrost optymizmu, który ujawnił się w ostatnim badaniu (średnia ocena trafności tego stwierdzenia to 4,9, podczas gdy we wcześniejszych latach wahała się od 4,3 do 4,5)

### Studia z obszaru nauk społecznych

O studiach z obszaru nauk społecznych kandydaci myślą na ogół, że dzięki nim uzyskają interesującą ich pracę, choć jednocześnie zdają sobie sprawę, że raczej nie będzie dobrze płatna. Większość kandydatów na te studia uważa za trafne stwierdzenie, że od dawna interesowali się tematyką związaną z wybranym kierunkiem studiów.

Omawiane oceny trafności poszczególnych stwierdzeń charakteryzowały się bardzo niewielkim różnicowaniem w czasie. Na uwagę zasługuje jednak słaby, lecz konsekwentny, wzrost optymizmu badanych kandydatów w kwestii możliwości znalezienia dobrze płatnej pracy po ukończeniu studiów z obszaru nauk społecznych. Od 2014 r. średnia ocena trafności tego stwierdzenia była z roku na rok coraz wyższa (por. Aneks, tab. 5.4.2.). Pozostałe oceny dotyczące studiów z tego obszaru nie wykazywały wyraźnych zmian w czasie w badanym okresie.

Rysunek 5.4.13. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk społecznych.

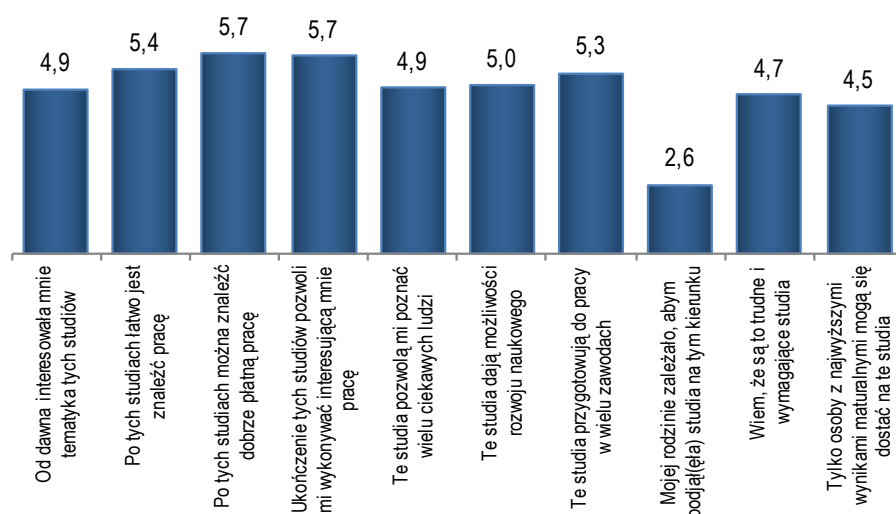


\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

### Studia z obszaru nauk ekonomicznych

Przyglądając się ocenom studiów z obszaru nauk ekonomicznych warto odnotować wysokie oceny trafności stwierdzeń związanych z szansami na rynku pracy: „po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę” i „po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę” otrzymały jedne z najwyższych ocen trafności (to pierwsze stwierdzenie miało najwyższą średnią ocenę, to drugie – trzecią co do wielkości). Należy także zauważyć, że – pomijając stwierdzenie odnoszące się do preferencji rodziny kandydata – trafność wszystkich stwierdzeń oceniono powyżej poziomu neutralnego.

Rysunek 5.4.14. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk ekonomicznych.



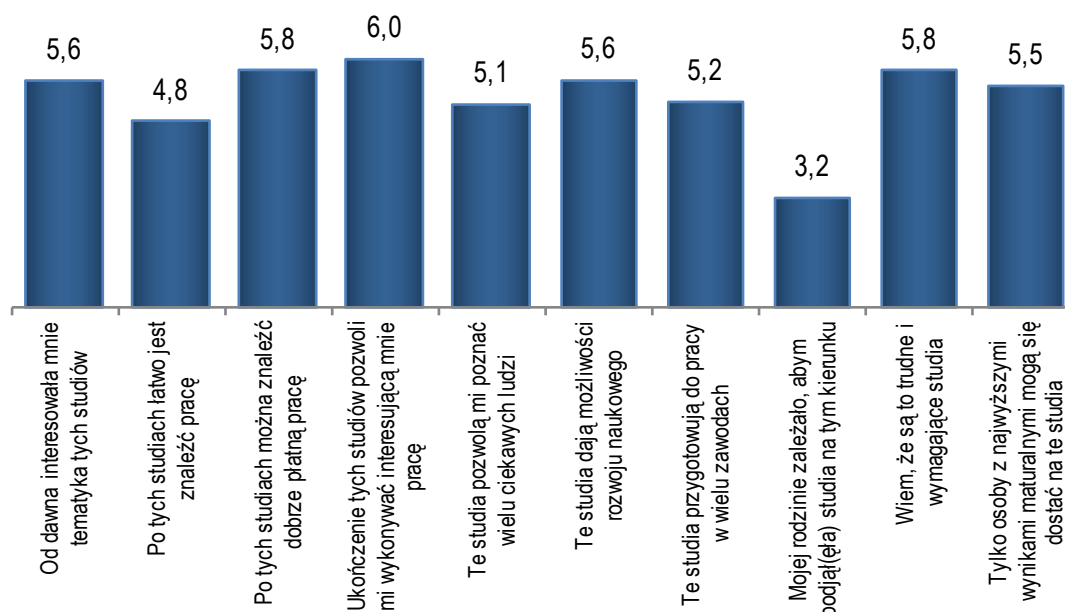
\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Wzorem poprzednio omawianych obszarów kształcenia odnotowujemy słaby trend wzrostowy w średniej ocenie trafności stwierdzenia dotyczącego uniwersalności wiedzy przekazywanej na tych studiach („Te studia przygotowują do pracy w wielu zawodach”). Średnia ocena tego stwierdzenia wzrastała konsekwentnie w całym badanym okresie 2013–2017 (por. Aneks, tab. 5.4.3).

### Studia z obszaru nauk prawnych

Ocena studiów z obszaru nauk prawnych wyróżniała się nie tylko wysoką punktacją przypisywaną stwierdzeniem o możliwości znalezienia interesującego oraz dobrze płatnego zatrudnienia. Obszar nauk prawnych był jedynym, który wyróżniał się nieco wyższą niż w innych obszarach kształcenia oceną trafności stwierdzenia dotyczącego roli rodziny w wyborze kierunku studiów („mojej rodzinie zależało, abym podjął(podjęła) studia na tym kierunku”). Różnica między kandydatami na studia prawnicze a innymi kandydatami była wyraźna, bo zbliżała się do 1 punktu na siedmiopunktowej skali, choć należy podkreślić, że trafność tego stwierdzenia oceniono przeciętnie rzecz biorąc poniżej poziomu neutralnego, który wynosił 4 punkty.

Rysunek 5.4.15. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk prawnych.



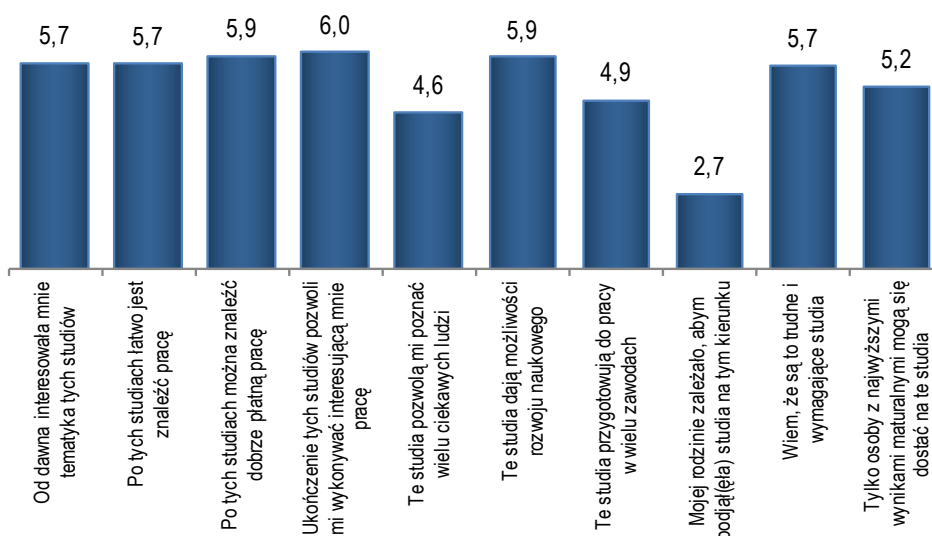
\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Wszystkie oceny wykazują stabilność w czasie, nie daje się wyróżnić żadnych wyraźnych kierunków zmian w okresie 2013–2017.

### Studia z obszaru nauk matematycznych

Studia z obszaru nauk matematycznych są wysoko oceniane na wszystkich niemal wymiarach, o które pytano w ankiecie. Nisko oceniono jedynie trafność stwierdzenia przypisującego znaczącą rolę rodziny w wyborze danego kierunku studiów, o czym była już mowa we wprowadzeniu do niniejszego rozdziału. Zróżnicowanie badanych ocen w czasie praktycznie nie występowało.

Rysunek 5.4.16. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk matematycznych.

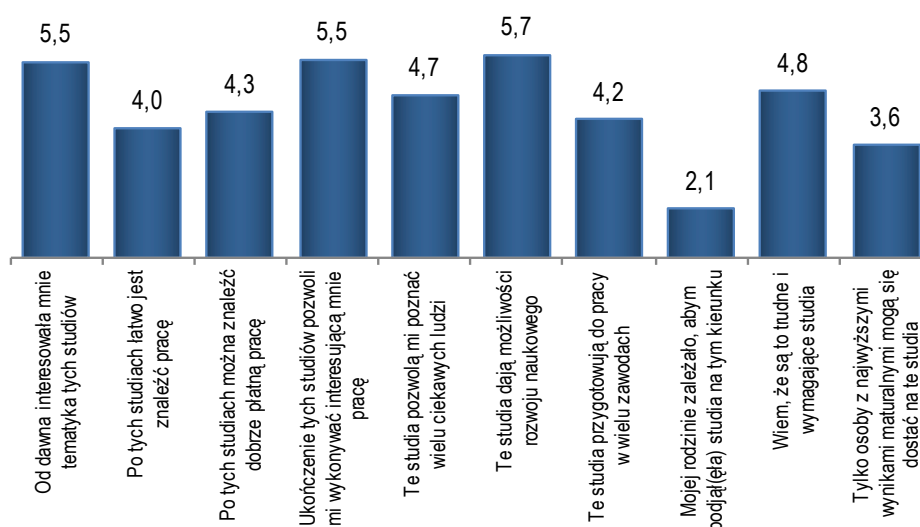


\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

### Studia z obszaru nauk przyrodniczych

Studia z zakresu nauk przyrodniczych przede wszystkim dają kandydatom możliwość rozwoju naukowego – taki wniosek można wyciągnąć z analizy średnich ocen trafności badanych charakterystyk wymarzonego kierunku studiów. Nieco niżej, ale wciąż dość wysoko, oceniono trafność stwierdzeń odwołujących się do zainteresowania tematyką studiów i do możliwości znalezienia interesującej pracy. Badani kandydaci nie liczą jednak na to, że łatwo znajdą pracę ani na to, że będzie to praca dobrze płatna (ocena łatwości znalezienia pracy była lekko poniżej poziomu neutralnego, ocena możliwości znalezienia dobrze płatnej pracy – niewiele powyżej poziomu neutralnego)

Rysunek 5.4.17. Ocena\* trafności 10 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk przyrodniczych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

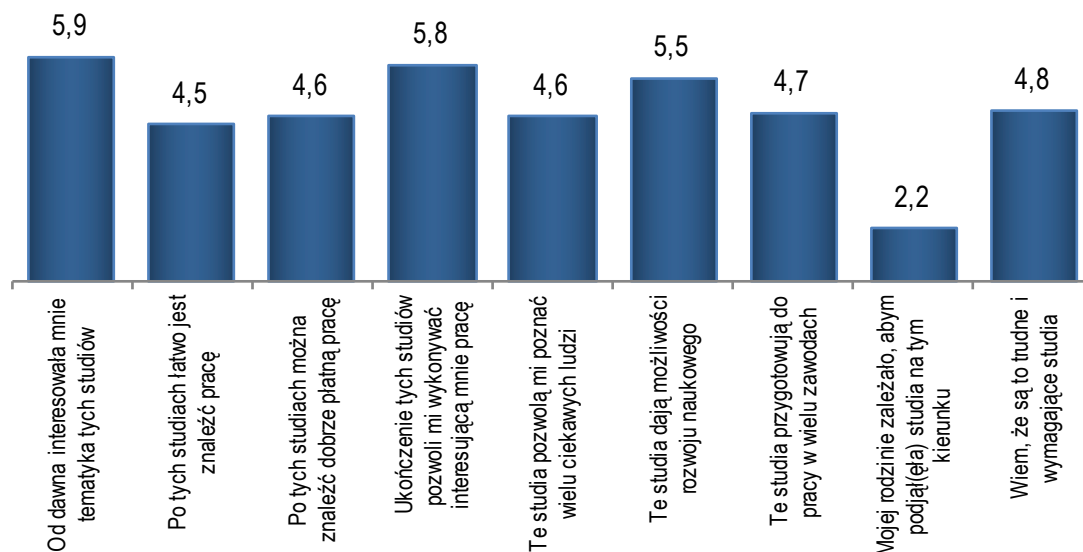
Zróznicowanie ocen w czasie było minimalne, nie dało się zaobserwować żadnych trendów w badanym okresie.

### Wyobrażenia o studiach II stopnia

Wyobrażenia o studiach II stopnia badano w podobny sposób, jak wyobrażenia o studiach I stopnia – prosząc ankietowanych kandydatów o ustosunkowanie się do zestawu stwierdzeń, które miały wybrany przez nich kierunek studiów opisywać. W 2013 r. (pierwszy rok, w którym badano omawiane w tym rozdziale zagadnienie) badani byli proszeni o ocenę trafności stwierdzeń odnoszących się do najbardziej preferowanego kierunku studiów „w ogóle”, czyli niezależnie od tego, czy respondent najbardziej chciałby studiować na UW, czy też gdzieś indziej. W kolejnych latach pytano o wybrany kierunek na UW. Porównanie rozkładów odpowiedzi w poszczególnych latach sugeruje, że zmiana sformułowania nie wpłynęła w sposób znaczący na odpowiedzi. Wolno sądzić, że wśród kandydatów na UW było dostatecznie wielu takich, dla których UW był „pierwszą preferencją”, więc pytanie o „kierunek studiów, na który najbardziej chciał(a)byś się dostać (niekoniecznie na UW)” było w istocie dla odpowiadającego pytaniem o kierunek na UW.

Zróznicowanie średniej liczby punktów przyznawanych w poszczególnych latach stwierdzeniom opisującym wybrany kierunek było tak niewielkie<sup>5</sup>, że można zaprezentować jedynie dane z ostatniej fali badania (z 2017 r.), by mieć wyobrażenie o rozkładach odpowiedzi w całym badanym okresie<sup>6</sup> (rys. 5.4.18).

Rysunek 5.4.18. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących kierunku studiów o najwyższej preferencji.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

<sup>5</sup> Różnica między największą a najmniejszą wartością średniej nie przekraczała na ogół 0,4 pkt na siedmiopunktowej skali trafności. W jednym przypadku – przy stwierdzeniu „te studia pozwalają mi poznać wielu ciekawych ludzi” wyniosła 0,6 pkt, i w jednym – przy stwierdzeniu „po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę” – wyniosła 0,5 pkt. Nie zauważono jednak żadnego stabilnego trendu zmian wartości.

<sup>6</sup> Dwa ostatnie z przedstawionych na rys. 5.4.9. stwierdzeń („Mojej rodzinie zależało, abym podjął(ęła) studia na tym kierunku” i „Wiem, że są to trudne i wymagające studia”) pojawiały się w ankietach zaczynając od 2015 r.

Za najbardziej trafne uznano stwierdzenia związane z zainteresowaniami – „od dawna interesowała mnie tematyka tych studiów” oraz „ukończenie tych studiów pozwoli mi wykonywać interesującą mnie pracę”. Najmniej trafne było, zdaniem badanych kandydatów na studia II stopnia, stwierdzenie dotyczące wpływu rodziny na ich wybór kierunku kształcenia. Trafność tego ostatniego stwierdzenia oceniono znacznie poniżej poziomu neutralnego (4).

We wszystkich badanych okresach opinie na temat trafności niektórych stwierdzeń były wyraźnie zróżnicowane ze względu na obszar studiów. Oznacza to, że w tych przypadkach kandydaci na różne typy kierunków studiów różnili się w kwestii tego, czy dane stwierdzenie trafnie, czy też nietrafnie opisuje wybrany przez nich kierunek studiów. Największe zróżnicowanie<sup>7</sup> odnotowano w przypadku stwierdzeń odnoszących się do szans na rynku pracy: „po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę” i „po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę”. Przy tych dwóch stwierdzeniach różnice między średnimi ocenami ich trafności w odniesieniu do wybranych kierunków studiów przekraczały 2 punkty, a w 2017 r. maksymalna różnica zbliżyła się nawet do 3 pkt (2,9 w przypadku stwierdzenia o dobrze płatnej pracy i 2,7 w odniesieniu do łatwości znalezienia pracy).

Kolejnym stwierdzeniem ocenianym w sposób zróżnicowany było „Wiem, że są to trudne i wymagające studia”, ale tu maksymalna różnica między największą i najmniejszą średnią oceną wynosiła 1,5 punktu. Stwierdzenie to pojawiało się tylko w trzech ostatnich falach badania: w 2015, 2016 i 2017 roku.

Poniżej omawiamy szczegółowo opinie kandydatów na studia na temat wybranych przez nich kierunków studiów w podziale według obszarów kształcenia. Ze względu na to, że występuje bardzo niewielkie zróżnicowanie prezentowanych opinii ze względu na rok badania, prezentowane są na ogół średnie oceny trafności wszystkich stwierdzeń z ostatniej fali badania, czyli z roku 2017. Pewnym wyjątkiem są kandydaci na studia z zakresu nauk prawnych, których opinie charakteryzowały się wyraźniejszą zmiennością w badanym okresie 2013–2017, więc zmiany te są dokładniej omówione.

### **Studia z obszaru nauk humanistycznych**

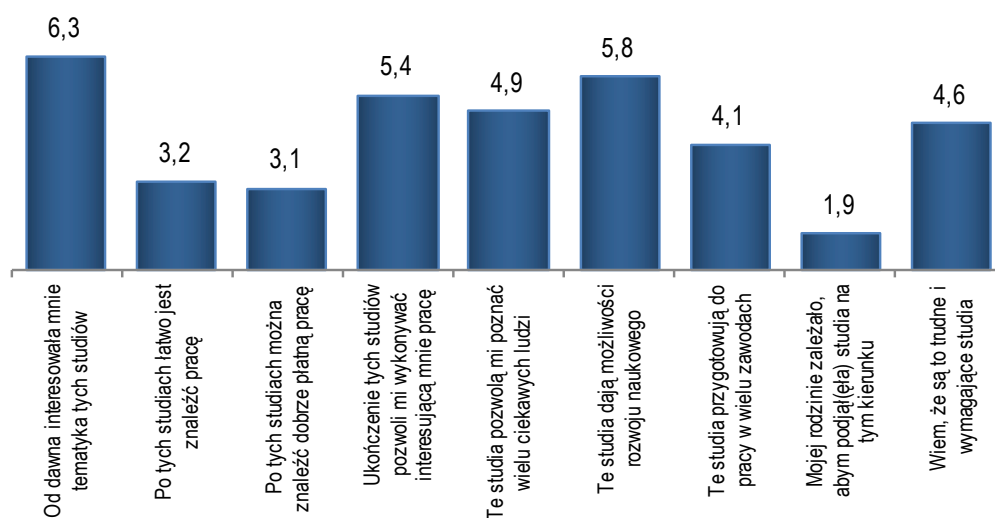
Spośród 9 możliwych charakterystyk, którymi można było opisać wybrany kierunek, kandydaci na studia humanistyczne za najbardziej trafne stwierdzenie (biorąc pod uwagę średnią liczbę przypisanych punktów) uznali to, mówiące o zgodności tematyki studiów z ich zainteresowaniami – średnia ocena trafności wyniosła przy tym 6,3 na siedmiopunktowej skali, czyli rzeczywiście dużo. Inną trafną charakterystyką jest ta, zgodnie z którą wybrane studia dają możliwość rozwoju naukowego.

Równocześnie kandydaci na studia magisterskie z obszaru nauk humanistycznych zdają sobie sprawę z tego, że po tego rodzaju studiach nie jest łatwo znaleźć pracę (ocena trafności stwierdzenia o łatwości znalezienia zatrudnienia była poniżej poziomu neutralnego) oraz – że nie jest łatwo o pracę dobrze płatną.

---

<sup>7</sup> Do pomiaru zróżnicowania wykorzystano wariancję średnich

Rysunek 5.4.19. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk humanistycznych.

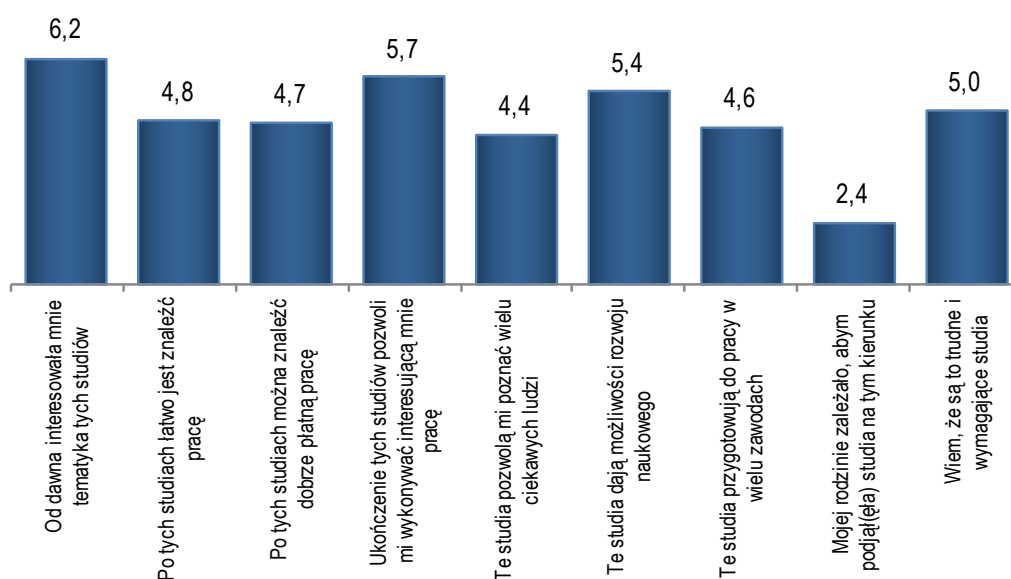


\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

### Studia z obszaru nauk o językach obcych

W ocenach studiów II stopnia z zakresu nauk o językach obcych wyróżnia się nacisk na zainteresowania – kandydaci za najbardziej trafne uznali stwierdzenie, że od dawna interesowali się tematyką wybranych studiów oraz – że te studia pozwolą im znaleźć interesującą ich pracę.

Rysunek 5.4.20. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk o językach obcych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

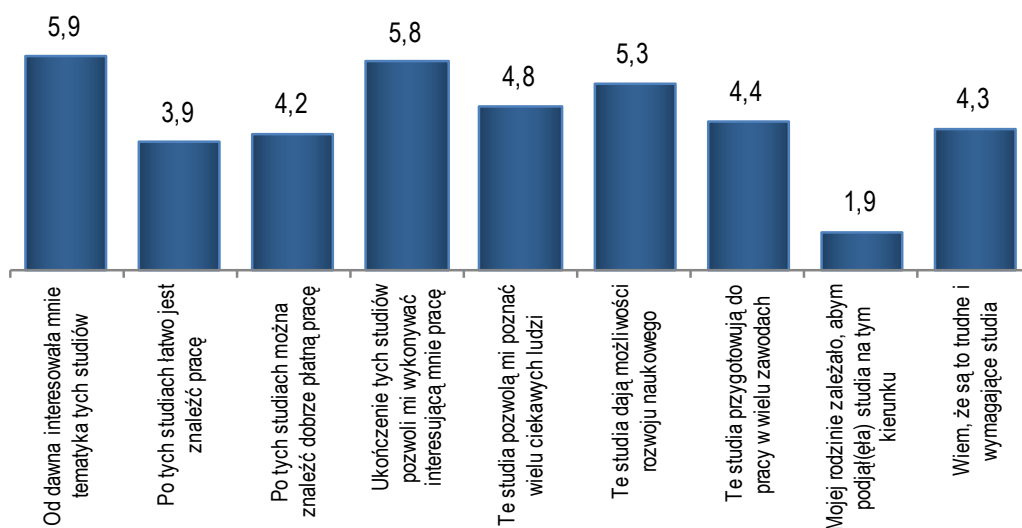


Analiza zróżnicowania ocen kandydatów na studia z lat 2013–2017 pokazuje, że z upływem czasu nastąpił niewielki wzrost przekonania, że po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę – ocena trafności tego stwierdzenia wzrosła od poziomu neutralnego (4) w 2014 r. do 4,7 w roku 2017. Podobny trend można było zaobserwować w odniesieniu do stwierdzenia „te studia przygotowują do pracy w wielu zawodach”: w 2013 r. średnia ocena trafności tego opisu studiów językowych była poniżej poziomu neutralnego i wynosiła 3,9, by do 2017 r. wzrosnąć o 0,7 punktu – do poziomu 4,7. Wzrost odbywał się systematycznie z roku na rok. Pozostałe oceny były stabilne w czasie lub – jak w przypadku stwierdzenia „te studia pozwolą mi poznać wielu ciekawych ludzi” – ujawnione (nie-wielkie) różnice nie układają się w żaden wyraźny trend.

### Studia z obszaru nauk społecznych

Kandydaci na studia należące do obszaru nauk społecznych za najbardziej trafne uznali trzy charakterystyki wybranych przez siebie kierunków kształcenia: „od dawna interesowała mnie tematyka tych studiów”, „ukończenie tych studiów pozwoli mi wykonywać interesującą mnie pracę” i „te studia dają możliwości rozwoju naukowego”. Wydaje się zatem, że studia z tego obszaru wybierane są przede wszystkim pod kątem samorozwoju i rozwoju własnych zainteresowań. Kandydaci zdają sobie sprawę z tego, że najprawdopodobniej nie będzie im łatwo znaleźć zatrudnienia (trafność stwierdzenia mówiącego o łatwości znalezienia pracy po tych studiach oceniono poniżej poziomu neutralnego), nie oczekują też raczej, że znajdą pracę przynoszącą wysokie dochody (średnia ocen trafności stwierdzenia „po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę” – 4,2).

Rysunek 5.4.21. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk społecznych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

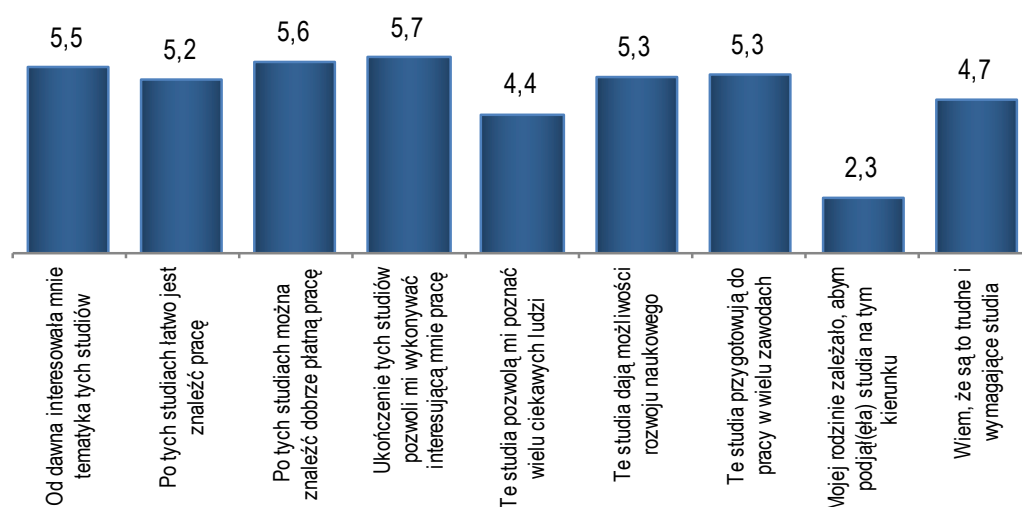
Opinie kandydatów na studia należące do obszaru nauk społecznych były bardzo stabilne w czasie, a ujawnione (bardzo niewielkie) różnice nie układały się w żaden trend.



## Studia z obszaru nauk ekonomicznych

W ocenie kandydatów na studia ekonomiczne (II stopnia), większość zaproponowanych w ankiecie stwierdzeń o wybranym kierunku studiów okazała się trafna – różnice między średnimi ocenami nie przekraczały na ogół 0,4 punktu. Wyjątek stanowiło stwierdzenie o możliwości spotkania wielu ciekawych ludzi (jego trafność oceniono średnio na 4,4, a więc nieznacznie powyżej poziomu neutralnego) oraz charakterystyka wybranych studiów jako trudnych i wymagających (średnia ocena 4,7).

Rysunek 5.4.22. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk ekonomicznych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

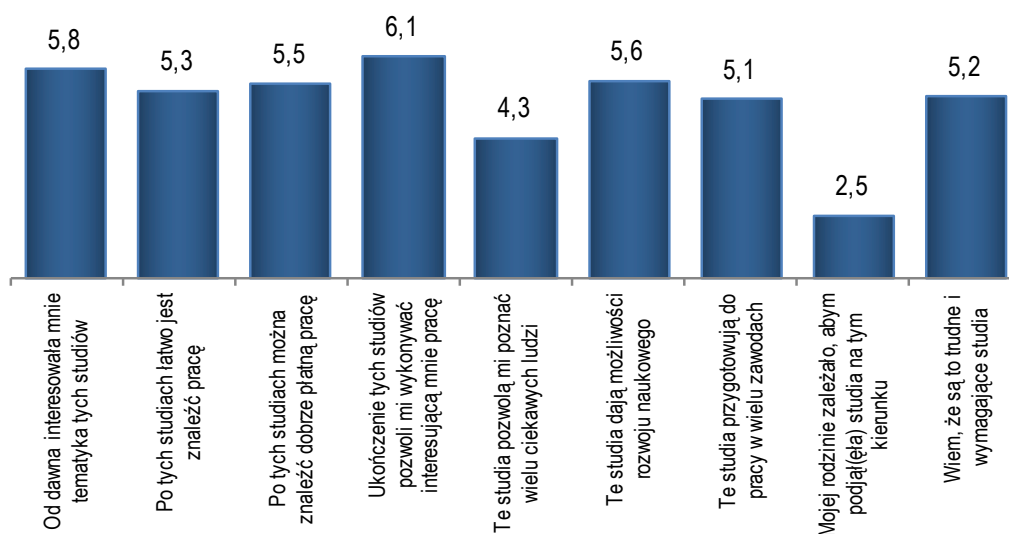
Siła przekonania kandydatów na studia ekonomiczne o tym, że studia te pozwalają spotkać wielu ciekawych ludzi zmniejszała się z czasem: w 2013 r. trafność tego stwierdzenia oceniono a 5,0 pkt, a w 2017 – na 4,4 (w 2016 nawet na 4,3).

## Studia z obszaru nauk prawnych

Wśród opisów studiów z obszaru nauk prawnych najczęściej za trafne uznano stwierdzenie, iż ukończenie tych studiów pozwala wykonywać interesującą kandydata pracę. Osoby ubiegające się o przyjęcie na studia prawnicze II stopnia najczęściej od dawna interesowały się tematyką wybranych studiów i mają nadzieję, że przyniosą im one możliwość rozwoju naukowego.

Za trafne uznano też stwierdzenie, zgodnie z którym po studiach prawniczych można znaleźć dobrze płatną pracę. Kandydaci są także przekonani, że o pracę nie jest trudno (średnia ocena trafności mówiącego o tym stwierdzenia to 5,3, a więc znacznie powyżej poziomu neutralnego).

Rysunek 5.4.23. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk prawnych.



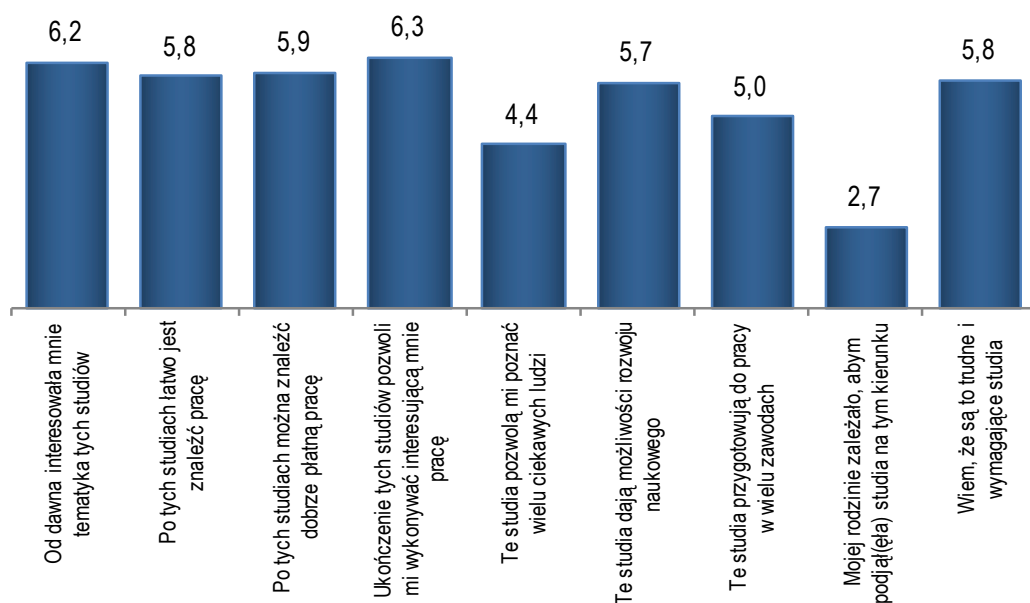
\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Jak już wspomniano, oceny trafności poszczególnych stwierdzeń dotyczących studiów z obszaru nauk prawnych charakteryzują się większym zróżnicowaniem w czasie niż zaobserwowane wśród kandydatów na inne kierunki studiów. Największa była wariancja ocen trafności stwierdzenia „ukończenie tych studiów pozwoli mi wykonywać interesującą mnie pracę”, oraz „od dawna interesuje mnie tematyka tych studiów”. W przypadku pierwszego z tych stwierdzeń ocena trafności wzrosła od 4,7 w 2013 r. do 6,1 w roku 2017, ale zmiany nie następowały liniowo. Bardziej wyraźny trend można było zaobserwować w odniesieniu do drugiego z zacytowanych stwierdzeń – tu ocena trafności rosła systematycznie od 4,6 w 2013 r. do 5,8 w 2017. W przypadku pozostałych stwierdzeń nie daje się wyróżnić żadnego jednoznacznego trendu w ocenach ich trafności w odniesieniu do studiów prawniczych.

### Studia z obszaru nauk matematycznych

Rozkład średnich ocen trafności poszczególnych stwierdzeń w odniesieniu do studiów z obszaru nauk matematycznych wskazuje na to, że studia te wybierają osoby od dawna interesujące się tematyką studiów i zainteresowane wykonywaniem w przyszłości pracy związanej z tą tematyką. Kandydaci na studia matematyczne są także świadomi, że idą na studia wymagające i trudne, ale sądzą, że pozwolą im one na znalezienie dobrze płatnej pracy. Ponadto na ogół uważają, że ze znalezieniem zatrudnienia nie będą mieć kłopotu.

Rysunek 5.4.24. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk matematycznych.



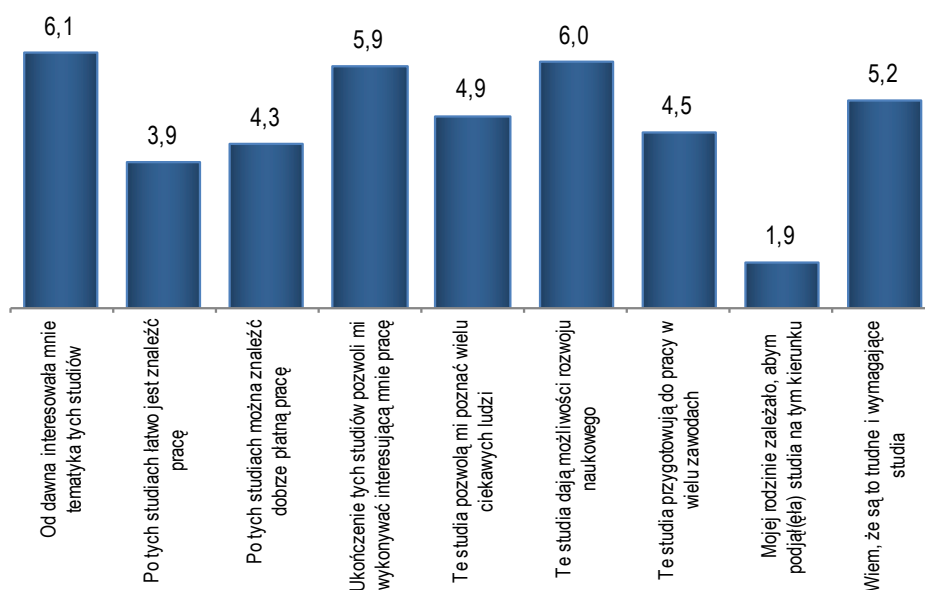
\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

Średnie oceny trafności poszczególnych stwierdzeń w odniesieniu do studiów z obszaru nauk matematycznych okazały się bardzo stabilne w czasie i w badanym okresie 2013–2014 nie zaobserwowano żadnych znaczących zmian.

### Studia z obszaru nauk przyrodniczych

Studia z zakresu nauk przyrodniczych uważane są przede wszystkim za dające możliwości rozwoju naukowego oraz – podejmowane są przez osoby interesujące się tą tematyką i zamierzające po studiach podjąć pracę związaną z naukami przyrodniczymi. Z kolei opisy mówiące o szansach na łatwe znalezienie pracy po studiach i na uzyskiwanie wysokich dochodów uważane są na ogół za niezbyt trafne – trafność stwierdzenia dotyczącego łatwości znalezienia zatrudnienia została nawet oceniona poniżej poziomu neutralnego.

Rysunek 5.4.25. Ocena\* trafności 9 stwierdzeń dotyczących najbardziej pożądanego kierunku studiów – wśród kandydatów na studia z obszaru nauk przyrodniczych.



\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

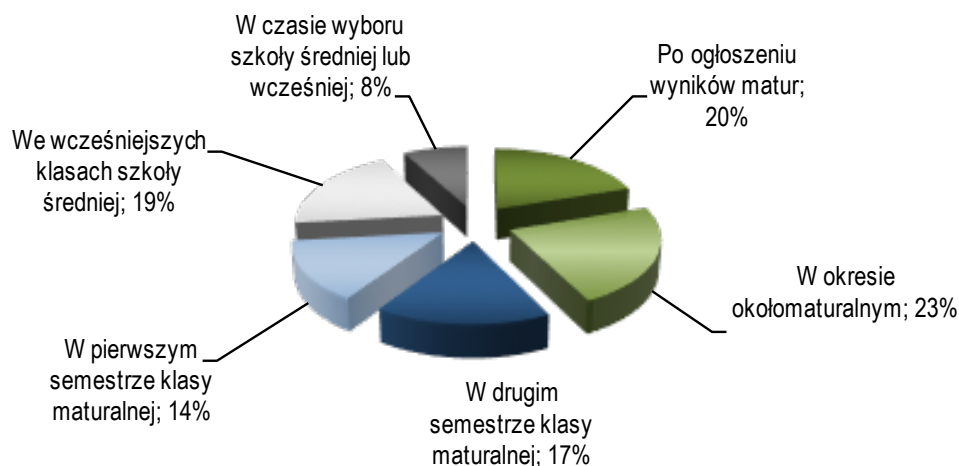
Zmienność w czasie zaprezentowanych tu ocen okazała się bardzo minimalna – różnice między największą a najmniejszą z zanotowanych średnich nie przekraczały na ogół 0,5 punktu.

### Okres podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów

Okres, w którym absolwenci szkół średnich podejmują decyzję o wyborze kierunku studiów jest zagadnieniem interesującym zarówno w ujęciu czysto poznawczym, jak i praktycznym. Z perspektywy uczelni, działań promocyjnych i rekrutacji na studia, wiedza o tym, kiedy uczniowie klas maturalnych – przyszli absolwenci szkół średnich – podejmują decyzję o wyborze kierunku jest bardzo użyteczna. Pozwala bowiem dotrzeć z informacjami o ofercie edukacyjnej uczelni do osób, które ciągle rozważają wybór różnych kierunków studiów, we właściwym okresie.

W tegorocznym badaniu ankietowym do kandydatów na studia I stopnia lub jednolite magisterskie skierowano pytanie właśnie o to, kiedy podjęli decyzję o wyborze kierunku studiów. Uzyskane wyniki charakteryzują się pewnym zróżnicowaniem.

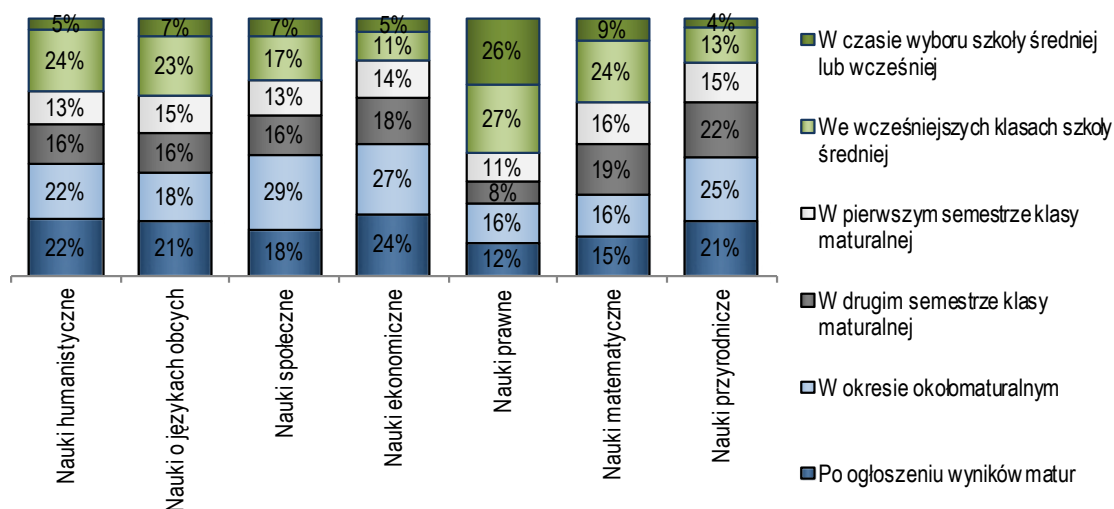
Rysunek 5.4.26. Struktura kandydatów według czasu podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów..



Niemniej w świetle zgromadzonego materiału można stwierdzić, że **dominująca część kandydatów na studia na naszej uczelni podejmowała decyzję o wyborze kierunku studiów dość późno. Aż 43% objętych badaniem respondentów deklarowało, że decyzję o wyborze kierunku podejmowali nie wcześniej niż w okresie około maturalnym.** Dodać można, że co piąty badany tę ważną decyzję podejmował po ogłoszeniu wyników matur. Na podstawie zebranych deklaracji można więc stwierdzić, że na początku roku szkolnego trzech na czterech uczniów w klasach maturalnych nie wybrało jeszcze kierunku kształcenia. Warto także zauważyć, że wśród badanych występowała niewielka grupa, która decyzję o kierunku studiów podjęła bardzo wcześnie, bo już w momencie wyboru szkoły średniej.

Uwzględnienie w analizach obszaru kształcenia prowadzi do bardzo interesujących wniosków. Okazuje się bowiem, że osoby ubiegające się indeks w różnych obszarach kształcenia podejmowały decyzję o wyborze kierunku w odmiennym okresie.

Rysunek 5.4.27. Struktura kandydatów według czasu podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów oraz obszaru kształcenia.



Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na kandydatów, którzy ubiegali się o przyjęcie na studia z obszaru nauk prawnych. Ta podzbiorowość różni się od pozostałych tym, że występuje w niej bardzo duży udział osób, które zdecydowały się na kierunek studiów bardzo wcześnie – aż jeden na czterech kandydatów decyzję o rodzaju studiów powziął już przy wyborze szkoły średniej. Stosunkowo duży odsetek osób, które zdecydowały się na kierunek studiów wcześnie, tj. nie później niż przed rozpoczęciem klasy maturalnej, występuje wśród osób, które wybrały kierunek z obszaru nauk matematycznych. Z kolei najpóźniej decyzję o wyborze kierunku studiów podejmowały osoby, które ubiegały się o indeks na kierunkach zaliczanych do obszaru nauk ekonomicznych. W tej podzbiorowości ponad połowa respondentów utrzymywała, że wybierali kierunek studiów nie wcześniej niż w czasie egzaminów dojrzałości.



## 6. Uwarunkowania decyzji w świetle badań jakościowych

Celem badania jakościowego była **analiza procesu wyboru kierunku studiów** pierwszego stopnia, lepsze zrozumienie w jaki sposób kształtują się wyobrażenia licealistów odnośnie studiów i które czynniki są przez nich brane pod uwagę przy wyborze kierunku studiów.

**Jednym z rezultatów badań prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim była obserwacja, że dla wielu osób problemem był niewłaściwy wybór kierunku<sup>1</sup>.** Potwierdza to także analiza danych z rejestrów uczelni. Znaczna część osób przerywających studia na jednym programie studiów na UW w kolejnym roku zaczyna kolejne studia<sup>2</sup>. Z kolei w przeprowadzonych dotychczas badaniach ankietowych kandydaci na UW często deklarują, że od dawna interesowała ich tematyka wybranych studiów i że spodziewają się, że wybrane studia pozwolą im wykonywać w przyszłości interesującą pracę. Co zaskakujące, kandydaci jednocześnie dość często przyznają, że nie mają pełnej wiedzy na temat programu wybranego przez siebie kierunku<sup>3</sup>. Jednak badania prowadzone dotychczas na Uniwersytecie Warszawskim pozwalają jedynie na dość ogólne stwierdzenie istnienia takiego problemu. Powstała zatem potrzeba przeprowadzenia bardziej szczegółowych badań skupiających się na decyzjach podejmowanych na progu uczelni.

Celem badania było lepsze poznanie i zrozumienie procesu podejmowania decyzji odnośnie wyboru studiów, w tym: zbadanie źródeł informacji, z których korzystają osoby wybierające studia oraz grup wpływających na owe wybory, identyfikacja kryteriów, według których oceniane są kierunki studiów oraz ich roli dla wyboru studiów, poznanie stopnia poinformowania i wyobrażeń badanych o studiach i dalszej ścieżce edukacyjnej i zawodowej. Uzyskane wyniki w połączeniu z rezultatami innych badań powinny ułatwić stworzenie modelu podejmowania decyzji odnośnie wyboru studiów.

Niniejszy rozdział ma strukturę oddającą chronologię wyborów związanych ze studiami i prowadzących do wyboru kierunku. Rozpoczynamy od rozważań, na ile istotną decyzją jest dla badanych wybór studiów i kiedy zaczęli myśleć o tym, że mogliby studiować. Następnie cofamy się do etapu szkoły średniej i krótko opowiadamy o tym, jak badani wybierali szkoły i na ile decyzje dotyczące studiów są konsekwencją lub kontynuacją wyborów dokonywanych wcześniej. W kolejnym kroku przechodzimy już do decyzji dotyczących studiów. Omówione zostaną strategie dotyczące wyborów kierunków, dzielimy je na kilka głównych typów, przyglądamy się różnym strategiom dotyczącym wyborów uczelni i liczby kierunków studiów i rozważamy jakie zmienne wydają się być ważne dla opisu sposobów podejmowania decyzji na temat studiów. Mówiąc o szerszym kontekście mamy też na myśli mikrootoczenie społeczne maturzystów – pytaliśmy badanych o to, kto wpłynął na ich decyzje edukacyjne i od kogo otrzymali w tym zakresie wsparcie. Kolejny temat poruszany w raporcie to kwestia informacji i wiedzy na temat wybieranych studiów. Badanych pytano o to, skąd czerpali wiedzę, kiedy zaczęli poszukiwać informacji oraz na ile wydają się być dobrze poinformowani. Następne rozdziały dotyczą wyobrażeń o studiach – tego jak będzie wyglądało życie studenta, czym będą się

<sup>1</sup> Izdebski, A., M. Bożykowski, M. Jasiński, J. Konieczna-Sałamatin, T. Zając, A. Komendant-Brodowska, (2015) *Raport z piątej edycji studenckiej Ogólnouniwersyteckiej Ankiety Oceniającej Jakość Kształcenia na UW*, Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia na UW, Warszawa

<sup>2</sup> Zając, T. (2014). *Raport na temat przebiegu rekrutacji na studia na Uniwersytecie Warszawskim w roku 2014*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

<sup>3</sup> Zając, T. (2015). *Ankieta rekrutacyjna 2015 r. (wyniki badania)*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.



zajmować gdy dostaną się na wymarzone studia, co ich czeka na uczelni. Badanych pytano też o dalsze plany na przyszłość – to co ich zdaniem będą robili po studiach licencjackich i magisterskich i jak planują swoją karierę zawodową.

## 6.1. Metodologia badania jakościowego

Badanie miało charakter jakościowy i składało się z dwóch mniejszych komplementarnych projektów. Pierwszy, realizowany w ramach projektu „Zrozumieć kandydata. Analiza procesu wyboru studiów wyższych” realizowanego przez Tomasza Zajacę w ramach konkursu IS UW w na dotację na prowadzenie badań naukowych dla młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich IS UW. Projekt obejmował realizację 21 wywiadów indywidualnych z maturzystami. Były one prowadzone w pierwszym i drugim semestrze roku szkolnego 2016/17.

Drugie badanie **uzupełniało pierwszy projekt o 15 indywidualnych wywiadów jakościowych oraz 4 wywiady grupowe** (mini grupy i triady). Wywiady indywidualne oparte były na tym samym scenariuszu jaki była zastosowany w pierwszym projekcie, drobne modyfikacje związane były z przesunięciem w czasie. Tu badani byli w przededniu matur, w czasie ich trwania oraz po ich zakończeniu. Wywiady grupowe realizowano w grupach rozważających studia w ramach czterech grup dyscyplin: humanistyczno-społeczno-ekonomiczne, matematyczno-techniczno-informatyczne, przyrodnicze (tu też kierunki medyczne) oraz humanistyczno-artystyczne. Łącznie w tej części badania wzięło udział 31 maturzystów, **którzy poważnie rozważali pójście na studia i brali pod uwagę przynajmniej jedną uczelnię warszawską**. Wywiady były realizowane w okresie od maja do czerwca, a grupy fokusowe w czerwcu 2017 roku.

Większość badanych pochodziło z Warszawy, jedynie 4 było z okolicznych miejscowości. Było to uzasadnione tym, że według analiz danych rekrutacyjnych (z systemu Internetowej Rekrutacji Kandydatów) większość kandydatów na UW pochodzi z Warszawy i okolic. Wszyscy rozważali studia w Warszawie. Trzy osoby w momencie badania kończyły technikum, pozostali licea ogólnokształcące (w tym 2 osoby licea dla dorosłych).

Ze względu na wyzwanie jakim jest rekrutacja maturzystów w okresie bezpośrednio poprzedzającym egzaminy, badani byli rekrutowani możliwie wieloma kanałami – przez sieci kontaktów studentów, ogłoszenia w Internecie (m.in. na grupie „Młoda Warszawa”), zastosowano też metodę kuli śnieżnej – badani byli proszeni o polecenie i przekazanie zaproszenia na badanie kolegom, przesyłali je na grupy i fora swoich szkół. Badani rejestrowali się przez specjalnie przygotowany formularz, następnie kontaktowali się z nimi osoby odpowiedzialne za rekrutację i badanie.

Mimo iż **badanie koncentruje się na decyzjach dotyczących studiów**, zdecydowano się **osadzić je w szerszym kontekście**. Wybór studiów nie jest bowiem wyborem odosobnionym – jest to **kolejna z serii decyzji dotyczących kształcenia podejmowanych najpierw przez rodziców, a następnie przez młodych ludzi**. Nie będziemy się oczywiście cofać do etapu edukacji wczesnoszkolnej, ale **chcemy odwołać się przynajmniej do etapu wyboru szkoły średniej – w związku z tym, że wtedy zwykle wybiera się profil kształcenia**. Takiej strukturze zainteresowań odpowiada struktura wywiadów – badani byli pytani kolejno o okoliczności wyboru szkoły średniej, przedmiotów maturalnych i samych kierunków studiów. Pytano o to w możliwie szerokim kontekście – z uwzględnieniem źródeł informacji i osób wspierających w wyborze (nauczycieli, rodziny, kolegów). Kolejne pytania dotyczyły wyobrażeń o studiowaniu oraz planów związanych z dalszą edukacją i życiem zawodowym. Wywiady były ustrukturyzowane, jednak badacze mieli dość dużą swobodę, starano się podążać za maturzystami.

## 6.2. Decyzja o studiowaniu w wypowiedziach maturzystów

Raport o decyzjach dotyczących studiowania warto zacząć od odpowiedzi na pytanie, **jaką rolę pełnią studia dla uczniów klas maturalnych i kiedy zaczynają się oni zastanawiać nad studiami jako elementem ścieżki edukacyjnej.**

Przede wszystkim **dla zdecydowanej większości badanych są oczywistym wyborem.**

OB<sup>4</sup>: *Nie. W sensie... zawsze... nie, raczej na pewno bym na te studia szedł, jednak bym próbował, nawet jak się nie dostanę to w następnych latach próbować.*

B: *A, czyli takiego scenariusza nie dopuszczasz, żeby nie iść.*

OB: *Tak, dlatego bo... jakbym teraz chciał właśnie tę chemię prowadzić, to... nie wiem nawet jak to wygląda jakbym nie dostał się na studia, to nie wiem jakbym... to... po technikum to można jeszcze kombinować, a po liceum tak średnio powiem szczerze. Jakies może kursy, tak, ale... generalnie lepiej skończyć te studia inżynierskie czy coś, to jest takie bardziej liczące, patrząc pod pracodawców. [DA2]*

Ci badani poproszeni o przypomnienie sobie kiedy pierwszy raz pomyśleli o pójściu na studia (jakikolwiek) mówili zwykle o **wczesnym dzieciństwie.**

*Pójść na studia, to chyba jesteśmy wychowywani, jako moje pokolenie, że na studia trzeba iść. No nie? W sensie tak mi się zdaje, że no nie znam człowieka, który nie szedłby na studia, a teraz jest maturzystą. Myślę, że pójście na studia jest takie automatyczne. [AJ02]*

B: *Czy kiedykolwiek rozważałaś, żeby nie iść na studia?*

OB: *Nie. Myślałam o tym, żeby ewentualnie zrobić rok przerwy. Zawsze rozważałam studia. W mojej rodzinie jest tak, że wszyscy mają studia. Moi rodzice tak mi wpoili, że ja muszę być na studiach. Patrząc na rynek pracy to z samą maturą wiele nie osiągnę. Jest to motywujące, że muszę. Niewielu udaje się bez studiów. Takie mam wrażenie. [ABD6]*

*Wiesz co, nie pamiętam, ale wiesz u mnie w rodzinie wszyscy są po studiach, tata nawet po dwóch, fakt, że po ekonomii ale jeden jest z politechniki, nie wiem co to było, ja już nie wiem coś z maszynami ale, a drugie właśnie jest po ekonomii się przekwalifikował więc u mnie rodzice są po studiach, więc zawsze mówią, że ja pójdę na studia, więc dla mnie to wiesz, chleb powszedni, że zawsze wiedziałam, że pójdę na studia. Nie zastanawiałam się nad tym za bardzo, ale właśnie później jak te artykuły czytałam to taka biotechnologia, o, ale super i może będę pracować tu i tu, wyjadę - bo ja wcale nie mówię, że zostanę w Polsce, bardziej że może wyjechałabym gdzieś. [DA3]*

Oczywiście należy brać poprawkę na wyniki innych badań wskazujących na silną zależność między aspiracjami edukacyjnymi a pochodzeniem społecznym, wykształceniem rodziców, obracaniem się w środowisku osób z wykształceniem wyższym<sup>5</sup>.

Jednak nie dotyczyło to wszystkich rozmówców. **W pojedynczych wywiadach badani mówili o rozważaniu niepójścia na studia.** Dla niektórych było to przypuszczalnie przejawu buntu, kontestowania utartego porządku rzeczy.

*W sumie nie wiem. Przez całe gimnazjum... gimnazjum, czy nie gimnazjum? Przez koniec*

<sup>4</sup> Oznaczenia stosowane w cytatach z wywiadów: OB: osoba badana; B: badacz, jeśli nie ma oznaczenia cytatu pochodzi od osoby badanej.

<sup>5</sup> np. H. Domański, Otwartość struktury społecznej w Polsce: teoria i wyniki analiz, Nauka 2/2015 s. 25–50

*podstawówki i początek gimnazjum nie myślałem dobrze o studiach, bo mam brata 10 lat starszego no i ten brat tam dostawał się na studia i pracował na studiach. Jak ja widziałem co on robi na tych studiach, jak ja widziałem ile on musi się uczyć na tych studiach, to mi się odechciało po prostu. Ale potem, w sumie jakieś się dalsze kształcenie się, zobaczyłem jakie tam kierunki mogą być ciekawe, interesujące. To pomyślałem, w sumie no z jednej strony coś ciekawego, z drugiej strony jakiś tam papier poświadczający moją wiedzę, a po kolejne - rozwijanie, no powiedzmy no, rozwijanie swojej pasji. [AJ01]*

W wywiadach pojawił się wątek tego, że **studia nie są niezbędne**. Badani mówili o tym w dwóch kontekstach. Pierwszy związany był z pracą informatyka-programisty. Tu była mowa o tym, że studia nie są niezbędne dla sukcesu zawodowego, były opisywane w kategoriach pewnego rodzaju straty czasu, co prawda dostarczającej wiedzy ale nie niezbędnej w karierze informatyka.

*No bo ogólnie raczej... Miałem raczej negatywne podejście do studiów. Raczej chciałem je ominąć jeśli dałbym radę, bo... Strasznie dużo opinii słyszałem ludzi po studiach, że strasznie dużo czasu tam stracili i że nie są... nie były im one potrzebne. Też od mojej siostry na przykład. No ale... jeśli chodzi akurat o ściśle przedmioty, to jest jakaś taka podstawowa wiedza niezbędna, która no jakieś horyzonty mi poszerzy. [DA6]*

**Alternatywą wobec studiów było założenie własnej firmy** – tu potencjalny pomysł na sukces biznesowy miał „zwalniać” z obowiązku studiowania.

*Nie. Nie rozważałam, w sensie okej, jasne, można, ale nie mam innego planu na życie. W sensie może jakbym miała jakiś plan na biznes, albo pochodziłabym z mega bogatej rodziny, która z dziada pradziada ma swój biznes własny i wiedziałabym, że ten biznes będzie trwał, no to może nie poszłabym na studia. Studia byłyby dla mnie takim hobby, bo zajęłabym się tym biznesem. Ale że ani ja nie mam takiej rodziny, ani pomysłu na własny biznes. [AJ02]*

Jednak **były wśród badanych też takie osoby, dla których niepójście na studia było zupełnie poważnie rozważaną opcją edukacyjną**. Wspólną cechą tych osób było pochodzenie ze środowisk w których studia nie są czymś oczywistym, przykładowo rodzice nie mieli wyższego wykształcenia, badani nie mieli w rodzinie wzorca, który mogliby powielać. Chodzili też do słabszych szkół – liceum znajdującego się dość daleko w rankingu czy technikum, znaczenie wydaje się mieć też zamieszkiwanie poza Warszawą, dla ich kolegów z klasy pójście na studia nie jest wcale najbardziej oczywistą opcją.

*B: No dobra, a czy Twój znajomi wybierają się na studia?*

*OB: Moi znajomi? (zastanawia się) Chyba tak. Znaczą, zależy od matury. Niektórzy mówią, że nawet jeżeli zdadzą maturę, to i tak pójdą do pracy, bo na studia teraz nie opłaca się iść, bo im się nie chce uczyć, ale niektórzy idą. Ale nie wiem dokładnie na jakie kierunki, bo no nie. [AJ4]*

*Tak, przez pół roku myślałem sobie że - z drugiej strony po co mi studia, tak na dobrą sprawę, będę miał tą maturę, „wychowawcę” i tak będę miał (...) kurs wychowawcy harcerski, no to mogę pracować jako jakiś tam wychowawca na koloniach, na zielonych szkołach, na wyjazdach, zrobię sobie uprawnienia na przykład instruktora narciarstwa to i w zimę jakaś praca będzie, ale potem mi przeszło, nie wiem czemu w sumie. (...) Wychowawca jest w sumie dla mnie najłatwiejszy, bo jedziesz na wyjazd i tak na dobrą sprawę nic nie robisz. No tak to wygląda w sumie z mojej perspektywy. Bo bycie wychowawcą to w sumie jest no*

*krzyczenie na dzieciaki żeby się ogarnęły no i tyle no. W wielkim skrócie przecież, no nie? Ale no może nie tyle wychowawca, co może jakiś instruktor na koloniach czy coś takiego. Taki instruktor nie ma jeszcze odpowiedzialności za te dzieciaki, tak? Więc to jest po prostu, jak dla mnie, wygodna rzecz. Tak o tym myślałem. [AJ01]*

W przypadku jednej z badanych szczególnie dobrze widać jaką rolę w decyzji o podjęciu studiów może mieć trafienie w środowisko, które pokaże co studiowanie może dać, ukierunkuje.

*B: No dobra, a czy Twoja rodzina jakoś się angażowała w wybór studiów? Jakies najbliższe osoby?*

*OB: Nie, raczej nie. Bo moja rodzina... znaczy tam nikt nie poszedł na studia z mojej rodziny, dlatego nie ingerują w to bardziej. Mówią mi, żebym miała pójść bardziej do pracy, bo studia mi się na nic nie przydadzą.*

*(...)*

*B: Chciałam Cię zapytać, czy rozważałaś w ogóle niepójście na studia wyższe?*

*OB: No, rozważałam. W drugiej klasie liceum rozważałam, że nauka to jednak nie mój, jakby, dalszy cel życiowy. Ale zmienił mi się automatycznie po tym jak poznałam mojego byłego faceta, i teściowie. Tak polubiłam teściów, że oni sami namówili mnie na studiowanie, więc ....*

*B: Ale czyli wcześniej w ogóle myślałaś o tym, żeby w ogóle nie iść na studia?*

*OB: W drugiej klasie jeszcze myślałam, że nie pójdę. Nawet nie myślałam wtedy jeszcze o maturze, że będę zdawać maturę. Ale przekonali mnie jakoś i teraz zdaję maturę i chcę iść na studia, więc jest dobrze.*

*B: Ale to jaki miałaś plan skoro nie matura i nie studia?*

*OB: Znaczą, planowałam skończyć szkołę średnią i pójść do szkoły policealnej. No to to już jest zaoczna, albo wieczorowa. Zależy już jak trafię, gdzie trafię, i pójść do pracy po prostu.*

*B: To jakich argumentów użyli teściowie byłego chłopaka, że jednak Cię przekonali i to tak na stałe, bo...*

*OB: Nie no, powiedzieli mi, że łatwiej jest osobom po studiach. Nie wiem. Jakoś wkręcili mnie w ten temat, już dokładnie to nie pamiętam, ale wkręcili mnie.(...) to było raczej przekonywanie długofalowe, bo to nie było tak, że była jedna rozmowa. To było, nie wiem, przez rok ze mną rozmawiali o tym.*

*B: No dobra, ale teraz jakby nie wyobrażasz sobie niepójścia na studia?*

*OB: No teraz nie. [AJ04]*

Wywiadów takich jest zdecydowanie mniej niż z uczniami ze środowisk, w których studia są wyborem naturalnym. Znaczna część osób, które zgodziły się na udział w projekcie pochodziła ze szkół bardzo lub przynajmniej dość dobrych i z samej Warszawy, a nie jej okolic, co może zaburzać obraz. **Jednocześnie należy pamiętać, że w badaniu brali udział tylko uczniowie klas maturalnych, którzy poważnie rozważają pójście na studia.**

Osoby, które **rozważały wybór innej ścieżki życiowej niż podjęcie studiów wyższych, wyróżniają się pod względem mówienia o planie na wypadek niepowodzenia w rekrutacji.** Łatwiej wskazują ścieżkę inną niż studia, pójście do pracy albo do szkoły policealnej.

*[Jeśli nie dostanę się na studia] to wtedy idę do szkoły policealnej i na kierunek „opiekunka do dzieci”, siedzę tam sobie dwa lata i potem pójdę w razie czego na studia, bo nie będę czekać nie wiadomo ile na to, żeby nie wiem, pójść do pracy. [AJ04]*



**Maturzyści dla których studia są oczywistym wyborem życiowym, w przypadku niepowodzenia w rekrutacji, na ogół deklarują plan działań związany ze studiami** – może być to pójście na mniej preferowane studia na „przeczekanie” albo rok przerwy a potem poprawienie lub uzupełnienie egzaminów maturalnych i ponowne zdawanie na preferowany kierunek albo, w przypadku osób nie mających aż tak silnych preferencji, pójście po prostu na studia „drugiego wyboru”.

*B: Powiedz mi, czy masz jakiś plan awaryjny, gdyby zawiódł obecny plan awaryjny.(...)*

*OB: Tak mam. Jak by mnie nie dopuścili do matury, to walę tę szkołę idę do szkoły dla dorosłych, żeby tylko zdać maturę. W semestrze jesiennym, czy wiosennym. Oni chyba tak mają, że dwa razy do roku można zdawać maturę. Jak by mnie dopuścili, ale matury bym nie zdała, to idę na roczek do pracy no i ładnie się przygotowuję, i za roczek ładnie zdaję maturę i idę na studia. A jak by mnie dopuścili, ale bym się nie dostała na studia, to podobnie. Idę do pracy i na intensywny kurs rysunki i przygotowania na ASP i za rok się dostaję. No bo liczbę, że jednak po roku takiego kursu to się dostanę. I w sumie to tyle. Takie mam 3 plany awaryjne, ale pierwsze dwa, to raczej się nie zdarzą. [TZ2]*

Ci badani mówili wręcz **o obawie przed przerwaniem toku nauki** (i np. skupieniu się na pracy albo rocznym wyjeździe), bo to mogłoby ich **wytrącić z planowanej ścieżki edukacyjnej**.

*(...)Nie jestem typem osoby, która mogłaby przez cały rok się zmotywować. To znaczy wiadomo, że mogłabym iść do pracy, no ale nie sądzę żebym po roku pracy miała siłę gdzieś jeszcze wrócić na uczelnię. A jak nie praca to już zupełnie nie jestem typem człowieka, który jest się w stanie zmotywować codziennie i coś robić żeby nie siedzieć w domu całymi dniami. więc wydaje mi się to takie ryzykowne w moim przypadku. Myślę, że jak nie prawo, to na pewno psychologia. [HS2]*

### 6.3. Decyzje dotyczące szkoły średniej i przedmiotów maturalnych w kontekście wyboru studiów

Po zarysowaniu takiego szerszego kontekstu skupmy się na etapie edukacji bezpośrednio poprzedzającym wybór studiów. Jest to o tyle istotne, że decyzje dotyczące studiów chcemy przedstawić jako element łańcucha wcześniejszych decyzji edukacyjnych. Na podstawie historii badanych maturzystów pokażemy, jak wybór kierunków studiów jest powiązany z decyzją o przedmiotach zdawanych na maturze i wyborem szkoły średniej i profilu klasy a wcześniej wyborem gimnazjum.

#### Wybór szkoły średniej

Gdy rozważamy proces decyzyjny i wybory edukacyjne maturzystów, musimy zdawać sobie sprawę z tego, że **wybór przedmiotów maturalnych to nie jest pierwsza decyzja** edukacyjna mająca później konsekwencje dla **przyszłego profilu zawodowego**, którą młodzież musiała podjąć. Pierwsze decyzje zapadały często po ukończeniu szkoły podstawowej, na etapie wyboru gimnazjum. Tak było szczególnie w Warszawie, a najprawdopodobniej również w innych dużych miastach, gdzie poza gimnazjami rejonowymi młodzież mogła wybierać z oferty różnych gimnazjów profilowanych (językowych, matematycznych, sportowych itp.). Jednak **analiza danych pokazuje, że kluczowy był tu wybór szkoły średniej** – ze względu na brak rejonizacji, powszechne w Warszawie profilowanie klas, bezpośredni związek profilu klasy z polem wyboru przedmiotów maturalnych zadawanych na poziomie rozszerzonym oraz większą niż w szkole podstawowej samodzielność badanych.

*Przed wyborem liceum zastanawiałam się tak naprawdę czy chcę iść do „biolchemu”, czy do szkoły humanistycznej, bo jednak jest taki stygmat w większości szkół publicznych, że*

*profile humanistyczne nie są najlepszymi profilami i że większość ludzi, którzy je wybierają, wybierają je dlatego, że nie lubią matematyki na przykład. (HS1a)*

**Dla części badanych pierwszym momentem, kiedy musieli poważniej zastanowić się nad tym, co chcieliby w przyszłości robić (lub czego zdecydowanie nie chcieliby), był moment wyboru szkoły średniej i/lub profilu klasy w tym liceum.**

*Jeżeli wybiera się klasę humanistyczną, to od drugiej klasy nie mam takich przedmiotów jak chemia, biologia i fizyka. To warto mieć uwagę na to, co chce się robić jak idzie się do liceum [JKS3]*

Osoby pochodzące ze środowisk społecznych, w których edukacja jest ceniona i gdzie przywiązuje się dużą wagę do właściwych wyborów, miały już za sobą ten pierwszy etap zastanawiania się nad swoją przyszłą ścieżką edukacyjną, a może i zawodową – od dzieciństwa były „prowadzone” tak by zastanawiać się nad przyszłością edukacyjną i zawodową, miały wystarczająco dobre wyniki w gimnazjum by móc brać pod uwagę szkoły z górnych pozycji rankingu szkół średnich.

**Pierwszy etap wyboru szkoły średniej to dla badanych decyzja: liceum czy technikum.** Na podstawie danych zebranych w badaniu jakościowym nie da się stwierdzić w pełni, jakie czynniki determinują decyzję na pierwszym etapie, szczególnie, że dla części badanych pójście do liceum było oczywiste. Można jednak wskazać, jakie kwestie rozważają w tym kontekście sami maturzyści, ewentualnie ich rodzice (o czym będzie mowa w dalszej części raportu)

Badani mówiąc o technikum wspominali przede wszystkim o tym, że jego absolwent ma konkretny zawód, czasem również formalne uprawnienia (jeśli są wymagane) i po ukończeniu szkoły od razu może poszukiwać zatrudnienia. Z jednej strony jest to więc „szybka ścieżka kariery”, z drugiej – rodzaj zabezpieczenia na wypadek, gdyby nie udało się dostać na studia.

Dzisiejsi maturzyści, gdy wybierali szkołę średnią po gimnazjum uważali na ogół, że w technikum zastaliby nieco niższy poziom nauczania niż w liceum, dlatego **opcja technikum zwyciężała tylko w tych przypadkach, gdy dawało ono możliwość zdobywania wiedzy lub umiejętności nieoferowanych przez licea** – np. technikum fotograficzne pozwalające na rozwijanie talentów plastycznych – lub jeśli chodziło o zdobycie zawodu „na wszelki wypadek”.

*Do liceum to nie chciałam iść. Po liceum nic nie ma. Po technikum zawsze coś się ma. Pomyślałam, że ciekawy i wybrałam go na pierwszym miejscu. Drugie to jakieś fotograficzne. [ABD1]*

*Duża część moich kolegów zdecydowała, że nie pójdzie na studia i pójdą do pracy, albo na zaoczne(...). W tej szkole jest dość niski poziom nauczania tych przedmiotów maturalnych. Jeżeli ktoś nie przykłada się sam, a dużo było takich osób. [JKS6]*

Kolejny etap wyboru szkoły (konkretne liceum lub technikum) zależał czasem od kryteriów pozamerytorycznych (np. dogodnej lokalizacji, tego gdzie zdawali znajomi itp.), czasem do szkoły średniej trafiało się po nieudanej rekrutacji do wcześniej wybranej szkoły, a czasem kluczowy był nauczany w liceum język obcy. Deklarowano też chęć rozwoju swoich zainteresowań.

*Klasa A była prawna, a E była medialna. Szukałam w Internecie. Ale usłyszałam o Słowackim, o którym wcześniej nie słyszałam. Przejrzałam klasy i najbardziej podpasowała mi ta medialna. Bardzo podobny profil miała humanistyczna. Jakoś tak z dwojga wybrałam medialną. Moja też jest humanistyczna, ale z tymi wszystkimi zajęciami itd. [JKS3]*

Dostanie się do wymarzonej szkoły niejednokrotnie wymagało od młodych ludzi znacznego wysiłku i przemyślanych działań strategicznych – zebrania dokumentów, pochwalenia się osiągnięciami w różnych dziedzinach. Badani mówili też o korzystaniu z dni otwartych dla gimnazjalistów, które miały im pomóc zapoznać się z ofertą szkoły i zdecydować, do jakiej klasy chcieliby trafić. Było tak w szczególności wówczas, jeśli taka osoba wybierała się do jednego z renomowanych liceów, do których jest wielu kandydatów. Proces ubiegania się o miejsce w takim liceum jest dość czasochłonny i bywa złożony – wymaga podejmowania działań na wcześniejszych etapach edukacji, np. udziału w konkursach, czy olimpiadach przedmiotowych w trakcie nauki w gimnazjum. Ci, którzy takie działania podejmowali zazwyczaj mieli jakieś mniej lub bardziej sprecyzowane plany odnośnie swojej dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej.

*Tak naprawdę to już wcześniej nawet idąc do gimnazjum to wiedziałem już co będę robić w życiu. (...) Z historii i polskiego miałem tytuł laureata. Jeszcze miałem z biologii. To było ciekawe. W jakiś sposób poszerzało mi to moje horyzonty [ABD4].*

*(...) tak, tak, tak, właśnie usłyszałam, że też było właśnie zostało laboratorium i ten chemik, to wszystko, więc tak postanowiłam, że tutaj, że właśnie strasznie się nakręciłam się na tą szkołę, więc już się dostałam, byłam bardzo zadowolona, przeschęśliwa. [DA3]*

**Naturalnie, wybór liceum nie zawsze był podyktowany planowaną ścieżką edukacyjną.** Dość często młodzież wybierała szkołę w pobliżu miejsca zamieszkania: możliwość uniknięcia długich i uciążliwych dojazdów to też dla wielu osób wartość (wspominali o tym zwłaszcza mieszkańcy miejscowości podwarszawskich), czasem było to główne kryterium wyboru szkoły. Przy takich, lub innych pozamerytorycznych kryteriach klasa, do której ostatecznie uczeń trafił nie koniecznie była powiązana z jego zainteresowaniami i kompetencjami.

*Wybierałam na podstawie mojego terenu zamieszkania i tego, że tam moja babcia mieszka (...). Klasa społeczna, no bo nie chciałam iść do klasy mundurowej, więc została mi tylko społeczna. [AJ04]*

Jednak również jeśli uczeń trafił np. do „przypadkowego” liceum i do klasy o jakimś profilu, to **zwykle te klasy miały narzucony pewien profil wyrażany w postaci „dostępnych rozszerzeń”** – czyli przedmiotów nauczanych na poziomie rozszerzonym. Klasy ogólne też zazwyczaj miały jakiś zakres dostępnych rozszerzeń i to też w pewien sposób profilowało.

*Wiele nie myślałem wybierając to liceum. (...) pojechałem sobie na dzień otwarty (...), patrzę że jest w miarę okej, no to okej – to składam tu papiery, i tyle [AJ01]*

*Generalnie jak już szedłem do liceum, do tej klasy, to widziałem jakie rozszerzenia się z tym wiązą, [DA4]*

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że **podstawową motywacją wyboru takiej lub innej szkoły średniej jest samoocena wiedzy i umiejętności** („z czego jestem dobry”), ale też **samoocena możliwości „poradzenia sobie” z programem nauczania i możliwość spełnienia formalnych „kryteriów wejścia”**. Uczniowie ze sprecyzowanymi zainteresowaniami szukają szkoły, która w najpełniejszym stopniu pozwoli im te zainteresowania rozwijać. W Warszawie i okolicach mają wiele możliwości wyboru i dość szczegółowo opowiadają o swoich rozważaniach. Badani mówili też o roli miejsca szkoły w rankingach.

Poza kryterium „z czego jestem dobry” znaczenie miało też „co mnie interesuje” oraz opinia o atmosferze panującej w szkole.

*B: Czyli jak szedłeś do liceum to wiedziałeś już mniej więcej na jakie studia chcesz pójść?*

*OB: Nie wiedziałem na pewno na co chcę iść, natomiast wiedziałem mniej więcej co chcę robić, wiedziałem co mnie interesuje. Czyli na przykład kierunki właśnie społeczne, ekonomiczne, z tym, że to był taki konflikt trochę u mnie, no bo nie chciałem tej matmy, więc chciałem to jakoś pogodzić, jakiś ekonomiczny kierunek, jednocześnie żeby nie było za dużo matmy. [DA4]*

*(...) miałam super nauczycielkę w gimnazjum, chodziłam na kółka dodatkowe i w ogóle byłam strasznie zaangażowana w różne eksperymenty, różne pikniki takie, mi się bardzo spodobał ten profil, w ogóle jak przyszłam na dzień otwarty to mi się strasznie spodobała ta atmosfera.... [DA3]*

Wśród badanych pojawiły się też osoby, które jako jeden z czynników skłaniających badanych do wyboru tej, a nie innej szkoły, wymieniały również zagadnienia światopoglądowe – jednak wydaje się, że dotyczy to przede wszystkim osób biorących pod uwagę szkoły społeczne lub prywatne.

*Miałam taki moment jak byłam w publicznym liceum, które się okazało koszmarne katolickie, konserwatywne i naprawdę było trudno tam przeżyć, że stwierdziłam, że właśnie albo się gdzieś przeniosę do jakiejś szkoły która nie jest taką typową właśnie szkołą polską i wtedy będę mogła się jakoś rozwijać i wtedy rzeczywiście uczyć tego czego chciałam od początku albo będę właśnie takim robotem, który się złamie i zacznie się uczyć tylko z podręczników i tego co ode mnie wymagają [HS1]*

### Wybór przedmiotów maturalnych a studia

W związku z opisanymi wyżej uwarunkowaniami, **konieczność zdecydowania, jakie przedmioty będzie się zdawać na maturze nie była bardzo dużym wyzwaniem dla przeciętnego maturzysty**, który miał już za sobą pewne przemyślenia i decyzje dotyczące ścieżki edukacyjnej – dla **większości była de facto zdefiniowana przez wcześniejszy wybór szkoły i profilu klasy**. Dotyczyło to w podobnym stopniu osób, które budowały swoją ścieżkę edukacyjną dość świadomie, jak i tych, którzy poszli „domyślną ścieżką” i po szkole podstawowej trafili do gimnazjum rejonowego bez poszukiwania jakichś innych możliwości, a potem liceum położonego blisko domu.

**Pierwsze decyzje dotyczące przedmiotów maturalnych podejmują w niektórych szkołach w drugiej, czasem w trzeciej klasie**, kiedy mają zdecydować, czego chcą się uczyć na poziomie rozszerzonym. Ostateczne decyzje o tym, jakie przedmioty uczeń chce zdawać na maturze i w jakim zakresie (podstawowym czy rozszerzonym) należy ostatecznie podjąć w lutym tego roku, w którym zdaje się maturę. Faktycznie jednak decyzję podejmuje się wcześniej, o czym była już mowa. Są szkoły, w których już od pierwszej klasy niektóre przedmioty nauczane są na poziomie rozszerzonym, podczas gdy inne – traktowane są jako fakultatywne i nie poświęca się im wiele uwagi. **Uczniowie z takich szkół, którzy w trakcie nauki w liceum zainteresowali się dziedziną, o której wcześniej nie myśleli, mają małe szanse na zmianę profilu**. Samodzielne przygotowanie się do matury z przedmiotów innych, niż te wykładane w szkole jest dla maturzysty bardzo trudne. Nie jest jednak niemożliwe.

*Liceum tak determinuje naszą przyszłość. Ludzie tak lekceważą to. W trzeciej klasie jak ktoś chce zdawać inny przedmiot niż ten, który realizował jest to niesamowicie trudne. Muszą sami się do tego przygotować. W drugiej klasie znikają takie przedmioty jak chemia, biologia, geografia. Jeżeli ktoś chciałby iść na medycynę, czy coś przyrodniczego to nie bardzo ma szansę. [JKS6]*



W części szkół **jest bardzo ograniczony wybór tego, co „można rozszerzać”**. Niektórzy maturzyści na to bardzo narzekali, wśród badanych była osoba, która zmieniła liceum tylko i wyłącznie ze względu na to, że „nowa” szkoła pozwalała rozszerzać prawie wszystko. Badani stosunkowo często mówili, że w ich szkołach **sama organizacja procesu nauczania w ostatniej klasie licealnej jest całkowicie podporządkowana maturze** i uczeń jest zniechęcany do uczenia się czegokolwiek, co wykracza poza wymagania maturalne. **W rezultacie – decyzja o przedmiotach zawęża wybór możliwych studiów do tych, na które można się rejestrować z wybranymi przedmiotami maturalnymi**. Sprawia to też, że niektórzy badani odczytywali to jako sygnał, że zdobywanie wiedzy nie służy poznawaniu i rozumieniu świata, lecz jedynie zdaniu egzaminu. W trakcie jednego z wywiadów maturzystka opowiadała, że nauczycielka nie chciała odpowiedzieć jej na jakieś pytanie twierdząc, że tego i tak nie będzie na maturze i mówiła, że w jej szkole jest to odpowiedź bardzo powszechna.

Wydaje się, że **maturzyści dzielą się na dwie generalne grupy jeśli chodzi o stosunek do „przymusu” wybierania przedmiotów maturalnych** (choć granica między tymi grupami może nie być ostra): **jedni denerwują się, że zbyt wcześnie się ich ogranicza i pozbawia dostępu do ciekawej być może wiedzy spoza zakresu tego, co będą zdawali na maturze, inni zaś – irytują się tym, że oczekuje się od nich uczestnictwa w zajęciach z takich przedmiotów, z których matury zdawać nie zamierzają** (wielu badanych cieszyło się, że po wyborze przedmiotów maturalnych nie musieli już chodzić na inne zajęcia niż te dotyczące wybranych przedmiotów).

*Jak ja wybrałam WOS. To miałam ten WOS, polski, angielski, wf, ale przyrodniczych w ogóle nie miałam.(...) U nas przyrodniczy przedmiot był takim zapychaczem. To znaczy tylko jakieś prezentacje itd. Natomiast osoby, które wybrały przyrodnicze rozszerzenie to WOS był takim zapychaczem. [JKS3]*

Warto jednak zdawać sobie sprawę z tego, że dla niektórych maturzystów decyzja o tym, jakie przedmioty wybrać wcale nie była łatwa. Wydaje się, że trudności w większym stopniu dotyczyły osób o wysokich możliwościach intelektualnych, zafascynowanych tym, że zaczynają poznawać świat i coś z niego rozumieć i niechętnie rezygnujących z czegokolwiek. Takie osoby opisywały, jak nauczyciele, rodzice albo znajomi doradzali im, z czego zrezygnować (tzn. czego nie zdawać). Ich wybory zazwyczaj były dokonywane na zasadzie „co mi daje najszerze możliwości” – czyli **starali się wybierać przedmioty maturalne tak, żeby możliwie wiele kierunków studiów było dla nich otwartych**.

Byli też maturzyści mniej zainteresowani zdobywaniem wiedzy jako takim i z gorszymi wynikami w szkole, którzy też przeżywali trudności przy wyborze przedmiotów maturalnych. Oni z kolei patrzyli na to „**co mogę zdać na dobrym poziomie**”. Dla takich osób kolejnym krokiem było **dopasowywanie kierunków studiów do matur**.

Jeśli ktoś żałował dokonanego wyboru przedmiotów (większość wywiadów przeprowadzono już po maturach, więc badani wiedzieli jak im poszło), to wynikało to na ogół z tego, że „ich” egzamin był trudny, a „kolega” wybrał coś, co było łatwiejsze i można było dostać więcej punktów.

Podsumowując, **proces wyboru przedmiotów maturalnych i decyzja dotycząca samej matury** – często określająca w znacznym stopniu dalszą ścieżkę edukacyjną i zawodową – **to zwieńczenie wielu wcześniejszych decyzji** częściowo podejmowanych przez samego maturzystę, ewentualnie wspólnie z rodzicami i nauczycielami, a częściowo wynikających z niezależnych od niego okoliczności (np. z tego, czy mieszka w miejscu gdzie ma większą, czy też mniejszą ofertę gimnazjów i liceów).

## 6.4. Wybór kierunku studiów

W tej części raportu **skoncentrujemy się na samym procesie wyboru studiów**. W badaniu starano się **odtworzyć drogi jakie wiodły badanych do decyzji** o kierunkach na jakie planują aplikować. Tu ważny jest **kontekst nakreślony w poprzednich dwóch rozdziałach – naturalność wyboru studiów dla znacznej części badanych oraz ograniczenia narzucane przez wybór szkoły średniej**. Poniżej przedstawione zostaną główne kategorie na jakie można podzielić badanych pod względem czasu i sposobu wyboru kierunku studiów.

- ▶ Osoby o **wcześnie sprecyzowanych zainteresowaniach**, kontynuujące je już od wyboru szkoły średniej. Aplikują one na konkretny kierunek, często na kilku uczelniach (o ile jest na nich dostępny), a samą decyzję o wyborze kierunku studiów podejmują wcześniej.
- ▶ Osoby, których **decyzje krystalizowały się w szkole średniej**. Wybór dalszej drogi edukacyjnej był dokonywany w ramach możliwości oferowanych przez szkołę, do której trafili albo wymagał pewnej dozy pracy samodzielnej. Ci maturzyści podejmowali decyzję o **studiach stosunkowo późno**, jednak w momencie, w którym przeprowadzano wywiady, już dość swobodnie opowiadali o różnych możliwościach.
- ▶ Osoby **dryfujące przez system edukacji** – trafiają zazwyczaj do szkoły średniej wybranej według innych kryteriów niż typowo merytoryczne i często na tyle nisko oceniają swoje kompetencje, że czekają do ostatniej chwili z wyborami dalszych kroków edukacyjnych, uzależniając je od wyników matur.

Oczywiście **znow nie każdego badanego można przypisać do jednej z tych kategorii**, jest to pewne uproszczenie. Kategorie zostaną rozwinięte w dalszej części tekstu i przyjrzymy się im bliżej. Jednak wydaje się, że porządkuje to analizę decyzji jakie młodzież podejmuje i dość dobrze tłumaczy zależności między wyborem szkoły średniej i np. pozorną przypadkowość w wyborze studiów. Na podstawie wywiadów można też wskazać jakie czynniki mogą wpływać na szanse na trafienie do jednej z tych grup. Tu ważna jest **kwestia dostępu do informacji na etapie wyboru szkoły średniej**, co z kolei wiąże się z kapitałem kulturowym i społecznym danej osoby – upraszczając, jeśli **uczeń pochodzi z rodziny w której studiowanie jest oczywiste, rodzice mają wykształcenie wyższe, rozmawianie o typach kierunków studiów jest naturalne, wtedy większa jest szansa na myślenie o sobie w kontekście zainteresowań, które można przekuć na wybór kierunku studiów już bardzo wcześnie**. Z kolei, jeśli przedmiotem decyzji jest raczej pójście do liceum czy technikum, rozpatrywane w kontekście potrzeby szybkiego usamodzielnienia się, a otoczenie społeczne skupia się raczej na samym wykształceniu wyższym jako kluczowym dla budowania życia zawodowego, wówczas prawdopodobieństwo przypadkowego wyboru liceum rośnie. Znaczenie ma też **ilość dostępnych opcji jeśli chodzi o szkoły średnie**. W Warszawie ograniczeniem są co najwyżej punkty uzyskiwane na egzaminie gimnazjalnym i szanse dostania się do danego liceum. Jednak poza Warszawą, w mniejszych miejscowościach można przypuszczać, że ten wybór będzie już wyraźnie bardziej ograniczony.

Analiza wywiadów pokazuje, że dla tego jak będą układały się historie, wyróżniające wydają się być trzy kwestie. Pierwsza związana jest z **posiadaniem dobrze określonej pasji, fascynacji, które można przekuć na kierunek studiów**, co warunkuje liczbę i zróżnicowanie kierunków, na które składane będą dokumenty. Druga (podobnie jak przy wyborze szkoły średniej) to **ocena szansy dostania się na studia** – od niej zależy na ile badany czuje, że swobodnie może wybierać studia, czy też

będzie zdany na to, na co pozwolą mu wyniki matur. Kwestia trzecia to **na ile wybór liceum (mniej lub bardziej celowy) ogranicza możliwe wybory edukacyjne**. Różne kombinacje tych czynników stoją u podstaw wyróżnienia wcześniej wymienionych głównych typów maturzystów.

**Pierwsza grupa to osoby, które stosunkowo wcześniej precyzują swoje zainteresowania oraz pomysł na siebie w przyszłości i już do liceum idą z pewnym „marzeniem”, planem do zrealizowania.** Wybierają liceum i profil klasy tak by przygotować się do wymarzonych studiów. Co charakterystyczne, w tej grupie było bardzo wielu badanych rozważających studia o profilu przyrodniczo-medycznym, ale też osoby mające zainteresowania artystyczne. W pierwszym przypadku jest to zrozumiałe, jeśli pomyślimy o tym, że np. na medycynę dostać jest się bardzo trudno, wymaga bardzo dobrego przygotowania z biologii, chemii, fizyki, wybrania wielu przedmiotów rozszerzonych. Przykładem może być maturzystka, która jeszcze w gimnazjum zainteresowała się biotechnologią (mama podrzucała jej czasopisma popularnonaukowe), lubiła fizykę i chemię, ale były dla niej za mało praktyczne. Dostała się do prestiżowego liceum do klasy biologiczno-chemicznej. Zdaje na biotechnologię na kilku uczelniach.

*No na biotechnologię zdaję tam na parę uczelni na pewno. Tutaj w Warszawie to pewnie na trzy albo dwie, SGGW, Politechnika i może UW, chociaż UW wszyscy odradzają bo [podobno] laboratoriów się nie ma, a to jest kierunek w którym potrzebujesz praktyki. (DA3)*

**W przypadku kierunków artystycznych droga wygląda nieco inaczej.** Niezbędny jest talent, który rozwijany bywa w ukierunkowanej już szkole czy klasie – np. liceum plastycznym, średniej szkole muzycznej, technikum fotograficznym, ale też może być rozwijany równoległe do nauki w liceum, niekoniecznie bezpośrednio związanym z tematem zainteresowań. Kandydaci na studia przygotowują portfolio lub zdają egzaminy (np. do wyższej szkoły muzycznej czy na ASP). W obu przypadkach bez kilkuletniego przynajmniej przygotowania niemożliwe wręcz jest myślenie o dalszym pójściu ścieżką artystyczną. Wspólne z przyrodnikami jest inwestowanie czasu i energii w przygotowanie do obranej ścieżki, wczesny wybór przedmiotów maturalnych (*„W porównaniu do mojej klasy to ja te przedmioty wybrałam dużo, dużo wcześniej. Osoby z mojej klasy wybierały przedmioty tuż przed samą maturą” [JKS6]*), choć w opowieściach, w porównaniu do osób o zainteresowaniach przyrodniczych, mniej było mowy o silnej konkurencji na studia a więcej o tym, czy ma się predyspozycje.

Jeśli maturzysta jest świadomy swoich predyspozycji i zainteresowań, jednak nie są one tak „oczywiste” jak malarstwo czy gra na instrumencie, koniec liceum jest czasem zawężania zainteresowań, „przekuwania” ich w konkretny kierunek studiów. Przykładem może być respondentka, która hobbyistycznie zajmuje się fotografią i pod koniec liceum, już po wyborze przedmiotów maturalnych zdecydowała, że chce zajmować się tym tematem zawodowo (dziennikarstwo ze specjalizacją fotografia).

*Od gimnazjum interesuję się fotografią. Wykonuję jakieś amatorskie sesje. Stwierdziłam, że warto iść w to zawodowo. Wydaje mi się, że robię dobre zdjęcia. To jest takie marzenie, żeby być tym fotografem zawodowo. Odkryłam to w zasadzie niedawno. Nie kombinować tylko iść w to, co się lubi. (...) Najpierw były przedmioty, ponieważ byłam w tej klasie z historią i geografią. Stwierdziłam, że zdam to. Jestem do tego przygotowywana. Dopiero później zorientowałam się, że te przedmioty liczą się w rekrutacji. Byłam bardzo szczęśliwa z tego powodu, że to się dobrze zgrało. [ABD6]*

Podobnie wśród badanych o zainteresowaniach medyczno-przyrodniczych szkoła średnia była na ogół czasem zawężania, precyzowania kierunku studiów (np. medycyna czy weterynaria). Tu zdarzają się przypadki „graniczne” – osoby, które zdecydowanie wybierały profil klasy pod kątem

zainteresowań, a potem rozglądały się głównie w obrębie szeroko rozumianego profilu klasy, by pod koniec liceum podjąć ostateczną decyzję i wrócić do pomysłu pierwotnego. Taką osobą była np. maturzystka, która wybrała klasę biologiczno-chemiczną w prestiżowym liceum, drogą eliminacji, ale też podążania za lubianymi przedmiotami. W czasie liceum miała bardzo zróżnicowane pomysły na studia, choć większość była z gamy medyczno-przyrodniczej (technik stomatologiczny, nanomedycyna, badania kliniczne nad lekami, hodowla glonów), ale też np. zarządzanie modą. Ostatecznie w ostatniej klasie podjęła decyzję o medycynie.

*Profil, to głównie ze względu na zainteresowania. To były przedmioty, które mnie naprawdę ciekawiły, zarówno biologia, jak i chemia. Chemia nawet bardziej, trochę zaskakująco, bo na początku tego przedmiotu tak bardzo nie lubiłam. Potem jednak się zaczęłam bardziej interesować. No i z racji tego, że pozostałe przedmioty odpadają, np. fizyka i matematyka na rozszerzeniu. Nie jestem aż takim ścisłym umysłem. Na polskim bym się zanudziła. Historia mi nigdy nie wchodziła. Tak wyszło naturalnie. Biologia, chemia mnie interesują, więc idę na to. Jeszcze nie wiem, co chcę po tym robić, ale idę na to. (...) Wcześniej jak poszłam do tej klasy to nie myślałam o kierunku medycznym. Wszyscy dookoła mówili "medycyna, medycyna". Teraz się połowa wykruszyła. (...) To mi się wydaje strasznie ciekawe. Tam bym mogła dalej się rozwijać w tym kierunku. To jest to, co chciałabym robić. Widzę siebie jako lekarza. [TZ4]*

**Bardzo charakterystyczne są historie dotyczące zmian zainteresowań.** Jeden z badanych mówił o tym, że marzył o zajmowaniu się medycyną sądową, pod tym kątem wybrał liceum i klasę „po której wszyscy idą na medycynę”, w czasie liceum zaczął interesować się nieco innymi tematami i zdecydował się na weterynarię – jako bardziej „humanistyczną” niż medycyna. Warto tu zwrócić uwagę na to, że pomysł dojrzał przez trzy lata, podlegał drobnym w zasadzie zmianom, ale nie wymagał np. zdawania matury niezgodnej z profilem klasy.

*95 procent to mogę powiedzieć, że weterynaria. Pięć procent to coś innego. Tym czymś innym mogłaby być medycyna. Im bliżej wyników z matur to ten procent spada. (...) Rozmawiałem wczoraj ze znajomym z pierwszego roku na WUM-ie. Opowiadał mi co się tam dzieje. Tak od wewnątrz. Narzeka. (...) W sumie to nie wiem, czy chciałbym żyć czymś takim przez te sześć lat. (...) Z weterynarią to wygląda na bardziej usystematyzowane. Pracę będę miał po studiach, a po medycynie nie wiem, czy mogę tak powiedzieć. Może być coś innego. Coś co dawałoby mi wejście na uczelnię, bo jest tylko biologia, chemia i angielski. Miałem przez krótki czas takie myślenie, że może biologia (...)? Też jest bardzo ciekawa, ale weterynaria chyba zwyciężyła. To było bardziej gdybanie niż podjęcie decyzji, ale kręciło się wokół Uniwersytetów Przyrodniczych. [ABD5]*

Innym przykładem takiej zmiany, już spoza grupy przyrodniczo-medycznej była maturzystka stawiająca się na architekturę, która w te studia bardzo dużo zainwestowała (tak ona, jak i jej rodzina), chodziła na kursy rysunku, wybrała matury pod tym kątem, ale ostatecznie, w wyniku sugestii nauczycieli z kursów zdecydowała się na zdawanie na grafikę. Tu ponownie – wymarzony „kierunek wyjściowy” i kierunek ostateczny mają dość mocny wspólny pierwiastek.

**Druga grupa maturzystów to osoby, które w momencie wyboru liceum nie miały ostatecznie sprecyzowanych zainteresowań.** Dla nich liceum poświęcone było na przegląd najróżniejszych opcji zawodowych. Niektórzy wybierali profil klasy pod kątem zainteresowań a potem rozglądali się głównie w obrębie szeroko rozumianego profilu klasy, by pod koniec liceum podjąć ostateczną decyzję.



Wśród tych badanych można wyróżnić też grupę osób, które **miały szerokie zainteresowania, choć mniej sprecyzowane, były dobre z więcej niż jednego przedmiotu i wahają się między kilkoma kierunkami**. Są to osoby, które są potencjalnymi kandydatami na kierunki międzywydziałowe, choć nie wszyscy zdają sobie sprawę z takiej możliwości lub ją rozważają.

Niektórzy trochę buntowali się przeciwko rzeczywistości, która zmusza ich do dokonywania jakiejś selekcji, a więc ograniczenia właśnie w momencie, kiedy są już dość dojrzały, żeby zauważyć bogactwo i złożoność otaczającego ich świata i zainteresować się nim.

*Dwa lata temu wiedziałam, że chcę być chemikiem kwantowym. Wtedy też chciałam być matematykiem, a cztery lata temu to chciałam być archeologiem. Ja nie mam pojęcia. Ja chcę robić coś ciekawego co będzie mnie interesować. Tylko tyle wiem. Teraz chciałabym zostać taką baletnicą. [JKS5]*

Inaczej wyglądają historie osób, które również **wybierały liceum według zainteresowań**, ale trafiały do szkół dających mniejsze możliwości i **ich decyzje są de facto uwarunkowane wcześniejszym wyborem liceum**. W okresie poprzedzającym egzaminy maturalne nie miały też wyraźnego pomysłu na siebie, przypuszczalnie ostateczną decyzję podejmą tuż po maturach. Tu przykładem jest maturzystka, która rozważała kierunki ekonomiczne (choć nie chce pracować za biurkiem), gospodarkę przestrzenną (bo zna osobę, która ten kierunek studiuje i przedstawia go jako interesujący) oraz informatykę (wydaje się, że ten kierunek interesowałby ją najbardziej z powyższych, ale obawia się, że może sobie na nim nie poradzić) – wszystkie wybierane „z rozsądku”, bo do tego pasuje jej profil klasy (matematyczno-geograficzna). Na razie nie ma pojęcia, jaki kierunek wybierze, trudno jej wskazać nawet, który z powyższych najbardziej preferuje.

**Trzecim „typem” maturzystów są ci, którzy w pewnym sensie „dryfują” przez system edukacji.** Wybrali szkołę średnią dość przypadkowo, klasa do której trafili „narzuciła” im przedmioty jakie mogą zdawać na maturze, to z kolei warunkuje dalsze możliwości edukacyjne. Studia wybierają późno – często wraz z ostatecznymi decyzjami o maturach albo wręcz już po ich napisaniu. Do tej grupy można zaliczyć maturzystkę kończącą technikum (klasa o profilu związanym z reklamą). Do szkoły trafiła bo nie dostała się do liceum i było blisko domu. Nie wie czy zda maturę, ma problem z matematyką, zdaje rozszerzenia takie jak cała jej klasa, nie miała zbyt dużego wyboru. Na kilka dni przed maturami nie wie jeszcze czy i gdzie będzie się dalej uczyć – rozważa szkołę podyplomową w zakresie wizażu albo może studia związane z W-F, bo lubi sport. Deklaruje, że pomyśli o tym po maturach. Innym przykładem jest maturzysta z liceum spod Warszawy. Wybrał szkołę ze względu na odległość, a klasę humanistyczną („po prostu takie zainteresowania i też oceny wskazywały na to, że lepiej bym się realizował w przedmiotach humanistycznych [DA1]”). O swoich wyborach dotyczących studiów mówi następująco:

OB: „Na UW na historię, ewentualnie muzeologia albo pedagogika.... Ewentualnie... Jeszcze nie wiem, ale coś jeszcze innego też pewnie bym wymyślił... Ale no chyba na to pójdę.(...)”

B: A jeżeli chodzi o te kierunki, to gdzie najbardziej chciałbyś się dostać? Bo wymieniałeś parę i czy masz jakiś taki preferowany jeden? Czy nie wiesz tego jeszcze?

OB: Tego jeszcze nie wiem. Nie jestem pewny. Ewentualnie jakbym znalazł jakiś ciekawszy kierunek, no to byłbym gotów na niego iść. (...) Nie poszedłbym na wszystkie ścisłe, z powodów no jakby tego, że nie jestem w stanie ich podjąć w sposób dostateczny... Nie wiem, no chyba tylko w sumie te, bo humanistyczne to byłbym gotów na wszystkie ewentualnie. [DA1]

Wydaje się, że wyraźnie większą szansę znalezienia się w tej grupie mają badani chodzący do słabszych szkół i mający gorsze oceny, mający też mniejsze rozeznanie w możliwych opcjach edukacyjnych i zawodowych. Nie mają oni swobody w mówieniu o studiach, nie są pewni przyzwoitych wyników egzaminów maturalnych i zaznaczają, że decyzje będą podejmowali „w zależności od tego jak im pójdzie” czyli na ile dobrze zdadzą egzamin.

### Powody wyboru studiów

W deklaracjach dotyczących przyczyn wyborów dokonywanych przez badanych zdecydowanie przeważa **podejście „z miłości” nad podejściem „z rozsądku”**. Argumenty, które padały w uzasadnieniu dokonania takiego, a nie innego wyboru kierunku studiów obracały się wokół zainteresowań i tego, że „to ciekawe, „jest fascynujące”, „muzyka to moje życie”, fotografuję od gimnazjum i chcę studiować coś, co jest moją pasją. Pewien element „rozsądku” zawierało – też dość częste – powoływanie się na to, że „jestem w tym dobry” (w domyśle – więc dam sobie radę na studiach, mogę osiągnąć sukces), ale to też mimo wszystko bardziej należy do kategorii „miłości”, bo to „jestem dobry” zazwyczaj mocno wiązało się z „lubię to”, „ciekawi mnie to” itp. „Jak człowiek coś naprawdę lubi, to będzie z tego dobry i odniesie sukces” – to nie raz powtórzona konstatacja maturzystów. Rozsądek pojawiał się też przy doprecyzowaniu kierunku studiów – np. fotografia medialna na dziennikarstwie, bo wtedy nie kończy się samej fotografii, ale też dziennikarstwo.

Zgodność kierunku kształcenia i potem wykonywanej pracy z zainteresowaniami to dla młodzieży bardzo istotna wartość – wszyscy badani o tym mówili i podkreślali znaczenie tej kwestii w trakcie wywiadów.

Jednym z argumentów na rzecz dążenia do takiej zgodności było to, że uczenie się czegoś co interesuje jest efektywniejsze: łatwiej rozbudowywać wiedzę, którą się już w jakimś stopniu ma, niż zdobywać nową.

*B: To znaczy, że jak ktoś uczy się tego, co mu się podoba to lepiej mu to wychodzi?*

*OB: (...) Chce się człowiekowi kształcić i pogłębiać swoją wiedzę. Osoby, które się tym nie interesują nigdy nie osiągną tego co te, które się tym interesują. Nawet jeżeli będzie to lepszy kierunek niż innych, to i tak nie będzie lepszy. [FGI społ-ekon]*

Bywały też osoby które miały pasję, hobby i zastanawiały się, na ile łączyć z nimi studia – tak by nie stracić zapału. Jednocześnie uważały one, że wiedzą już na tyle dużo, że poniekąd szkoda czasu na studiowanie czegoś na czym już się znają.

Problem polega na tym, że osoba kończąca szkołę średnią nie do końca wie, co ją interesuje: jednych interesuje „wszystko”, inni rzeczywiście nie potrafią określić swoich zainteresowań i jest to przedmiotem ich zmartwienia. System kształcenia wymaga deklaracji, a panuje silne przekonanie, że wybór ścieżki kształcenia i pracy ma być zgodny z zainteresowaniami. Była to sytuacja charakterystyczna dla badanych, którzy na etapie wywiadów nie mieli określonych preferencji jeśli chodzi o wybór kierunku.

Badanych pytano o to czego od przyszłych studiów oczekują – co by im się podobało, a od czego chcieliby raczej uciec. Zapytani na jakie studia na pewno nie chcieliby iść, byli w stanie dobrze je określić, choć odwoływali się do szerokich kategorii, i zwykle po prostu innych niż te, w których plasują się ich zainteresowania – humaniści mówili o kierunkach ścisłych, osoby wybierające się na Politechnikę – przeciwnie. Za to pytani o to, jak musiałoby być na studiach, by im się na nich podo-

bało byli wyraźnie zakłopotani i najczęściej, odwracając pytanie, opowiadali, że nie chcieliby tego, czego najbardziej nie lubili w szkole (np. odpytywania albo nudnych wykładów). Na pewno w tym kontekście ważna jest dla nich atmosfera, ale tu polegają głównie na obiegowych opiniach.

*Na pewno byłoby źle jakby była słaba atmosfera. Podobno na SGH to ten pierwszy rok jest taki wyścig szczurów. Ale i tak jest podobno mniej niż na medycynie gdzie ludzie są tak egocentryczni, że notatki piszą zielonym długopisem, żeby nie dało się ich skserować. Żeby samemu mieć jak najlepszą pozycję względem innych. [FGI3]*

### Decyzje dotyczące uczelni i liczby kierunków

Przeanalizujemy teraz jakie można wyróżnić główne strategie dotyczące konkretnych uczelni i liczby kierunków, które przyjmowali badani. Dużo zależy tu od typu zainteresowań, szerokości horyzontów i łatwości w poszukiwaniu informacji, pewności uzyskania wsparcia ze strony rodziców. Generalnie można wyróżnić osoby, które planują aplikować na:

- ▶ jeden kierunek na kilku uczelniach w Polsce,
- ▶ jeden kierunek na jednej uczelni (z ew. „planem B” na wypadek niepowodzenia),
- ▶ kilka kierunków na jednej uczelni w Warszawie,
- ▶ kilka kierunków na różnych uczelniach w Warszawie,
- ▶ studia zagraniczne (zwykle ze studiami w Polsce na wypadek niepowodzenia).

Z powyższego podziału wyłania się pewna dominacja orientacji badanych na konkretny kierunek, uczelnię albo miejsce studiowania. Znowu należy zaznaczyć, że powyższa lista nie wyczerpuje wszystkich strategii przyjmowanych przez badanych i kategorie nie zawsze są rozłączne, ale chodzi o wskazanie najwyraźniej widocznych typów. Przyjrzyjmy się im bliżej.

**Część badanych rozpatrywała ten sam kierunek na kilku uczelniach w Polsce.** Dotyczy to przede wszystkim maturzystów mających jasny, konkretny plan na studia i nie wyobrażających sobie siebie w innej niż wymarzona rola, byli bardzo zdeterminowani, by zostać np. lekarzem. Dzieje się tak też w przypadku maturzystów, których preferowany kierunek jest bardzo oblegany. Jest to typowe dla kierunków takich jak medycyna czy weterynaria. W ich przypadku „planem B” są studia w ośrodku, w którym dany kierunek jest mniej oblegany.

*Generalnie moim priorytetem jest weterynaria i to jest, tylko na weterynarię chcę iść, tylko to chcę robić. (...) I mam też kilka planów, bo weterynarii jest chyba 6 w Polsce, takich dobrych, czy w ogóle tylko 6, jakoś tak, no i na wszystkie uczelnie będę składać papiery. (...) Na wszystkie, wszystkie w Polsce, gdzie była weterynaria. Bo wychodzę z założenia, że nie ważne gdzie, ale jak się człowiek chce, to się nauczy, a potem jak skończę weterynarię, to nikt mi nie patrzy w papiery - yym, ale ona skończyła weterynarię we Wrocławiu, a nie w Warszawie, nie przyjmujemy jej. [AJ02]*

W razie absolutnego niepowodzenia (w ich wypadku mało prawdopodobnego) twierdzą, że są gotowi studiować kierunek pokrewny przez rok i w tym czasie uczyć się do poprawy matury – ale przedstawiane jest to jako ostateczność.

*Znaczy jak już pójdzie tak bardzo, bardzo tragicznie, to już pójdę na jakikolwiek kierunek związany z chemią albo z biologią, no i wtedy zacznę przygotowania do matury od nowa i będę miała już jakiś kontakt tak jakby na studiach z tą, z tymi moimi przedmiotami, których potrzebuję, żeby też wiesz, nie pójść do pracy i nie mieć czasu na naukę i sobie tą maturę nie poprawić i potem olać to marzenie i potem być takim zgorzkniałym człowiekiem. No nie,*



*nie na tym polega i właśnie no jak już totalnie nie pójdzie, to pójdę na jakiś kierunek typu biotechnologia, tylko gdzieś, gdzie jest najniższy próg. W Katowicach jest chyba najniższy próg, czy gdzieś tam, w Silesii, tak? [AJ02]*

Drugi typ maturzystów to **osoby, które chciały aplikować tylko w jedno miejsce, na jeden kierunek, ewentualnie w razie niepowodzenia mieli „plan B”** np. w postaci uczelni prywatnej albo uczelni spoza Warszawy, ale nie byli do niego przekonani. Do tej grupy należy zaliczyć osoby planujące dalszą edukację artystyczną. Na etapie matur ich zainteresowania są bardzo wyraźnie ukształtowane, wiedzą czego chcą, często już w liceum (np. muzycznym) ich ścieżka została wyznaczona – np. grają od lat na jakimś instrumencie, wiedzą, że na konkretnej uczelni muzycznej pracuje najlepszy profesor, który może ich dalej poprowadzić, często są już po pierwszych konsultacjach z taką osobą.

*Ja tu chcę zdawać do Warszawy, bo tu jest profesor, którym jestem zainteresowana. Ja już z nim pracowałam i wiem, że chcę przynajmniej te trzy lata licencjatu pracować. Jest to osoba, która inspiruje, i z którą się dobrze pracuje. Jest to niesamowita osoba, która moim zdaniem gra najlepiej w Polsce. Na pewno licencjat u niego. Z racji tego, że on naucza tylko w Warszawie to są jedyne studia, na które zdaję w tym roku. [ABD3]*

Jednak przykładem może być też maturzystka, która interesuje się fotografią i ma bardzo konkretne marzenie o studiowaniu dziennikarstwa ze specjalizacją fotograficzną. Jednak idąc do liceum zupełnie nie planowała przekształcać swojej pasji w zawód.

*Idąc do liceum w ogóle nie wiedziałam co chcę robić w życiu. Jak jest matematyka to są jakieś perspektywy, bo z matematyką łatwiej. Rozważałam (ekonomię), ale nie byłam przekonana zupełnie. Ja robiłam zdjęcia od drugiej klasy gimnazjum, ale nie traktowałam tego jako coś przyszłościowego. Lata mijają, a ja wciąż robię to samo. Stwierdziłam, więc czemu nie. (...) Jak już zdecydowałam na co chcę iść, to ucieszyłam się, że to się tak ładnie składa (z maturą). [ABD3]*

W zależności od typu preferowanego kierunku jako „plan B” rozważali studia niestacjonarne, jeśli na stacjonarne nie zostaną przyjęci albo w zasadzie nie dopuszczali opcji innej niż klasyczne studia dzienne (lub w przypadku ich wymarzonego kierunku takie nie występowały).

Do tej grupy można też zaliczyć wspomnianych wyżej maturzystów o bardzo szerokich zainteresowaniach, mających problem z ich sprecyzowaniem, uważających w efekcie, że najlepszą opcją dla nich są studia międzywydziałowe (w przypadku UW np. MISH lub MISMaP). Zwykle mają oni bardzo dobre oceny i szanse na niezostanie przyjętym oceniają jako niewielkie.

**Kolejny typ to osoby deklarujące aplikowanie na jedną uczelnię w Warszawie, ale na kilka pokrewnych (dosłownie lub w sensie podobnych wymagań wstępnych) kierunków.** Zwykle dotyczy to dużych uczelni publicznych - Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki, UKSW. Badani przyjmujący taką strategię często mówili o prestiżu uczelni, tym, że jest to „dobra szkoła”. Ważna była też dla nich odległość od domu, brak konieczności utrzymywania się poza Warszawą, więzi uczuciowe (np. wraz z partnerem/partnerką zostają w Warszawie).

Część maturzystów rozważa **różne kierunki z mniej lub bardziej podobnej grupy, prowadzone na różnych uczelniach, ale tylko w Warszawie.** Tu przykładem może być maturzysta rozważający studia techniczne na Politechnice (na dwóch wydziałach), na WAT oraz wojskowa uczelnię lotniczą. Tu, tak jak w przypadku grupy poprzedniej, dużo mowy było o tym, że nie chcą, nie widzą potrzeby wyjazdu z Warszawy i są tu silnie zakorzenieni.

**Podział między dwiema ostatnimi grupami nie jest zbyt ostry**, wydaje się, że wynika przede wszystkim ze specyfiki zainteresowań i tego na ile ważne jest pójście na konkretną uczelnię czy raczej kluczowa jest grupa kierunków. Przedstawiciele tych dwóch grup badanych mają na ogół jeden kierunek, na który bardziej chcieliby się dostać niż na inne, jednak pójścia na inny kierunek z listy nie określają jako „tragedii”, co najwyżej kłopotu organizacyjnego (np. gorszy dojazd) czy finansowego (uczelnia prywatna vs publiczna). Czasami są niemalże indyferentni między opcjami, dotyczy to szczególnie osób, które mają raczej zakreślony obszar zainteresowań niż konkretne plany albo tych, którzy dobierają studia do przedmiotów zdawanych na maturze i uzależniają ostateczne decyzje od wyników egzaminu.

Charakterystyczne jest, że **o ewentualnym niepowodzeniu mówią w inny sposób, niż osoby mające jakieś konkretne, wymarzone studia:**

*Moim następnym wariantem jest kierunek kulturoznawstwa. Rozmawiałam ze znajomymi i słyszałam bardzo dobre opinie. Jednak uznałam, że moim kierunkiem jest ASP i jeśli się nie dostanę to jednak przez ten rok podjęłabym już pracę zawodową. Budowałabym już swoją przyszłość kariery, bo nie widzę sensu próbowania innych kierunków skoro moim jest ASP. [JKS6]*

Mają plan B, albo tak jak w przypadku pierwszej grupy, rozważają zdawanie powtórnie matur – choć mówią o tym w zupełnie inny sposób.

*Nie wiem. Nie mam pojęcia. W sumie nie myślałam o tym, co będzie jak się dostanę. Raczej myślałam o tym, co będzie jak się nie dostanę. (...) Znajdę sobie jakąś pracę na rok, poprawię maturę za rok i spróbuję jeszcze raz. (...) Też na te trzy kierunki. [AJ01]*

Kolejną grupą są **osoby chcące studiować przede wszystkim za granicą, traktujący studia w Polsce jako „plan B”**. Na podstawie dostępnego materiału można powiedzieć, że branie pod uwagę studiów zagranicznych wymaga z jednej strony bardzo swobodnego poruszania się po rynku edukacyjnym, co dotyczyło praktycznie tylko badanych o wysokim statusie społeczno-ekonomicznym, chodzących do bardzo dobrych liceów publicznych i społecznych. Wymagało też stosunkowo wczesnego zainteresowania się tematem - badani podkreślali, że rekrutacje na programy zagraniczne prowadzone są wcześniej. Kluczowe wydają się tu być doświadczenia związane z pobytem za granicą i swoboda związana z językiem (np. ukończenie klasy dwujęzycznej).

Koszt takich studiów pojawiał się w części wypowiedzi – tu wiele zależało od sytuacji finansowej w domu. Wśród badanych były też osoby, które chciałyby wyjechać na studia zagraniczne, jednak nie udało im się odpowiednio wcześniej podjąć ostatecznej decyzji i zabrakło im czasu na niezbędne formalności. Wyzwaniem bywało też zapewnienie sobie środków na utrzymanie poza domem.

*Generalnie to po pierwsze rozważałem wyjazd za granicę. Wtedy myślałem tylko pod kątem tego wyjazdu i za granicą chciałem studiować... rozważałem między Holandią a Anglią, i w Holandii mnie zainteresował taki uniwersytet w Rotterdamie z zarządzaniem. No i ja się nastawiłem pod to zarządzanie, no bo poza tym to jest takie... no ekonomia, też społeczne, trochę psychologii, trochę filozofii... wszystkiego po trochu, no i ten uniwersytet jest tam dość wysoko (...) no w sumie idealna opcja, bo właśnie za granicą i bardzo ciekawy kierunek, tam czytałem plan tych zajęć, dużo na przykład takich stażów różnych, jakichś prac z firmami, więc takie praktyki. No i myślałem, że na to chcę iść, no ale niestety no za granicą to jest nie tylko kwestia dostania się, ale też utrzymania się na miejscu i tak dalej i tak dalej, no i już w tym roku jednak nie złożyłem, to znaczy i tak, i tak ta opcja już nie ma racji bytu jakby. [DA4]*

Istotna wydaje się tu też rola szkoły w promowaniu takich wyborów (choć wymaga pogłębionych badań).

*Tak. U nas w szkole był rozszerzony angielski i to było taką dużą argumentacją, że zagraniczne uczelnie są dobre. Nie trzeba studiować tylko w Polsce. Przyjeżdżało dużo przedstawicieli z zagranicznych szkół. Rozmawiali z nami o możliwościach, o stypendiach i zapomogach. Są granty i uczelnie mogą płacić część chesnego. Organizowali nam to nasi nauczyciele. [JKS9]*

Zdecydowana większość badanych maturzystów deklarowała, że **preferuje studia dzienne**. Uzasadniali to na dwa sposoby. Pierwsza grupa mówiła o tym, że **studia dzienne to „prawdziwe” studia**, dają możliwość prowadzenia życia studenckiego, pozwalają na kontynuację życia w trybie „szkolnym”.

*Dzienne, zdecydowanie dzienne. Bo [dłuższa chwila ciszy] w sumie nie wiem czemu, bo tak. Najwygodniej, tak? Student to student, już na pełną parę. Nie no, nie wiem, tak się nie zastanawiałam, ale raczej na dzienne. Nie wiem czy jest... raczej jest weterynaria zaocznie. [AJ02]*

Tu pojawiały się też argumenty o tym, że **studia zaoczne albo wieczorowe łączone z pracą byłyby mało motywujące**.

*Bo w sumie myślę, że wieczorowe lub zaoczne mogłyby mnie rozleniwzić, a nie chciałoby mi się uczyć. Tak to widzę. [AJ01]*

Druga grupa argumentów dotyczyła **kwestii finansowych** – była tu mowa o tym, że studia inne niż dzienne na uczelni publicznej są płatne, wymagałyby łączenia studiów z pracą, co z kolei byłoby bardzo obciążające. Bardzo charakterystyczna była to konstatacja iż, jeśli już płacić za studia, to raczej za studia zaoczne.

*B: A twoi znajomi (...) o czym myślą jeśli chodzi o studia?*

*OB: Myślą o... też myślą o studiach informatycznych, tylko na prywatnej uczelni polsko-ja-pońskiej. Tam też zresztą chodziłem na kursy maturalne, no ale zresztą to też jest uczelnia prywatna, więc też myślałem, że ewentualnie rozważałbym tam studia zaoczne, no bo nie zamierzam płacić za dzienne, nie będę miał z czego, no ale akurat ludzie, którzy chodzą ze mną do klasy są na tyle bogaci, że stać ich. [DA6]*

Na uwagę zasługuje fakt, że **te argumenty rzadko były używane przez te same osoby**, zwykle odwoływano się do jednego z nich, choć były też oczywiście wyjątki.

*Dzienne, no... sądzę, że bym wolą być traktowana jak normalna studentka, która chodzi teraz jeszcze do szkoły. No traktować to jako szkołę, no dopóki jeszcze z czegoś nie rezygnuję, bo jak pójdę na zaoczne, to już potem nie będzie mi się chciało chodzić na dzienne, bo już wejdę w tryb zaoczny. A te zaoczne są płatne, a te dzienne są bezpłatne. [DA4]*

Argumentów wyłącznie z pierwszej grupy używali przede wszystkim ci badani, którzy mieli wyraźny plan na swoją karierę edukacyjną i pochodzą z lepiej sytuowanych rodzin. Należy zaznaczyć, że badanie nie objęło osób, które byłyby zdecydowane na studia zaoczne, wymaga to zapewne oddzielnego badania. Z kolei argumenty z grupy drugiej charakterystyczne są dla osób, dla których zapewnienie środków na płatne studia nie jest oczywiste, nie mogą lub nie chcą liczyć na wsparcie rodziców.

## 6.5. Źródła informacji i wsparcia w wyborach

By wybrać studia niezbędne są informacje na temat dostępnych uczelni i kierunków. Jednocześnie na wybory edukacyjne w szkolnictwie wyższym poza własnymi preferencjami młodzieży wpływa jej otoczenie społeczne. Badanych pytano szeroko o to, skąd czerpali wiedzę o studiach – z jakich źródeł korzystali i w jakich celach, z kim konsultowali swoje decyzje, kto na nie wpłynął. Jeśli nie pojawiło się to spontanicznie, badanych dopytywano o rolę rodziny (szczególnie rodziców), środowiska szkolnego (nauczycieli) oraz znajomych – ze szkoły i spoza niej oraz o inne ważne dla ich decyzji postaci. Badanych pytano zarówno o decyzje związane z wyborem liceum i przedmiotów maturalnych, jak i wyborem samych studiów. Co ważne te osoby mogą być źródłem informacji.

### Źródła wiedzy o studiach

**Najważniejszym źródłem informacji o wszystkim jest Internet – to w nim badani wyszukują studia i poszukują pogłębionych informacji.** Bardzo ważne są też **rankingi oraz informatory** – zarówno te zamieszczane w sieci jak i materiały drukowane.

*OB: No tak, no to sprawdzałam wszystko w necie. To znaczy, generalnie na każdą weterynarię w Polsce potrzebna jest biologia, chemia.*

*B: No ale to gdzie się dowiedziałaś, że na każdą?*

*OB: Jest strona taka internetowa, że coś tam dla maturzystów, i właśnie jak wpisałam weterynarię i zaznaczyłam cała Polska, to wyskoczyło mi uczelnie i mniej więcej co jest potrzebne i progi punktowe, ale progi to mniej więcej oscylują przy 70% z rozszerzeń, coś w ten deseń.*

*B: Ale czyli nie wchodziłaś na strony już poszczególnych uczelni i nie patrzyłaś czy na pewno tak jest?*

*OB: Nie, tylko na Wrocław patrzyłam i na SGGW, ale z SGGW mam taki informator, bo tam byliśmy na jednym wykładzie, a propos rozrodczości byków w Polsce, czy tam bizonów, żubrów. Tam dostaliśmy takie informatory i tam były wszystkie informacje. [AJ02]*

Wielu badanych zaczyna od **przejrzenia listy kierunków** i zyskuje dzięki temu ogólny ogłąd na temat tego jakie są możliwości potem już bardziej szczegółowo poszukuje informacji w Internecie. Wymieniane były też strony uczelni. Jednak szczególnie cenione były grupy facebookowe i fora związane z daną dziedziną (np. fora studentów).

*Bo uważam to źródło, takie fora, za źródło bardziej wiarygodne, niż wszystkie informatory z wszystkich uczelni, bo wiadomo, że każdy chce swoją uczelnię przedstawić jak najlepiej, więc takie informatory, że przychodźcie do nas, mamy najlepsze laboratorium, super wykłady, profesorów, ale tak naprawdę najwięcej o tych profesorach można się dowiedzieć od studentów. Właśnie na takich forach, bo wtedy oni zwracają uwagę na to, czy te wykłady są nudne, czy ciekawe, zaliczenia jakie są, na czym polegają (...) mało przydatne to takie te informatory, z tego mam taką książkę, w sensie książeczkę z SGGW i tam wiesz, same ich zalety i jacy to oni nie są i okej, rozumiem, fajnie przedstawione wszystko, że okej, nowoczesna szkoła, tutaj odrestaurowana, tutaj, ale z drugiej strony nie wiesz jaka tam panuje atmosfera, jacy tam są ludzie, jaki tam jest stosunek studentów do profesorów, to wszystko się trzeba tam dowiadywać z innej ręki. [AJ03]*

Na podobnych zasadach badani mówili o innych formach dowiadywania się o studiach od samych studentów, uważanych za rzetelne źródło informacji, takie któremu można zaufać.

*Mieliśmy spotkania ze studentami, absolwentami, którzy opowiadali jak jest na ich kierunkach. Było to ciekawe. Fajnie jest to usłyszeć ze strony studenta, który wie jak to wygląda na co dzień. Myślę, że lepiej niż spotkanie z osobą, która związana byłaby z kadrą. Wiadomo, że bardziej by zachwalała. Nie mówiłaby o minusach. Studenci bardziej są krytyczni. [ABD6]*

Pozostałe źródła wiedzy mają charakter raczej uzupełniający albo inspirujący. Tu badani wspominali o **dniach otwartych na uczelniach, giełdach szkół wyższych oraz rozmaitych akcjach edukacyjnych** jak np. wizyty w szkołach.

*Przyznaję, że do szkoły też przychodzą ludzie. Mieliśmy jakieś warsztaty. Dla każdej drugiej klasy są takie mikro wykłady. Z różnych uczelni przychodzą z wykładami.*

*(...)Wydaje mi się, że to jest fajne. Można dowiedzieć się fajnych rzeczy. No i są darmowe. Można dowiedzieć się, co bardziej mnie interesuje. Który obszar. [JKS3]*

Takie wizyty wydają się być ważnym źródłem informacji o szkołach mniej znanych dzięki temu badani dowiadywali się o uczelniach do których prawdopodobnie inaczej by nie dotarli.

Charakterystyczne jest to, że **badani poza wiadomościami na temat zasad rekrutacji i wymaganych przedmiotach poszukują przede wszystkim informacji autentycznych i niezwykle cenne są dla nich świadectwa doświadczeń osobistych** – takimi będzie osobiste doświadczenie studenta danego kierunku, ale już nie opis kierunku na stronie internetowej wydziału.

*No tam [w Internecie] mogą też komentować nawet negatywnym komentarzami, więc sądzę, że Internet jest bardziej wiarygodny, niż takie giełdy, gdzie stają najlepsi studenci i w prezentacjach mówią najlepsze rzeczy o tej uczelni i koniec. [AJ04]*

Analogicznie w przypadku wizyt w szkołach badani **uważali je za przydatne szczególnie wtedy gdy wypowiadali się studenci tychże uczelni**. Mniej wiarygodni byli wykładowcy, albo studenci „sztucznie” zachwalający swoje studia. Takim **autentycznym spotkaniem z uczelnią mogą być też kursy przygotowujące do matury**. Jeden z badanych opowiadał, że dzięki kursowi bierze pod uwagę jedną z prywatnych uczelni jako „plan B”.

W opowieściach pojawiły się też wykłady organizowane na Uniwersytecie Warszawskim dla licealistów – np. na Wydziale Prawa. Tu badana która o nich wspominała, mówiła, że były dla niej ważne, bo pozwoliły zorientować się „na czym to polega” .

*B: Czy te wykłady ocenia Pani jakoś pozytywnie?*

*OB: Tak. One nie wnoszą czysto merytorycznej wiedzy. Dużo było dyskusji o aktualnych tematach.*

*B: To pomogło, że prawo to nie jest to czego Pani poszukuje?*

*OB: Tak.*

*B: Kierunek, który Pani wybrała, to czegoś więcej się Pani dowiedziała w międzyczasie?*

*OB: Byłam na dniu otwartym na UW. Rozmawiałam z dziewczyną, która tam studiuje. Cała rozmowa może zupełnie mnie nie przekonała. Ja byłam już wcześniej tym kierunkiem zainteresowana. Głównym źródłem były informacje na stronie. Fajne opisane są predyspozycje zawodowe później. Jest siatka godzin i jakie przedmioty, czego człowiek się uczy. [JKS7]*

Mówiąc o informacjach warto przypomnieć **informatorów z otoczenia społecznego maturzystów** – czy to w postaci rodziny, znajomych (szczególnie starszych), korepetytorów, „mistrzów” którzy uczą badanych (to szczególnie dla kierunków artystycznych, ale nie tylko) – ich rola zostanie opisana w kolejnym podrozdziale.



Badacze dopytywali też o różne formy poradnictwa zawodowego – w ramach szkoły lub poza nią. Na podstawie wywiadów można powiedzieć, że ma ono funkcję niemal marginalną – pojawiało się w czasie wywiadów bardzo rzadko. Część badanych słyszała o takiej możliwości, ale z niej nie korzystali. Pojedyncze osoby wspominały udział w zajęciach o takim charakterze organizowanych w szkołach, niejednokrotnie w ich ramach do szkół przychodzili przedstawiciele uczelni, pojawił się też wątek testów predyspozycji zawodowych (pozytywnie ocenionych).

### Rola otoczenia społecznego

**Przed wszystkim uczniowie deklarowali, że decyzje dotyczące studiów podejmują głównie samodzielnie**, był to temat, który pojawił się niemal we wszystkich wywiadach i badani bardzo to podkreślali. Uczestnicy naszego badania najczęściej mieli tendencję do przyjmowania na siebie odpowiedzialności za podjęte decyzje – zarówno te dotyczące wyboru przedmiotów maturalnych, jak i dotyczące przyszłej ścieżki edukacyjnej. Badani niechętnie przyznają, że korzystają z jakiegoś wsparcia (np. rodziców lub nauczycieli), a jeszcze mniej chętnie powiedzą, że takiego wsparcia by oczekiwali albo potrzebowali.

*To znaczy moja rodzina patrzy na to tak, że to jest po prostu mój wybór i oni się w to nie miesza. Nic mi nie sugerują ze względu na to, że to jest po prostu w moim interesie na jakie ja studia idę i nikt za mnie szkoły nie przejdzie. [AJ03]*

*B: A jeżeli już wybrałeś te przedmioty, to czy jakoś rozmawiałeś o tym ze znajomymi, czy z rodziną, jak oni w ogóle zareagowali na to?*

*OB: No w sumie nie. W sumie to była taka moja decyzja własna, zawsze miałem taką wolność względem rodziców, także niczego mi jakby nie kazali, takie wychowanie. [DA1]*

Znamienna była wypowiedź jednej z badanych na temat tego, że ta decyzja różniła się pod względem samodzielności od nietrafionej decyzji dotyczącej liceum podjętej pod wpływem rodziców. Podkreślała, że tym razem chciała zdecydować sama.

Można też odnieść wrażenie, że dla młodzieży **decyzje dotyczące studiowania są decyzjami bardzo prywatnymi, takimi, w przypadku których na poważnie rozmawia się z osobami zaufanymi, bliskimi** – w takich przypadkach badani sprawiali wrażenie, że osoby z zewnątrz mogły mieć na ich decyzje wpływ, wsłuchiwali się w ich rady, choć ostateczne decyzje podejmowali, jak podkreślają, samodzielnie. W pozostałych przypadkach rozmowy miały charakter raczej powierzchowny.

### Rodzice i rodzina

Badani bardzo interesująco mówili o roli rodziców, choć nie zawsze były to „proste” fragmenty wywiadu. Dla części maturzystów rozmawianie o relacjach z rodzicami w kontekście wyboru studiów nie było naturalne, badani sprawiali wrażenie jakby nie chcieli wszystkiego mówić, albo odpowiadali zdawkowo, badacze musieli dopytywać.

*B: Okej. A jak zareagowała Twoja rodzina, Twoi najbliżsi, znajomi (...)?*

*OB: No nic nie powiedzieli, bo oni nawet nie wiedzą, co ja rozszerzam. (...) Nie pytają się. [AJ04]*

Generalnie **przeważały głosy za tym, że choć młodzi rozmawiają z rodzicami o swych decyzjach, to są oni raczej informowani o wyborach dzieci, i mogą je zaakceptować i udzielić wsparcia albo, jeśli nie są zadowoleni to „muszą się z nimi pogodzić”, ewentualnie osławiają się z nieoczywistymi dla nich pomysłami na przyszłość.**

Mama była trochę zdziwiona tą matką, a resztę w sumie, ok, dobra, zaufała mi, bo ona w sumie też nie za bardzo ma co do powiedzenia, bo to jednak moja nauka więc... [HS1c]

Moja mama zawsze myślała, że pójdę na ekonomię, a ja jej od początku powtarzałam, mamę nigdy nie pójdę na ekonomię, nie będę księgową, i byłam nieraz w jej pracy i wiem jak to wygląda, i ja jestem człowiekiem, który ma za dużo energii i jak ja bym miała siedzieć 8h na tyłku przed komputerem to bym chyba zwariowała. (...) Moja mama nie chciała żebyś szła na rozszerzoną biologię, tylko żebyś wzięła rozszerzoną matematykę, bo mam więcej właśnie opcji i powiedziałam że nie, nieważne to jest moje życie, nie jej. [DA3]

Według badanych bardzo **ważne jest właśnie poczucie wsparcia w ich własnej decyzji** – jaka by ona nie była. To była postawa, którą bardzo doceniali u najbliższych.

OB: No powiedzieli, że super, w takim razie dążyć do celu. Powiem Ci, że moi rodzice się nie angażują bardzo w moje decyzje jeśli chodzi o takie przyszłościowe, oczywiście nakierowują, jak mam jakiś problem, czy dylemat, to oczywiście pomogą, ale to nie jest takie - Iga, bez sensu żebyś tam szła, że po co. Tylko że no takie wsparcie, ale nie narzucają mi tak jakby swojej woli, albo niespełnionych ambicji. Tylko samemu każą tak dojrzeć do decyzji.

B: Czyli jak powiedziałaś, że weterynaria, to generalnie to zaakceptowali?

OB: Tylko tyle, że będę miała ich wsparcie w każdym razie. [AJ02]

Część maturzystów mówiła jednak, że rodzice są dla nich ważni jako osoby, z którymi konsultowali swoje wybory, omawiali dylematy, brali sobie do serca rady, choć podkreślali autonomiczność decyzji i nie dzielili się wszystkimi i wątpliwościami.

B: Trochę mówiłaś, że rozmawiałaś z rodzicami, ale... czy z kimś tak konkretnie rozmawiałaś na temat tych studiów?

OB: Tak, tak, pytałam się i o medycynę, i o psychologię. I zasadniczo ich zdanie... słucham, przemyślam, ale zasadniczo to ja podejmuję decyzję, więc... no pytałam się i rodziców, dziadków, ciocię... rówieśników, wszystkich. (...)

B: A o swoich obawach [związanych z wyborem] związanych z tym mówiłaś też znajomym i rodzinie?

OB: O tym raczej, jeśli już komuś to rodzinie, chociaż powiem szczerze, że mniej, znacznie mniej o tym mówiłam. (...) To jest tak, że trochę sobie z nimi pogadam, ale... problemy są, ale je rozwiążę, może tak. [DA5]

Zatem w niektórych domach rodzice chcą uczestniczyć w wyborach swoich dzieci i robią to w sposób niewywołujący sprzeciwu młodych ludzi. Rodzice **bywali istotnym źródłem informacji**, choć dotyczy to przypadków specyficznych – gdy badany rozważa studia zbliżone do zainteresowań rodziców albo mają oni rozeznanie w świecie uczelni wyższych (np. kariera akademicka).

B: A z rodzicami rozmawiałaś na ten temat?

OB: Z tatą tylko trochę, bo też się zna na uczelniach, pracuje na uczelni, więc... w sumie też doradzał, ale... w sumie doradzał mi Politechnikę właśnie i... powiedzmy kierunkowo. [DA2]

W przypadku zainteresowań, które przerodziły się w pomysł na studiowanie, **rodzice mogli być ich źródłem**.

B: A to prawo to pojawiło się ze względu na co?

OB: Mój tata zapoczątkował ten pomysł. Nie wiem czy myślałam o tym sama, wiem że tato mi to zasugerował.



B: A on wywierał na tobie to w jakikolwiek sposób czy po prostu rzucił?

OB: Nie, nie napierał. Była jakaś rozmowa o studiach przy okazji liceum i raczej zasugerował. To nie była jakaś presja. (...) no w sumie tylko tata. Początek tego prawa wyzwolił, ale później nie. [HS2]

B: Ale to ciekawe, że w gimnazjum czytałaś sobie wiesz, po prostu tak mi się wydaje, że w gimnazjum to raczej artykułów o biotechnologii się nie czyta;

OB: Wiem, to moja mam... różne takie rzeczy, tak, bo raczej ja sama nie, ale właśnie moja mama w pracy ma różne takie gazety, że czytała, szukała interesujących artykułów dla mnie i przeczytałam i bardzo mi się spodobało. [DA3]

Warto jednak zdawać sobie sprawę z tego, że **obecny system rekrutacji na studia na tyle różni się od tego, z czym mieli do czynienia rodzice obecnych maturzystów, że nie zawsze są oni w stanie udzielić swoim dzieciom rzeczywistego wsparcia.**

*Moi rodzice lubią wszystko wiedzieć, więc nie no wszystko konsultowałam, ustalałam, co chce, jaki trzeci przedmiot, co chce później robić, więc moi rodzice no pomagali mi wybierać, fakt że oni sami nie są w tym za bardzo zorientowani, bo żadne z nich nie jest naukowcem ani nikim takim, więc dla nich to jest trochę czarna magia. [DA3]*

*To było raczej takie wiadome, bo u mnie w domu też się czyta dużo filozofii i tak zawsze mogłam sobie o tym pogadać z moimi rodzicami, więc jak im powiedziałam, że chcę rozszerzać filozofię to zupełnie ich to nie zdziwiło, więc jakoś tak. [HS1]*

**O wpływie rodziców badani mówili też w kontekście negatywnym.** W kilku wywiadach pojawił się motyw presji rodziców na wybory edukacyjne dzieci.

*Rodzice... praktycznie nie rozmawiam z rodzicami, jeśli już rozmawiam to rzadko o sobie, ale... no ogólnie cały czas starają się ciągnąć mnie w górę. Na przykład tata co chwilę coś podsyła, jakieś osiągnięcia jeszcze młodszych ode mnie ludzi, którzy już coś zrobili i pyta czemu ja jeszcze tego nie robię. [DA6]*

Te naciski miały **konsekwencje dla wybieranych kierunków i komplikowały przyjmowane strategie.** Było to widoczne szczególnie przypadku osób, które w liceum weszły na ścieżkę przygotowawczą na kierunki, które wymagały wieloletniego przygotowania (klasa profilowana, szkoła artystyczna, dodatkowe kursy), ale albo z różnych przyczyn zmieniły decyzję, albo mają wątpliwości. Przykładem takiej sytuacji jest maturzystka, która przygotowywała się przez kilka lat do zdawania na architekturę, ale w ostatniej klasie liceum zdecydowała, że znacznie lepszym wyborem dla niej będzie kierunek pokrewny, ale o znacznie bardziej artystycznym charakterze. Ze względu na presję rodziców aplikuje jednak na oba kierunki, mając jednak nadzieję, że na architekturę się nie dostanie.

Ważną kwestią **jest relacja rodzicie-studia-finanse.** W tym sensie rodzice mają wpływ na to czy badany rozważa studia płatne, w innym mieście, zagraniczne. Wpływ ten nie musi być wyrażony explicite przez rodziców, często młodzi zakładają ich intencje. Deklaracja wsparcia finansowego nawet niewielkiego jest dla badanych ważną deklaracją akceptacji wyborów.

OB: Pozytywne, rodzice mnie bardzo wspierają. Tylko te finanse, problemy finansowe. Studia za granicą są bardzo drogie, tylko w Holandii i w Londynie dostanę te stypendia, natomiast w Mediolanie są drogie, no i utrzymanie też jest drogie, będę musiała sama na siebie

zarabiać, będą mi może pomagać jakoś tam minimalnie, ale ja jestem dobrej myśli, najwyżej będę jeść jajka.

B: Czy ktoś ci pomagał w tym wyborze?

OB: Nie, wszystkie uczelnie znalazłam sama.

B: A twoja rodzina jak się angażuje w twój wybór?

OB: Bardzo się angażują jeśli chodzi o uczelnię, nawet byliśmy na dniu otwartym w Amsterdamie, specjalnie wzięli wolne na te dwa, trzy dni, na czas wyjazdu i to było strasznie fajne w lutym jedziemy na test do [nazwa uczelni], tata też wyda swoją kasę, nie małą, więc to też jest fajne, że się angażują i im zależy, i że też w tym roku maturalnym mega pomagają finansowo, więc to jest fajne. Ale to już ostatni rok. [HS1b]

Tu dochodzimy do jeszcze jednej istotnej kwestii, czyli **wpływu związanego z aspiracjami rodziców**. Przykładami są opowieści o tym, jak rodzice chcą, by dziecko miało wyższe wykształcenie, ale tak naprawdę nie są mu w stanie zbyt dużo doradzić.

*Mama bardzo, bardzo naciska, żebym poszła na te studia. A ja niby chcę, niby nie chcę. Z jednej strony to chciałabym iść, a z drugiej chciałabym iść do pracy. No niby można to połączyć. Jest wtedy trochę trudniej. Mama bardzo chciałaby, żebym poszła na takie [jakieś porządne] studia. Tato to tylko, żebym poszła wszystko jedno jakie. [ABD1]*

Choć taki przypadek trzeba koniecznie odróżnić od sytuacji innej maturzystki, która mówiła o braku wsparcia ze strony rodziców jako konsekwencji ich wykształcenia.

**O ile o rodziców badacze często musieli dopytywać, to o ile badany ma studiujące rodzeństwo, zwykle mówił o nim sam.** Tu mogli być oni źródłem wiedzy o świecie akademickim, kontaktów, osobami, z którymi można było się skonsultować. Bywali swoistymi antyprzykładami, dzięki którym badani mogli zweryfikować swoje wstępne decyzje. Dalsza rodzina pojawiała się sporadycznie, zwykle jako osoby mające jakiś szczególny dostęp do informacji o świecie akademickim.

## Znajomi

**Kolejny krąg to znajomi.** Należy tu wyróżnić partnerów/partnerki naszych maturzystów. Są to osoby, które często pojawiały się spontanicznie w wypowiedziach badanych, z nimi badani konsultują i zgrywają swoje plany, szczególnie dotyczące studiowania poza Warszawą.

**Koledzy ze szkoły nie są już tak oczywistym punktem odniesienia.** Po pierwsze znaczenie ma to, na ile badany czuje się związany z klasą, co nie jest wcale takie oczywiste.

B: Chciałam zapytać, bo mówisz, że tak sama z siebie, to nie mówisz znajomym o swoich planach, a jak cię ktoś zapyta (...)?

OB: Mówię, że nie wiem. Że nie wiem jeszcze, że będę składać wszędzie, ale że zobaczymy, że życie zweryfikuje. (...) Tak naprawdę jestem zdecydowana, ale to nie są ludzie z którymi, powiedzmy, nie chcę się dzielić takimi rzeczami. Ludzie są podli i u mnie w szkole, przynajmniej w klasie są takie bardzo dwulicowe osoby. Zresztą widzę, jaka ja jestem, tu się zawsze do nich uśmiechnę, tak, fajnie wszystko, przytaknę, ale tak naprawdę wiem, że z tymi ludźmi się nie będę spotykać po szkole i są mi totalnie obojętni. No a czasem, mam takich kilka właśnie osób, które właśnie wypytają cię o wszystko, potem, żeby za Twoimi plecami Cię wyśmiać, że głupie decyzje. Na tej zasadzie i wolę nie mówić po prostu, bo potem nie wyjdzie, bo one mają pożywkę z tego. [AJ02]

W przypadku grup wyjątkowo zgranych (tu istotna wydaje się specyfika liceum) można mówić o rozmowach z kolegami z klasy. Jednak **generalnie jeśli chodzi o znajomych, to nie tyle klasa jest punktem odniesienia, ale raczej „paczka” najbliższych przyjaciół**, pojawiały się opowieści o wspólnym wybieraniu się na dni otwarte, dzieleniu się informacjami. Jednak raczej nie są to osoby, które wpływają realnie na wybory, tylko raczej współwybierający. Dość mocno podkreślana była samodzielnosc, niechęć do sugerowania się opiniami, obawa przed „zamętem informacyjnym”.

B: A znajomi z klasy?

OB: To też jest tak że no... co osoba, to inna opinia. Inne w ogóle wiadomości, więc też się trochę dystansuję od każdej opinii, staram się trochę taką średnią wyciągnąć, no bo słuchając każdego to bym po prostu zwariował. To się też skupia na tym, że każdy jest zainteresowany... ma inne zainteresowania, więc też nie mogę na tej podstawie swoich decyzji podejmować. U mnie większość w klasie chce iść na jakieś filologie różne, jedna dziewczyna na psychologię, ale jakas tą kliniczną bardziej czy coś, jakieś tam prawo, filologie japońskie, rosyjskie, arabistykę... Każdy chce na coś innego, więc... no. [DA4]

Ważniejsi wydają się **starsi koledzy** – czy to ze szkoły, czy absolwenci związani ze szkołą, czy związani np. ze starszym rodzeństwem – osoby ze świata akademickiego.

O studiach... Nie pamiętam powiem szczerze, odwlekam ten moment, kiedy muszę wybrać cokolwiek i wybrać kierunek studiów, w ogóle też odwlekam. Ale w sumie... pewnie tak jakoś w pierwszej liceum, tak sobie pomyślałem, że już warto by było coś ten... I właśnie najwięcej... wtedy poznałem różne osoby, które już wiedziały na jakie kierunki chcą, aktualnie teraz właśnie studiują i... oni dużo opowiadali o tych studiach, z mojej szkoły oczywiście uczniowie, z wyższych klas. Generalnie raczej wtedy po prostu zacząłem już myśleć, że to będzie chemia i... na Politechnice, też dużo osób mi właśnie z nich polecało. [DA2]

## Szkoła

Jak już wspomniano, wybór przedmiotów maturalnych jest bardzo silnie determinowany przez profil klasy, w której maturzysta się uczy i organizację samego nauczania w szkole. Nieliczne szkoły pozwalają na „wyłamanie się” z tego schematu, a jeszcze mniej liczne – pomagają osobom, które zdecydowały zdawać na maturze przedmioty, które nie są w danej szkole wykładane na poziomie rozszerzonym.

Mogłoby się wydawać, że nauczyciele mogą być naturalnymi partnerami do rozmowy o wyborach edukacyjnych. Jednak przeważają **wypowiedzi wskazujące na niewielką rolę szkoły w kształtowaniu planów maturzystów**. Pojawiały się wręcz głosy o tym, że nauczycieli interesują tylko matury, pozycja szkoły w rankingu albo, że to ostatnia instancja do której warto się zwrócić.

B: A co nauczyciele na to dziennikarstwo? Matematyczna klasa?

OB: Nauczyciele nawet się tym nie interesowali.

B: W ogóle nie ma żadnych rozmów w szkole?

OB: Coś było. Raczej były tylko matury. To był temat główny. Co po maturze to już nikt nie pytał o to. [ABD6]

Najpierw mieliśmy spotkanie z panem Dyrektorem w drugiej klasie. Powiedział, żebyśmy przez wakacje poszukali sobie studiów, kierunków. Zastanowili się. Potem w trzeciej klasie trzeba złożyć deklarację. Ja faktycznie wtedy przeglądałam oferty. (...) Szukałam, aby dowiedzieć się co muszę zdawać na maturze, żeby mnie to interesowało. Nauczyciele nie pomagają za bardzo. Są przypadki, że odradzają. [JKS9]

Wiele wydaje się zależeć od **atmosfery panującej w szkole**, co jak pokazuje analiza wywiadów, nie koniecznie odzwierciedla poziom szkoły – zdarzały się bardzo dobre licea, w których uczniowie deklarowali, że nie mają co liczyć na wsparcie nauczycieli, była mowa o skupianiu się tylko na maturach, albo na szykowaniu uczniów tylko pod wyspecjalizowany profil klasy.

*Prawdę powiedziawszy to każdy miał swoje przemyślenia. Na 30 osób w klasie to pięć chce iść na weterynarię. Nauczyciele to sądzili, że wszyscy idą na medycynę. Oni nie widzą innej możliwości. Nawet te kontrakty z uczelniami (...) były przystosowane pod medycynę i trochę pod chemię. To były ciekawe zajęcia, ale to było takie typowe zachęcenie, żeby pójść na (te) uczelnie. Nikt nie pytał się co kto chce robić w życiu. Był taki przełom w trzeciej klasie. (...) Nastawienie było głównie na maturę. Tak życiowo, żeby porozmawiać to nie. Uczniowie sami sobie. Raczej nauczyciele słuchali jakie są wybory życiowe, ale nie próbowali nic wszczynać. [ABD5]*

Wsparcie bywało też **sztuczne i będące raczej źródłem stresu niż wsparcia**. np. „odpytywanie” na godzinie wychowawczej.

*OB: Tak, na godzinie wychowawczej jak już nie ma o czym rozmawiać to wychowawca się pyta każdego po kolei na co idzie.*

*B: To musi być straszne.*

*OB: Jest, jest, jest. Najgorzej jest jak ktoś powie, że nie wie. To jest... ach.*

*B: No co się wtedy dzieje?*

*OB: No, że jak to nie wiesz! Przecież już jest styczeń! Przecież zaraz matura! I w ogóle. Nie no, największą presję jaką wywierają to nauczyciele, żeby już się określić. (...) [HS2]*

**Oczywiście były też przykłady pozytywne. Badani mówili o nauczycielach-mistrzach, doradzających im w wyborach.** Takich przykładów było jednak wyraźnie mniej. Byli to np. nauczyciele ze szkoły muzycznej, nauczyciel chemii w klasie chemiczno-fizycznej w prestiżowym liceum, nauczyciel matematyki kontaktujący uczniów ze swoimi absolwentami.

*Mam kolegę, poznałem osobę, która jest na pierwszym kierunku informatyki, mój nauczyciel od matematyki dużo nam opowiadał o swoich poprzednich absolwentach i też oni przychodzili na lekcje sami. Głównie to od tego nauczyciela, ale też rozmawiali też z nami właśnie i mówili właśnie jak też oni się dostali i jak im się podoba na tych kierunkach. I też wiedząc jaka jest oferta pracy po takich studiach ukończonych i jak bardzo jest to prestiżowy kierunek, to właśnie podyktowało mój wybór. [EB1]*

Pokrewne z tą grupą są **inne osoby wymieniane przez badanych**: lekarz weterynarii u którego badany był na praktykach, wykładowca na kursach rysunku przygotowujących na architekturę, korepetytor. Są to osoby, które dla badanych są **autorytetami w danym temacie, ich rady biorą sobie do serca**.

Ciekawe jest to, że dla tych pojedynczych maturzystów, którzy nie mieli w swoim otoczeniu rodzinnym i szkolnym tego rodzaju autorytetów, rodzice nie mogli służyć radą, takimi osobami mogą stać się osoby z wyższym wykształceniem, z jakimi badany ma kontakt. W tych wywiadach w pewien sposób zastępują oni „osoby ze świata akademickiego”.

## 6.6. Po rekrutacji na studia – wiedza i wyobrażenia

Opisane w poprzednim rozdziale **korzystanie z tych samych źródeł wiedzy na temat studiów nie koniecznie przekłada się na jednolity poziom informacji i orientację przyszłych studentów**. Analiza wywiadów pokazuje, że dla poziomu tej wiedzy i realności wyobrażeń kluczowe są dwie kwestie: to na ile wybór studiów jest już przemyślany i jak dawno podjęta została **decyzja oraz pewnego rodzaju „dostęp do świata akademickiego”**. Ponieważ moment pójścia na studia oznacza dla wielu badanych zmianę środowiska społecznego, to jedynie dla osób mających wśród swoich bliskich przyjaciół czy znajomych, osoby studiujące będzie zachodził transfer informacji i doświadczeń kanałami prywatnymi.

Osoby, które dawno podjęły decyzję o kierunku studiów, orientują się w przebiegu studiów lepiej od kolegów, którzy myślą o wielu kierunkach, a ostateczne decyzje podejmują dopiero po maturze.

Wśród badanych były zatem osoby, które przeglądały program studiów wiedziały jakie mniej więcej będą zajęcia, jaki nacisk będzie kładziony na praktykę (to w przypadku kierunków technicznych).

Jednak **nawet wśród nich wiedza była stosunkowo powierzchowna, często bazowała na zasłyszanych opiniach** – tu szczególnie ważni byli „zaufani” informatorzy, jak starsze rodzeństwo, znajomi studenci, wykładowcy na kursach dodatkowych. Zdecydowanie nie było osób, które decydując się między tym samym kierunkiem na kilku uczelniach porównywałyby np. siatki godzinowe i plany zajęć.

**Przeważali jednak badani, którzy w przebiegu studiów orientowali się słabo**. Wydaje się, że w procesie wyboru kierunków studiów akcent kładziony jest na to, jakie studia pasują „z opisu” do mnie, jakie mniej więcej dają perspektywy zawodowe, a zdecydowanie mniej na wyszukiwanie informacji o tym, jak przebiega nauka, jak wyglądają studiują na danym wydziale.

*Znaczy widziałem tylko plan... plan zajęć właśnie na pierwszym semestrze na informatyce na Politechnice. I też właśnie rozmawiałem z osobą, która jest właśnie na niej, na „Wacie” też na tej informatyce i jak tam przebiega ten jego rok, ale jeszcze tego tak dokładnie nie zbadałem. Na pewno będzie to inny system niż w liceum. [EB1]*

Maturzyści, poza wyjątkami, wiedzą **też bardzo mało na temat życia na studiach, bazują głównie na bardzo ogólnych wyobrażeniach czy stereotypach**.

Bardzo często pojawiały się odpowiedzi w rodzaju „**nie wiem, nie wyobrażałam sobie jeszcze siebie na tym kierunku, nie wiem co powiedzieć**.” [HS2] Badani pytani o wiedzę na temat przebiegu studiów byli zaskoczeni, bronili się przed odpowiedzią, ewidentnie nie zastanawiali się zbyt dużo nad tym tematem. Mówiąc, próbowali skonstruować przyszłe studia ze szkołą – tu byli pewni, że będą się od niej różnić, ale nie za bardzo wiedzieli jak.

*W PracyNa pewno nie liczę, że będę miał jakoś dużo czasu. Raczej jestem przygotowany na to że dużo właśnie czasu będę musiał spędzać na jakiejś nauce, na zarywaniu nocy przed jakimś tam, aby zaliczać w pierwszym terminie. Ogólnie jestem nastawiony, aby na studiach dać z siebie jak najwięcej, potem mieć... być elastycznym na rynku pracy i dobrze wcelować się w potrzeby tego rynku. [EB1]*

Zdecydowanie skupiają się na samym wyborze, maturze, dostaniu się na wybrane studia, a to jak na nich będzie, wydają się odkładać „na potem”. Świadczy to też o specyfice informacji, do których badani docierają.

*B: A czy interesowałaś się jakoś tak dokładniej jak wygląda przebieg studiów, tych które wybrałaś, czyli prawo i pedagogika.*

*OB: Nie.*



B: Na przykład program, jakie są zajęcia tam?

OB: Nie.

B: Ani o jednych, ani o drugich?

OB: Ani o jednych, ani o drugich.

B: Ale dlatego, że nie pomyślałaś o tym, czy stwierdziłaś, że nie jest to Ci potrzebne?

OB: Stwierdziłam, że jak już będę studentką, to wtedy mnie to zainteresuje, bo jak nie będę studentką, to jak mi się coś tam nie spodoba, to mi się coś tam jeszcze zrazi do tych studiów i koniec. Już wolę się coś dowiedzieć jako studentka, niż „przedstudentka”. [AJ04]

Generalnie wyobrażenia maturzystów o tym, co chcieliby studiować bardzo mocno wynikają z ich doświadczeń ze szkoły – na ogół mają jedynie mgliste pojęcie o **tym, jak wyglądają zajęcia na studiach**, w jaki sposób rozlicza się ich ze zdobytej wiedzy (wiedzą, że zdaje się egzaminy, ale wiedza o organizacji samego procesu dydaktycznego jest raczej znikoma).

W ich wypowiedziach badanych **dużo mowy o wolności związanej ze studiowaniem**, na którą badani mieli nadzieję.

*[Boję się] przede wszystkim tego, że nie podołam. Z drugiej strony ja mam wrażenie, że studia to wspaniała kraina wolności w porównaniu do wcześniejszych etapów nauki. Człowiek wybiera, czego chce się uczyć, kiedy chce się tego uczyć. Nic go nie trzyma. Wszystko jest tylko i wyłącznie jego wyborem. [TS3]*

Badani podkreślali, że czas studiów będzie się diametralnie różnił od czasu szkoły, jedynie dla niektórych miała być to jej kontynuacja w sensie ciągu dalszego przyjętej ścieżki edukacyjnej (w odróżnieniu od życia zawodowego).

Często brakuje **im też słownictwa, języka do opisu studiowania, z trudnością o nim mówią**. Tu znów **kluczowy wydaje się kontakt ze światem akademickim** – przez rodzeństwo, studiujących znajomych, rodzinę. Osoby, które mają takie zasoby nadal nie czują się pewnie w mówieniu o świecie uczelni, mają jednak podstawową wiedzę.

*No to jest najgorsze, bo co ja wiem... Tak na prawdę to wiem, no poza tym że 3 lata z tego co wiem robi się inżyniera, potem 3 lata magistra, chyba 3 lata, no, ale generalnie te zajęcia z chemii, matematyki i fizyki, jakoś to jest podzielone, bo wiadomo żeby to ogarnąć trzeba mieć też te inne przedmioty, no i są też laboratoria, pod kątem tej chemii i nie wiem czy tu moja wiedza się nie kończy niestety... Nie, wiem, że trzeba na niektóre wykłady chodzić, ale tak niespecjalnie, w sensie, że wykłady są generalnie niektóre dla chętnych, ale wiem że ciężko trzeba pracować, na pewno w laboratoriach trzeba tam przepracować parę godzin i co jakiś czas są te... testy, które zapomniałem już jak się nazywają... (...) [po odpowiedzi terminu „kolokwia”]* No, ale generalnie są te kolokwia które po prostu... jeżeli się zda na jakiś ten to bardzo dobrze, jeżeli nie to trzeba się douczyć i właśnie powtórzyć i napisać powtórkę, a dalej z tego co słyszałem to trzeba bodajże płacić za powtórkę, ale nie jestem pewny. I w sumie tylko tak... ja wiem jeszcze że te zajęcia wybiera się pod siebie tak na prawdę, że można wybrać sobie kiedy, w sensie konkretnie, też nie do przesady, ale można sobie wybrać kiedy się chce mieć zajęcia i sobie ułożyć ten plan, co jest inne niż w liceum. W sumie tyle. [DA2]

Jednak jeśli badany miał dopiero wstępny ogłąd na temat studiów to dostęp do kanałów prywatnych nie koniecznie przekładał się na wiedzę o studiach.

B: A czy możesz... a czy jesteś w stanie opowiedzieć coś więcej na temat tych kierunków na które zamierzasz iść? (...) Prawo, albo pedagogika - jak sobie wyobrażasz studia na tych kierunkach?

OB: No w sumie słyszałam, że tam jest też praktyka jakaś, więc... chyba praktyka, nie wiem dokładnie. Się bardziej w to nie ten. Nie mam... to znaczy mam znajomych, którzy studiują te kierunki, ale oni mi dokładnie o nich nie mówią, więc...

B: Ale Ty pytałaś coś, i oni nie chcieli gadać, czy ...?

OB: Nie, nie pytałam w sumie. [AJ04]

Wśród badanych były pojedyncze zaledwie osoby mające w miarę dobrą orientację w planowanych studiach. Były to osoby, które studia wymarzyły sobie dość dawno i włożyły dość duży wysiłek w to, by się na nie dostać.

*Z tego co wiem to studia w Warszawie i Łodzi wyglądają podobnie. W Łodzi są bloki teoretyczne. Takie wizualne teoretyczne rzeczy, które są w formie wykładów. Jeśli chodzi o takie zajęcia praktyczne to są pracownie. Jest profesor, który jest na dyżurze. Tak powiedziała mi pani, która tam pracuje. To jest realizacja głównie swoich projektów. To się omawia z tym profesorem, który tam jest. On podpowiada co sam mógłby zaoferować. Oczywiście uczniowie muszą podzielić się na grupy i pracownie. Realizują swoje projekty i omawiają je ze swoim wykładowcą. Historia sztuki jest troszkę inna, bo jest więcej teorii, ale tu w Warszawie są takie bloki pracy z obrazem. Można też załapać się na inne zajęcia z tej Akademii np. malarstwa. Jeżeli wykładowca pozwoli na takie dodatkowe zajęcia. W Warszawie trochę mniej się dowiadywałam na ten temat. Bardziej interesowałam się Łodzią. [JKS6].*

**Wiedza o tym, czego konkretnie będą się uczyć – nawet na tym wybranym kierunku studiów – jest znikoma, badani skupiają się raczej na wyborze studiów i określeniu swoich zainteresowań niż na zbieraniu informacji o tym jak dokładnie będzie na studiach, jaki na danym wydziale panują zwyczaje itp.**

Badani byli też pytani o to, jak postąpią jeśli ich wybór nie będzie trafiony. O ewentualnej **zmianie nietrafiionych studiów mówili z dość dużą swobodą** – nie ma tu myślenia w kategoriach „marnowania czasu”. Oni ten czas zazwyczaj mają, nie muszą się śpieszyć.

OB2: Może dowiedzieć się czegoś o kulturze itd., bo jednak w szkole nie ma takich przedmiotów, które by tego uczyły.

B: Można poszerzyć swoje horyzonty.

OB4: W sumie jeżeli pójdzie na studia to nic nie traci. Może je po miesiącu rzucić jak się nie spodoba. [FGI społ-ekon]

Niektórzy uczestnicy dyskusji grupowych mówili co prawda o stracie czasu, ale chodziło raczej o to, że człowiek wybija się z rytmu pracy, że potem trudno wrócić, że traci się zniżki itp., ale zupełnie nie – że to opóźnia moment podjęcia jakichś ważnych decyzji.

Należy pamiętać o tym, że **elastyczność maturzystów i dość powszechne ich przekonanie, że dokonywane wybory nie są tak naprawdę ostateczne, choć oczywiście są poważne, wynika z tego, że z jednej strony oferta kierunków studiów jest bardzo duża i faktycznie trudno się w niej „połapać”, a z drugiej stosunkowo mało rygorystyczne są reguły przenoszenia się z kierunku na kierunek, czy nawet z uczelni na uczelnię.** W rezultacie nietrafny wybór kierunku studiów nie jest postrzegany jako duży problem, bo stosunkowo łatwo jest go zmienić. Jednak kluczowa wydaje się



tu krótka perspektywa czasowa i specyfika sytuacji w której były prowadzone wywiady – badani byli absolutnie skoncentrowani na maturach i jak pisałyśmy, dla części z nich nawet wybór studiów wydawał się zadaniem „na później”, a dla dużej grupy pozostałych takim momentem najdalszym był moment dostania się na studia.

## 6.7. Dalsze plany maturzystów

### Co po licencjacie?

Jak wspomniano w części dotyczącej planów na studia, maturzyści myślą i planują swoją edukację na ogół w dość krótkiej perspektywie czasowej – pytanie o to, czy zamierzają studiować do poziomu licencjata, magistra, czy może zdobywać stopień doktora itp. dla większości badanych było poza ich wyobrażeniami.

Mówiąc o planach organizacyjnych i perspektywie czasowej związanej ze studiami trzeba oddzielić studia z założenia jednolite (np. medycyna, psychologia) od studiów podzielonych na dwa etapy. **W przypadku studiów dwuetapowych badani skupiali się przede wszystkim na zostaniu przyjętymi na studia licencjackie (ew. inżynierskie).** Stosunkowo często **nie zastanawiali się za bardzo nad tym, co zrobią po licencji, nie byli nawet pewni ile lat trwają studia licencjackie.** Co ciekawe dotyczyło to stosunkowo często **też tych osób, które wybór studiów miały raczej dobrze przemyślany,** wiedziały na co chcą zdawać. Perspektywa studiów magisterskich była dla wielu z nich już bardzo odległa. Pojawiały się też głosy za tym, że na studia magisterskie pójdą, ale nie wiedzą czy to będzie kontynuacja studiów dziennych – uzależniały to od tego czy studia będą im się podobały, czy też myślą o studiach, które uzupełnią ich edukacyjne „portfolio”.

*B: Jak już się uda to chcesz robić tylko licencjat, czy też magisterskie?*

*OB: Chciałabym magisterskie.*

*B: I to, i to na tym samym kierunku?*

*OB: Chyba tak. Ewentualnie jak znajdę coś ciekawego w obrębie tego. Wiem, że tam są różne specjalności. Nie orientowałam się, czy jest taka możliwość, ale jakby była to mogłabym spróbować w innej specjalności z dziennikarstwa. Nie do końca podjęłam decyzję. Jest jeszcze sporo czasu. Na razie skupiam się na tym, żeby gdziekolwiek się dostać. [ABD3]*

Rzecz jasna takich wątpliwości nie miały osoby, które wybierają się na jednolite studia magisterskie, ale nawet im było trudno mówić o planach sięgających poza samo dostanie się na studia.

Dość charakterystyczna jest grupa badanych, które kontynuację edukacji na studiach magisterskich uzależniają od kwestii związanych z życiem zawodowym – jeśli po studiach I stopnia dostaną dobrą pracę nie będą „musiały” kontynuować nauki, albo będą ją łączyć ze studiami (w domyśle: studia zaoczne). Ta strategia wydaj się typowa dla osób wybierających się na studia matematyczno-techniczne, szczególnie na kierunki pokrewne informatyce. Jest to grupa, która najmocniej poddawała w wątpliwość potrzebę studiowania i powoływała się na przykłady np. programistów samouków mających świetne oferty pracy niezależnie od formalnego wykształcenia.

*B: A jakby... czy myślałeś o tym, żeby potem jeszcze jakoś studiować? Po tych 3 latach?*

*OB: Jeszcze o tym nie myślałem, bo to zależy też na ile się rozwinę i na ile będą mi jeszcze te studia potrzebne. Bo być może... planuję po 3 roku no dostać naprawdę dobrą pracę. Bo jak patrzyłem też na oferty pracy, no normalnie dla studentów już na 2 czy 3 roku to już są naprawdę fajne oferty, a jeśli jeszcze miałbym jakieś dodatkowo rzeczy poza, czyli na przykład te kursy, to mogłbym złapać coś ciekawego i wtedy już nie będą mnie obchodziły papiery, tylko mogę zdobyć doświadczenie w pracy. [DA6]*

## Plany zawodowe

Przeprowadzone wywiady pokazały też, że **maturzyści nie całkiem wyobrażają sobie swoje przyszłe role zawodowe lub społeczne** (jedna z badanych wspomniała, że chciałaby po studiach założyć rodzinę i urodzić dziecko – ale nawet to pojawiło się tylko jeden raz, więc można to potraktować jako przypadek). Nie jest to zaskakujące w kontekście tego, na ile już same studia magisterskie są perspektywa odległą.

Równocześnie jednak, jeśli już mówią o pracy, to tak jak wiedzą, że chcieliby studiować „coś ciekawego”, „coś rozwijającego” oraz „coś ważnego”, to chcieliby też by wykonywana potem praca była jakoś związana z tym, co będą studiowali, choć jednocześnie niektórzy doskonale zdają sobie sprawę, że to bywa trudne do realizacji.

*Wiem, że na pewno chciałabym zrobić magisterkę w zakresie historii sztuki. Od zawsze moim celem było połączenie pracy z przyjemnością. Wiadomo, że praca zawsze będzie obowiazkiem. [JKS6]*

*Trzeba znaleźć coś, po czym jest jakaś szansa na zatrudnienie. Z drugiej strony mało kto robi to, co studiował.(...) Z drugiej strony nie można studiować czegoś, na czym człowiek będzie się męczył. (...) Ja nie chciałabym się męczyć studiując coś innego. Trzeba swoją pasję włączyć z czymś sensownym w przyszłość. [JKS8]*

Kwestia przyszłego zatrudnienia pojawiała się w rozmowach z maturzystami w dwóch kontekstach: 1) **jako naturalne przedłużenie czasu studiów i kontynuacja własnego rozwoju, którego początkiem był właściwie wybór liceum** i 2) **jako możliwość usamodzielnienia się, wyprowadzenia się od rodziców**. Wydaje się przy tym, że bardziej sprecyzowane plany dotyczące swojej przyszłości miały osoby pochodzące z rodzin, którym się nieco gorzej wiedzie ekonomicznie, np. pewna maturzystka z niepełnej i – jak sama stwierdziła – patologicznej rodziny miała bardzo szczegółowe plany odnośnie tego, co będzie w przyszłości robić i jak zdobędzie na to środki. Wyraźnie przemyślała też swoje szanse na zatrudnienie po studiach, wiedziała do jakich ról zawodowych najlepiej się nadaje, prowadziła na ten temat rozmowy z ludźmi, którzy mogli jej doradzić i pomóc w wyborze. Inni mówili o tym, że chcą się wyprowadzić od rodziców, ale rozumieją, że w takim przypadku muszą mieć środki na własne utrzymanie.

*No tak, bo ogólnie, żeby... chcę szybko dostać dobrą pracę, taką która będzie mi się podobać, tak żebym nie musiał brać czegoś, bo będę musiał, bo też chcę się jak najszybciej od rodziców uniezależnić, szczególnie że teraz przez liceum z nimi nie mieszkalem, no i teraz powrót do nich... to będzie bardzo ciężkie. [DA6]*

*W tygodniu miałabym muzykologię, a zaocznie reżyserię. Nie wiem, czy chciałabym cały tydzień studiować. Chciałabym bardzo szybko wyprowadzić się od rodziców. Mam młodszych braci. Stwierdziłam, że fajnie będzie jak się usamodzielnię. Mam mieszkanko na oku, ale muszę rozważyć jak je utrzymać i siebie. No i jeszcze na jakieś atrakcje. Przynajmniej raz w miesiącu do teatru, żeby zobaczyć sztuki. [ABD3]*

O ile badani mówią o studiach w kontekście szansy na pracę, to samo **wyobrażenie o pracy jest jednak dość mgliste**. Zdarzały się jednak osoby, które zdołały dość dokładnie zbadać sytuację na rynku pracy w obszarze swojego zainteresowania. Zdawały sobie też sprawę np. z tego, że mogą poprawić swoje przyszłe szanse podejmując pracę w trakcie studiów.

*Myślę, że ludzie szczególnie w Warszawie widząc jak jest konkurencja patrzą na to. Wszyscy szukają pracy już na drugim roku studiów. Dużo osób chce się już usamodzielnąć. Wybierając kierunek Filozofia to wydaje mi się, że jest on bardziej hobbistyczny i trudno mieć jakąś dobrą perspektywę zawodową. [JKS7]*

Źródłem tego typu informacji byli na ogół sami studenci tych kierunków. W ostatnim czasie pojawiło się też kilka publikacji w prasie, w których ten temat był poruszany. Maturzyści w trakcie podejmowania decyzji dotyczących matur i dalszego kształcenia czytają artykuły na te tematy.

**W sytuacji zawodowej w wybranej branży dość dobrze orientowały się osoby, które pomyślały na studia miały już dawno, i dla których kierunek studiów dawał dość wyspecjalizowane umiejętności, dość łatwe do przełożenia na wyobrażenie o pracy.** Jest to charakterystyczne dla osób zainteresowanych studiami przyrodniczymi po klasach np. biologiczno-chemicznych.

*[badana o jednej z możliwych opcji zawodowych] Też po drodze był technik dentystyczny. Moje przyjaciółki się tym zajmują. Mam też dość duże zdolności manualne, więc może by mi to pasowało. Też mogłabym mieć swój gabinet, o co mi chodzi między innymi. Choć też nie ukrywam, że zainteresowana byłam i nadal jestem pracą w badaniach klinicznych w firmie, która zajmuje się nadzorem nad badaniami, wypuszczaniem na rynek nowych leków, innowacji itd. Chociaż nie jestem przekonana, czy to by się zgadzało z moimi poglądami moralnymi. Wiem, że tam się liczy duży zysk z tego, co się wypuści na rynek, a nie wszystko się nadaje. Ale to jest na pewno ciekawa praca, i też zarobkowo. (...) Wiem, że to jest wielki biznes i to mnie trochę obrzydza. Ale może da się to robić w zgodzie ze sobą, np. zakazywać dopuszczania niektórych leków, które się nie nadają. [TZ4]*

OB: Byłem tak wychowywany, że nie wiedziałem, że istnieje coś takiego jak zawodówka, czy technikum. Jak miałem jakieś 10 lat to miałem takie wyobrażenie, że pójdę do gimnazjum, ogólniak, a później się zobaczy. (...) Teraz wiem, że w moim gimnazjum organizowane są pod tym kątem spotkania z Urzędem Pracy nakierowując na prace zawodowe. (...).

B: Na coś takiego Ty nie trafiłeś?

OB: Trafiłem. Wtedy weterynaria była już zaklepana. Po prostu nie miałem problemu tylko chciałem się utwierdzić, że to jest dobry [wybór]. Znalazłem numer urzędu w Internecie. Umówiłem się na wizytę i poszedłem na spotkanie. Miałem zrobiony test osobowości. Poglądowo miałem pojęcie o rynku pracy weterynarzy. [ABD5]

Na pewno dotyczy to też osób o zainteresowaniach i planach związanych z kierunkami artystycznymi – plastycznymi i muzycznymi. Maturzyści z tej grupy mieli zazwyczaj szczegółowo rozpoznane różne możliwości kontynuowania swojej pasji artystycznej na studiach w Polsce i za granicą. Wiedzieli też, co powinni zrobić, żeby poprawić swoje szanse i pozycję na przyszłym rynku pracy.

*Licencjat na pewno. Magisterkę to zobaczę, czy będę miała czas na połączenie z reżyserią. Tak jak mówiłam to nie są jakieś innowacyjne studia. Fajnie byłoby mieć magisterkę, żeby mieć też zawód. Jeżeli będę miała magisterkę to mogę być pedagogiem, jeżeli zrobię pedagogiczny kurs. [ABD2]*

**Wydaje się, że wcześniejsze doświadczenie pracy lub wolontariatu – np. dorywcza praca podczas wakacji albo np. bycia wychowawcą na obozach harcerskich przybliży badanych do wyobrażenia sobie siebie po studiach.** Szczególnie ten drugi typ doświadczeń dawał badanym poczucie, że nawet niezależnie od powodzenia ze studiami mają zabezpieczoną przyszłość zawodową.

*Pomagają mi też doświadczenia zawodowe. Jako hostessa zaczęłam pracować mając 15 lat. Takie prowadzenie akcji promocyjnych jest dla mnie czymś ciekawym i fajnym. Bardzo dobrze mi to szło. W tym roku pierwszy raz pracowałam jako animatorka. To jest bardzo świeża sprawa. (...) Ja pojechałam do podstawówki prowadzić zajęcia z eksperymentów dźwięku. Jak się robi dźwięki. Dostałam matę do ćwiczenia i magnetofony oraz jakieś inne urządzenia. Bardzo mi się to podobało. Trudno było dzieci uczyć, ale się udało. Jako hostessa to do tej pory pracuję i sobie dorabiam. [JKS3]*

Warto też wspomnieć o tym, **czego młodzież nie chciałaby robić w przyszłym swoim życiu zawodowym. Tym, co odstrasza i zniechęca była przede wszystkim monotonia.** O monotonii mówiono też w kontekście studiów – że byłaby czymś strasznym – i w kontekście pracy zawodowej.

*Bardziej chciałabym wyjechać i ratować świat, a nie iść na studia, które pewnie się okażą przedłużeniem liceum ogólnokształcącego. Potworną nudą i bezsensownymi wykładami. [JKS5]*

*B: A czy wiesz w takim razie, czego na pewno byś nie chciała robić po studiach?*

*OB: Praca, biurko, 7-15, dom, dzieci, 7-15, dom, dzieci, 7-15 i tak przez sześćdziesiąt lat, bo po prostu po dwudziestu, maksymalnie po pięciu popełnię samobójstwo. [LG4]*

Zatem, podobnie jak ze studiami, badani dość dobrze widzą czego nie chcą, ale zwykle mówią o formie pracy, ale już wyraźnie mniej o samych zawodach, planach na kolejne kroki w karierze itp.

## 6.8. Podsumowanie

Opisane w raporcie badanie dotyczyło decyzji maturzystów dotyczących wyboru studiów wyższych. Skupiono się na odtworzeniu kluczowych elementów procesu decyzyjnego i opisaniu głównych strategii przyjmowanych przez badanych. Procesy te zostały umieszczone w szerszym kontekście czasowym i społecznym – z odniesieniem do ważnych aktorów (osób i instytucji) mogących mieć wpływ na decyzje maturzystów. Oto najważniejsze wnioski z przeprowadzonego badania.

### Decyzje o studiowaniu

- Decyzja o studiowaniu jest dla badanych decyzją naturalną, taką w której wyrastają. Pojedyncze osoby, które brały pod uwagę też inną drogę edukacyjną lub zawodową (czyli niepodejmowanie studiów) wskazywały na brak rodzinnych wzorców posiadania wyższego wykształcenia, pomysł na biznes, który chcą jak najszybciej zrealizować lub sądziły, że studia nie mają znaczenia (są niepotrzebne) dla zaplanowanej przez nich drogi zawodowej.

### Znaczenie wcześniejszych decyzji edukacyjnych

- Wybór kierunku studiów jest bezpośrednią konsekwencją decyzji o wyborze szkoły średniej. Oznacza to stosunkowo wczesne oraz mniej lub bardziej przypadkowe zawężenie opcji edukacyjnych. Część badanych wybiera szkołę średnią z myślą o konkretnych studiach (np. profile medyczne), inni trafiają dość przypadkowo. Kluczowy jest tu oferowany przez szkołę wybór przedmiotów, które uczone są w takim zakresie, by była szansa na zdawanie ich na maturze na poziomie rozszerzonym. Tu decyzja o wyborze przedmiotów maturalnych sprowadza się często do decyzji „co mogę zdać po tym profilu”. Takie zawężenie wyboru wydaje się szczególnie dotkliwe dla osób, które stosunkowo późno decydują się na studia „niepasujące” do profilu szkoły średniej i nie są w stanie sami przygotować się do egzaminu maturalnego.

### Wybór kierunku studiów

- Wyniki badania pokazują, że strategie związane z wyborem kierunku studiów różnią się ze względu na to, na ile liceum ogranicza dostępne opcje edukacyjne, czy badany ma pasję, którą można „przekuć” w kierunek studiów oraz jak ocenia szansę dostania się na preferowane kierunki studiów (co przekłada się na swobodę w aplikowaniu na więcej kierunków i kierunki bardziej oblegane, wymagające wcześniejszych poważniejszych przygotowań). Można tu wyróżnić trzy główne grupy maturzystów (choć podział ten nie jest ostry):
  - Osoby o **wcześnie sprecyzowanych zainteresowaniach**, podążające za tymi zainteresowaniami już od wyboru szkoły średniej – aplikują na konkretny kierunek, często na kilku uczelniach (o ile jest na nich dostępny), a samą decyzję o wyborze kierunku studiów podejmują wcześniej.
  - Osoby, które **co prawda nie miały konkretnego planu na siebie w momencie wybrania szkoły średniej, ale dla których czas w niej spędzony był okresem przeglądu dalszych opcji edukacyjnych**. Wybór dalszej drogi edukacyjnej był dokonywany w ramach możliwości oferowanych przez szkołę, do której trafili albo wymagał pewnej dozy pracy samodzielnej. Ci maturzyści podejmowali decyzję o studiach stosunkowo późno, jednak w momencie, w którym przeprowadzano wywiady, już dość swobodnie opowiadali o różnych możliwościach.
  - Osoby **dryfujące przez system edukacji** – trafiają zazwyczaj do przypadkowej szkoły średniej i często mają na tyle małe kompetencje, że czekają do ostatniej chwili z wyborami dalszych kroków edukacyjnych, uzależniając je od wyników matur.
- Pojęcie **zainteresowań** jest kluczowe dla mówienia o wyborach związanych ze studiami – podejście „z miłości” zdecydowanie przeważa nad podejściem „z rozsądku”.
- Badani mają **różne strategie związane z liczbą kierunków i doбором uczelni na które aplikują** – wynika to przede wszystkim ze specyfiki zainteresowań i tego, co jest ważniejsze: studiowanie na konkretnej uczelni, czy raczej studiowanie wybranego kierunku (grupy kierunków). Wiąże się z tym też tzw. „plany B” na wypadek niepowodzenia. Osoby „mające marzenie” (i wcześniej sprecyzowane zainteresowania) aplikują na ogół albo na jeden kierunek na kilku uczelniach w Polsce albo tylko na jeden na jednej uczelni i są zdeterminowane by właśnie na nim studiować, ewentualnie mają „plan B” w postaci studiów na których „przeczekają rok” w razie niepowodzenia. Osoby mniej zdecydowane aplikują na kilka mniej lub bardziej pokrewnych kierunków na jednej lub kilku uczelniach, ale raczej nie myślą w perspektywie krajowej, lecz w warszawskiej. Wydaje się, że w tych przypadkach dużo zależy od dostępu do informacji o możliwych do podjęcia studiach i od determinacji do ich poszukiwania.
- Wśród badanych niewielka, choć **bardzo charakterystyczna, jest grupa osób chcących studiować za granicą** – osoby te bardzo wyróżniają się pod względem zasobów, zarówno w sensie kapitału społecznego i możliwości finansowych, jak też wczesnego poszukiwania informacji i prowadzenia działań umożliwiających taki wybór. Dla nich „planem B” są studia w Polsce.
- Badani **preferowali przede wszystkim studia stacjonarne na uczelniach publicznych** – ze względu na kwestie finansowe albo też chęć „prawdziwego studiowania”. Studia zaoczne lub wieczorowe były przedstawiane jako wyczerpujące w związku z koniecznością łączenia ich z pracą, co z kolei miało przekładać się na motywację do studiowania.
- Dla łatwości dokonywania wyborów związanych ze studiami oraz pewnego rodzaju szerokości perspektywy, bardzo ważne wydają się: 1) łatwy dostęp do świata akademickiego (np. przez rodzinę, znajomych), 2) oferowane przez szkołę możliwości wyboru przedmiotów do zdawania na maturze, oraz 3) kapitał społeczny badanych.



### Źródła informacji

- Pierwszym i głównym źródłem informacji o studiach jest Internet oraz rankingi i informatory. **Pozostałe źródła wiedzy mają charakter raczej uzupełniający – tu wymieniano dni otwarte oraz rozmaite akcje informacyjne prowadzone przez uczelnie.**
- Maturzyści szukają informacji autentycznych i osobistych – czyli np. opinii na forach i grupach facebookowych, rozmów raczej ze studentami niż wykładowcami, rozmów ze znajomymi.

### Wsparcie

- **Badani podkreślali samodzielność swoich wyborów – to oni mieli zasadniczy wpływ na decyzje dotyczące matur i studiów.** Konsultowali je przede wszystkim z osobami zaufanymi – traktując te decyzje jako bardzo prywatne. **U rodziców poszukiwali przede wszystkim wsparcia i akceptacji swoich decyzji,** choć dla niektórych osób byli oni również źródłem informacji i porad. Nie można jednak powiedzieć, by była to reguła – w tej kwestii, poza dobrymi relacjami, kluczowa wydaje się rola kapitału społecznego rodziców i ich orientacja w świecie akademickim. W środowisku rówieśniczym w decyzje wtajemniczani byli raczej bliżsi znajomi. Wybory maturzystów nie zawsze są tematem omawianym z kolegami w klasie. **Badani powszechnie zgłaszali bardzo niewielkie wsparcie ze strony szkoły i niekoniecznie było to powiązane z jej poziomem. Próby instytucjonalnego wsparcia ze strony szkoły bywały jednak raczej źródłem stresu niż wsparcia.** Jeśli badani mówili o faktycznej pomocy, to związana była ona z konkretnymi nauczycielami, którym uczniowie ufali, i których darzyli szacunkiem.

### Co na studiach?

- **Badani generalnie niewiele wiedzą o tym, co czeka ich po dostaniu się na studia.** Skupiają się na maturach i samym wyborze kierunku, który do nich pasuje i szukają informacji raczej o ogólnym zarysie studiów i atmosferze na nich panującej. Chcą też wiedzieć, jakie mniej więcej mają perspektywy zawodowe po takich studiach. Mniej istotne jest to, jak w szczegółach wygląda nauka na danym kierunku. Wyjątkiem są osoby, które już dawno podjęły decyzję o studiach – te były zazwyczaj lepiej poinformowane również o szczegółach dotyczących samego studiowania. Przypuszczalnie badani z tej kategorii mieli więcej czasu, poza tym studia były dla nich często kontynuacją wcześniejszej pasji. Jednak nawet im brakowało siatki pojęciowej, żeby opisać swoje wyobrażenia i wiedzę o studiowaniu. Wszyscy mówią w kategoriach dość ogólnych: o wolności, o tym, w jakim stopniu studia będą podobne lub różne od szkoły. Tu ważny wydaje się też wspomniany kontakt ze światem akademickim – przez rodzinę, znajomych, udział w kursach itp.
- **Maturzystom bardzo trudno jest mówić o planach dalszych niż moment dostania się na studia.** Na ogół nie są w stanie z całkowitą pewnością powiedzieć czy i na jakie studia drugiego stopnia pójść. Niektórzy uzależniają pójście na nie od kwestii związanych z życiem zawodowym – jeśli po studiach I stopnia dostaną dobrą pracę nie będą „musieli” kontynuować nauki, albo będą ją łączyć ze studiami zaocznymi.

### Co po studiach?

- **Podobnie mgliste jest (z pojedynczymi wyjątkami) wyobrażenie swoich przyszłych ról zawodowych.** O ile badani nawet mówią o studiach w kontekście szans na zatrudnienie, to już

wyobrażenie tej pracy jest bardzo niekonkretne. Praca zawodowa jest przedstawiana albo jako kontynuacja własnego rozwoju rozpoczętego w liceum i na studiach, albo jako szansa na usamodzielnienie się od rodziców. To, jak badani mówili o pracy zależało od sytuacji ekonomicznej – osoby gorzej sytuowane mówiły zdecydowanie w kontekście samodzielności. Wyjątek stanowili maturzyści o sprecyzowanych zainteresowaniach, szczególnie takich, które łatwo dają się przełożyć na konkretny zawód. Ważne wydają się też doświadczenia pracy albo wolontariatu.





# Aneks

## 3. Demograficzne uwarunkowania procesów rekrutacyjnych

### 3.1. Tendencje demograficzne a liczba studentów

Tabela 3.1.1. Udział osób w wieku 19-24 lat wśród studentów w latach 2007, 2012 i 2016 – na podstawie stanu z 30 listopada.

| Forma studiów         | Rok   |       |       |
|-----------------------|-------|-------|-------|
|                       | 2007  | 2012  | 2016  |
| Studia stacjonarne    | 93,2% | 91,9% | 88,0% |
| Studia niestacjonarne | 63,2% | 57,2% | 55,2% |
| Ogółem                | 77,7% | 77,3% | 77,0% |

Tabela 3.1.2. Liczba szkół wyższych według rodzaju w latach 2010/2011 – 2015/2016 .

| Rodzaj szkół wyższych | Rok akademicki |           |           |           |           |           |
|-----------------------|----------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                       | 2010/2011      | 2011/2012 | 2012/2013 | 2013/2014 | 2014/2015 | 2015/2016 |
| Publiczne             | 132            | 132       | 132       | 132       | 132       | 132       |
| Niepubliczne          | 328            | 328       | 328       | 321       | 306       | 302       |
| Ogółem                | 460            | 460       | 453       | 438       | 434       | 415       |

Tabela 3.1.3. Współczynniki dynamiki (rok akademicki 2007/2008 =100) charakteryzujące zmianę liczby studentów wg rodzaju szkół i trybu studiów w latach 2007-2016.

| Rok  | Wyższe szkoły publiczne |                | Wyższe szkoły niepubliczne |                |
|------|-------------------------|----------------|----------------------------|----------------|
|      | stacjonarne             | niestacjonarne | stacjonarne                | niestacjonarne |
| 2007 | 100,0                   | 100,0          | 100,0                      | 100,0          |
| 2008 | 100,5                   | 97,3           | 88,1                       | 102,9          |
| 2009 | 103,1                   | 92,7           | 80,6                       | 99,8           |
| 2010 | 106,0                   | 86,6           | 71,8                       | 92,0           |
| 2011 | 109,1                   | 78,0           | 64,7                       | 82,0           |
| 2012 | 110,3                   | 69,9           | 61,2                       | 71,7           |
| 2013 | 107,1                   | 61,5           | 58,2                       | 60,9           |
| 2014 | 105,9                   | 54,7           | 57,3                       | 53,6           |
| 2015 | 104,4                   | 50,0           | 58,7                       | 47,7           |
| 2016 | 101,3                   | 46,6           | 60,1                       | 44,4           |

### 3.2. Procesy rekrutacyjne na studia wyższe w okresie niżu demograficznego

Tabela 3.2.1. Współczynniki dynamiki (rok 2007 =100) charakteryzujące zmianę liczby nowo przyjętych studentów I roku wg rodzaju szkół i trybu studiów w latach 2007-2016 .

| Rok  | Wyższe szkoły publiczne |                | Wyższe szkoły niepubliczne |                |
|------|-------------------------|----------------|----------------------------|----------------|
|      | stacjonarne             | niestacjonarne | stacjonarne                | niestacjonarne |
| 2007 | 1,000                   | 1,000          | 1,000                      | 1,000          |
| 2008 | 1,048                   | 1,010          | 0,838                      | 1,002          |
| 2009 | 1,144                   | 0,940          | 0,796                      | 0,832          |
| 2010 | 1,176                   | 0,853          | 0,691                      | 0,678          |
| 2011 | 1,210                   | 0,735          | 0,636                      | 0,580          |
| 2012 | 1,201                   | 0,691          | 0,658                      | 0,480          |
| 2013 | 1,108                   | 0,588          | 0,599                      | 0,412          |
| 2014 | 1,113                   | 0,513          | 0,606                      | 0,373          |
| 2015 | 1,110                   | 0,474          | 0,646                      | 0,333          |
| 2016 | 1,088                   | 0,452          | 0,669                      | 0,331          |

## 4. Analiza danych administracyjnych

### 4.3. Studia I stopnia i jednolite magisterskie

Tabela 4.3.1. Miary popularności i selekcyjności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów stacjonarnych I stopnia i jednolitych magisterskich.

| Kierunek studiów                   | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Antropozoologia                    | 7.09                         | 0.33                      | 0.58                                       | 1.36                         |
| Archaeology                        | 1.55                         | 0.84                      | 0.65                                       | 0.85                         |
| Archeologia                        | 2.53                         | 0.73                      | 0.57                                       | 1.06                         |
| Artes Liberales                    | 2.31                         | 0.63                      | 0.66                                       | 0.96                         |
| Astronomia                         | 3.52                         | 0.63                      | 0.37                                       | 0.81                         |
| Astronomia, studia indywidualne    | 1.00                         | 0.43                      | 0.67                                       | 0.29                         |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne          | 7.90                         | 0.25                      | 0.49                                       | 0.96                         |
| Bioinformatyka i biologia systemów | 2.91                         | 0.54                      | 0.60                                       | 0.94                         |
| Biologia                           | 6.49                         | 0.42                      | 0.32                                       | 0.86                         |
| Biotechnologia                     | 7.97                         | 0.31                      | 0.36                                       | 0.88                         |
| Chemia                             | 3.99                         | 0.87                      | 0.26                                       | 0.92                         |

| Kierunek studiów                                                                      | Liczba kandydatów na<br>miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na<br>miejsce |
|---------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                                  | 7.05                            | 0.36                         | 0.40                                          | 1.00                            |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. fotografia prasowa, reklamowa i wydawnicza      | 6.83                            | 0.26                         | 0.54                                          | 0.97                            |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. public relations i marketing medialny           | 14.89                           | 0.11                         | 0.64                                          | 1.06                            |
| Ekonomia, Matematyka, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-matematyczne          | 9.76                            | 0.28                         | 0.34                                          | 0.92                            |
| Ekonomia, Zarządzanie, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-menedżerskie         | 15.41                           | 0.21                         | 0.30                                          | 1.00                            |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość; Informatyka i ekonometria               | 11.21                           | 0.18                         | 0.45                                          | 0.93                            |
| Energetyka i chemia jądrowa                                                           | 3.38                            | 0.91                         | 0.25                                          | 0.76                            |
| Etnologia i antropologia kulturowa                                                    | 2.75                            | 0.57                         | 0.60                                          | 0.95                            |
| Europeistyka - integracja europejska, profil ogóln akademicki                         | 4.26                            | 0.54                         | 0.53                                          | 1.21                            |
| Europeistyka - studia europejskie                                                     | 2.18                            | 0.98                         | 0.43                                          | 0.91                            |
| Europejskie studia optyki okularowej i optometrii                                     | 3.97                            | 0.50                         | 0.52                                          | 1.03                            |
| Filologia angielska                                                                   | 13.46                           | 0.19                         | 0.39                                          | 1.01                            |
| Filologia bałtycka, spec. lituanistyka i lettonistyka                                 | 4.21                            | 0.52                         | 0.57                                          | 1.25                            |
| Filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, filologia klasyczna                   | 2.03                            | 0.86                         | 0.62                                          | 1.07                            |
| Filologia nowogrecka                                                                  | 3.22                            | 0.59                         | 0.68                                          | 1.28                            |
| Filologia polska, literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej | 3.82                            | 0.38                         | 0.56                                          | 0.82                            |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                         | 2.25                            | 0.69                         | 0.61                                          | 0.94                            |
| Filologia romańska                                                                    | 3.49                            | 0.60                         | 0.46                                          | 0.97                            |
| Filologia ugrofińska (język fiński)                                                   | 6.10                            | 0.37                         | 0.40                                          | 0.90                            |
| Filologia ugrofińska (język węgierski)                                                | 2.90                            | 0.90                         | 0.42                                          | 1.10                            |
| Filologia włoska                                                                      | 6.30                            | 0.28                         | 0.56                                          | 0.97                            |
| Filozofia                                                                             | 3.09                            | 0.60                         | 0.52                                          | 0.97                            |
| Filozofia (Philosophy), spec. Warsaw International Studies in Philosophy              | 1.34                            | 0.55                         | 0.81                                          | 0.60                            |
| Finanse, inwestycje i rachunkowość, spec. Finance and International Investment        | 2.51                            | 0.88                         | 0.53                                          | 1.16                            |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                 | 6.58                            | 0.29                         | 0.52                                          | 1.01                            |
| Fizyka                                                                                | 2.49                            | 0.81                         | 0.39                                          | 0.80                            |
| Fizyka, specjalność nauczycielska                                                     | 1.77                            | 0.83                         | 0.47                                          | 0.69                            |
| Fizyka, studia indywidualne                                                           | 2.21                            | 0.64                         | 0.41                                          | 0.58                            |
| Geofizyka w geologii                                                                  | 1.89                            | 0.89                         | 0.50                                          | 0.84                            |
| Geografia                                                                             | 3.63                            | 0.58                         | 0.46                                          | 0.97                            |
| Geologia poszukiwawcza                                                                | 2.39                            | 0.93                         | 0.45                                          | 0.98                            |
| Geologia stosowana                                                                    | 1.85                            | 0.93                         | 0.55                                          | 0.94                            |
| Germanistyka                                                                          | 2.19                            | 0.97                         | 0.55                                          | 1.18                            |
| Gospodarka przestrzenna                                                               | 6.48                            | 0.47                         | 0.32                                          | 0.99                            |

| Kierunek studiów                                                                                                                                   | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Historia                                                                                                                                           | 2.96                         | 0.69                      | 0.49                                       | 1.01                         |
| Historia i kultura Żydów                                                                                                                           | 3.69                         | 0.53                      | 0.68                                       | 1.34                         |
| Historia sztuki                                                                                                                                    | 3.38                         | 0.62                      | 0.46                                       | 0.97                         |
| Iberystyka (język hiszpański)                                                                                                                      | 5.29                         | 0.37                      | 0.49                                       | 0.97                         |
| Iberystyka (język portugalski)                                                                                                                     | 3.23                         | 0.75                      | 0.40                                       | 0.98                         |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk humanistycznych i społecznych                                                                 | 3.81                         | 0.28                      | 0.94                                       | 1.00                         |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk ścisłych, nauk przyrodniczych i nauk społecznych                                              | 3.34                         | 0.65                      | 0.41                                       | 0.90                         |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                                                                                            | 2.49                         | 0.53                      | 0.73                                       | 0.96                         |
| Informatyka                                                                                                                                        | 5.25                         | 0.26                      | 0.69                                       | 0.95                         |
| Inżynieria nanostruktur                                                                                                                            | 2.41                         | 0.89                      | 0.35                                       | 0.75                         |
| Kognitywistyka                                                                                                                                     | 4.62                         | 0.32                      | 0.60                                       | 0.88                         |
| Kulturoznawstwo - cywilizacja śródziemnomorska                                                                                                     | 3.88                         | 0.31                      | 0.65                                       | 0.77                         |
| Kulturoznawstwo - wiedza o kulturze                                                                                                                | 3.00                         | 0.62                      | 0.49                                       | 0.91                         |
| Lingwistyka stosowana, spec.: tłumaczenia specjalistyczne, komunikacja międzykulturowa, nauczanie języków obcych na wczesnych etapach edukacyjnych | 4.05                         | 0.66                      | 0.38                                       | 1.02                         |
| Lingwistyka stosowana, specjalność nauczycielsko-tłumaczeniowa                                                                                     | 5.18                         | 0.30                      | 0.61                                       | 0.94                         |
| Logistyka mediów, spec. logistyka i marketing w mediach                                                                                            | 9.00                         | 0.34                      | 0.34                                       | 1.03                         |
| Logistyka mediów, spec. technologie informacyjne mediów                                                                                            | 5.45                         | 0.43                      | 0.36                                       | 0.85                         |
| Logopedia ogólna i kliniczna, spec. logopedia ogólna                                                                                               | 6.29                         | 0.22                      | 0.69                                       | 0.97                         |
| Matematyka                                                                                                                                         | 2.96                         | 0.64                      | 0.49                                       | 0.94                         |
| Muzykologia                                                                                                                                        | 1.92                         | 0.81                      | 0.62                                       | 0.96                         |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka angielskiego                                                                                           | 2.04                         | 0.90                      | 0.51                                       | 0.94                         |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka francuskiego                                                                                           | 1.17                         | 0.93                      | 0.59                                       | 0.64                         |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka niemieckiego                                                                                           | 1.69                         | 0.98                      | 0.51                                       | 0.85                         |
| Ochrona środowiska                                                                                                                                 | 3.92                         | 0.70                      | 0.43                                       | 1.19                         |
| Ochrona środowiska w ramach MSOŚ                                                                                                                   | 2.15                         | 0.69                      | 0.62                                       | 0.92                         |
| Organizowanie rynku pracy                                                                                                                          | 3.48                         | 0.58                      | 0.46                                       | 0.93                         |
| Orientalistyka, afrykanistyka                                                                                                                      | 3.22                         | 0.57                      | 0.45                                       | 0.83                         |
| Orientalistyka, arabistyka                                                                                                                         | 8.33                         | 0.21                      | 0.42                                       | 0.72                         |
| Orientalistyka, hebraistyka                                                                                                                        | 3.11                         | 0.66                      | 0.41                                       | 0.83                         |
| Orientalistyka, indologia                                                                                                                          | 2.88                         | 0.64                      | 0.46                                       | 0.85                         |
| Orientalistyka, iranistyka                                                                                                                         | 2.12                         | 0.77                      | 0.49                                       | 0.80                         |
| Orientalistyka, japonistyka                                                                                                                        | 21.76                        | 0.08                      | 0.56                                       | 0.95                         |
| Orientalistyka, koreanistyka                                                                                                                       | 16.00                        | 0.12                      | 0.49                                       | 0.91                         |

| Kierunek studiów                                                                                   | Liczba kandydatów na<br>miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na<br>miejsce |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Orientalistyka, mongolistyka i tybetologia                                                         | 1.44                            | 1.00                         | 0.54                                          | 0.78                            |
| Orientalistyka, sinologia                                                                          | 15.82                           | 0.14                         | 0.43                                          | 0.93                            |
| Orientalistyka, turkologia                                                                         | 1.75                            | 0.91                         | 0.56                                          | 0.90                            |
| Pedagogika; Pedagogika małego dziecka                                                              | 3.76                            | 0.60                         | 0.43                                          | 0.97                            |
| Politologia                                                                                        | 3.61                            | 0.75                         | 0.40                                          | 1.08                            |
| Politologia, spec. Undergraduate Programme in Political Science                                    | 1.14                            | 0.64                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Polityka społeczna                                                                                 | 1.75                            | 0.97                         | 0.55                                          | 0.94                            |
| Praca socjalna                                                                                     | 1.89                            | 0.94                         | 0.54                                          | 0.96                            |
| Prawo                                                                                              | 3.30                            | 0.37                         | 0.76                                          | 0.92                            |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                                            | 5.06                            | 0.40                         | 0.46                                          | 0.94                            |
| Psychologia                                                                                        | 10.59                           | 0.16                         | 0.56                                          | 0.94                            |
| Psychology                                                                                         | 2.34                            | 0.58                         | 0.67                                          | 0.91                            |
| Samorząd terytorialny i polityka regionalna                                                        | 2.03                            | 0.85                         | 0.56                                          | 0.96                            |
| Sławistyka, spec.: bohemistyka, bułgarystyka, serbistyka                                           | 2.02                            | 0.82                         | 0.56                                          | 0.92                            |
| Socjologia                                                                                         | 2.52                            | 0.68                         | 0.59                                          | 1.02                            |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                                                      | 3.74                            | 0.71                         | 0.37                                          | 0.97                            |
| Stosunki międzynarodowe                                                                            | 3.08                            | 0.65                         | 0.47                                          | 0.95                            |
| Studia amerykańskie, spec. kulturoznawstwo Ameryki Łacińskiej i Karaibów                           | 4.62                            | 0.48                         | 0.36                                          | 0.81                            |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura Stanów Zjednoczonych                            | 2.89                            | 0.59                         | 0.56                                          | 0.95                            |
| Studia filologiczno-kulturoznawcze                                                                 | 2.53                            | 0.79                         | 0.44                                          | 0.88                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia białoruska z językiem rosyjskim i angielskim | 1.79                            | 0.93                         | 0.57                                          | 0.95                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia rosyjska                                     | 3.19                            | 0.64                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej             | 2.69                            | 0.63                         | 0.60                                          | 1.01                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. ukrainistyka z jęz. rosyjskim i angielskim             | 1.71                            | 0.78                         | 0.67                                          | 0.89                            |
| Studia wschodnie                                                                                   | 1.97                            | 0.93                         | 0.58                                          | 1.07                            |
| Undergraduate Programme in Internal Security (bezpieczeństwo wewnętrzne)                           | 1.09                            | 0.67                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Undergraduate Programme in International Relations                                                 | 3.30                            | 0.73                         | 0.39                                          | 0.95                            |
| Zaawansowane metody instrumentalne i techniki pomiarowe                                            | 1.30                            | 0.93                         | 0.63                                          | 0.76                            |
| Zarządzanie                                                                                        | 6.30                            | 0.34                         | 0.48                                          | 1.02                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, biofizyka molekularna                                  | 2.17                            | 0.88                         | 0.34                                          | 0.65                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, fizyka medyczna                                        | 2.78                            | 0.91                         | 0.28                                          | 0.70                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, neuroinformatyka                                       | 3.91                            | 0.59                         | 0.34                                          | 0.78                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, projektowanie molekularne i bioinformatyka             | 6.69                            | 0.94                         | 0.57                                          | 3.62                            |

Tabela 4.3.2. Miary popularności i selekcyjności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów niestacjonarnych wieczorowych I stopnia i jednolitych magisterskich.

| Kierunek studiów                                                        | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                               | 0.57                         | 0.92                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Biotechnologia                                                          | 2.18                         | 0.82                      | 0.36                                       | 0.65                         |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość; Informatyka i ekonometria | 1.37                         | 0.91                      | 0.44                                       | 0.55                         |
| Filologia angielska                                                     | 1.66                         | 0.68                      | 0.27                                       | 0.30                         |
| Filologia romańska (bez znajomości języka francuskiego)                 | 1.26                         | 0.97                      | 0.36                                       | 0.43                         |
| Filologia włoska                                                        | 1.57                         | 0.98                      | 0.23                                       | 0.36                         |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                   | 2.21                         | 0.99                      | 0.31                                       | 0.67                         |
| Historia                                                                | 0.36                         | 0.96                      | 0.38                                       | 0.13                         |
| Iberystyka (język hiszpański)                                           | 1.91                         | 1.00                      | 0.35                                       | 0.67                         |
| Orientalistyka, arabistyka                                              | 0.84                         | 0.97                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Orientalistyka, japonistyka                                             | 2.38                         | 0.99                      | 0.43                                       | 1.02                         |
| Orientalistyka, koreanistyka                                            | 3.30                         | 0.84                      | 0.31                                       | 0.87                         |
| Orientalistyka, sinologia                                               | 1.91                         | 1.00                      | 0.40                                       | 0.76                         |
| Prawo                                                                   | 1.16                         | 1.00                      | 0.52                                       | 0.60                         |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                 | 0.27                         | 1.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Psychologia                                                             | 1.43                         | 0.99                      | 0.48                                       | 0.68                         |
| Samorząd terytorialny i polityka regionalna                             | 0.52                         | 0.33                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura Stanów Zjednoczonych | 1.13                         | 0.95                      | 0.22                                       | 0.23                         |
| Zarządzanie                                                             | 2.39                         | 0.99                      | 0.30                                       | 0.71                         |



Tabela 4.3.3. Miary popularności i selekcyjności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów niestacjonarnych zaocznych I stopnia i jednolitych magisterskich.

| Kierunek studiów                                                                       | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Administracja                                                                          | 1.24                         | 1.00                      | 0.41                                       | 0.51                         |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                                              | 2.64                         | 0.95                      | 0.49                                       | 1.22                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                                   | 1.74                         | 0.96                      | 0.57                                       | 0.96                         |
| Europeistyka - integracja europejska, profil ogólnoakademicki                          | 0.41                         | 0.64                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                          | 1.04                         | 0.99                      | 0.54                                       | 0.56                         |
| Filozofia                                                                              | 0.91                         | 0.97                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                  | 2.12                         | 0.98                      | 0.48                                       | 1.01                         |
| Geografia                                                                              | 1.16                         | 1.00                      | 0.39                                       | 0.45                         |
| Gospodarka przestrzenna                                                                | 1.27                         | 1.00                      | 0.41                                       | 0.52                         |
| Historia                                                                               | 0.74                         | 0.98                      | 0.63                                       | 0.46                         |
| Historia sztuki                                                                        | 1.36                         | 0.89                      | 0.76                                       | 0.92                         |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                                | 0.68                         | 1.00                      | 0.56                                       | 0.38                         |
| Logistyka mediów, spec. logistyka i marketing w mediach                                | 2.32                         | 0.99                      | 0.39                                       | 0.90                         |
| Logistyka mediów, spec. technologie informacyjne mediów                                | 2.42                         | 0.99                      | 0.43                                       | 1.02                         |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka angielskiego                               | 1.57                         | 0.96                      | 0.33                                       | 0.50                         |
| Pedagogika; Pedagogika małego dziecka                                                  | 2.19                         | 0.47                      | 0.83                                       | 0.84                         |
| Politologia                                                                            | 1.00                         | 1.00                      | 0.33                                       | 0.33                         |
| Praca socjalna                                                                         | 0.59                         | 0.91                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                                | 0.93                         | 1.00                      | 0.56                                       | 0.52                         |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                                          | 0.93                         | 0.99                      | 0.51                                       | 0.47                         |
| Stosunki międzynarodowe                                                                | 0.71                         | 0.96                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej | 0.90                         | 0.94                      | 0.59                                       | 0.50                         |
| Zarządzanie                                                                            | 2.73                         | 0.97                      | 0.35                                       | 0.93                         |

Tabela 4.3.4. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego wśród kandydatów, osób zakwalifikowanych i przyjętych na poszczególne kierunki studiów stacjonarnych I stopnia i jednolitych magisterskich.

| Kierunek studiów                                                                 | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                  | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                  | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Antropozoologia                                                                  | 71           | 78              | 76       | 66         | 78              | 78       | 91              | 97              | 97       |
| Archaeology                                                                      | 68           | 69              | 72       | 66         | 66              | 70       | 96              | 96              | 96       |
| Archeologia                                                                      | 66           | 68              | 67       | 64         | 66              | 65       | 89              | 91              | 90       |
| Artes Liberales                                                                  | 73           | 77              | 76       | 70         | 75              | 74       | 95              | 97              | 97       |
| Astronomia                                                                       | 67           | 68              | 66       | 88         | 93              | 94       | 94              | 94              | 92       |
| Astronomia, studia indywidualne                                                  | 70           | 70              | 73       | 98         | 97              | 100      | 97              | 99              | 100      |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                                        | 64           | 73              | 70       | 59         | 69              | 67       | 83              | 95              | 94       |
| Bioinformatyka i biologia systemów                                               | 71           | 76              | 78       | 91         | 97              | 97       | 96              | 97              | 97       |
| Biologia                                                                         | 70           | 76              | 78       | 78         | 89              | 89       | 90              | 95              | 96       |
| Biotechnologia                                                                   | 70           | 75              | 75       | 80         | 91              | 90       | 91              | 97              | 97       |
| Chemia                                                                           | 67           | 68              | 69       | 81         | 84              | 82       | 89              | 91              | 89       |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                             | 71           | 78              | 81       | 62         | 74              | 72       | 89              | 96              | 96       |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. fotografia prasowa, reklamowa i wydawnicza | 69           | 80              | 77       | 63         | 74              | 74       | 90              | 96              | 93       |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. public relations i marketing medialny      | 70           | 79              | 78       | 64         | 84              | 81       | 92              | 99              | 99       |
| Ekonomia, Matematyka, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-matematyczne     | 68           | 74              | 75       | 92         | 97              | 98       | 92              | 97              | 95       |
| Ekonomia, Zarządzanie, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-menedżerskie    | 67           | 73              | 72       | 85         | 95              | 95       | 91              | 96              | 96       |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość; Informatyka i ekonometria          | 67           | 74              | 74       | 87         | 97              | 97       | 90              | 96              | 96       |
| Energetyka i chemia jądrowa                                                      | 65           | 67              | 64       | 82         | 84              | 82       | 90              | 91              | 91       |
| Etnologia i antropologia kulturowa                                               | 73           | 76              | 77       | 66         | 70              | 68       | 94              | 98              | 97       |
| Europeistyka - integracja europejska, profil ogólnoakademicki                    | 65           | 68              | 68       | 64         | 66              | 68       | 88              | 90              | 90       |
| Europeistyka - studia europejskie                                                | 67           | 67              | 67       | 60         | 60              | 60       | 88              | 89              | 89       |
| Europejskie studia optyki okularowej i optometrii                                | 67           | 69              | 66       | 79         | 87              | 87       | 87              | 91              | 87       |
| Filologia angielska                                                              | 70           | 79              | 80       | 65         | 77              | 76       | 96              | 99              | 99       |
| Filologia bałtycka, spec. lituanistyka i lettonistyka                            | 67           | 72              | 73       | 60         | 62              | 63       | 88              | 93              | 91       |

| Kierunek studiów                                                                                      | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                                       | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                                       | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, filologia klasyczna                                   | 70           | 71              | 72       | 66         | 68              | 71       | 92              | 94              | 94       |
| Filologia nowogrecka                                                                                  | 70           | 74              | 74       | 71         | 75              | 75       | 92              | 97              | 96       |
| Filologia polska, literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej                 | 75           | 82              | 83       | 62         | 68              | 66       | 90              | 96              | 94       |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                                         | 74           | 77              | 77       | 61         | 65              | 63       | 87              | 89              | 89       |
| Filologia romańska                                                                                    | 75           | 78              | 75       | 70         | 74              | 73       | 95              | 98              | 97       |
| Filologia ugrofińska (język fiński)                                                                   | 71           | 80              | 82       | 67         | 75              | 76       | 96              | 98              | 98       |
| Filologia ugrofińska (język węgierski)                                                                | 72           | 74              | 74       | 65         | 67              | 68       | 95              | 97              | 96       |
| Filologia włoska                                                                                      | 72           | 79              | 78       | 66         | 74              | 76       | 94              | 98              | 98       |
| Filozofia                                                                                             | 72           | 76              | 76       | 72         | 80              | 82       | 94              | 97              | 96       |
| Filozofia (Philosophy), spec. Warsaw International Studies in Philosophy                              | 69           | 74              | 74       | 67         | 74              | 70       | 96              | 97              | 97       |
| Finanse, inwestycje i rachunkowość, spec. Finance and International Investment                        | 66           | 67              | 64       | 81         | 82              | 80       | 94              | 96              | 96       |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                                 | 67           | 74              | 73       | 84         | 92              | 91       | 88              | 97              | 97       |
| Fizyka                                                                                                | 69           | 70              | 71       | 91         | 94              | 95       | 95              | 95              | 95       |
| Fizyka, specjalność nauczycielska                                                                     | 63           | 65              | 61       | 86         | 87              | 85       | 91              | 91              | 89       |
| Fizyka, studia indywidualne                                                                           | 76           | 79              | 77       | 98         | 99              | 98       | 98              | 99              | 99       |
| Geofizyka w geologii                                                                                  | 66           | 66              | 66       | 89         | 91              | 89       | 90              | 90              | 93       |
| Geografia                                                                                             | 65           | 70              | 67       | 71         | 80              | 78       | 87              | 94              | 93       |
| Geologia poszukiwawcza                                                                                | 63           | 64              | 63       | 74         | 76              | 80       | 87              | 89              | 90       |
| Geologia stosowana                                                                                    | 64           | 65              | 65       | 72         | 73              | 72       | 87              | 89              | 89       |
| Germanistyka                                                                                          | 68           | 68              | 67       | 68         | 68              | 67       | 92              | 91              | 89       |
| Gospodarka przestrzenna                                                                               | 65           | 70              | 71       | 73         | 81              | 78       | 87              | 95              | 94       |
| Historia                                                                                              | 69           | 74              | 72       | 62         | 68              | 65       | 89              | 93              | 92       |
| Historia i kultura Żydów                                                                              | 69           | 73              | 72       | 63         | 65              | 66       | 90              | 92              | 93       |
| Historia sztuki                                                                                       | 74           | 76              | 76       | 66         | 72              | 72       | 93              | 97              | 96       |
| Iberystyka (język hiszpański)                                                                         | 70           | 77              | 77       | 65         | 74              | 74       | 94              | 98              | 98       |
| Iberystyka (język portugalski)                                                                        | 70           | 72              | 69       | 64         | 65              | 65       | 95              | 96              | 95       |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk humanistycznych i społecznych                    | 79           | 84              | 84       | 75         | 79              | 78       | 97              | 98              | 98       |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk ścisłych, nauk przyrodniczych i nauk społecznych | 73           | 75              | 73       | 91         | 95              | 96       | 95              | 97              | 97       |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                                               | 70           | 75              | 76       | 73         | 80              | 82       | 90              | 96              | 95       |

| Kierunek studiów                                                                                                                                   | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                                                                                    | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                                                                                    | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Informatyka                                                                                                                                        | 68           | 75              | 75       | 90         | 98              | 98       | 94              | 98              | 98       |
| Inżynieria nanostruktur                                                                                                                            | 67           | 67              | 66       | 87         | 90              | 89       | 92              | 93              | 92       |
| Kognitywistyka                                                                                                                                     | 72           | 77              | 76       | 86         | 94              | 95       | 95              | 97              | 97       |
| Kulturoznawstwo - cywilizacja śródziemnomorska                                                                                                     | 67           | 72              | 74       | 64         | 77              | 80       | 89              | 97              | 97       |
| Kulturoznawstwo - wiedza o kulturze                                                                                                                | 71           | 76              | 75       | 62         | 67              | 67       | 90              | 95              | 96       |
| Lingwistyka stosowana, spec.: tłumaczenia specjalistyczne, komunikacja międzykulturowa, nauczanie języków obcych na wczesnych etapach edukacyjnych | 73           | 76              | 75       | 72         | 75              | 73       | 96              | 97              | 97       |
| Lingwistyka stosowana, specjalność nauczycielsko-tłumaczeniowa                                                                                     | 75           | 80              | 79       | 72         | 79              | 77       | 97              | 98              | 98       |
| Logistyka mediów, spec. logistyka i marketing w mediach                                                                                            | 68           | 75              | 75       | 67         | 77              | 78       | 89              | 96              | 97       |
| Logistyka mediów, spec. technologie informacyjne mediów                                                                                            | 68           | 73              | 74       | 69         | 77              | 77       | 90              | 95              | 94       |
| Logopedia ogólna i kliniczna, spec. logopedia ogólna                                                                                               | 67           | 71              | 72       | 62         | 66              | 66       | 83              | 89              | 89       |
| Matematyka                                                                                                                                         | 69           | 71              | 71       | 95         | 97              | 97       | 93              | 96              | 96       |
| Muzykologia                                                                                                                                        | 68           | 71              | 69       | 60         | 64              | 63       | 85              | 89              | 89       |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka angielskiego                                                                                           | 66           | 67              | 64       | 62         | 64              | 62       | 93              | 95              | 95       |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka francuskiego                                                                                           | 70           | 71              | 72       | 61         | 63              | 59       | 92              | 94              | 95       |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka niemieckiego                                                                                           | 66           | 66              | 65       | 66         | 66              | 65       | 90              | 90              | 92       |
| Ochrona środowiska                                                                                                                                 | 65           | 68              | 68       | 70         | 73              | 72       | 87              | 91              | 91       |
| Ochrona środowiska w ramach MSOŚ                                                                                                                   | 63           | 64              | 65       | 68         | 73              | 73       | 85              | 89              | 89       |
| Organizowanie rynku pracy                                                                                                                          | 67           | 71              | 72       | 65         | 72              | 67       | 88              | 96              | 96       |
| Orientalistyka, afrykanistyka                                                                                                                      | 71           | 74              | 75       | 66         | 71              | 82       | 95              | 98              | 98       |
| Orientalistyka, arabistyka                                                                                                                         | 71           | 79              | 80       | 66         | 79              | 71       | 96              | 99              | 99       |
| Orientalistyka, hebraistyka                                                                                                                        | 73           | 77              | 76       | 63         | 67              | 60       | 97              | 99              | 99       |
| Orientalistyka, indologia                                                                                                                          | 68           | 73              | 75       | 62         | 67              | 70       | 94              | 98              | 99       |
| Orientalistyka, iranistyka                                                                                                                         | 70           | 71              | 70       | 65         | 71              | 70       | 96              | 98              | 97       |
| Orientalistyka, japonistyka                                                                                                                        | 69           | 84              | 85       | 64         | 79              | 77       | 96              | 100             | 100      |
| Orientalistyka, koreanistyka                                                                                                                       | 69           | 77              | 80       | 64         | 75              | 79       | 96              | 99              | 99       |
| Orientalistyka, mongolistyka i tybetologia                                                                                                         | 73           | 73              | 71       | 69         | 69              | 68       | 97              | 97              | 96       |
| Orientalistyka, sinologia                                                                                                                          | 71           | 80              | 79       | 67         | 79              | 79       | 96              | 99              | 99       |

| Kierunek studiów                                                                                   | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                                    | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                                    | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Orientalistyka, turkologia                                                                         | 68           | 69              | 68       | 58         | 59              | 54       | 96              | 97              | 97       |
| Pedagogika; Pedagogika małego dziecka                                                              | 67           | 71              | 71       | 62         | 67              | 66       | 80              | 88              | 87       |
| Politologia                                                                                        | 68           | 70              | 70       | 62         | 66              | 68       | 90              | 93              | 92       |
| Politologia, spec. Undergraduate Programme in Political Science                                    | 60           | 62              |          | 74         | 63              |          | 99              | 100             |          |
| Polityka społeczna                                                                                 | 66           | 67              | 67       | 63         | 63              | 63       | 88              | 88              | 86       |
| Praca socjalna                                                                                     | 67           | 68              | 69       | 58         | 60              | 62       | 81              | 82              | 83       |
| Prawo                                                                                              | 74           | 80              | 79       | 72         | 82              | 81       | 93              | 97              | 97       |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                                            | 66           | 72              | 71       | 58         | 61              | 59       | 82              | 89              | 89       |
| Psychologia                                                                                        | 71           | 80              | 80       | 69         | 85              | 85       | 90              | 98              | 99       |
| Psychology                                                                                         | 67           | 70              | 74       | 69         | 78              | 77       | 96              | 97              | 99       |
| Samorząd terytorialny i polityka regionalna                                                        | 68           | 69              | 68       | 62         | 65              | 64       | 85              | 87              | 86       |
| Slawistyka, spec.: bohemistyka, bułgarystyka, serbistyka                                           | 67           | 69              | 69       | 61         | 63              | 63       | 90              | 93              | 93       |
| Socjologia                                                                                         | 68           | 70              | 69       | 61         | 64              | 61       | 91              | 93              | 92       |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                                                      | 70           | 73              | 72       | 63         | 67              | 67       | 90              | 94              | 95       |
| Stosunki międzynarodowe                                                                            | 70           | 74              | 72       | 68         | 74              | 72       | 93              | 96              | 96       |
| Studia amerykańskie, spec. kulturoznawstwo Ameryki Łacińskiej i Karaibów                           | 69           | 73              | 75       | 65         | 72              | 71       | 94              | 97              | 96       |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura Stanów Zjednoczonych                            | 68           | 72              | 72       | 64         | 71              | 70       | 96              | 98              | 99       |
| Studia filologiczno-kulturoznawcze                                                                 | 76           | 78              | 75       | 71         | 73              | 73       | 97              | 98              | 97       |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia białoruska z językiem rosyjskim i angielskim | 64           | 65              | 63       | 59         | 60              | 58       | 83              | 84              | 83       |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia rosyjska                                     | 69           | 70              |          | 60         | 63              |          | 93              | 93              |          |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej             | 67           | 69              | 68       | 61         | 59              | 58       | 85              | 85              | 85       |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. ukrainistyka z jęz. rosyjskim i angielskim             | 64           | 66              | 65       | 55         | 57              | 55       | 88              | 89              | 87       |
| Studia wschodnie                                                                                   | 65           | 66              | 64       | 61         | 60              | 59       | 88              | 88              | 88       |
| Undergraduate Programme in Internal Security (bezpieczeństwo wewnętrzne)                           | 63           | 73              |          | 65         | 71              |          | 93              | 97              |          |
| Undergraduate Programme in International Relations                                                 | 65           | 66              | 71       | 64         | 65              | 70       | 93              | 95              | 97       |

| Kierunek studiów                                                                       | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                        | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                        | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Zaawansowane metody instrumentalne i techniki pomiarowe                                | 65           | 65              | 64       | 76         | 78              | 77       | 88              | 88              | 87       |
| Zarządzanie                                                                            | 66           | 72              | 71       | 74         | 85              | 84       | 88              | 97              | 97       |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, biofizyka molekularna                      | 70           | 72              | 72       | 83         | 85              | 87       | 94              | 94              | 92       |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, fizyka medyczna                            | 69           | 70              | 70       | 84         | 85              | 85       | 93              | 93              | 96       |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, neuroinformatyka                           | 67           | 72              | 70       | 84         | 91              | 87       | 92              | 95              | 96       |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, projektowanie molekularne i bioinformatyka | 66           | 67              | 65       | 81         | 83              | 84       | 89              | 90              | 89       |

Tabela 4.3.5. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego wśród kandydatów, osób zakwalifikowanych i przyjętych na poszczególne kierunki studiów niestacjonarnych wieczorowych I stopnia i jednolitych magisterskich.

| Kierunek studiów                                                        | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                         | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                         | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                               | 62           | 62              |          | 54         | 55              |          | 76              | 78              |          |
| Biotechnologia                                                          | 64           | 66              | 66       | 70         | 73              | 69       | 88              | 89              | 88       |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość; Informatyka i ekonometria | 62           | 63              | 63       | 77         | 80              | 80       | 85              | 87              | 88       |
| Filologia angielska                                                     | 66           | 68              | 65       | 58         | 62              | 61       | 94              | 96              | 97       |
| Filologia romańska (bez znajomości języka francuskiego)                 | 79           | 78              | 75       | 71         | 70              | 68       | 95              | 95              | 94       |
| Filologia włoska                                                        | 66           | 66              | 63       | 62         | 61              | 52       | 92              | 92              | 91       |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                   | 63           | 63              | 61       | 78         | 78              | 75       | 83              | 83              | 81       |
| Historia                                                                | 63           | 63              | 61       | 48         | 48              | 46       | 73              | 75              | 71       |
| Iberystyka (język hiszpański)                                           | 68           | 68              | 63       | 61         | 61              | 59       | 92              | 92              | 88       |
| Orientalistyka, arabistyka                                              | 64           | 64              |          | 55         | 56              |          | 89              | 91              |          |
| Orientalistyka, japonistyka                                             | 66           | 66              | 64       | 62         | 62              | 59       | 94              | 94              | 92       |
| Orientalistyka, koreanistyka                                            | 68           | 69              | 71       | 59         | 62              | 62       | 95              | 97              | 97       |
| Orientalistyka, sinologia                                               | 68           | 68              | 68       | 61         | 61              | 62       | 94              | 94              | 95       |
| Prawo                                                                   | 67           | 67              | 67       | 63         | 63              | 61       | 86              | 86              | 86       |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                 | 60           | 60              |          | 49         | 49              |          | 76              | 76              |          |

| Kierunek studiów                                                        | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                         | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                         | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Psychologia                                                             | 68           | 68              | 67       | 63         | 63              | 61       | 85              | 85              | 84       |
| Samorząd terytorialny i polityka regionalna                             | 55           | 48              |          | 47         | 61              |          | 65              | 62              |          |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura Stanów Zjednoczonych | 64           | 64              | 60       | 56         | 56              | 50       | 94              | 95              | 92       |
| Zarządzanie                                                             | 63           | 62              | 61       | 68         | 68              | 64       | 86              | 86              | 85       |

Tabela 4.3.6. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego wśród kandydatów, osób zakwalifikowanych i przyjętych na poszczególne kierunki studiów niestacjonarnych zaocznych I stopnia.

| Kierunek studiów                                              | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|---------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                               | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                               | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Administracja                                                 | 62           | 62              | 62       | 52         | 52              | 50       | 70              | 70              | 70       |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                     | 60           | 61              | 60       | 51         | 52              | 52       | 75              | 76              | 77       |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo          | 67           | 68              | 69       | 52         | 52              | 52       | 82              | 83              | 83       |
| Europeistyka - integracja europejska, profil ogólnoakademicki | 57           | 56              |          | 51         | 51              |          | 76              | 71              |          |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza | 67           | 67              | 65       | 53         | 52              | 50       | 76              | 76              | 74       |
| Filozofia                                                     | 64           | 64              |          | 60         | 60              |          | 87              | 87              |          |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                         | 64           | 64              | 63       | 72         | 72              | 71       | 78              | 78              | 78       |
| Geografia                                                     | 61           | 61              | 58       | 55         | 55              | 53       | 74              | 74              | 74       |
| Gospodarka przestrzenna                                       | 63           | 63              | 62       | 56         | 56              | 51       | 74              | 74              | 69       |
| Historia                                                      | 62           | 63              | 62       | 48         | 48              | 47       | 78              | 78              | 79       |
| Historia sztuki                                               | 66           | 67              | 68       | 66         | 65              | 66       | 91              | 91              | 90       |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                       | 62           | 62              | 63       | 56         | 56              | 56       | 75              | 75              | 73       |
| Logistyka mediów, spec. logistyka i marketing w mediach       | 63           | 63              | 66       | 60         | 60              | 61       | 83              | 83              | 82       |
| Logistyka mediów, spec. technologie informacyjne mediów       | 62           | 62              | 60       | 59         | 59              | 61       | 83              | 84              | 81       |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka angielskiego      | 64           | 64              | 63       | 57         | 57              | 55       | 91              | 92              | 91       |
| Pedagogika; Pedagogika małego dziecka                         | 61           | 61              | 61       | 51         | 49              | 48       | 67              | 67              | 66       |



| Kierunek studiów                                                                       | Egzamin      |                 |          |            |                 |          |                 |                 |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------------|----------|------------|-----------------|----------|-----------------|-----------------|----------|
|                                                                                        | język polski |                 |          | matematyka |                 |          | język angielski |                 |          |
|                                                                                        | kandydaci    | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci  | zakwalifikowani | przyjęci | kandydaci       | zakwalifikowani | przyjęci |
| Politologia                                                                            | 64           | 64              | 66       | 51         | 51              | 46       | 78              | 78              | 72       |
| Praca socjalna                                                                         | 63           | 63              |          | 57         | 58              |          | 76              | 75              |          |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                                | 63           | 63              | 65       | 52         | 52              | 52       | 72              | 72              | 70       |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                                          | 64           | 64              | 63       | 55         | 55              | 54       | 82              | 82              | 83       |
| Stosunki międzynarodowe                                                                | 67           | 67              |          | 60         | 60              |          | 84              | 84              |          |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej | 61           | 62              | 60       | 52         | 53              | 56       | 85              | 84              | 89       |
| Zarządzanie                                                                            | 61           | 62              | 60       | 61         | 62              | 60       | 78              | 79              | 79       |

Tabela 4.3.7. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z wybranych egzaminów maturalnych na poziomie rozszerzonym wśród przyjętych na poszczególne kierunki studiów stacjonarnych (tylko jeśli liczba osób z wynikiem z danego egzaminu były większa niż 10 i przynajmniej 20% przyjętych zdawało dany egzamin).

| Kierunek studiów                                                                 | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Antropozoologia                                                                  | 87        | 63       | 49     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 78     | -   |
| Archeologia                                                                      | 75        | -        | -      | -         | -      | -         | 57        | 56       | -          | -         | -           | -          | -         | 66     | 58  |
| Artes Liberales                                                                  | 86        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 70       | -          | -         | -           | -          | -         | 79     | 59  |
| Astronomia                                                                       | 76        | -        | -      | -         | 58     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 66         | -         | -      | -   |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                                        | 79        | -        | -      | -         | -      | -         | 63        | 60       | -          | -         | -           | -          | -         | 73     | 54  |
| Bioinformatyka i biologia systemów                                               | 88        | 65       | 69     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 76         | -         | -      | -   |
| Biologia                                                                         | 87        | 72       | 65     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 56         | -         | -      | -   |
| Biotechnologia                                                                   | 87        | 76       | 73     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 57         | -         | -      | -   |
| Chemia                                                                           | 75        | 52       | 51     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 49         | -         | -      | -   |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                             | 83        | -        | -      | -         | -      | -         | 71        | 63       | -          | -         | -           | -          | -         | 83     | 63  |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. fotografia prasowa, reklamowa i wydawnicza | 82        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 75     | -   |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. public relations i marketing medialny      | 93        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 89     | -   |
| Ekonomia, Matematyka, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-matematyczne**   | 86        | -        | -      | -         | 62     | -         | 75        | -        | -          | -         | -           | 87         | -         | -      | -   |
| Ekonomia, Zarządzanie, spec. Międzykierunkowe studia ekonomiczno-menedżerskie*** | 85        | -        | -      | -         | 56     | -         | 62        | -        | -          | -         | -           | 74         | -         | 75     | -   |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość; Informatyka i ekonometria          | 84        | -        | -      | -         | 56     | -         | 67        | -        | -          | -         | -           | 83         | -         | -      | -   |

| Kierunek studiów                                                                      | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Energetyka i chemia jądrowa                                                           | 77        | 51       | 56     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 52         | -         | -      | -   |
| Etnologia i antropologia kulturowa                                                    | 81        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 62       | -          | -         | -           | -          | -         | 75     | -   |
| Europeistyka - integracja europejska, profil ogólnoakademicki                         | 68        | -        | -      | -         | -      | -         | 51        | 53       | -          | -         | -           | -          | -         | 64     | 51  |
| Europeistyka - studia europejskie                                                     | 69        | -        | -      | -         | -      | -         | 46        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 55     | 42  |
| Europejskie studia optyki okularowej i optometrii                                     | 73        | 61       | 49     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 59         | -         | -      | -   |
| Filologia angielska                                                                   | 96        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 56         | -         | 79     | -   |
| Filologia bałtycka, spec. lituanistyka i lettonistyka                                 | 75        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 70     | -   |
| Filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, filologia klasyczna                   | 78        | -        | -      | -         | -      | -         | 57        | 58       | -          | -         | -           | 50         | -         | 71     | 54  |
| Filologia nowogrecka                                                                  | 78        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 72     | -   |
| Filologia polska, literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej | 82        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 62       | -          | -         | -           | -          | -         | 94     | -   |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                         | 73        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 51       | -          | -         | -           | -          | -         | 78     | 45  |
| Filologia romańska                                                                    | 87        | -        | -      | -         | -      | 69        | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 73     | -   |
| Filologia ugrofińska (język fiński)                                                   | 89        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 81     | -   |
| Filologia ugrofińska (język węgierski)                                                | 80        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 69     | -   |
| Filologia włoska                                                                      | 86        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 66       | -          | -         | -           | -          | -         | 88     | 61  |
| Filozofia                                                                             | 84        | -        | -      | 75        | -      | -         | 74        | 71       | -          | -         | -           | 67         | -         | 82     | 61  |
| Filozofia (Philosophy), spec. Warsaw International Studies in Philosophy              | 84        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 65     | -   |
| Finanse, inwestycje i rachunkowość, spec. Finance and International Investment        | 81        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 49         | -         | -      | -   |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                 | 87        | -        | -      | -         | -      | -         | 60        | -        | -          | -         | -           | 60         | -         | 72     | -   |

| Kierunek studiów                                                                                      | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Fizyka                                                                                                | 83        | -        | -      | -         | 70     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 70         | -         | -      | -   |
| Fizyka, studia indywidualne                                                                           | 95        | -        | -      | -         | 95     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 90         | -         | -      | -   |
| Geofizyka w geologii                                                                                  | 81        | -        | -      | -         | 46     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 59         | -         | -      | -   |
| Geografia                                                                                             | 75        | -        | -      | -         | -      | -         | 69        | -        | -          | -         | -           | 42         | -         | -      | -   |
| Geologia poszukiwawcza                                                                                | 69        | -        | -      | -         | 56     | -         | 59        | -        | -          | -         | -           | 52         | -         | -      | -   |
| Geologia stosowana                                                                                    | 68        | -        | -      | -         | -      | -         | 59        | -        | -          | -         | -           | 43         | -         | -      | -   |
| Germanistyka                                                                                          | 72        | -        | -      | -         | -      | -         | 43        | -        | -          | -         | -           | -          | 71        | 64     | -   |
| Gospodarka przestrzenna                                                                               | 77        | -        | -      | -         | -      | -         | 65        | -        | -          | -         | -           | 46         | -         | 63     | -   |
| Historia                                                                                              | 78        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 75       | -          | -         | -           | -          | -         | 72     | 56  |
| Historia i kultura Żydów                                                                              | 78        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 62       | -          | -         | -           | -          | -         | 76     | 58  |
| Historia sztuki                                                                                       | 86        | -        | -      | -         | -      | -         | 67        | 65       | -          | 80        | -           | 67         | -         | 80     | -   |
| Iberystyka (język hiszpański)                                                                         | 85        | -        | -      | -         | -      | -         | 67        | -        | 60         | -         | -           | 56         | -         | 78     | 51  |
| Iberystyka (język portugalski)                                                                        | 76        | -        | -      | -         | -      | -         | 49        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 71     | 40  |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk humanistycznych i społecznych                    | 92        | -        | -      | 84        | -      | -         | -         | 78       | -          | -         | -           | 79         | -         | 92     | 72  |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk ścisłych, nauk przyrodniczych i nauk społecznych | 88        | 78       | 83     | -         | 82     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 81         | -         | -      | -   |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                                               | 81        | -        | -      | -         | -      | -         | 63        | 69       | -          | -         | -           | 79         | -         | 79     | -   |
| Informatyka                                                                                           | 91        | -        | -      | -         | 75     | -         | -         | -        | -          | -         | 86          | 89         | -         | 79     | -   |
| Inżynieria nanostruktur                                                                               | 78        | 54       | 62     | -         | 61     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 65         | -         | -      | -   |
| Kognitywistyka                                                                                        | 90        | -        | -      | -         | 67     | -         | 67        | -        | -          | -         | -           | 75         | -         | 80     | -   |
| Kulturoznawstwo - cywilizacja śródziemnomorska                                                        | 84        | -        | -      | -         | -      | -         | 69        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |

[illegible]



| Kierunek studiów                                                                                   | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia białoruska z językiem rosyjskim i angielskim | 60        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 57     | 38  |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej             | 67        | -        | -      | -         | -      | -         | 44        | 41       | -          | -         | -           | -          | -         | 67     | 42  |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. ukrainistyka z jęz. rosyjskim i angielskim             | 70        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 63     | -   |
| Studia wschodnie                                                                                   | 70        | -        | -      | -         | -      | -         | 56        | 49       | -          | -         | -           | -          | -         | 61     | 45  |
| Undergraduate Programme in International Relations                                                 | 86        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Zaawansowane metody instrumentalne i techniki pomiarowe                                            | 66        | 45       | 42     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 28         | -         | -      | -   |
| Zarządzanie                                                                                        | 85        | -        | -      | -         | -      | -         | 58        | -        | -          | -         | -           | 53         | -         | 68     | -   |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, biofizyka molekularna                                  | 76        | -        | 50     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, fizyka medyczna                                        | 79        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, neuroinformatyka                                       | 87        | 60       | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, projektowanie molekularne i bioinformatyka             | 69        | 59       | 53     | -         | 42     | -         | -         | -        | -          | -         | -           | 47         | -         | -      | -   |



Tabela 4.3.8. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z wybranych egzaminów maturalnych na poziomie rozszerzonym wśród przyjętych na poszczególne kierunki studiów niestacjonarnych wieczorowych (tylko jeśli liczba osób z wynikiem z danego egzaminu były większa niż 10 i przynajmniej 20% przyjętych zdawało dany egzamin).

| Kierunek studiów                                                           | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Biotechnologia                                                             | 65        | 48       | 38     | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Ekonomia; Finanse, inwestycje i rachunkowość;<br>Informatyka i ekonometria | 69        | -        | -      | -         | -      | -         | 48        | -        | -          | -         | -           | 43         | -         | -      | -   |
| Filologia angielska                                                        | 83        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 57     | -   |
| Filologia włoska                                                           | 65        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                      | 59        | -        | -      | -         | -      | -         | 35        | -        | -          | -         | -           | 35         | -         | -      | -   |
| Iberystyka (język hiszpański)                                              | 67        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | 52         | -         | -           | -          | -         | 54     | -   |
| Orientalistyka, japonistyka                                                | 76        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 58     | -   |
| Orientalistyka, koreanistyka                                               | 82        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 70     | -   |
| Orientalistyka, sinologia                                                  | 79        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 66     | -   |
| Prawo                                                                      | 69        | -        | -      | -         | -      | -         | 48        | 45       | -          | -         | -           | -          | -         | 64     | 46  |
| Psychologia                                                                | 65        | 41       | -      | -         | -      | -         | 46        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 61     | 33  |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura<br>Stanów Zjednoczonych | 72        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Zarządzanie                                                                | 60        | -        | -      | -         | -      | -         | 41        | -        | -          | -         | -           | 31         | -         | 45     | 31  |

Tabela 4.3.9. Średnie wyniki egzaminów maturalnych z wybranych egzaminów maturalnych na poziomie rozszerzonym wśród przyjętych na poszczególne kierunki studiów niestacjonarnych zaocznych (tylko jeśli liczba osób z wynikiem z danego egzaminu były większa niż 10 i przynajmniej 20% przyjętych zdawało dany egzamin).

| Kierunek studiów                                              | Angielski | Biologia | Chemia | Filozofia | Fizyka | Francuski | Geografia | Historia | Hiszpański | H. sztuki | Informatyka | Matematyka | Niemiecki | Polski | WOS |
|---------------------------------------------------------------|-----------|----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|----------|------------|-----------|-------------|------------|-----------|--------|-----|
| Administracja                                                 | 47        | -        | -      | -         | -      | -         | 31        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 59     | 28  |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne                                     | 60        | -        | -      | -         | -      | -         | 33        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 58     | 28  |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo          | 59        | -        | -      | -         | -      | -         | 38        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 61     | 34  |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza | 55        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 61     | -   |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                         | 58        | -        | -      | -         | -      | -         | 38        | -        | -          | -         | -           | 34         | -         | -      | -   |
| Geografia                                                     | 56        | -        | -      | -         | -      | -         | 47        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Gospodarka przestrzenna                                       | 46        | -        | -      | -         | -      | -         | 39        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Historia                                                      | 61        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | 45       | -          | -         | -           | -          | -         | 57     | 42  |
| Historia sztuki                                               | 74        | -        | -      | -         | -      | -         | 64        | 54       | -          | 64        | -           | -          | -         | 65     | 51  |
| Logistyka mediów, spec. logistyka i marketing w mediach       | 57        | -        | -      | -         | -      | -         | 40        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 58     | -   |
| Logistyka mediów, spec. technologie informacyjne mediów       | 62        | -        | -      | -         | -      | -         | 38        | -        | -          | -         | -           | 29         | -         | 56     | -   |
| Nauczanie języków obcych - nauczanie języka angielskiego      | 70        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | -      | -   |
| Pedagogika; Pedagogika małego dziecka                         | 48        | -        | -      | -         | -      | -         | 31        | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 52     | 29  |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                       | 49        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 46     | 30  |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                 | 61        | -        | -      | -         | -      | -         | -         | -        | -          | -         | -           | -          | -         | 55     | 26  |
| Zarządzanie                                                   | 56        | -        | -      | -         | -      | -         | 42        | -        | -          | -         | -           | 30         | -         | -      | -   |

## 4.4. Studia II stopnia

Tabela 4.4.1. Miary popularności i selekcyjności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów stacjonarnych II stopnia.

| Kierunek studiów                                                                                                                       | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Applied Petroleum Geosciences (nauki o ziemi w poszukiwaniu węglowodorów)                                                              | 0.35                         | 0.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Archaeology                                                                                                                            | 1.10                         | 1.00                      | 0.73                                       | 0.80                         |
| Archeologia                                                                                                                            | 0.78                         | 1.00                      | 0.72                                       | 0.56                         |
| Artes Liberales                                                                                                                        | 1.03                         | 0.77                      | 0.92                                       | 0.73                         |
| Artes liberales, spec. Cultural and Intellectual History Between East and West (między Wschodem a Zachodem - historia kultury i myśli) | 1.00                         | 1.00                      | 1.00                                       | 1.00                         |
| Astronomia                                                                                                                             | 0.50                         | 1.00                      | 1.00                                       | 0.50                         |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne, spec. Graduate Programme in Security Studies                                                                | 0.32                         | 0.71                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne, spec.: bezpieczeństwo energetyczne, zarządzanie kryzysowe                                                   | 1.29                         | 0.93                      | 0.74                                       | 0.88                         |
| Bioetyka                                                                                                                               | 1.05                         | 0.82                      | 1.00                                       | 0.86                         |
| Bioinformatyka i biologia systemów                                                                                                     | 0.77                         | 0.60                      | 0.50                                       | 0.23                         |
| Biologia                                                                                                                               | 1.12                         | 0.81                      | 1.00                                       | 0.90                         |
| Biotechnologia                                                                                                                         | 1.51                         | 0.71                      | 0.97                                       | 1.04                         |
| Chemia                                                                                                                                 | 0.98                         | 0.86                      | 0.87                                       | 0.73                         |
| Chemistry (chemia)                                                                                                                     | 0.45                         | 1.00                      | 0.40                                       | 0.18                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dokumentalistyka                                                                                 | 1.23                         | 0.63                      | 0.93                                       | 0.71                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                                                                                   | 1.23                         | 0.88                      | 0.90                                       | 0.98                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. fotografia prasowa, reklamowa i wydawnicza                                                       | 1.29                         | 0.78                      | 0.91                                       | 0.91                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. public relations i marketing medialny                                                            | 2.40                         | 0.38                      | 0.97                                       | 0.89                         |
| Economics, spec. International Economics                                                                                               | 2.11                         | 0.81                      | 0.52                                       | 0.89                         |
| Ekonomia                                                                                                                               | 3.84                         | 0.44                      | 0.57                                       | 0.97                         |
| Energetyka i chemia jądrowa                                                                                                            | 0.38                         | 1.00                      | 0.63                                       | 0.24                         |
| Environmental Management (zarządzanie środowiskiem)                                                                                    | 1.08                         | 0.69                      | 0.78                                       | 0.58                         |
| Etnologia i antropologia kulturowa                                                                                                     | 1.19                         | 0.81                      | 0.92                                       | 0.89                         |
| European Administration (administracja europejska)                                                                                     | 0.50                         | 0.85                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Europeistyka - integracja europejska                                                                                                   | 1.92                         | 0.93                      | 0.78                                       | 1.39                         |
| Europeistyka - studia europejskie                                                                                                      | 1.43                         | 0.94                      | 0.80                                       | 1.07                         |
| Filologia angielska                                                                                                                    | 1.73                         | 0.71                      | 0.77                                       | 0.95                         |
| Filologia bałtycka, spec. lituanistyka i lettonistyka                                                                                  | 0.67                         | 1.00                      | 1.00                                       | 0.67                         |
| Filologia iberyjska                                                                                                                    | 1.29                         | 0.83                      | 0.87                                       | 0.94                         |

| Kierunek studiów                                                                                             | Liczba kandydatów<br>na miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych<br>na miejsce |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, spec. filologia klasyczna,<br>literatura i kultura Renesansu | 0.16                            | 0.75                         | 1.00                                          | 0.12                            |
| Filologia polska, spec. literatura i kultura polska w perspektywie europ. i świat.                           | 0.80                            | 0.91                         | 0.62                                          | 0.45                            |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                                                | 0.84                            | 0.98                         | 0.85                                          | 0.70                            |
| Filologia romańska                                                                                           | 1.03                            | 0.85                         | 0.89                                          | 0.78                            |
| Filologia ugrofińska (język fiński)                                                                          | 0.86                            | 1.00                         | 1.00                                          | 0.86                            |
| Filologia ugrofińska (język węgierski)                                                                       | 0.43                            | 1.00                         | 0.83                                          | 0.36                            |
| Filologia włoska                                                                                             | 1.34                            | 0.96                         | 0.78                                          | 1.00                            |
| Filozofia                                                                                                    | 1.18                            | 1.00                         | 0.80                                          | 0.95                            |
| Finance, investments and accounting, Quantitative Finance                                                    | 2.66                            | 0.73                         | 0.57                                          | 1.11                            |
| Finanse, inwestycje i rachunkowość                                                                           | 3.20                            | 0.47                         | 0.66                                          | 0.98                            |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                                        | 1.47                            | 0.84                         | 0.81                                          | 1.00                            |
| Fizyka                                                                                                       | 1.41                            | 0.97                         | 0.93                                          | 1.27                            |
| Geografia                                                                                                    | 1.36                            | 0.96                         | 0.93                                          | 1.22                            |
| Geologia                                                                                                     | 1.12                            | 0.89                         | 0.94                                          | 0.94                            |
| Geologia stosowana*                                                                                          | 1.02                            | 1.00                         | 0.72                                          | 0.73                            |
| Germanistyka                                                                                                 | 0.74                            | 0.77                         | 0.98                                          | 0.56                            |
| Gospodarka przestrzenna                                                                                      | 0.73                            | 0.98                         | 0.75                                          | 0.53                            |
| Gospodarka przestrzenna, program EUROREG                                                                     | 0.50                            | 0.75                         | 1.00                                          | 0.38                            |
| Graduate Programme in International Relations                                                                | 2.30                            | 0.64                         | 0.63                                          | 0.93                            |
| Historia                                                                                                     | 1.26                            | 0.83                         | 0.80                                          | 0.84                            |
| Historia i kultura Żydów                                                                                     | 0.80                            | 0.80                         | 0.81                                          | 0.52                            |
| Historia sztuki                                                                                              | 1.10                            | 0.77                         | 0.94                                          | 0.79                            |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk humanistycznych<br>i społecznych                        | 1.59                            | 0.75                         | 0.96                                          | 1.15                            |
| Indywidualne studia międzyobszarowe w obszarach nauk ścisłych,<br>nauk przyrodniczych i nauk społecznych     | 0.55                            | 0.88                         | 0.95                                          | 0.45                            |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                                                      | 1.10                            | 1.00                         | 0.78                                          | 0.85                            |
| Informatics and Econometrics, spec. Data Science                                                             | 1.06                            | 0.95                         | 0.77                                          | 0.77                            |
| Informatyka                                                                                                  | 1.47                            | 0.72                         | 0.80                                          | 0.85                            |
| Informatyka i ekonometria                                                                                    | 2.02                            | 0.67                         | 0.75                                          | 1.02                            |
| International Business Program                                                                               | 2.02                            | 0.77                         | 0.43                                          | 0.67                            |
| Inżynieria nanostruktur                                                                                      | 0.54                            | 0.86                         | 0.92                                          | 0.42                            |
| Inżynieria obliczeniowa                                                                                      | 1.80                            | 0.85                         | 0.74                                          | 1.13                            |
| Język i społeczeństwo: interdyscyplinarne studia nad dyskursem                                               | 2.17                            | 0.68                         | 0.68                                          | 1.00                            |
| Kognitywistyka                                                                                               | 1.73                            | 0.63                         | 0.91                                          | 1.00                            |

| Kierunek studiów                                                         | Liczba kandydatów<br>na miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych<br>na miejsce |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Kryminalistyka i nauki sądowe                                            | 1.93                            | 0.53                         | 0.97                                          | 1.00                            |
| Kryminologia                                                             | 2.14                            | 0.50                         | 0.87                                          | 0.94                            |
| Kulturoznawstwo - cywilizacja śródziemnomorska                           | 0.36                            | 1.00                         | 1.00                                          | 0.36                            |
| Kulturoznawstwo - wiedza o kulturze                                      | 1.14                            | 0.69                         | 0.89                                          | 0.70                            |
| Lingwistyka stosowana                                                    | 1.36                            | 0.87                         | 0.80                                          | 0.94                            |
| Lingwistyka stosowana, spec. nauczycielsko-tłumaczeniowa                 | 0.97                            | 0.84                         | 0.96                                          | 0.78                            |
| Logistyka i administrowanie w mediach                                    | 1.04                            | 0.86                         | 0.92                                          | 0.83                            |
| Logopedia ogólna i kliniczna                                             | 1.53                            | 0.82                         | 0.80                                          | 1.00                            |
| Matematyka                                                               | 1.54                            | 0.75                         | 0.65                                          | 0.75                            |
| Muzykologia                                                              | 1.15                            | 0.91                         | 0.95                                          | 1.00                            |
| Ochrona środowiska                                                       | 0.63                            | 0.70                         | 1.00                                          | 0.44                            |
| Ochrona środowiska w ramach MSOŚ                                         | 1.06                            | 0.95                         | 0.80                                          | 0.80                            |
| Orientalistyka, afrykanistyka (jęz. hausa, jęz. suahili)                 | 0.64                            | 0.78                         | 0.86                                          | 0.43                            |
| Orientalistyka, arabistyka                                               | 0.59                            | 0.90                         | 0.89                                          | 0.47                            |
| Orientalistyka, indologia                                                | 0.30                            | 1.00                         | 0.67                                          | 0.20                            |
| Orientalistyka, japonistyka                                              | 1.56                            | 0.92                         | 0.78                                          | 1.13                            |
| Orientalistyka, mongolistyka i tybetologia                               | 0.75                            | 1.00                         | 1.00                                          | 0.75                            |
| Orientalistyka, sinologia                                                | 1.61                            | 0.70                         | 0.88                                          | 1.00                            |
| Orientalistyka, turkologia                                               | 0.80                            | 0.88                         | 1.00                                          | 0.70                            |
| Pedagogika; Pedagogika nauczycielska                                     | 1.54                            | 0.83                         | 0.68                                          | 0.88                            |
| Politologia, spec. infobrokering polityczny                              | 1.69                            | 0.93                         | 0.56                                          | 0.88                            |
| Politologia, spec. administracja publiczna                               | 3.38                            | 0.66                         | 0.57                                          | 1.29                            |
| Politologia, spec. analiza i doradztwo polityczne                        | 3.52                            | 0.65                         | 0.52                                          | 1.19                            |
| Politologia, spec. Graduate Programme in Political Science               | 1.48                            | 1.00                         | 0.50                                          | 0.74                            |
| Politologia, spec. marketing polityczny                                  | 2.61                            | 0.78                         | 0.60                                          | 1.22                            |
| Polityka społeczna                                                       | 1.67                            | 0.99                         | 0.55                                          | 0.91                            |
| Pomoc humanitarna                                                        | 2.08                            | 0.31                         | 0.81                                          | 0.52                            |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                  | 2.07                            | 0.99                         | 0.44                                          | 0.91                            |
| Sławistyka, spec.: bohemistyka, bułgarystyka, słowacystyka               | 0.50                            | 0.95                         | 0.94                                          | 0.45                            |
| Socjologia                                                               | 1.35                            | 0.97                         | 0.69                                          | 0.91                            |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                            | 2.30                            | 0.67                         | 0.70                                          | 1.08                            |
| Stosunki międzynarodowe                                                  | 0.83                            | 0.85                         | 0.86                                          | 0.61                            |
| Studia amerykańskie, spec. kulturoznawstwo Ameryki Łacińskiej i Karaibów | 1.15                            | 0.73                         | 0.82                                          | 0.69                            |
| Studia amerykańskie, spec. społeczeństwo i kultura Stanów Zjednoczonych  | 1.32                            | 0.81                         | 0.75                                          | 0.80                            |
| Studia euroazjatyckie                                                    | 1.48                            | 0.93                         | 0.81                                          | 1.11                            |
| Studia filologiczno-kulturoznawcze                                       | 1.07                            | 0.69                         | 0.55                                          | 0.40                            |

| Kierunek studiów                                                                          | Liczba kandydatów<br>na miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych<br>na miejsce |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia białoruska                          | 0.25                            | 1.00                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. filologia rosyjska                            | 1.10                            | 0.77                         | 0.88                                          | 0.75                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo<br>Europy Środkowo-Wschodniej | 0.76                            | 1.00                         | 0.62                                          | 0.47                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. ukrainistyka z jęz. rosyjskim<br>i angielskim | 1.56                            | 0.84                         | 0.71                                          | 0.94                            |
| Studia wschodnie                                                                          | 1.91                            | 0.73                         | 0.67                                          | 0.93                            |
| Zarządzanie                                                                               | 1.72                            | 0.77                         | 0.76                                          | 1.01                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, biofizyka molekularna                         | 0.31                            | 1.00                         | 0.80                                          | 0.25                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, fizyka medyczna                               | 0.81                            | 1.00                         | 0.77                                          | 0.63                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, neuroinformatyka                              | 0.56                            | 1.00                         | 0.89                                          | 0.50                            |
| Zastosowania fizyki w biologii i medycynie, projektowanie molekularne<br>i bioinformatyka | 0.25                            | 1.00                         | 0.75                                          | 0.19                            |

Tabela 4.4.2. Miary popularności i selekcyjności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów niestacjonarnych wieczorowych II stopnia.

| Kierunek studiów                        | Liczba kandydatów<br>na miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych<br>na miejsce |
|-----------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Ekonomia, spec. ekonomia międzynarodowa | 0.76                            | 0.94                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Filologia angielska                     | 0.16                            | 0.83                         | 0.25                                          | 0.03                            |
| Filologia iberyjska                     | 0.82                            | 0.89                         | 0.06                                          | 0.05                            |
| Finanse, inwestycje i rachunkowość      | 1.10                            | 1.00                         | 0.26                                          | 0.29                            |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia   | 1.13                            | 0.76                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Informatyka i ekonometria               | 0.86                            | 1.00                         | 0.17                                          | 0.14                            |
| Orientalistyka, japonistyka             | 0.46                            | 0.83                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Orientalistyka, sinologia               | 0.52                            | 1.00                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Prawo finansowe i skarbowość            | 0.74                            | 1.00                         | 0.65                                          | 0.48                            |
| Zarządzanie                             | 1.17                            | 0.97                         | 0.00                                          | 0.00                            |

Tabela 4.4.3. Miary popularności i selektywności (liczba kandydatów na miejsce, odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych, odsetek zakwalifikowanych, liczba przyjętych na miejsce) wyznaczone dla kierunków studiów niestacjonarnych zaocznych II stopnia.

| Kierunek studiów                                                                     | Liczba kandydatów na miejsce | Odsetek zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród zakwalifikowanych | Liczba przyjętych na miejsce |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Administracja                                                                        | 0.69                         | 0.99                      | 0.64                                       | 0.44                         |
| Archeologia                                                                          | 0.27                         | 1.00                      | 0.71                                       | 0.19                         |
| Bezpieczeństwo wewnętrzne, spec.: bezpieczeństwo energetyczne, zarządzanie kryzysowe | 0.94                         | 0.98                      | 0.55                                       | 0.51                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. dziennikarstwo                                 | 0.80                         | 0.97                      | 0.58                                       | 0.45                         |
| Dziennikarstwo i medioznawstwo, spec. fotografia prasowa, reklamowa i wydawnicza     | 0.38                         | 0.42                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Ekonomia, spec. ekonomia przedsiębiorczości                                          | 0.66                         | 0.75                      | 0.83                                       | 0.41                         |
| European Administration (administracja europejska)                                   | 0.34                         | 0.64                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Europeistyka - integracja europejska                                                 | 0.09                         | 1.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Filologia angielska                                                                  | 0.43                         | 0.89                      | 0.66                                       | 0.25                         |
| Filologia polska, specjalność literaturoznawczo-językoznawcza                        | 0.31                         | 0.89                      | 0.68                                       | 0.19                         |
| Filologia romańska                                                                   | 0.29                         | 0.70                      | 1.00                                       | 0.20                         |
| Filozofia                                                                            | 0.40                         | 1.00                      | 0.75                                       | 0.30                         |
| Finanse, rachunkowość i ubezpieczenia                                                | 1.08                         | 0.93                      | 0.61                                       | 0.61                         |
| Geografia, spec. turystyka                                                           | 0.10                         | 0.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Germanistyka                                                                         | 0.33                         | 0.71                      | 0.91                                       | 0.21                         |
| Gospodarka przestrzenna                                                              | 0.52                         | 1.00                      | 0.88                                       | 0.45                         |
| Historia                                                                             | 0.64                         | 0.94                      | 0.47                                       | 0.28                         |
| Historia sztuki                                                                      | 0.98                         | 0.88                      | 0.81                                       | 0.69                         |
| Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo                                              | 0.54                         | 1.00                      | 0.71                                       | 0.38                         |
| Kryminologia                                                                         | 1.48                         | 0.90                      | 0.63                                       | 0.84                         |
| Lingwistyka stosowana                                                                | 0.49                         | 0.67                      | 0.86                                       | 0.28                         |
| Lingwistyka stosowana, spec. nauczycielsko-tłumaczeniowa                             | 0.52                         | 0.62                      | 0.85                                       | 0.28                         |
| Logistyka i administrowanie w mediach                                                | 0.74                         | 1.00                      | 0.47                                       | 0.35                         |
| Pedagogika; Pedagogika nauczycielska                                                 | 1.15                         | 0.76                      | 0.93                                       | 0.80                         |
| Politologia, spec. infobrokering polityczny                                          | 0.07                         | 1.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Politologia, spec. administracja publiczna                                           | 0.11                         | 1.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Politologia, spec. analiza i doradztwo polityczne                                    | 0.18                         | 0.80                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Politologia, spec. marketing polityczny                                              | 0.50                         | 0.86                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Polityka społeczna                                                                   | 0.26                         | 0.00                      | 0.00                                       | 0.00                         |
| Profilaktyka społeczna i resocjalizacja                                              | 0.44                         | 0.97                      | 0.69                                       | 0.30                         |
| Samorząd terytorialny i polityka regionalna                                          | 0.55                         | 1.00                      | 0.41                                       | 0.23                         |



| Kierunek studiów                                                                          | Liczba kandydatów<br>na miejsce | Odsetek<br>zakwalifikowanych | Odsetek przyjętych wśród<br>zakwalifikowanych | Liczba przyjętych<br>na miejsce |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| Socjologia                                                                                | 0.51                            | 0.97                         | 0.70                                          | 0.35                            |
| Socjologia stosowana i antropologia społeczna                                             | 0.28                            | 0.83                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Stosunki międzynarodowe                                                                   | 0.28                            | 0.95                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Studia euroazjatyckie                                                                     | 0.14                            | 1.00                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Studia nad słowiańszczyzną wschodnią, spec. kulturoznawstwo<br>Europy Środkowo-Wschodniej | 0.30                            | 0.83                         | 0.00                                          | 0.00                            |
| Zarządzanie                                                                               | 1.11                            | 0.98                         | 0.65                                          | 0.70                            |

## 5. Badania ankietowe

### 5.1. Otoczenie konkurencyjne

Tabela 5.1.1. Zróżnicowanie kierunków studiów wybieranych przez respondentów w 2015 i 2016 r.

| Stopień zróżnicowania wybranych kierunków   | Rok badania |      |
|---------------------------------------------|-------------|------|
|                                             | 2016        | 2015 |
| Nad jednym (na jednej lub wielu uczelniach) | 29          | 29   |
| Nad kilkoma pokrewnymi kierunkami           | 41          | 42   |
| Nad kilkoma kierunkami, ale zróżnicowanymi  | 26          | 27   |
| Nad wieloma bardzo różnymi kierunkami       | 4           | 3    |

Tabela 5.1.2. Procent respondentów, którzy woleliby podjąć studia na danej uczelni zamiast na UW wg dyscyplin w 2017 r.

| Uczelnia                                                       | Nauki humanistyczne | Nauki o językach obcych | Nauki społeczne | Nauki ekonomiczne | Nauki prawne | Nauki matematyczne | Nauki fizyczne | Nauki chemiczne | Nauki biologiczne | Nauki o Ziemi | Ogółem |
|----------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------|-------------------|--------------|--------------------|----------------|-----------------|-------------------|---------------|--------|
| Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie  | 0.5                 | 0.2                     | 0.0             | 0.0               | 0.0          | 2.7                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.4    |
| Akademia Leona Koźmińskiego                                    | 0.0                 | 0.2                     | 0.0             | 0.5               | 0.0          | 0.3                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.2    |
| Akademia Obrony Narodowej                                      | 0.0                 | 0.2                     | 0.2             | 0.5               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.2    |
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                            | 0.9                 | 0.8                     | 0.2             | 0.2               | 0.0          | 0.3                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.4    |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie | 0.0                 | 0.2                     | 0.0             | 0.3               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.1    |
| Collegium Civitas                                              | 0.0                 | 0.3                     | 0.0             | 0.0               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.1    |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                 | 0.0                 | 0.2                     | 0.0             | 0.0               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.7               | 0.9           | 0.1    |
| Politechnika Warszawska                                        | 0.9                 | 1.5                     | 0.4             | 3.3               | 1.2          | 14.0               | 11.0           | 17.6            | 4.4               | 10.4          | 3.9    |
| Politechnika Wrocławska                                        | 0.0                 | 0.5                     | 0.2             | 0.3               | 0.0          | 1.0                | 2.2            | 1.4             | 0.0               | 0.9           | 0.4    |
| Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych                 | 0.2                 | 0.2                     | 0.0             | 0.2               | 0.0          | 1.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.2    |
| SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny                        | 0.0                 | 0.6                     | 0.4             | 0.2               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.3    |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie              | 0.2                 | 0.6                     | 0.8             | 2.4               | 0.0          | 1.7                | 2.2            | 2.7             | 8.0               | 5.2           | 1.6    |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                             | 0.0                 | 0.8                     | 0.2             | 10.0              | 3.7          | 2.4                | 0.0            | 0.0             | 0.7               | 1.7           | 2.8    |
| Uczelnia Łazarskiego                                           | 0.0                 | 0.2                     | 0.0             | 0.0               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.1    |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                   | 0.2                 | 0.9                     | 0.8             | 0.2               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.4    |
| Uniwersytet w Białymstoku                                      | 0.0                 | 0.3                     | 0.4             | 0.0               | 1.2          | 0.0                | 0.0            | 2.7             | 1.5               | 0.9           | 0.4    |
| Uniwersytet Gdański                                            | 0.5                 | 0.9                     | 0.8             | 0.2               | 0.0          | 0.0                | 1.1            | 1.4             | 0.7               | 1.7           | 0.6    |
| Uniwersytet Jagielloński                                       | 0.2                 | 1.5                     | 1.4             | 0.6               | 1.2          | 0.3                | 0.0            | 2.7             | 0.7               | 0.9           | 0.9    |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie         | 0.9                 | 0.5                     | 0.6             | 0.0               | 1.2          | 0.7                | 1.1            | 0.0             | 0.0               | 1.7           | 0.5    |
| Uniwersytet Łódzki                                             | 0.7                 | 0.5                     | 0.6             | 0.5               | 0.6          | 0.0                | 0.0            | 1.4             | 0.7               | 0.9           | 0.5    |
| Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie                | 0.9                 | 0.2                     | 0.2             | 0.2               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 0.0               | 0.9           | 0.3    |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                       | 0.0                 | 0.3                     | 0.6             | 0.0               | 0.0          | 0.0                | 1.1            | 0.0             | 0.7               | 1.7           | 0.3    |
| Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie                     | 0.2                 | 0.2                     | 0.0             | 0.0               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 0.0             | 2.2               | 0.9           | 0.2    |
| Uniwersytet Wrocławski                                         | 0.5                 | 1.4                     | 1.0             | 0.2               | 0.0          | 1.0                | 0.0            | 2.7             | 1.5               | 1.7           | 0.8    |
| Wojskowa Akademia Techniczna                                   | 0.0                 | 0.2                     | 0.6             | 0.2               | 0.0          | 2.7                | 2.2            | 0.0             | 0.0               | 2.6           | 0.6    |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                | 0.5                 | 1.2                     | 1.8             | 0.2               | 0.0          | 0.0                | 0.0            | 10.8            | 21.9              | 0.9           | 1.9    |

Tabela 5.1.3. Procent respondentów, którzy woleliby podjąć studia na danej uczelni zamiast na UW wg dyscyplin w 2016 r.

| Uczelnia                                                       | Kierunki humanistyczne | Kierunki językowe | Kierunki społeczno-politologiczne | Kierunki ekonomiczne | Kierunki prawnicze | Kierunki matematyczno-informatyczne | Kierunki przyrodnicze | Ogółem |
|----------------------------------------------------------------|------------------------|-------------------|-----------------------------------|----------------------|--------------------|-------------------------------------|-----------------------|--------|
| Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie  | 0.0                    | 0.0               | 1.0                               | 0.0                  | 0.0                | 2.0                                 | 1.0                   | 0.0    |
| Akademia Leona Koźmińskiego                                    | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 1.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Akademia Obrony Narodowej                                      | 0.0                    | 0.0               | 1.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                            | 3.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Collegium Civitas                                              | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                 | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Politechnika Warszawska                                        | 1.0                    | 2.0               | 1.0                               | 6.0                  | 0.0                | 17.0                                | 9.0                   | 4.0    |
| Politechnika Wrocławska                                        | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych                 | 0.0                    | 1.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 2.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny                        | 1.0                    | 1.0               | 2.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie              | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 4.0                  | 1.0                | 2.0                                 | 5.0                   | 2.0    |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                             | 1.0                    | 2.0               | 1.0                               | 17.0                 | 1.0                | 3.0                                 | 1.0                   | 4.0    |
| Uczelnia Łazarskiego                                           | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                   | 1.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 1.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet w Białymstoku                                      | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 1.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet Gdański                                            | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 2.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Jagielloński                                       | 2.0                    | 2.0               | 2.0                               | 1.0                  | 5.0                | 2.0                                 | 2.0                   | 2.0    |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie         | 1.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 2.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Łódzki                                             | 1.0                    | 1.0               | 1.0                               | 1.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie                | 1.0                    | 1.0               | 0.0                               | 0.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 1.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                       | 0.0                    | 0.0               | 1.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie                     | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 1.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet Wrocławski                                         | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 2.0                | 1.0                                 | 1.0                   | 1.0    |
| Wojskowa Akademia Techniczna                                   | 0.0                    | 0.0               | 1.0                               | 1.0                  | 0.0                | 4.0                                 | 2.0                   | 1.0    |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                | 1.0                    | 1.0               | 1.0                               | 1.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 16.0                  | 3.0    |

Tabela 5.1.4. Procent respondentów, którzy woleliby podjąć studia na danej uczelni zamiast na UW wg dyscyplin w 2012 r.

| Uczelnie                                                        | Kierunki humanistyczne | Kierunki językowe | Kierunki społeczno-politologiczne | Kierunki ekonomiczne | Kierunki prawnicze | Kierunki matematyczno-informatyczne | Kierunki przyrodnicze | Ogółem |
|-----------------------------------------------------------------|------------------------|-------------------|-----------------------------------|----------------------|--------------------|-------------------------------------|-----------------------|--------|
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                             | 2.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie  | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Politechnika Warszawska                                         | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 6.0                  | 1.0                | 20.0                                | 16.0                  | 5.0    |
| Politechnika Wrocławska                                         | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Politechnika Łódzka                                             | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie               | 1.0                    | 1.0               | 1.0                               | 4.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 8.0                   | 2.0    |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                              | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 15.0                 | 3.0                | 5.0                                 | 1.0                   | 4.0    |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie          | 2.0                    | 1.0               | 2.0                               | 1.0                  | 1.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                 | 0.0                    | 0.0               | 1.0                               | 1.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 11.0                  | 2.0    |
| Uniwersytet Medyczny w Poznaniu                                 | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 3.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet Medyczny w Łodzi                                    | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 3.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Jagielloński                                        | 2.0                    | 3.0               | 2.0                               | 1.0                  | 7.0                | 2.0                                 | 4.0                   | 3.0    |
| Uniwersytet Wrocławski                                          | 0.0                    | 1.0               | 1.0                               | 0.0                  | 2.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                    | 0.0                    | 2.0               | 1.0                               | 0.0                  | 2.0                | 0.0                                 | 1.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie             | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Uniwersytet Łódzki                                              | 1.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 1.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 1.0    |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                        | 1.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 1.0                | 0.0                                 | 1.0                   | 0.0    |
| Akademia Obrony Narodowej                                       | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie                         | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 1.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Collegium Civitas                                               | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                  | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 1.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie                | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |
| Uczelnia Łazarskiego w Warszawie                                | 0.0                    | 0.0               | 0.0                               | 0.0                  | 0.0                | 0.0                                 | 0.0                   | 0.0    |

Tabela 5.1.5. Procent kandydatów na studia II stopnia ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie wg dyscyplin w 2017 r.

| Dyscyplina                        | Ubiegający się o przyjęcie tylko na UW. | Ubiegający się też o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujący UW | Preferujący inną uczelnię |
|-----------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Nauki humanistyczne               | 84%                                     | 12%                                                                 | 4%                        |
| Nauki o językach obcych           | 82%                                     | 15%                                                                 | 3%                        |
| Nauki społeczne                   | 77%                                     | 20%                                                                 | 4%                        |
| Nauki ekonomiczne                 | 57%                                     | 28%                                                                 | 15%                       |
| Nauki prawne                      | 72%                                     | 28%                                                                 | 0%                        |
| Nauki matematyczne i przyrodnicze | 76%                                     | 22%                                                                 | 8%                        |

Tabela 5.1.6. Procent kandydatów na studia II stopnia ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie wg dyscyplin w 2016 r.

| Dyscyplina                          | Ubiegający się o przyjęcie tylko na UW. | Ubiegający się też o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujący UW | Preferujący inną uczelnię |
|-------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Kierunki humanistyczne              | 81%                                     | 16%                                                                 | 2%                        |
| Kierunki językowe                   | 84%                                     | 10%                                                                 | 6%                        |
| Kierunki społeczno-politologiczne   | 72%                                     | 21%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki ekonomiczne                | 62%                                     | 22%                                                                 | 15%                       |
| Kierunki prawnicze                  | 82%                                     | 16%                                                                 | 2%                        |
| Kierunki matematyczno-informatyczne | 77%                                     | 15%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki przyrodnicze               | 76%                                     | 16%                                                                 | 9%                        |

Tabela 5.1.7. Procent kandydatów na studia II stopnia ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie wg dyscyplin w 2014 r.

| Dyscyplina                          | Ubiegający się o przyjęcie tylko na UW. | Ubiegający się też o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujący UW | Preferujący inną uczelnię |
|-------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Kierunki humanistyczne              | 73%                                     | 13%                                                                 | 13%                       |
| Kierunki językowe                   | 90%                                     | 8%                                                                  | 2%                        |
| Kierunki społeczno-politologiczne   | 71%                                     | 22%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki ekonomiczne                | 54%                                     | 31%                                                                 | 15%                       |
| Kierunki prawnicze                  | 95%                                     | 5%                                                                  |                           |
| Kierunki matematyczno-informatyczne | 80%                                     | 12%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki przyrodnicze               | 62%                                     | 31%                                                                 | 7%                        |

Tabela 5.1.8. Procent kandydatów na studia II stopnia ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie wg dyscyplin w 2013 r.

| Dyscyplina                          | Ubiegający się o przyjęcie tylko na UW. | Ubiegający się też o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujący UW | Preferujący inną uczelnię |
|-------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Kierunki humanistyczne              | 79%                                     | 15%                                                                 | 6%                        |
| Kierunki językowe                   | 77%                                     | 15%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki społeczno-politologiczne   | 66%                                     | 26%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki ekonomiczne                | 70%                                     | 18%                                                                 | 12%                       |
| Kierunki prawnicze                  | 72%                                     | 17%                                                                 | 10%                       |
| Kierunki matematyczno-informatyczne | 75%                                     | 6%                                                                  | 19%                       |
| Kierunki przyrodnicze               | 80%                                     | 15%                                                                 | 5%                        |

Tabela 5.1.9. Procent kandydatów na studia II stopnia ubiegających się o przyjęcie tylko na UW, ubiegających się o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujących UW oraz preferujących inne uczelnie wg dyscyplin w 2012 r.

| Dyscyplina                          | Ubiegający się o przyjęcie tylko na UW. | Ubiegający się też o przyjęcie na inne uczelnie, ale preferujący UW | Preferujący inną uczelnię |
|-------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Kierunki humanistyczne              | 76%                                     | 19%                                                                 | 5%                        |
| Kierunki językowe                   | 78%                                     | 14%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki społeczno-politologiczne   | 59%                                     | 27%                                                                 | 14%                       |
| Kierunki ekonomiczne                | 72%                                     | 20%                                                                 | 8%                        |
| Kierunki prawnicze                  | 79%                                     | 14%                                                                 | 7%                        |
| Kierunki matematyczno-informatyczne | 33%                                     | 33%                                                                 | 33%                       |
| Kierunki przyrodnicze               | 69%                                     | 21%                                                                 | 10%                       |



**Tabela 5.1.10. Procent kandydatów na studia II stopnia wolących poszczególne uczelnie od UW w 2017 r.**

| Uczelnia                                                       | Procent<br>wolących od UW |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie  | 0.1%                      |
| Akademia Leona Koźmińskiego                                    | 0.1%                      |
| Akademia Obrony Narodowej                                      | 0.1%                      |
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                            | 0.4%                      |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie | 0.1%                      |
| Collegium Civitas                                              | 0.1%                      |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                 | 0.1%                      |
| Politechnika Warszawska                                        | 0.9%                      |
| Politechnika Wrocławska                                        | 0.1%                      |
| Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych                 | 0.1%                      |
| SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny                        | 0.4%                      |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie              | 1.0%                      |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                             | 2.8%                      |
| Uczelnia Łazarskiego                                           | 0.1%                      |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                   | 0.4%                      |
| Uniwersytet w Białymstoku                                      | 0.3%                      |
| Uniwersytet Gdański                                            | 0.1%                      |
| Uniwersytet Jagielloński                                       | 0.6%                      |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie         | 0.4%                      |
| Uniwersytet Łódzki                                             | 0.3%                      |
| Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie                | 0.4%                      |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                       | 0.3%                      |
| Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie                     | 0.1%                      |
| Uniwersytet Wrocławski                                         | 0.3%                      |
| Wojskowa Akademia Techniczna                                   | 0.1%                      |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                | 0.1%                      |

Tabela 5.1.11. Procent kandydatów na studia II stopnia wolących poszczególne uczelnie od UW w 2016 r.

| Uczelnia                                                       | Procent<br>wolących od UW |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie  | 0.2%                      |
| Akademia Leona Koźmińskiego                                    | 0.6%                      |
| Akademia Obrony Narodowej                                      | 0.1%                      |
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                            | 0.0%                      |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie | 0.0%                      |
| Collegium Civitas                                              | 0.1%                      |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                 | 0.0%                      |
| Politechnika Warszawska                                        | 0.9%                      |
| Politechnika Wrocławska                                        | 0.0%                      |
| Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych                 | 0.1%                      |
| SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny                        | 0.3%                      |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie              | 0.3%                      |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                             | 3.9%                      |
| Uczelnia Łazarskiego                                           | 0.0%                      |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                   | 0.1%                      |
| Uniwersytet w Białymstoku                                      | 0.2%                      |
| Uniwersytet Gdański                                            | 0.0%                      |
| Uniwersytet Jagielloński                                       | 0.6%                      |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie         | 0.6%                      |
| Uniwersytet Łódzki                                             | 0.4%                      |
| Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie                | 0.1%                      |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                       | 0.0%                      |
| Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie                     | 0.1%                      |
| Uniwersytet Wrocławski                                         | 0.3%                      |
| Wojskowa Akademia Techniczna                                   | 0.2%                      |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                | 0.2%                      |

**Tabela 5.1.12. Procent kandydatów na studia II stopnia wolących poszczególne uczelnie od UW w 2012 r.**

| Uczelnia                                                        | Procent<br>wolących od UW |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie                             | 0.0%                      |
| Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie  | 0.2%                      |
| Politechnika Warszawska                                         | 1.1%                      |
| Politechnika Wrocławska                                         | 0.0%                      |
| Politechnika Łódzka                                             | 0.2%                      |
| Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie               | 1.5%                      |
| Szkoła Główna Handlowa w Warszawie                              | 2.8%                      |
| Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie          | 1.1%                      |
| Warszawski Uniwersytet Medyczny                                 | 0.0%                      |
| Uniwersytet Medyczny w Poznaniu                                 | 0.0%                      |
| Uniwersytet Medyczny w Łodzi                                    | 0.0%                      |
| Uniwersytet Jagielloński                                        | 1.3%                      |
| Uniwersytet Wrocławski                                          | 0.4%                      |
| Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu                    | 1.1%                      |
| Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie             | 0.0%                      |
| Uniwersytet Łódzki                                              | 0.6%                      |
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu                        | 0.6%                      |
| Akademia Obrony Narodowej                                       | 0.4%                      |
| Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie                         | 0.0%                      |
| Collegium Civitas                                               | 0.0%                      |
| Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji                  | 0.0%                      |
| Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie | 0.0%                      |
| Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie                | 0.2%                      |
| Uczelnia Łazarskiego w Warszawie                                | 0.0%                      |

## 5.2. Źródła informacji kandydatów na studia I stopnia

Tabela 5.2.1. Źródła informacji o wybranych kierunkach studiów w 2015 r. w podziale według obszarów kształcenia

| Kierunek studiów                                                                                                                | Nauki humanistyczne | Nauki o językach obcych | Nauki społeczne | Nauki ekonomiczne | Nauki prawne | Nauki matematyczne | Nauki przyrodnicze | Ogółem |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------|-------------------|--------------|--------------------|--------------------|--------|
| Ze strony internetowej wydziału/ instytutu                                                                                      | 50%                 | 56%                     | 54%             | 52%               | 32%          | 45%                | 54%                | 51%    |
| Ze strony IRK                                                                                                                   | 38%                 | 49%                     | 41%             | 43%               | 24%          | 26%                | 39%                | 40%    |
| Od znajomych/ rodziny studiujących (obecnie lub w przeszłości) na tym kierunku                                                  | 31%                 | 25%                     | 26%             | 34%               | 47%          | 43%                | 29%                | 32%    |
| Od osób studiujących (obecnie lub w przeszłości) ten kierunek, za pośrednictwem forów internetowych, serwisów społecznościowych | 25%                 | 24%                     | 21%             | 25%               | 37%          | 30%                | 24%                | 26%    |
| Z publikacji w prasie/ internecie dotyczących samych studiów                                                                    | 18%                 | 17%                     | 21%             | 21%               | 22%          | 19%                | 23%                | 20%    |
| Z publikacji w prasie/ internecie dotyczących możliwości kariery po tych studiach                                               | 13%                 | 16%                     | 17%             | 21%               | 28%          | 15%                | 14%                | 17%    |
| Z publikacji naukowych lub popularno-naukowych związanych z tematyką tych studiów                                               | 12%                 | 6%                      | 17%             | 7%                | 14%          | 12%                | 15%                | 11%    |
| Od nauczycieli w szkole                                                                                                         | 13%                 | 14%                     | 5%              | 3%                | 15%          | 14%                | 12%                | 10%    |
| Od studentów i wykładowców spotkanych w czasie dni otwartych                                                                    | 9%                  | 9%                      | 9%              | 6%                | 7%           | 10%                | 11%                | 9%     |
| Z innych źródeł                                                                                                                 | 5%                  | 2%                      | 3%              | 2%                | 2%           | 5%                 | 3%                 | 3%     |
| N                                                                                                                               | 416                 | 589                     | 466             | 436               | 234          | 245                | 355                | 2741   |

**Tabela 5.2.2. Źródła informacji o wybranych kierunkach studiów w 2016 r. w podziale według obszarów kształcenia**

| Kierunek studiów                                                                                                                | Nauki humanistyczne | Nauki o językach obcych | Nauki społeczne | Nauki ekonomiczne | Nauki prawne | Nauki matematyczne | Nauki przyrodnicze | Ogółem |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------|-------------------|--------------|--------------------|--------------------|--------|
| Ze strony internetowej wydziału/ instytutu                                                                                      | 58%                 | 60%                     | 59%             | 56%               | 39%          | 43%                | 55%                | 55%    |
| Ze strony IRK                                                                                                                   | 45%                 | 49%                     | 43%             | 40%               | 27%          | 25%                | 36%                | 40%    |
| Od znajomych/ rodziny studiujących (obecnie lub w przeszłości) na tym kierunku                                                  | 32%                 | 27%                     | 29%             | 34%               | 48%          | 44%                | 35%                | 33%    |
| Od osób studiujących (obecnie lub w przeszłości) ten kierunek, za pośrednictwem forów internetowych, serwisów społecznościowych | 27%                 | 27%                     | 25%             | 30%               | 35%          | 39%                | 25%                | 29%    |
| Z publikacji w prasie/ internecie dotyczących samych studiów                                                                    | 22%                 | 21%                     | 33%             | 28%               | 38%          | 29%                | 23%                | 27%    |
| Od nauczycieli w szkole                                                                                                         | 12%                 | 13%                     | 7%              | 7%                | 19%          | 21%                | 16%                | 12%    |
| Od studentów i wykładowców spotkanych w czasie dni otwartych                                                                    | 10%                 | 9%                      | 10%             | 10%               | 10%          | 11%                | 13%                | 10%    |
| Z publikacji naukowych lub popularno-naukowych związanych z tematyką tych studiów                                               | 9%                  | 7%                      | 13%             | 8%                | 12%          | 10%                | 13%                | 10%    |
| Z wykładów otwartych np. w czasie Festiwalu Nauki                                                                               | 3%                  | 3%                      | 2%              | 4%                | 3%           | 3%                 | 6%                 | 4%     |
| Z innych źródeł                                                                                                                 | 3%                  | 2%                      | 3%              | 2%                | 2%           | 4%                 | 3%                 | 3%     |
| N                                                                                                                               | 625                 | 915                     | 726             | 696               | 384          | 331                | 529                | 4206   |

Tabela 5.2.3. Źródła informacji o wybranych kierunkach studiów w 2017 r. w podziale według obszarów kształcenia

| Kierunek studiów                                                                                                                   | Nauki humanistyczne | Nauki o językach obcych | Nauki społeczne | Nauki ekonomiczne | Nauki prawne | Nauki matematyczne | Nauki przyrodnicze | Ogółem |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------|-------------------|--------------|--------------------|--------------------|--------|
| Ze strony internetowej wydziału/ instytutu                                                                                         | 61%                 | 60%                     | 56%             | 53%               | 41%          | 46%                | 57%                | 55%    |
| Ze strony IRK                                                                                                                      | 50%                 | 53%                     | 48%             | 43%               | 33%          | 34%                | 36%                | 44%    |
| Od znajomych/ rodziny studiujących (obecnie lub w przeszłości) na tym kierunku                                                     | 25%                 | 23%                     | 28%             | 28%               | 36%          | 39%                | 22%                | 27%    |
| Z rankingów szkół wyższych                                                                                                         | 13%                 | 16%                     | 19%             | 36%               | 34%          | 28%                | 21%                | 23%    |
| Od osób studiujących (obecnie lub w przeszłości) na tym kierunku, za pośrednictwem forów internetowych, serwisów społecznościowych | 22%                 | 22%                     | 18%             | 21%               | 30%          | 34%                | 21%                | 23%    |
| Z publikacji w prasie/ internecie                                                                                                  | 19%                 | 18%                     | 23%             | 20%               | 25%          | 15%                | 18%                | 20%    |
| Od studentów i wykładowców spotkanych w czasie dni otwartych                                                                       | 10%                 | 9%                      | 8%              | 9%                | 15%          | 11%                | 15%                | 10%    |
| Z targów edukacyjnych                                                                                                              | 7%                  | 7%                      | 9%              | 12%               | 7%           | 9%                 | 10%                | 9%     |
| Od nauczycieli w szkole                                                                                                            | 9%                  | 7%                      | 6%              | 4%                | 13%          | 17%                | 13%                | 9%     |
| Z publikacji naukowych lub popularno-naukowych związanych z tematyką tych studiów                                                  | 8%                  | 7%                      | 10%             | 5%                | 7%           | 7%                 | 8%                 | 7%     |
| Z wykładów otwartych np. w czasie Festiwalu Nauki                                                                                  | 2%                  | 2%                      | 5%              | 3%                | 8%           | 4%                 | 7%                 | 4%     |
| Z innych źródeł                                                                                                                    | 2%                  | 3%                      | 2%              | 1%                | 2%           | 1%                 | 4%                 | 2%     |
| N                                                                                                                                  | 439                 | 663                     | 588             | 655               | 279          | 292                | 422                | 3338   |

#### 5.4. Kryteria wyboru i wyobrażenia o studiach

**Tabela 5.4.1. Średnia ocena\* trafności stwierdzeń dotyczących wymarzonego kierunku studiów w latach 2013–2017 wśród kandydatów na studia z obszaru nauk humanistycznych**

|                                                                              | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|
| Od dawna interesowała mnie tematyka tych studiów                             | 5,7  | 5,8  | 5,9  | 5,7  | 5,9  |
| Po tych studiach łatwo jest znaleźć pracę                                    | 3,2  | 3,3  | 3,1  | 3,1  | 3,3  |
| Po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę                           | 3,3  | 3,5  | 3,4  | 3,3  | 3,5  |
| Ukończenie tych studiów pozwoli mi wykonywać interesującą mnie pracę         | 5,5  | 5,9  | 5,2  | 5,3  | 5,4  |
| Te studia pozwolą mi poznać wielu ciekawych ludzi                            | 5,6  | 5,4  | 5,3  | 5,1  | 5,1  |
| Te studia dają możliwości rozwoju naukowego                                  | 5,5  | 5,6  | 5,4  | 5,2  | 5,4  |
| Te studia przygotowują do pracy w wielu zawodach                             | 4,2  | 4,4  | 4,0  | 4,0  | 4,1  |
| Mojej rodzinie zależało, abym podjął(ęła) studia na tym kierunku.            |      |      | 2,3  | 2,1  | 2,0  |
| Wiem, że są to trudne i wymagające studia.                                   |      |      | 4,5  | 4,4  | 4,2  |
| Tylko osoby z najwyższymi wynikami maturalnymi mogą się dostać na te studia. |      |      |      |      | 3,6  |

\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

**Tabela 5.4.2. Średnia ocena\* trafności stwierdzenia, zgodnie z którym po ukończeniu wymarzonego kierunku studiów z obszaru nauk społecznych można znaleźć dobrze płatną pracę.**

Dane z lat 2013–2017.

|                                                    | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|----------------------------------------------------|------|------|------|------|------|
| Po tych studiach można znaleźć dobrze płatną pracę | 4,0  | 3,9  | 4,1  | 4,2  | 4,4  |

\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”

**Tabela 5.4.3. Średnia ocena\* trafności stwierdzenia, zgodnie z którym wymarzony kierunek studiów z obszaru nauk ekonomicznych przygotowuje do pracy w wielu zawodach. Dane z lat 2013–2017.**

|                                                  | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|--------------------------------------------------|------|------|------|------|------|
| Te studia przygotowują do pracy w wielu zawodach | 4,9  | 4,9  | 5,0  | 5,1  | 5,3  |

\* - średnia dla siedmiopunktowej skali, na której „1” oznaczało „w bardzo małym stopniu”, a „7” oznaczało „w bardzo dużym stopniu”